

ZAKON

O TRGOVAČKOM BRODARSTVU

Deo prvi

UVODNE ODREDBE

Predmet uređenja

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se prevoz i pristup tržištu, pravni status broda i stvarnopravni odnosi na brodu, odgovornost i ograničenje odgovornosti za potraživanja u unutrašnjoj plovidbi i pomorska potraživanja, ugovori, plovidbene nezgode, vanugovorna odgovornost, zaustavljanje broda, izvršenje i obezbeđenje na brodu, merodavno pravo i isključiva nadležnost sudova Republike Srbije za sporove u oblasti trgovačke plovidbe sa elementom inostranosti, priznavanje i izvršavanje sudskih odluka u oblasti trgovačke plovidbe, kao i nadzor.

Primena zakona

Član 2.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na brodove trgovačke mornarice odnose se i na druga plovila, ako je to ovim zakonom propisano.

Odredbe ovog zakona ne primenjuju se na ratna plovila, ako drugačije nije propisano ovim zakonom.

Na odnose koji nisu uređeni ovim zakonom primenjuju se običaji u unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi.

Značenje pojmova

Član 3.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) *bareboat charter* je ugovor o zakupu broda na ugovoreni period vremena na osnovu koga zakupodavac predaje brod u korisničku državinu zakupcu broda (u daljem tekstu: bareboat zakupac) radi obavljanja plovidbene delatnosti, na osnovu koga zakupac stiče pravo pune kontrole upravljanja brodom, nosilac je plovidbenog poduhvata prema trećim licima, imenuje i razrešava zapovednika i članove posade za vreme trajanja ugovora, odnosno za vreme trajanja ugovora u svemu vrši prava i obaveze vlasnika broda ali bez prava da proda ili založi brod;

2) *brod* je brod unutrašnje plovidbe, pomorski brod, tehnički plovni objekt, ribarski brod, kao i nepokretna platforma;

3) *brod unutrašnje plovidbe* je brod registrovan za plovidbu na unutrašnjim vodama, čija dužina trupa iznosi najmanje 20 m ili čiji je proizvod dužine, širine i maksimalnog gaza jednak zapremini od najmanje 100 m³, kao i tegljač i potiskivač, bez obzira na njihovu dužinu i zapreminu, potisnica, tegljenica, skela, odnosno rečno-morski brod;

4) *brod sa sopstvenim pogonom* je brod unutrašnje plovidbe koji ima sopstveni mašinski uređaj za pogon;

5) *brod u gradnji* je brod od momenta polaganja kobilice ili sličnog postupka gradnje do dana upisa u upisnik brodova;

6) *vlasnik broda* je fizičko ili pravno lice koje je vlasnik svih 24 karata na brodu i koje je upisano u jedan od domaćih upisnika brodova;

7) *vlasnik broda treće države* je pomorska broderska kompanija za linijski prevoz robe koja nema sedište u jednoj od država članica Evropske unije;

8) *vlasnik potonule stvari* je upisani vlasnik potonulog plovila ili vazduhoplova i njihovih delova, kao i lice koje dokaže pravo svojine na robu koja se nalazi na potonuloj stvari, odnosno Republika Srbija u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju plovidba i luke na unutrašnjim vodama;

9) *vozar* je lice koje je zaključilo ili u čije ime je zaključen ugovor o prevozu robe sa naručiocem prevoza. Kod prevoza putnika, vozar je lice koje je zaključilo ili u čije ime je zaključen ugovor o prevozu putnika i njihovog prtljaga, bez obzira da li on stvarno obavlja prevoz ili ga obavlja preko stvarnog vozara;

10) *domaći upisnik* je jedan od upisnika plovila koji se vode u Republici Srbiji;

11) *domaći brod* je brod unutrašnje plovidbe, odnosno pomorski brod koji ima državnu pripadnost Republike Srbije i koji je upisan u jedan od domaćih upisnika brodova;

12) *državni vodni put* je vodni put na kome važi državni režim plovidbe na kome je bez posebnog odobrenja dozvoljena plovidba samo plovilima pod zastavom Republike Srbije;

13) *delatnost vozara unutrašnje plovidbe* je privredna delatnost koju obavlja fizičko ili pravno lice koje prevozi robu plovilom unutrašnje plovidbe za tuđ račun, čak i ako tu privrednu delatnost ne obavlja redovno;

14) *EU vlasnik broda* je pomorska broderska kompanije za prevoz robe osnovana u državi članici EU, u skladu sa Lisabonskim ugovorom o funkcionisanju Evropske unije, kao i državljani država članica EU sa poslovnim nastanom izvan EU ili pomorske broderske kompanije za prevoz robe osnovane sa poslovnim nastanom izvan EU i pod kontrolom državljana država članica EU, ako su njihovi brodovi upisani u upisnik pomorskih brodova u državi članici EU u skladu sa njenim zakonodavstvom;

15) *zaštitne mere* su svaka razumna mera koju preduzme bilo koje lice nakon nastanka nezgode kako bi se šteta zbog zagađenja sprečila ili umanjila;

16) *zajednička havarija* je svaki nameran i razuman vanredni trošak i svaka namerna i razumna šteta, koji su učinjeni, odnosno prouzrokovani od strane zapovednika broda ili drugog lica koje ga zamenjuje, ako su bili razumno preduzeti radi spašavanja imovinskih vrednosti učesnika u plovidbenom poduhvatu od stvarne opasnosti koja im zajednički pretili;

17) *IVR* je Međunarodno udruženje za zastupanje zajedničkih interesa rečnih brodarstava i osiguravača i za vođenje upisnika plovila unutrašnje plovidbe u Evropi;

18) *IMO* je Međunarodna pomorska organizacija;

19) *ISM Pravilnik* je Međunarodni pravilnik o bezbednom upravljanju brodom i sprečavanju zagađenja morske sredine, usvojen Rezolucijom A.741(18) od strane IMO, od 4. novembra 1993. godine, kako je izmenjen i dopunjen Rezolucijom Komiteta za pomorsku bezbednost 104(73) od 5. decembra 2000. godine, sa svim naknadnim izmenama i dopunama;

20) *isprava o prodaji (Bill of Sale)* je isprava kojom se potvrđuje da je određenog datuma na određenom mestu za ugovoreni iznos prodavac izvršio prenos prava svojine na postojećem brodu ili brodu u gradnji u korist kupca;

21) *integrisane usluge* su međusobno povezane usluge prevoza u okviru određenog geografskog područja sa jedinstvenom informacionom službom, sistemom izdavanja karata i redom plovidbe;

22) *javno plovilo* je plovilo koje upotrebljava državni organ, a koje nije ratno plovilo, koje služi isključivo u neprivredne svrhe i čiju sposobnost za plovidbu utvrđuje uprava nadležna za utvrđivanje sposobnosti brodova za plovidbu;

23) *jahta* je plovilo koje služi za rekreaciju, sport i razonodu koje može da se koristi za lične potrebe ili u komercijalne svrhe, čija baždarska dužina iznosi najmanje 9 m, a bruto tonaža – najmanje 15 BT i koje prevozi najviše 12 lica;

24) *korisnik prevoza* je krcatelj, naručilac prevoza i primalac robe, kao i druga lica koji imaju određena prava prema ugovoru o prevozu robe;

25) *krcatelj* je naručilac prevoza, odnosno svako lice koje predaje ili u čije ime i za račun se roba predaje vozaru na prevoz u vezi sa izvršenjem ugovora o prevozu;

26) *kružno putovanje* je usluga prevoza unutrašnjim vodnim putem ili morem koje se organizuje isključivo u svrhu rekreacije, dopunjena smeštajem i drugim uslugama, i koje obuhvata više od dva noćenja na brodu;

27) *korisnik nuklearnog broda* je lice koje je država ovlastila da iskorišćava nuklearni brod ili država koja sama iskorišćava nuklearni brod;

28) *luka* je vodni i sa vodom povezani prostor koji je izgrađen i opremljen za prijem domaćih brodova i brodova strane zastave, njihovo ukrcavanje i iskrcavanje, skladištenje, doradu i oplemenjivanje robe, prijem i isporuku robe drugim vidovima transporta (drumski, železnički, intermodalni i cevovodni transport), ukrcavanje i iskrcavanje putnika, kao i za pružanje drugih logističkih usluga potrebnih za razvoj privrede u zaleđu luke. Lučki terminali, sidrišta, kao i delovi vodnog puta koji omogućavaju obavljanje lučke delatnosti su sastavni delovi luka;

29) *lučki terminal* je terminal u luci, s osobljem vozara ili lučkog operatera, opremljen objektima, kao što su prostor za prijavu putnika, prodaju putnih karata ili čekaonice, i osobljem zaduženim za ukrcavanje i iskrcavanje putnika u putničkom prevozu ili na kružnom putovanju;

30) *lučki operater* je pravno lice koje obavlja jednu ili više lučkih delatnosti;

31) *linijska plovidba* je javni prevoz koji se vrši brodovima na određenoj relaciji po unapred utvrđenom i objavljenom redu plovidbe;

32) *mana broda* je loše funkcionisanje, kvar ili neusklađenost sa važećim propisima o bezbednosti u pogledu bilo kojeg dela broda ili brodske opreme koji se koriste za hitno napuštanje broda, evakuaciju, ukrcaj i iskrcaj putnika, ili koji se koriste za pokretanje, upravljanje, bezbednu plovidbu, privezivanje, sidrenje, dolazak ili odlazak sa veza ili sidrišta, ili za kontrolu oštećenja nakon propuštanja vode, ili koji se koriste za spuštanje uređaja za spasavanje;

33) *međudržavni vodni put* je vodni put na kome važi međudržavni režim plovidbe na kome je dozvoljena plovidba u skladu sa zaključenim međudržavnim sporazumom;

34) *međunarodni vodni put* je vodni put na kome važi međunarodni režim plovidbe na kome je dozvoljena plovidba plovilima svih zastava;

35) *međunarodno putovanje* je putovanje broda ili drugog plovila koje plovi iz luke, odnosno pristaništa jedne države u luku, odnosno pristanište druge države ili koje plovi na otvorenom moru ili u teritorijalnim vodama obalnih država radi pružanja određenih usluga;

36) *menadžer* je pravno lice koje je preuzelo odgovornost za upravljanje poslovanjem i/ili tehničko održavanje broda i/ili popunjavanje broda posadom, odnosno za obavljanje drugih poslova u skladu sa standardnim Baltic and International Maritime Council (BIMCO) sporazumom o upravljanju brodom;

37) *MARPOL Konvencija* je Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađenja sa brodova;

38) *naručilac prevoza* je svako lice koje je zaključilo ili u čije ime i za čiji račun je zaključen ugovor o prevozu sa vozarom;

39) *nafta* je svako postojano ugljovodonikovo mineralno ulje, kao što su sirova nafta, ulje za loženje, teško dizel ulje i ulje za podmazivanje, bez obzira na to da li se prevozi na pomorskom brodu kao roba ili kao njegovo pogonsko gorivo;

40) *nuklearni brod* je pomorski brod opremljen nuklearnim postrojenjem;

41) *nuklearna šteta* je šteta koja prouzrokuje gubitak života ili svaku telesnu povredu čoveka, odnosno gubitak ili oštećenje stvari koji nastaju iz radioaktivnih svojstava sa otrovnim, eksplozivnim ili drugim opasnim svojstvima nuklearnog goriva ili radioaktivnih proizvoda i otpada;

42) *nuklearna nesreća* je svaki događaj ili niz događaja koji imaju isto poreklo koje je prouzrokovalo nuklearnu štetu;

43) *obračunska jedinica* je Specijalno pravo vučenja kako je definisano od strane Međunarodnog monetarnog fonda;

44) *operater broda* je fizičko ili pravno lice koje je kao držalac broda nosilac plovidbenog poduhvata nezavisno od toga da li je vlasnik broda ili koristi brod u svojini trećeg lica;

45) *operater potiskivača* je ugovorna strana koja vrši potiskivanje nezavisno od toga da li je vlasnik potiskivača ili koristi potiskivač koji je u svojini trećeg lica;

46) *operater potisnice* je ugovorna strana za koju operater potiskivača vrši potiskivanje broda ili potisnice (u daljem tekstu: potiskivano plovilo) nezavisno od toga da li je vlasnik potiskivanog plovila ili koristi potiskivano plovilo u svojini trećeg lica;

47) *opasna roba* su materije, stvari i predmeti koji su obuhvaćeni Glavom 3.2. Priloga uz Evropski sporazum o međunarodnom transportu opasnog tereta na unutrašnjim plovnim putevima (ADN), kao i Međunarodnim pravilnikom o pomorskom prevozu opasne robe, koji je usvojen Rezolucijom IMO122(75) Komiteta za pomorsku bezbednost (IMDG Pravilnikom);

48) *olupina koja predstavlja opasnost* je:

- (1) potonuli ili nasukani pomorski brod;
- (2) bilo koji deo potonulog ili nasukanog pomorskog broda, uključujući svaki predmet koji se nalazi ili se nalazio na tom brodu;
- (3) svaki predmet koji je nestao u moru sa pomorskog broda i koji je nasukan, potonuo ili ostavljen da pluta;
- (4) pomorski brod koji će uskoro potonuti ili se nasukati, ili se to opravdano može očekivati, ako još nisu preduzete efikasne mere radi pružanja pomoći tom brodu ili drugoj ugroženoj imovini;

(5) pojam olupina ne odnosi se na plutajuće platforme koje su u vreme pomorske nezgode bile postavljene za istraživanje ili eksploataciju podmorja;

49) *organizator putovanja* je organizator ili trgovac na malo, osim vozara;

50) *ozbiljan poremećaj na tržištu* je pojava na transportnom tržištu u unutrašnjoj plovidbi koja može da prouzrokuje ozbiljan i potencijalno trajan višak ponude nad potražnjom i koji predstavlja ozbiljnu pretnju finansijskoj stabilnosti i opstanku velikog broja vozara u unutrašnjoj plovidbi, osim ako kratkoročne i srednjoročne prognoze tržišta pokazuju značajna i trajna poboljšanja;

51) *plovilo unutrašnje plovidbe* je brod unutrašnje plovidbe, hidrokrilno plovilo, skela, čamac za privredne svrhe, bager, ploveća dizalica, elevator, kao i druga ploveća i pokretna oprema ili objekti slične prirode koji se koriste u privredne svrhe na unutrašnjim vodnim putevima, ali ne i lebdilice;

52) *plovilo koje obavlja ribolov* je plovilo koje je namenjeno za ribolov na unutrašnjim vodnim putevima uz pomoć mreže, uzica, ribarske kočice ili drugih ribolovnih sprava koje ograničavaju sposobnost manevrisanja, osim plovila koje je namenjeno za ribolov vučenjem udice ili drugim ribolovnim spravama koje ne ograničavaju sposobnost manevrisanja;

53) *plovilo za rekreaciju* je plovilo koje je namenjeno za sport i razonodu čija je dužina trupa od 2,5 do 24 m, nezavisno od vrste pogona;

54) *plovidbena nezgoda* je vanredni događaj na unutrašnjim vodama i moru nastao u plovidbi ili iskorišćavanju broda, vodnog puta ili objekta na njemu, kao što su brodolom, prevrnuće, sudar ili nasukavanje broda, eksplozija ili požar na brodu, ili mana broda, usled koje je došlo do ljudskih žrtava ili telesnih povreda, materijalne štete ili zagađivanja životne, odnosno morske sredine. U odnosu na odgovornost vozara za prevoz putnika i prtljaga, plovidbena nezgoda obuhvata brodolom, prevrnuće, sudar ili nasukavanje broda, eksploziju ili požar na brodu, ili manu broda;

55) *pogonska nafta* su sva ugljovodonikova mineralna ulja, uključujući i ulje za podmazivanje, koja se koriste ili se imaju nameru koristiti za rad ili pogon broda, kao i ostatke tog ulja;

56) *pomorska plovidba* je plovidba koja se obavlja na moru, rekama i drugim vodnim putevima do granice do koje se primenjuje pomorsko pravo;

57) *pomorska kompanija* je fizičko ili pravno lice koje obavlja delatnost upisivanja i ispisivanja pomorskih brodova u Nacionalni i Međunarodni upisnik pomorskih brodova, upravljanja, odnosno iskorišćavanja pomorskih brodova domaće državne pripadnosti, obavljanje poslova pomorske menadžment kompanije, kao i druge privredne delatnosti koje su neposredno ili posredno povezane sa navedenim delatnostima;

58) *pomorski brod* je brod registrovan za plovidbu morem, čija baždarska dužina iznosi najmanje 12 m, a bruto tonaža najmanje 15 i koji prevozi najmanje 12 lica, osim pomorskog ratnog broda;

59) *pomorski putnički brod* je pomorski brod registrovan za prevoz više od 12 putnika;

60) *poslovno nastanjivanje* je stvarno obavljanje privredne delatnosti od strane pružaoca usluge u neodređenom vremenskom periodu i sa stalnom infrastrukturom u jednoj od država članica Evropske unije u kojoj se stvarno obavlja delatnost pružanja usluga, u skladu sa Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije;

61) *potiskivač* je teretni brod unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom koji je izgrađen i opremljen da potiskuje druga plovila;

62) *potiskivani sastav* je čvrsto povezani sastav jednog ili više potiskivača sa jednom ili više potisnica u kome su potisnice postavljene ispred i/ili pored potiskivača;

63) *potisnica* je teretni brod unutrašnje plovidbe bez sopstvenog pogona i bez sopstvenog kormilarskog uređaja koji je izgrađen i opremljen tako da se kreće potiskivanjem;

64) *potonula stvar* je plovilo, vazduhoplov, njihovi delovi i roba sa njih koji su potonuli ili su nasukani u unutrašnjim vodama;

65) *prevoz za sopstvene potrebe* je prevoz koji se vrši radi ostvarivanja sopstvenih potreba;

66) *prevozna isprava* je isprava kojom se potvrđuje ugovor o prevozu robe i prijem ili ukrcaj robe na brod od strane vozara, sačinjena u formi teretnice ili tovarnog lista ili u formi bilo koje druge prevozne isprave koja se koristi u trgovini;

67) *prekostojnice* (Demurrage) su vreme za koje se, preko vremena stojnica, produžava ukrcavanje, odnosno iskrcavanje robe, a za koje se plaća posebna naknada;

68) *pristanište* je vodni i sa vodom povezani prostor koji je izgrađen i opremljen za prijem domaćih brodova, njihovo ukrcavanje i iskrcavanje, kao i po potrebi skladištenje samo određene vrste robe, odnosno za ukrcavanje i iskrcavanje putnika;

69) *prtljag* je svaka stvar, uključujući i vozilo, koja se prevozi na osnovu ugovora o prevozu, osim:

(1) robe i vozila koji se prevoze na osnovu ugovora o zakupu, na osnovu teretnice, odnosno prevozne isprave ili ugovora koji se prvenstveno odnosi na prevoz robe;

(2) živih životinja;

70) *primalac* je lice koje je ovlašćeno da primi robu od vozara, odnosno stvarnog vozara;

71) *prodavac putnih karata* je trgovac na malo koji zaključuje ugovor o prevozu u ime vozara;

72) *putnik* je lice koje se prevozi putničkim plovilom unutrašnje plovidbe, odnosno pomorskim putničkim brodom na osnovu ugovora o prevozu ili koje prati vozilo ili žive životinje koje se prevoze na osnovu ugovora o prevozu robe;

73) *putnički brod* je putnički brod unutrašnje plovidbe, odnosno pomorski putnički brod;

74) *putnički brod unutrašnje plovidbe* je brod unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom, registrovan za prevoz više od 12 putnika;

75) *putničko plovilo unutrašnje plovidbe* je putnički brod unutrašnje plovidbe i čamac za privredne svrhe koji se koristi za prevoz putnika uz naplatu;

76) *putnička agencija* je trgovac na malo koji za zaključenje ugovora o prevozu radi u ime putnika;

77) *putna karta* je svaki odgovarajući dokument ili drugi dokaz o ugovoru o prevozu putnika;

78) *putnički prevoz* je usluga komercijalnog putničkog prevoza morem ili unutrašnjim vodnim putevima koja se pruža u skladu sa objavljenim plovidbenim redom;

79) *P&I klub* (Protection & Indemnity Club) je društvo za uzajamno osiguranje od odgovornosti vlasnika brodova kao članova P&I kluba, čiji članovi po načelu uzajamnosti putem doprinosa participiraju u novčanom fondu P&I kluba, na osnovu koga se zajednički snosi obaveza pokriva odštetnih zahteva upućenih protiv pojedinih članova P&I kluba;

80) *ratno plovilo* je plovilo koje je pod komandom oružanih snaga, a čija je posada vojna;

81) *registrator upisnika* je državni službenik ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja (u daljem tekstu: ministarstvo), odnosno lučke kapetanije koji vodi upisnik plovila;

82) *Rečni informacioni servisi* su usaglašene informacione usluge namenjene kao podrška (RIS) upravljanju plovidbom na vodnim putevima uključujući, ako je to opravdano, vezu sa drugim vidovima saobraćaja;

83) *rezervacija* je ugovaranje (bukiranje) konkretnog polaska za uslugu putničkog prevoza ili kružnog putovanja;

84) *roba* su stvari, dobra i predmeti bilo koje vrste, osim živih životinja i robe za koju se u ugovoru o prevozu navodi da je ukrcana na palubi i koja se stvarno prevozi na palubi broda. U unutrašnjoj plovidbi ovim pojmom nisu obuhvaćena tegljena ili potiskivana plovila, kao ni prtljag i vozila putnika, a kada je roba smeštena u kontejner, paletu, ili u sličnu opremu za transport ili kada je upakovana, ovim pojmom obuhvaćena je i takva transportna oprema ili ambalaža ako ih je dostavio krcatelj;

85) *ručni prtljag* je prtljag koji putnik ima u svojoj kabini ili koji on čuva ili nadzire, uključujući i prtljag koji se nalazi u vozilu ili na vozilu;

86) *sastav* je tegljeni, potiskivani ili bočni sastav plovila unutrašnje plovidbe;

87) *sanitetsko plovilo* je plovilo registrovano i opremljeno za zbrinjavanje povređenih i obolelih;

88) *sidrište* je opremljeni i obeleženi deo vodnog puta na kojem se može vršiti bezbedno sidrenje i manevrisanje plovila;

89) *skela* je plovilo unutrašnje plovidbe namenjeno za prevoz lica, robe i životinja sa jedne na drugu obalu unutrašnjih voda;

90) *slobodna plovidba* je plovidba kojom se vrši prevoz robe u rasutom stanju, celim brodom ili delom broda koji je čarterovan od strane jednog ili više krcatelja, na osnovu ugovora za jedno ili više putovanja ili bilo koje druge vrste ugovora bez unapred utvrđenog ili objavljenog reda plovidbe, i kod koje se vozarine slobodno ugovaraju od slučaja do slučaja u skladu sa uslovima na tržištu broskog prostora;

91) *stvarni vozar* je lice, osim lica koja rade za vozara, kome je vozar poverio prevoz robe ili putnika i njihovog prtljaga, na celom ili delu prevoznog puta;

92) *stojnice* (Laytime) su redovno vreme određeno za ukrcavanje, odnosno iskrcavanje robe za koje se ne plaća posebna naknada;

93) *strano plovilo* je plovilo koje ima stranu državnu pripadnost i namenu prema propisima države u kojoj je registrovano;

94) *spasavanje* je svaki događaj ili radnja preduzeta u cilju pružanja pomoći brodu ili bilo kojoj drugoj imovini koja je u opasnosti na unutrašnjim vodama ili moru;

95) *suvlasnik broda* je fizičko ili pravno lice koje je vlasnik manje od 24 karata na brodu i koje je upisano u jedan od domaćih upisnika brodova;

96) *tanker* je brod registrovan za prevoz robe u tečnom stanju;

97) *tehnički plovni objekat* je objekat opremljen mehaničkim uređajem za obavljanje tehničkih radova na unutrašnjim vodama, odnosno moru, sa sopstvenim pogonskim mašinskim uređajem ili bez njega (ploveća naprava, bager, mehanički pobijač pilona, elevator, dizalica, ploveća kosačica, platforma i slično);

98) *tegljač* je brod registrovan za tegljenje drugih plovila;

99) *tegljeni sastav* je sastav od jednog ili više plovila, osim čamaca, koje tegli jedan ili više tegljača;

100) *teretni brod* je brod registrovan za prevoz robe;

101) *teretnica* je prenosiva prevozna isprava koja služi kao dokaz o postojanju i uslovima ugovora o prevozu kojom vozar potvrđuje da je primio na prevoz robu koja je označena u toj ispravi i kojom se obavezuje da tu robu preveze u određenu luku i preda ovlašćenom primaocu. Istu pravnu snagu kao teretnica ima svaka druga isprava kojom se određuje da se roba predaje po nalogu imenovanog lica ili po naredbi ili na donosioca;

102) *tovarni list* je prevozna isprava kojom vozar potvrđuje da je primio na prevoz robu koja je navedena u toj ispravi, obavezuje se da tu robu preveze u određenu luku i preda primaocu naznačenom u tovarnom listu, i koja se izdaje u jednom primerku, prati robu u prevozu i zajedno sa robom predaje primaocu na određenoj luci;

103) *trgovačko brodarstvo* obuhvata brodove i druga plovila, osim ratnih plovila;

104) *treća država* je država koja nije članica Evropske unije;

105) *unutrašnje vode* su reke, kanali i jezera na teritoriji Republike Srbije;

106) *unutrašnja plovidba* je plovidba koja se obavlja na vodnom putu;

107) *ugovor o prevozu* je svaki ugovor kojim vozar preuzima, uz plaćanje vozarine ili prevoznine, prevoz robe ili putnika i njihovog prtljaga iz jedne luke, odnosno pristaništa u drugu luku, odnosno pristanište;

108) *uobičajni vozarinski stav* je vozarinski stav koji se određuje vodeći računa o uporednom vozarinskom stavu koji se stvarno naplaćuje u uobičajenom pomorskom prevozu za slične usluge na istoj ili uporedivoj liniji od strane reprezentativnih pomorskih brodarskih kompanija koje ne uživaju povlastice koje pruža nepravedna praksa određivanja cena ili drugačije dobijenom vozarinskom stavu koji se određuje na osnovu troškova uporedivih kompanija koje ne uživaju povlastice koje pruža nepravedna praksa određivanja cena uvećanih za razumnu maržu profita. Ovaj trošak se obračunava na osnovu svih fiksnih i varijabilnih troškova koji su nastali u uobičajenom toku poslovanja pomorskih brodarskih kompanija, uvećan za razuman iznos režijskih troškova;

109) *uslovi za pristup* su odgovarajući standardi, smernice i informacije o mogućnosti pristupa lučkim terminalima i brodovima uključujući njihove objekte i prostore za lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću;

110) *formularni ugovor* je ugovor koji se zaključuje na unapred pripremljenom formularu od strane zainteresovanih udruženja u određenoj vrsti

trgovine u plovidbi, kojeg ugovorne strane mogu u skladu sa svojim potrebama da menjaju i dopunjavaju;

111) *hipoteka na brodu* je stvarno pravo na brodu, odnosno karatu, koji služe kao sredstvo obezbeđenja duga, a na osnovu koga hipotekarni poverilac može da se namiri iz prodajne cene broda ostvarene sudskom ili vansudskom prodajom broda. Pod hipotekom u ovom zakonu podrazumeva se i odgovarajuće založno pravo stranog prava (mortgage) koje se upisuje ili prenosi u domaći upisnik brodova;

112) *čamac* je plovilo, osim tegljača i potiskivača, bez obzira na njegovu dužinu i zapreminu, registrovano za plovidbu na unutrašnjim vodama, čija dužina trupa iznosi manje od 20 m i čiji je proizvod dužine, širine i maksimalnog gaza manji od zapremine od 100 m³, a koji prevozi najviše 12 putnika;

113) *čamac za privredne svrhe* je čamac za obavljanje javnog prevoza (prevoz putnika i/ili stvari uz naplatu), za obavljanje registrovane privredne delatnosti (privredni ribolov, tegljenje ili potiskivanje skele i dr.) ili za više navedenih namena;

114) *šteta prouzrokovana morskoj sredini* je znatno fizičko oštećenje ljudskog zdravlja, života na moru ili morskih bogatstava, prouzrokovano zagađenjem, štetnim izlivanjem, vatrom, nezgodom i sličnim težim nezgodama;

115) *šteta zbog zagađenja* su:

- (1) gubitak ili šteta nastala izvan broda zbog zagađenja usled isticanja ili ispuštanja nafte, odnosno pogonske nafte sa broda, bilo gde da se to isticanje ili ispuštanje dogodilo, pod uslovom da je iznos naknade za zagađenja morske sredine, ne računajući gubitak dobiti usled takvog zagađenja, ograničen na troškove razumnih mera koje su stvarno preduzete ili se moraju preduzeti za ponovno uspostavljanje stanja pre nastale štete, i
- (2) troškovi zaštitnih mera i bilo koji gubitak ili štete prouzrokovane ovim merama;

116) *šteta zbog zakašnjenja u predaji prtljaga* je materijalna šteta koja je prouzrokovana iz razloga što prtljag nije uručen putniku u razumnom roku, računajući od dana dolaska broda na kome se prtljag prevezio ili je trebalo da se prevozi, ali ne obuhvata zakašnjenje prouzrokovano obustavom rada, štrajkom ili sličnim događajima.

Termini kojima su u ovom zakonu označeni položaji, profesije, odnosno zanimanja, izraženi u gramatičkom muškom rodu, podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnosi.

Deo drugi

PREVOZ I PRISTUP TRŽIŠTU

Glava I

PREVOZ

1. Prevoz robe i putnika na unutrašnjim vodnim putevima

Član 4.

Strano plovilo može da plovi međunarodnim vodnim putevima.

Na međudržavnim vodnim putevima strana plovila mogu da plove u skladu sa zaključenim međudržavnim sporazumom.

Strano plovilo može da uplovi u državni vodni put samo na osnovu odobrenja koje izdaje ministar nadležan za poslove saobraćaja (u daljem tekstu: ministar).

Na izdavanje odobrenja iz stava 3. ovog člana primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Odobrenje iz stava 3. ovog člana je konačno.

Podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja iz stava 3. ovog člana snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 6. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, u državni vodni put može da uplovi plovilo vozara koji:

1) ima poslovni nastan u državi članici Evropske unije u kojoj je stekao ovlašćenje za vršenje međunarodnog prevoza robe ili putnika na unutrašnjim vodnim putevima;

2) za taj prevoz koristi plovila koja su upisana u upisnik države članice Evropske unije;

3) ispunjava uslove iz člana 18. ovog zakona.

Član 5.

Prevoz robe i putnika vrši se kao javni prevoz ili kao prevoz za sopstvene potrebe.

Javni prevoz robe i putnika vrši se u linijskoj ili slobodnoj plovidbi.

Prilikom obavljanja javnog prevoza robe i putnika, relacija, vozarina i drugi uslovi prevoza uređuju se ugovorom između vozara i korisnika prevoza.

Član 6.

Javni prevoz može da se vrši brodom, čamcem za privredne svrhe ili skelom.

Plovila iz stava 1. ovog člana moraju da ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se uređuju plovidba i luke na unutrašnjim vodama, kao i uslove propisane zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila.

Plovilo kome je rešenjem inspektora bezbednosti plovidbe zabranjena plovidba ili koje nema važeće svedočanstvo o sposobnosti broda za plovidbu, odnosno plovidbenu dozvolu za čamac za privredne svrhe, ne može da se koristi za vršenje javnog prevoza ili prevoza za sopstvene potrebe.

Linijska plovidba

Član 7.

Prevoz robe i putnika u linijskoj plovidbi između dve luke, odnosno pristaništa na teritoriji Republike Srbije (u daljem tekstu: domaća linijska plovidba) vrši domaće plovilo na relaciji i po redu plovidbe koji su unapred utvrđeni.

Prevoz iz stava 1. ovog člana vrši se kao lokalna linijska plovidba na teritoriji jedinice lokalne samouprave ili kao međumesna linijska plovidba na teritoriji dve ili više jedinica lokalne samouprave.

Organizaciju lokalne linijske plovidbe uređuje i obezbeđuje jedinica lokalne samouprave na čijoj teritoriji se obavlja lokalna linijska plovidba.

Mesta i uslove za postavljanje plutajućih objekata za pristajanje plovila koja vrše prevoz putnika u domaćoj linijskoj plovidbi, kao i lica koja upravljaju plutajućim objektima za pristajanje tih plovila, određuje jedinica lokalne samouprave na čijoj teritoriji se vrši linijska plovidba, uz prethodno pribavljene uslove za projektovanje koji se odnose na međunarodne i međudržavne vodne puteve koje izdaje Direkcija za vodne puteve, odnosno ovlašćeno pravno lice za tehničko održavanje vodnog puta za državne vodne puteve i vodne puteve na teritoriji autonomne pokrajine, kao i nautičke uslove za projektovanje koje izdaje nadležna lučka kapetanija.

Na dokumentaciju iz stava 4. ovog člana, koja ispunjava zahteve iz uslova za projektovanje, odnosno nautičkih uslova, Direkcija za vodne puteve, odnosno nadležna lučka kapetanija izdaju saglasnost.

Na izdavanje saglasnosti iz stava 5. ovog člana primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Protiv rešenja o davanju saglasnosti iz stava 5. ovog člana može se podneti žalba ministarstvu.

Podnosilac zahteva za izdavanje saglasnosti iz stava 5. ovog člana snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 8. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Pristaništa za brodove koji prevoze robu u domaćoj linijskoj plovidbi određuje Agencija za upravljanje lukama u skladu sa zakonom kojim se uređuju plovidba i luke na unutrašnjim vodama.

Međumesna linijska plovidba

Član 8.

Vozar može da vrši domaću linijsku plovidbu pod uslovom da:

- 1) je stekao odobrenje za obavljanje poslova vozara unutrašnje plovidbe;
- 2) ima registrovanu i overenu relaciju i red plovidbe;
- 3) podnese dokaz da su plovila kojima će se vršiti domaća linijska plovidba sposobna za plovidbu.

Vozar je dužan da pre početka obavljanja međumesne linijske plovidbe prijavi relaciju i registruje red plovidbe kod ministarstva.

Vozar je dužan da preko sredstava javnog informisanja ili na drugi uobičajeni način u roku od 30 dana pre otpočinjanja vršenja prevoza obavesti korisnike prevoza, kao i da u istom roku dostavi registrovani red plovidbe inspekciji bezbednosti plovidbe ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja (u daljem tekstu: ministarstvo).

Uz zahtev za registraciju reda plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi podnosi se:

- 1) izvod iz registra o vršenju delatnosti domaće linijske plovidbe;
- 2) podaci o mogućnosti korišćenja putničkih pristaništa koja su određena za tu vrstu prevoza;
- 3) dokaz o ispunjenosti uslova propisanih ovim zakonom.

Red plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi overava ministarstvo, sa rokom važenja od godinu dana.

Na izdavanje rešenja kojim se overava linijska plovidba primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Rešenje iz stava 6. ovog člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom.

Podnosilac zahteva za izdavanje rešenja kojim se overava linijska plovidba snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 8. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Ministarstvo vodi upisnik overenih redova plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi koji sadrži naročito: redni broj, naziv vozara, naziv linije, rok važenja reda vožnje i drugo.

Registrovan i overen red vožnje glasi na vozara i neprenosiv je.

Ministarstvo je dužno da u roku od sedam dana od dana prijema prijave početka prevoza izda vozaru izvod iz upisnika.

Član 9.

Red plovidbe međumesne linijske plovidbe sadrži:

- 1) ime, odnosno naziv vozara koji vrši međumesnu linijsku plovidbu;
- 2) naziv linije i broj polazaka;
- 3) vrstu linije (stalna ili sezonska);
- 4) polaznu i krajnju luku, odnosno pristanište, redosled pristajanja i njihovu udaljenost od polazne luke, odnosno pristaništa;
- 5) vreme polaska i dolaska za svaku luku, odnosno pristanište;
- 6) period u kome se vrši prevoz i vreme važenja reda plovidbe.

Član 10.

Vozar je dužan da se pridržava reda plovidbe objavljenog i upisanog u upisnik.

Izmenu reda plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi vozar je dužan da prijavi ministarstvu i da ga objavi preko sredstava javnog informisanja ili na drugi uobičajeni način, najkasnije 15 dana pre početka vršenja prevoza po izmenjenom redu plovidbe.

Red plovidbe može da se ukine i pre isteka roka njegovog važenja u slučaju više sile i u drugim vanrednim slučajevima koji nezavisno od volje vozara onemogućava vršenje prevoza duže od dva meseca.

Vozar je dužan da dostavi obaveštenje o ukidanju reda plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi ministarstvu, kao i da objavi preko sredstava javnog informisanja ili na drugi uobičajeni način ukidanje reda plovidbe.

Član 11.

Vozar može da prestane sa vršenjem međumesne linijske plovidbe pod uslovom da je prestanak rada prijavio ministarstvu i da je u sredstvima javnog informisanja ili na drugi uobičajeni način najavio prestanak vršenja linijskog prevoza na 30 dana pre prestanka vršenja linijskog prevoza.

Član 12.

Red plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi briše se iz registra ako vozar:

- 1) ne otpočne da vrši prevoz po registrovanom redu plovidbe u roku od dvadeset dana od dana početka važenja reda plovidbe;
- 2) prestane da vrši prevoz po registrovanom redu plovidbe duže od pet dana uzastopno;
- 3) povremeno obustavlja prevoz po registrovanom redu plovidbe u ukupnom trajanju dužem od deset dana u toku važenja reda plovidbe;
- 4) na koga ne glasi red plovidbe, obavlja prevoz po registrovanom redu plovidbe drugog vozara u ukupnom trajanju dužem od 15 dana u toku važenja reda plovidbe.

Vozar kome je brisan red plovidbe u slučajevima iz stava 1. ovog člana ne može na toj relaciji naredne dve godine da registruje red plovidbe u međumesnoj linijskoj plovidbi.

Rešenje o brisanju reda plovidbe donosi se u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku.

Rešenje iz stava 3. ovog člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom.

Član 13.

Vozar je dužan da primi na prevoz svakog putnika ili robu, u granicama raspoloživih mesta za putnike, odnosno korisne nosivosti plovila, ako putnik ili roba ispunjavaju uslove prevoza i ako ne postoji zabrana prevoza te robe.

Član 14.

Plovilom u javnom prevozu, ako nije drukčije uređeno zakonom, ne mogu da se prevoze lica ispod šest godina starosti bez pratioca, lica obolela od zaraznih bolesti, lica u pijanom stanju, eksplozivne, lako zapaljive, otrovne, radioaktivne, nagrizzajuće i zarazne materije, organski peroksidi, kao i drugi predmeti koji zbog svojih osobina mogu da budu štetni i opasni po bezbednost ili zdravlje ljudi ili mogu da prouzrokuju neku drugu štetu.

Slobodna (vanlinijska) plovidba

Član 15.

Slobodna plovidba vrši se na osnovu ugovora o prevozu robe ili putnika u skladu sa odredbama ovog zakona.

Prevoz za sopstvene potrebe

Član 16.

Privredna društva, kao i druga pravna i fizička lica mogu da vrše prevoz za sopstvene potrebe, i to:

- 1) prevoz robe za zadovoljavanje potreba u obavljanju svoje delatnosti;
- 2) prevoz svojih radnika i drugih lica u vezi sa vršenjem poslova iz svog predmeta poslovanja.

Za obavljanje prevoza za sopstvene potrebe lice iz stava 1. ovog člana dužno je da podnese prijavu lučkoj kapetaniji na čijoj teritoriji ima prebivalište, odnosno sedište.

O podnetim prijavama lučka kapetanija vodi evidenciju i o tome izdaje potvrdu.

Potvrdu iz stava 3. ovog člana, lice je dužno da drži na plovilu za vreme obavljanja prevoza.

Podnosilac zahteva za izdavanje potvrde iz stava 3. ovog člana snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 5. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Na plovidbu plovila za rekreaciju ne primenjuju se st. 1-6. ovog člana.

2. Kabotaža

Član 17.

Prevoz robe i putnika između domaćih luka, odnosno pristaništa i drugih delova vodnih puteva Republike Srbije (u daljem tekstu: kabotaža) može da vrši samo vozar čija plovila imaju domaću državnu pripadnost.

Strano plovilo može da vrši kabotažu samo na osnovu dozvole koju izdaje ministarstvo.

Strani vozar zahtev za izdavanje dozvole iz stava 2. ovog člana podnosi ministarstvu preko domaćeg privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika.

Ministarstvo, na osnovu podataka o prevoznim kapacitetima, u roku od 15 dana od dana prijema zahteva iz stava 3. ovog člana, utvrđuje da li Republika Srbija ima odgovarajuće prevozne kapacitete, odnosno određenu vrstu i broj plovila koji viju zastavu Republike Srbije.

Ako utvrdi da Republika Srbija nema odgovarajuće prevozne kapacitete za obavljanje prevoza za koji je podnet zahtev iz stava 3. ovog člana, ministarstvo u roku od sedam dana nakon isteka roka iz stava 4. ovog člana, na odgovarajući način, stavlja na uvid javnosti informaciju o zahtevu za izdavanje dozvole za obavljanje kabotaže i procenu o prevoznim kapacitetima iz stava 4. ovog člana.

Ministarstvo donosi rešenje o izdavanju dozvole za kabotažu ako, u roku od osam dana od dana stavljanja na uvid javnosti informacije i procene iz stava 5. ovog člana, zainteresovani domaći prevoznici ne dostave dokaz o posedovanju prevoznih kapaciteta za obavljanje ovog prevoza.

Ministarstvo donosi rešenje o odbijanju zahteva za izdavanje dozvole iz stava 2. ovog člana u slučaju da Republika Srbija ima odgovarajuće prevozne kapacitete za obavljanje ovog prevoza.

Rešenje iz st. 6. i 7. ovog člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom.

Podnosilac zahteva za izdavanje dozvole iz stava 2. ovog člana snosi troškove plaćanja republičke administrativne takse.

Kabotažom iz stava 1. ovog člana ne smatra se prevoz putnika stranom jahtom ili stranim čamcem, ako se taj prevoz ne naplaćuje.

Ministar propisuje obrazac dozvole za kabotažu.

Član 18.

Izuzetno od člana 17. ovog zakona, kabotažu može da vrši vozar koji nema poslovni nastan u Republici Srbiji ako ima poslovni nastan u državi članici Evropske unije u kojoj je stekao ovlašćenje za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe.

Ako ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, vozar može privremeno da vrši kabotažu bez registrovanja prebivališta, odnosno sedišta ili ogranka u Republici Srbiji.

Da bi vozar iz stava 1. ovog člana mogao da vrši kabotažni prevoz, u tu svrhu može da koristi samo plovilo čiji je vlasnik ili čiji su suvlasnici:

1) fizičko lice državljanin države članice Evropske unije koji ima prebivalište u državi članici Evropske unije;

2) pravno lice osnovano u skladu sa propisima države članice Evropske unije koje ima sedišta u državi članici Evropske unije, ili čiji su većinski vlasnici i članovi uprave državljani države članice Evropske unije koji imaju prebivalište ili sedišta u državi članici Evropske unije.

Potvrda o upisu koju izdaje nadležni organ država članica Evropske unije u čijem je upisniku plovilo upisano, predstavlja dokaz da vozar ispunjava uslove iz stava 3. ovog člana.

Potvrda iz stava 4. ovog člana mora da se nalazi na plovilu.

Isprava kojom se potvrđuje da plovilo pripada Rajnskoj plovidbi u skladu sa Revidiranom konvencijom o plovidbi Rajnom, zamenjuje potvrdu iz stava 4. ovog člana.

Prilikom vršenja kabotaže vozar je dužan da obavlja poslovanje u skladu sa domaćim propisima kojima se uređuju:

1) uslovi za zaključenje ugovora o prevozu, kao i pravila i postupci za čarterovanje plovila;

2) tehnički zahtevi za brodove unutrašnje plovidbe;

3) uslovi i pravila plovidbe;

4) najmanji broj članova posade, vreme odmora i slično;

5) porezi.

Glava II

PRISTUP TRŽIŠTU

1. Uslovi za obavljanje pojedinih delatnosti u unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi

Obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe

Član 19.

Javni prevoz na unutrašnjim vodnim putevima može da vrši samo fizičko ili pravno lice koje ispunjava propisane uslove stručne osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe, čak i kada namerava da ovu delatnost vrši samo određeni vremenski period kao podizvođač za neko drugo pravno lice koje vrši delatnost prevoza na unutrašnjim vodnim putevima.

Pod pravnim licem iz stava 1. ovog člana, podrazumeva se i grupa vozara koja je osnovana sa ciljem dobijanja poslova prevoza od brodskih agenata i podele dobijenih poslova među članovima te grupe, bez obzira da li ta grupa vozara ima svojstvo pravnog lica.

Ispunjenost uslova stručne osposobljenosti iz stava 1. ovog člana, utvrđuje ministarstvo proverom da li lice iz stava 1. ovog člana ispunjava zahtev stručne osposobljenosti u oblastima poslovanja koja su obuhvaćena delatnošću vozara unutrašnje plovidbe.

Fizičko lice ispunjava uslove stručne osposobljenosti iz stava 1. ovog člana, polaganjem ispita za sticanje svedočanstva o osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe ili dokumentovanjem praktičnog iskustva ostvarenog u privrednom društvu za prevoz na unutrašnjim vodnim putevima, ili kombinacijom ove dve metode.

Pravno lice ispunjava uslove stručne osposobljenosti iz stava 1. ovog člana, ako najmanje jedno zaposleno lice ispunjava uslov iz stava 4. ovog člana, pod uslovom da to zaposleno lice stalno upravlja poslovima prevoza na operativnom nivou.

Fizičko lice koje je steklo diplomu o završenim studijama na određenim visokim školama ili fakultetima, nije dužno da u okviru ispita iz stava 4. ovog člana polaže one predmete koji su uslov za sticanje svedočanstva iz stava 4. ovog člana, koje je položilo radi sticanja te diplome.

Nakon sprovedenog postupka utvrđivanja da lice iz stava 1. ovog člana ispunjava uslove stručne osposobljenosti u oblastima poslovanja koji su obuhvaćeni delatnošću vozara unutrašnje plovidbe, ministarstvo izdaje odobrenje za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe.

Ako je podnosilac zahteva za dobijanje odobrenja iz stava 7. ovog člana fizičko lice koje ne ispunjava uslov iz stava 1. ovog člana, to fizičko lice može da dobije odobrenje za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe, pod uslovom da dostavi ministarstvu dokaz da drugo fizičko lice koje stvarno obavlja poslove stalnog upravljanja prevozom brodovima u njegovoj svojini, ispunjava uslov stručne osposobljenosti iz stava 1. ovog člana.

Na izdavanje odobrenja iz stava 7. ovog člana primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Odobrenje iz stava 7. ovog člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom.

Ako je isprava iz stava 7. ovog člana izdata u skladu sa propisom države članice Evropske unije, priznaje se kao da je izdata u Republici Srbiji.

Fizičko lice koje je podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja iz stava 7. ovog člana, a koji dokaže da je pre 1. jula 1990. godine, obavljao delatnost vozara unutrašnje plovidbe u domaćem ili međunarodnom prevozu u skladu sa propisima, nije dužan da podnese dokaze o ispunjenosti uslova iz stava 4. ovog člana.

Odobrenje iz stava 7. ovog člana prestaje da važi:

- 1) danom brisanja upisa fizičkog lica ili privrednog društva iz registra Agencije za privredne registre;
- 2) danom prestanka ispunjavanja uslova na osnovu kojih je izdato odobrenje.

U slučaju iz stava 13. ovog člana, fizičko, odnosno pravno lice ima pravo žalbe.

Ministarstvo može oduzeti domaćem vozaču odobrenje iz stava 7. ovog člana na period od dve godine, ako mu organ nadležan za zaštitu konkurencije u Republici Srbiji izrekne meru zabrane učešća u postupku javne nabavke u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke, odnosno meru zaštite konkurencije u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije.

Ministarstvo može oduzeti domaćem vozaču odobrenje iz stava 7. ovog člana na period od dve godine, ako mu je organ države članice Evropske unije nadležan za zaštitu konkurencije odredio u skladu sa pravom te države jednu od mera iz stava 15. ovog člana.

U slučaju smrti ili gubitka pravne sposobnosti fizičkog lica koje vrši prevoz i koje je imalac svedočanstva o osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe, privrednom društvu će se odobriti privremeno obavljanje prevoza bez ispunjavanja uslova iz stava 4. ovog člana, u trajanju od jedne godine.

Period iz stava 17. ovog člana može da se produži za najviše šest meseci.

Odredbe ovog člana ne primenjuju se na fizička i pravna lica koja obavljaju delatnost vozača brodovima čija nosivost pri najvećem gazu ne prelazi 200 bruto tona, odnosno na fizička i pravna lica koja upravljaju skelama.

Odredbe ovog člana ne primenjuju se na fizička i pravna lica koja obavljaju delatnost prevoza isključivo na unutrašnjim vodama Republike Srbije koje nisu povezane sa međunarodnim i međudržavnim vodnim putevima.

Praktično iskustvo stečeno u obavljanju delatnosti iz stava 20. ovog člana ne može da se koristi kao dokaz o ispunjenosti uslova stručne osposobljenosti iz stava 3. ovog člana, u postupku za dobijanje odobrenja za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe.

Troškove polaganja ispita iz stava 4. ovog člana snosi lice koje polaže ispit, koje uplaćuje na račun propisan za javne prihode budžeta Republike Srbije.

Visinu troškova iz stava 22. ovog člana utvrđuje ministar, uz saglasnost ministra nadležnog za poslove finansija.

Za izdavanje svedočanstva o osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe i odobrenja za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe, podnosilac zahteva plaća republičku administrativnu taksu.

Ministar propisuje način formiranja i sastav komisije za sprovođenje ispita za sticanje svedočanstva o osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe, rokove za sprovođenje ispita, način podnošenja prijave i obaveznu sadržinu prijave za polaganje ispita, sadržinu i način sprovođenja ispita, sadržinu i obrazac svedočanstva o osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe, sadržinu i obrazac odobrenja za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe, kao i oblasti poslovanja koje su obuhvaćene delatnošću vozača unutrašnje plovidbe a koje čine program ispita za sticanje svedočanstva o osposobljenosti za obavljanje delatnosti vozača unutrašnje plovidbe.

Uslovi za obavljanje plovidbeno-agencijske delatnosti u trgovačkom brodarstvu

Član 20.

Plovidbeno-agencijsku delatnost u trgovačkom brodarstvu vrše brodski agent i agent posrednik.

Brodski agent iz stava 1. ovog člana vrši komercijalne i administrativne poslove, kao i uobičajne radnje pomaganja, posredovanja i zastupanja u skladu sa dobijenim punomoćjem nalogodavca i odredbama ovog zakona.

Agent posrednik iz stava 1. ovog člana posreduje u zaključivanju ugovora o iskorišćavanju brodova, kupoprodaji, gradnji i remontu brodova, kao i ugovora o plovidbenom osiguranju.

Agent posrednik iz stava 3. ovog člana može da bude:

1) linijski agent (Booking Agent) koji zaključuje ugovore u linijskoj plovidbi i koji vrši ugovaranje (bukiranje) broskog prostora u ime i za račun linijskog vozara;

2) agent u slobodnoj plovidbi (Chartering Agent) koji posreduje u zaključivanju prevoznih ugovora (Voyage Charter, Consecutive Voyage Charter, količinski ugovori i ugovor o slot čarteru) i ugovora o upotrebi broda (Time Charter i ugovor o zakupu broda);

3) agent za kupovinu i prodaju brodova (Sales & Purchase Broker) koji posreduje na tržištu broskog prostora radi zaključenja ugovora o kupoprodaji brodova, kao i ugovora o zakupu broda;

4) agent osiguranja koji posreduje u zaključenju ugovora o osiguranju brodova (kasko osiguranje) i ugovora o osiguranju robe (kargo osiguranje), odnosno koji kao predstavnici osiguravača, odnosno P&I klubova, posreduju u zaključenju ugovora o osiguranju odgovornosti u plovidbi.

Prilikom postupanja po nalogima nalogodavca, brodski agent, odnosno agent posrednik dužan je da navede da radi kao agent u ime i za račun nalogodavca.

Ako ne navede svojstvo iz stava 5. ovog člana, pretpostavlja se da je brodski agent, odnosno agent posrednik radio u svoje ime i za svoj račun.

Ako pravno lice pored usluga broskog agenta, odnosno agenta posrednika, pruža i špediterske usluge, dužno je da odvojeno vodi poslovne knjige za pružanje ovih usluga, kao i da ima licenciranog špeditera koji ne može da obavlja poslove broskog agenta, odnosno agenta posrednika.

U okviru istog poslovnog, odnosno ugovornog odnosa, pravno lice iz stava 7. ovog člana može da zastupa i brod i robu, samo pod uslovom da je dobio pismenu saglasnost obe ugovorne strane.

Član 21.

Plovidbeno-agencijsku delatnost u trgovačkom brodarstvu vrši pravno lice koje je upisano u upisnik brodskih agenata i agenata posrednika koji vodi ministarstvo.

Za upis u upisnik brodskih agenata i agenata posrednika, lice mora da ispunjava sledeće uslove:

1) da je registrovano kod Agencije za privredne registre za obavljanje plovidbeno-agencijskih delatnosti;

2) ima stvarno sedište u Republici Srbiji;

3) da zaposleni koji neposredno obavljaju poslove broskog agenta, odnosno agenta posrednika imaju dozvolu za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika;

4) ima zaključene ugovore o radu sa licima iz stava 2. tačka 3) ovog člana;

5) dostavi popis svih zaposlenih lica iz stava 2. tačka 3) ovog člana;

6) podnese polisu osiguranja za novčane gubitke koje pretrpi nalogodavac kao posledicu propusta u radu broskog agenta, odnosno agenta posrednika u iznosu od najmanje 15.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po štetnom događaju;

7) ima obezbeđeno korišćenje Rečnih informacionih servisa, kao i obezbeđenu mogućnost elektronske prijave dolaska i odlaska broda u i iz luke, odnosno pristaništa;

8) raspolaže odgovarajućim prostorom i opremom koji su potrebni za nesmetano obavljanje poslova u skladu sa odredbama ovog zakona.

Delatnost iz stava 1. ovog člana, neposredno obavlja fizičko lice koje je dobilo dozvolu za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika, a koje ispunjava sledeće uslove:

1) da je zaposleno u pravnom licu iz stava 1. ovog člana;

2) da je radilo na poslovima broskog agenta, odnosno agenta posrednika najmanje šest meseci, u svojstvu pripravnika za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika u pravnom licu iz stava 1. ovog člana;

3) ima najmanje srednju stručnu spremu;

4) ima položen stručni ispit za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika;

5) nije pravnosnažno osuđivano ili kažnjavano za krivična dela protiv privrede i bezbednosti javnog saobraćaja, odnosno za prekršaje spoljnotrgovinskih, deviznih, carinskih ili poreskih propisa.

Dozvolu za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika izdaje ministarstvo.

Na izdavanje dozvole iz stava 4. ovog člana primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Rešenje o davanju dozvole iz stava 4. ovog člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom.

Troškove polaganja stručnog ispita iz stava 3. tačka 4) ovog člana, snosi lice koje polaže stručni ispit, koje uplaćuje na račun propisan za javne prihode budžeta Republike Srbije.

Visinu troškova iz stava 7. ovog člana utvrđuje ministar, uz saglasnost ministra nadležnog za poslove finansija.

Za izdavanje dozvole iz stava 4. ovog člana, podnosilac zahteva plaća republičku administrativnu taksu.

Fizičko lice iz stava 3. ovog člana, koje podnese dokaz da je duže od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona obavljalo poslove broskog agenta, odnosno agenta posrednika, nije dužno da podnese dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 3. tačka 4) ovog člana.

Fizičko lice koje neposredno obavlja poslove broskog agenta, odnosno agenta posrednika, ne može da obavlja poslove špeditera.

Pravno lice koje obavlja poslove broskog agenta ne može da obavlja poslove lučkog operatera.

Kao polisa osiguranja iz stava 2. tačka 6) ovog člana, može da se podnese odgovarajuća domaća ili međunarodna polisa osiguranja.

Osiguranje iz stava 13. ovog člana, mora da bude na snazi za celo vreme obavljanja plovidbeno-agencijskih delatnosti.

Brodski agent dužan je da koristi usluge Rečnih informacionih servisa samo u odnosu na brodove koji su obuhvaćeni punomoćjem nalogodavca.

Brodski agent, odnosno agent posrednik briše se iz upisnika brodskih agenata i agenata posrednika u sledećim slučajevima:

- 1) na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa;
- 2) ako prestane da ispunjava bilo koji uslov iz stava 2. ovog člana;
- 3) u slučaju obavljanja druge registrovane delatnosti koja je nespojiva sa obavljanjem plovidbeno-agencijskih delatnosti.

Brodski agent, odnosno agent posrednik može da bude brisan iz upisnika brodskih agenata i agenata posrednika i na zahtev broskog agenta, odnosno agenta posrednika u slučaju brisanja iz registra Agencije za privredne registre.

Upisnik brodskih agenata i agenata posrednika vodi se u pisanom i elektronskom obliku.

Ministar propisuje bliže zahteve u odnosu na prostor i opremu koji su potrebni za nesmetano obavljanje poslova brodskih agenata i agenata posrednika, podatke koji se upisuju u upisnik brodskih agenata i agenata posrednika, uslove za polaganje stručnog ispita za obavljanje poslova brodskih agenata i agenata posrednika, program i način polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova brodskih agenata i agenata posrednika, kao i obrazac uverenja o položenom stručnom ispitu za obavljanje poslova brodskih agenata i agenata posrednika i licence za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika, odnosno dozvole za obavljanje poslova broskog agenta, odnosno agenta posrednika.

Uslovi za obavljanje delatnosti pomorske kompanije

Član 22.

Poslove pomorske kompanije u Republici Srbiji može da vrši fizičko ili pravno lice koje je steklo odobrenje za obavljanje delatnosti pomorske kompanije, koje izdaje ministarstvo.

Obavezi izdavanja odobrenja podleže fizičko ili pravno lice koje namerava da u Republici Srbiji obavlja delatnost upisivanja i ispisivanja pomorskih brodova u Nacionalni i Međunarodni upisnik pomorskih brodova, upravljanja, odnosno iskorišćavanja pomorskih brodova domaće državne pripadnosti, obavljanje poslova pomorske menadžment kompanije, kao i druge privredne delatnosti koje su neposredno ili posredno povezane sa navedenim delatnostima.

Uz zahtev za izdavanje odobrenja, privredno društvo dostavlja ministarstvu sledeća dokumenta:

- 1) dokaz da je privredno društvo registrovano u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija, kao i osnivački akt privrednog društva, odnosno statut ako je privredno društvo osnovano kao akcionarsko društvo;
- 2) ime, prebivalište, državljanstvo i druge potrebne podatke o direktoru i drugim članovima organa upravljanja privrednog društva;
- 3) dokaz o profesionalnom iskustvu u oblasti pomorske privrede;
- 4) naziv i sedište revizora koji vrši kontrolu poslovanja privrednog društva;
- 5) stvarno sedište privrednog društva u Republici Srbiji.

Profesionalno iskustvo iz stava 3. tačka 3) ovog člana, dokazuje se na osnovu podataka o pomorskim privrednim delatnostima koje je obavljalo, stečenim

industrijskim/poslovnim sertifikatima, ovlašćenjima i drugim ispravama koje se stiču u pomorskoj privredi, kao i postignutim rezultatima u obavljanju ovih poslova.

Podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja mora da raspolaže odgovarajućim prostorom i opremom koji su potrebni za nesmetano obavljanje poslova u skladu sa odredbama ovog zakona, zakona kojim se uređuje pomorska plovidba, kao i međunarodnim pomorskim konvencijama koje je Republika Srbija ratifikovala.

Ako podnosilac zahteva namerava da obavlja delatnost upravljanja, odnosno iskorišćavanja pomorskih brodova domaće državne pripadnosti, pored dokumenata iz stava 3. ovog člana dostavlja i sledeća dokumenta:

1) plan obavljanja poslovne delatnosti pomorske kompanije (u daljem tekstu: poslovni plan);

2) potpisanu izjavu da će poslovanje pomorske kompanije biti usaglašeno sa utvrđenom poslovnom politikom i procedurama koje su obuhvaćene poslovnim planom.

Poslovni plan iz stava 6. tačka 1) ovog člana, obavezno sadrži:

1) dokumentovani sistem upravljanja bezbednošću pomorske kompanije;

2) dokumentovane procedure upravljanja bezbednošću, kao i druge propisane procedure;

3) overenu kopiju izveštaja o izvršenom tehničkom pregledu (Certificate of Survey) za svaki pomorski brod izdatom od strane priznate organizacije.

Pomorska kompanija koja obavlja delatnost upisivanja i ispisivanja pomorskih brodova u Nacionalni i Međunarodni upisnik pomorskih brodova mora da obavlja delatnost u skladu sa uputstvom kojim se bliže određuje način postupanja ministarstva prilikom podnošenja zahteva za vršenje statutarog tehničkog pregleda koji vrše priznate organizacije pre upisa pomorskog broda u jedan od upisnika pomorskih brodova.

Ako je podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja iz stava 1. ovog člana ogranak pravnog lica koje nema sedište u državi članice Evropske unije i Evropskog ekonomskog prostora, pored zahteva iz stava 3. ovog člana, dužno je da, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila, odredi drugo društvo kao zastupnika (u daljem tekstu: poslovni menadžer).

Privredno društvo iz stava 9. ovog člana, pored zahteva i dokumentacije iz stava 3. ovog člana, dostavlja i informaciju o imenovanom poslovnom menadžeru i ovlašćenjima koja su mu preneti posebnim ugovorom.

Za obavljanje poslova poslovnog menadžera iz stava 9. ovog člana, pravno lice mora da stekne odobrenje za obavljanje poslova poslovnog menadžera pomorske kompanije, koje izdaje ministarstvo.

Uz zahtev za izdavanje odobrenja iz stava 11. ovog člana, pravno lice dostavlja ministarstvu dokumenta iz stava 3. tač. 1), 3), 4) i 5), dokaz da uredno izvršava sve finansijske obaveze prema Republici Srbiji, kao i da se protiv njega ne vodi stečajni ili likvidacioni postupak, odnosno da se protiv odgovornih lica u pravnom licu ne vodi krivični postupak za dela iz oblasti privrednog kriminala.

Ako je fizičko lice podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja za obavljanje delatnosti pomorske kompanije, podnosilac zahteva mora da ispunjava uslove iz stava 3. tač. 1), 3) i 5) ovog člana, kao i uslove iz stava 6. ovog člana ako namerava da obavlja delatnost upravljanja, odnosno iskorišćavanja pomorskih brodova domaće državne pripadnosti.

Nakon provere ispunjenosti zahteva u skladu sa ovim članom, ministarstvo izdaje odobrenje za obavljanje poslova pomorske kompanije, odnosno odobrenje za obavljanje poslova poslovnog menadžera pomorske kompanije.

Na izdavanje odobrenja iz st 1. i 11. ovog člana primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja iz st 1. i 11. ovog člana snosi troškove plaćanja republičke administrativne takse.

Odobrenje iz st 1. i 11. ovog člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom.

Odobrenje iz st 1. i 11. ovog člana se izdaje na period od 10 godina.

Ministarstvo vodi upisnik izdatih odobrenja.

Ministar donosi uputstvo iz stava 8. ovog člana.

Ministar bliže propisuje obaveznu sadržinu plana obavljanja poslovne delatnosti pomorske kompanije, dokumentovanog sistema upravljanja bezbednošću pomorske kompanije, plana vršenja tehničkog nadzora za brodove kojima upravlja pomorska kompanija, plana održavanja za brodove kojima upravlja pomorska kompanija, zahteve u odnosu na brodove kojima upravlja pomorska kompanija, kao i tehničke preglede brodova, kao i obrazac upisnik izdatih odobrenja za obavljanje delatnosti pomorske kompanije.

2. Sloboda pružanja usluga na tržištu

Član 23.

U domaćem i međunarodnom prevozu primenjuje se načelo slobode ugovaranja prevoza i utvrđivanja vozarina.

Povreda konkurencije na tržištu unutrašnjeg vodnog transporta

Član 24.

U cilju zaštite konkurencije na tržištu unutrašnjeg vodnog transporta Republike Srbije, vozaari i druga privredna društva koja pružaju usluge u unutrašnjem vodnom transportu ne mogu da zaključuju, odnosno primenjuju restriktivne sporazume koji se mogu smatrati povredama konkurencije u smislu propisa kojima se uređuje zaštita konkurencije, niti da preduzimaju radnje koje se u smislu propisa kojima se uređuje zaštita konkurencije smatraju zloupotrebom dominantnog položaja na tržištu.

Stav 1. ovog člana primenjuju se i na delatnosti pružaoca pomoćnih usluga prevoza koje imaju neki od ciljeva ili rezultata iz stava 1. ovog člana.

Organ nadležan za zaštitu konkurencije odlučuje o pravima i obavezama učesnika na tržištu iz st. 1. i 2. ovog člana, koji su doneli akta ili preduzeli radnje koje se smatraju povredom konkurencije u smislu propisa kojima se uređuje zaštita konkurencije.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju na domaća fizička, odnosno pravna lica koja pružaju usluge prevoza u domaćoj i međunarodnoj linijskoj i slobodnoj plovidbi unutrašnjim vodama, uključujući i kabotažu, kao i na domaća fizička, odnosno pravna lica koja pružaju usluge prevoza u međunarodnoj linijskoj i slobodnoj pomorskoj plovidbi.

Izuzeće za tehničke sporazume

Član 25.

Zabrana iz člana 24. ovog zakona ne primenjuje se na sporazume, odluke ili usklađene prakse čiji je cilj ili dejstvo, primena tehničkih poboljšanja ili postizanje tehničke saradnje pomoću:

- 1) standardizacije opreme, prevoznih zaliha, plovila ili nepomičnih instalacija;
- 2) razmene ili udruživanja osoblja, opreme, plovila ili nepomičnih instalacija radi izvođenja usluga prevoza;
- 3) organizacije i izvođenja uzastopnih, dopunskih, zamenskih ili kombinovanih prevoznih radnji, kao i utvrđivanja i primene grupnih naknada i uslova za takve radnje, uključujući posebne konkurentne cene;
- 4) korišćenja ruta koje su sa stanovišta operativnosti najracionalnije za putovanja jednom vrstom prevoza;
- 5) usklađivanja redova plovidbe za povezivanje ruta;
- 6) grupisanja pojedinačnih pošiljki;
- 7) uspostavljanja jedinstvenih pravila u vezi sa strukturom tarifa i uslova njihove primene, pod uslovom da se takvim pravilima ne utvrđuju vozarine i uslovi prevoza.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju na domaća fizička, odnosno pravna lica koja pružaju usluge prevoza u domaćoj i međunarodnoj linijskoj i slobodnoj plovidbi unutrašnjim vodama, uključujući i kabotažu, kao i na domaća fizička, odnosno pravna lica koja pružaju usluge prevoza u međunarodnoj linijskoj i slobodnoj pomorskoj plovidbi.

Izuzeće za mala i srednja preduzeća

Član 26.

Sporazumi, odluke i usklađene prakse iz člana 24. ovog zakona izuzimaju se od zabrane, kada je njihova namena:

- 1) uspostavljanje i delovanje grupe privrednih društava za prevoz unutrašnjim vodnim putevima radi izvođenja prevoznih delatnosti;
- 2) zajedničko finansiranje ili nabavka transportne opreme ili zaliha, kada su ti poslovi neposredno povezani sa pružanjem usluga prevoza i potrebni za zajedničko delovanje.

Stav 1. ovog člana se primenjuje pod uslovom da celokupni prevozni kapacitet bilo koje grupe nije veći od 500.000 metričkih tona za prevoz unutrašnjim vodnim putevima.

Pojedinačni kapacitet svakog privrednog društva koje pripada grupi privrednih društava ne može da bude veći od 50.000 metričkih tona za prevoz unutrašnjim vodnim putevima.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju na domaća fizička, odnosno pravna lica koja pružaju usluge prevoza u domaćoj i međunarodnoj linijskoj i slobodnoj plovidbi unutrašnjim vodama, uključujući i kabotažu, kao i na domaća fizička, odnosno pravna lica koja pružaju usluge prevoza u međunarodnoj linijskoj i slobodnoj pomorskoj plovidbi.

Otklanjanje ozbiljnog poremećaja na tržištu unutrašnje plovidbe

Član 27.

U slučaju ozbiljnog poremećaja tržišta primenjuju se mere za otklanjanje poremećaja na tržištu unutrašnje plovidbe.

Mere iz stava 1. ovog člana primenjuju se na teretne brodove i potiskivače koji pružaju uslugu prevoza robe na unutrašnjim vodnim putevima za sopstvene potrebe ili za iznajmljivanje ili uz naknadu, i koji su upisani u domaći upisnik brodova unutrašnje plovidbe ili, ako nisu upisani, njima upravlja pravno lice sa poslovnim nastanom u državi članici Evropske unije.

U cilju primene mera iz stava 1. ovog člana, obezbeđuju se sredstva radi otklanjanja ozbiljnog poremećaja na tržištu unutrašnje plovidbe, osnivanjem Fonda unutrašnje plovidbe (u daljem tekstu: Fond), kao vanbudžetskog fonda.

Pod merama iz stava 1. ovog člana podrazumeva se uvođenje pravila „staro za novo” na ograničeni vremenski period u cilju sprečavanja ili otežavanja pojave viška ponude nad potražnjom broskog prostora na tržištu unutrašnje plovidbe, kao i druge moguće mere za strukturno poboljšanje flote utvrđene propisom iz stava 7. ovog člana, kao što su isplata premija za rashodovana plovila koja se plaćaju iz Fonda i druge mere.

Fond se finansira iz namenskih doprinosa koje plaćaju vlasnici brodova koji puštaju u rad brodove u odnosu na koje se preduzimaju mere za otklanjanje ozbiljnog poremećaja na tržištu, kao i namenskih doprinosa koji se ostvaruju u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu.

Odredbe st. 1-5. ovog člana o otklanjanju ozbiljnog poremećaja tržišta, kao i o Fondu unutrašnje plovidbe ne primenjuje se na sledeća plovila:

1) plovilo koje plovi isključivo na državnim vodnim putevima koji nisu povezani sa vodnim putevima Evropske unije;

2) plovilo koje zbog svojih dimenzija ne može da napusti državne vodne puteve na kojima obavlja prevoz i ne može da uplovi u vodne puteve Evropske unije, pod uslovom da to plovilo ne predstavlja tržišnu konkurenciju plovilima na koje se odnose mere za otklanjanje ozbiljnog poremećaja na tržištu;

3) plovilo koje plovi isključivo na Dunavu, i njegovim pritokama, do Kelhajma, bez napuštanja Dunava i njegovih pritoka;

4) potiskivače pogonske snage do 300 kW;

5) morsko-rečni brod i potisnicu pomorskog broda, koji se koriste isključivo u međunarodnom ili domaćem prevozu tokom putovanja koje obuhvata prelazak morskog puta;

6) plovila koja se koriste isključivo za skladištenje roba, kao što je plovilo koje se koristi za ukrcavanje i nakon toga iskrcavanje robe na istom mestu;

7) tehnički plovni objekt koji se koristi za obavljanje određenih tehničkih radova na unutrašnjim vodnim putevima, kao što su levak za punjenje plovila, pontoni i drugi plutajući objekti pod uslovom da se isti ne koriste za prevoz robe;

8) skele;

9) javna plovila;

10) plovila nosivosti do 450 t.

Vlada propisuje organizaciju i način rada Fonda, namene za koje se koriste sredstva Fonda, način i srazmere plaćanja doprinosa u Fond, uslove za stavljanje u

promet brodova na koje se primenjuju mere za otklanjanje poremećaja na tržištu (pravilo „staro za novo”), uslove za primenu pravila „staro za novo” na ograničeni vremenski period sa merama za strukturno poboljšanje flote unutrašnje plovidbe, način utvrđivanja i iznose srazmera stare i nove tonaže, visinu namenskih doprinosa, period u kojem se isplaćuju premije za rashodovane brodove, kao i usklađene koeficijente poravnanja u skladu sa tonažom za svaki tip i kategoriju broda.

Posebne zaštitne mere u pomorskom prevozu

Član 28.

Sloboda pružanja usluga pomorskog prevoza između Republike Srbije i država članica EU, odnosno između država članica EU, kao i između država članica EU i trećih država, primenjuje se u pogledu državljana Republike Srbije, odnosno državljana država članica EU koji imaju poslovni nastan u državi članici EU, koja nije država članica EU čije državljanstvo ima lice kome su usluge namenjene.

Stav 1. ovog člana primenjuje se i na državljane Republike Srbije i država članica EU koji imaju poslovni nastan izvan EU država članica, kao i na pomorske broderske kompanije sa sedištem izvan Republike Srbije i EU država članica, a koje kontrolišu državljani Republike Srbije, odnosno državljani država članica EU, ako su njihovi brodovi upisani u domaći upisnik brodova, odnosno u upisnik brodova u toj državi članici EU u skladu sa njenim zakonodavstvom.

Pod uslugama pomorskog prevoza između država članica EU, kao i između država članica EU i trećih država iz stava 1. ovog člana, podrazumevaju se sledeće usluge, ako se pružaju uz naknadu:

1) usluge pomorskog prevoza unutar EU, i to prevoz putnika ili robe morem između bilo koje luke neke države članice EU i bilo koje luke ili obalne instalacije druge države članice EU;

2) usluge pomorskog prevoza sa trećim zemljama, i to prevoz putnika ili robe morem između luka neke države članice EU i luka ili obalnih instalacija treće zemlje.

U međunarodnom pomorskom prevozu nije dozvoljeno zaključivanje sporazuma o podeli robe, osim kada domaći linijski vozari nemaju stvarnu mogućnost da pružaju usluge prevoza prema i iz luka, odnosno pristaništa treće države.

Ako treća država preduzima radnje i mere u cilju uspostavljanja rešenja o podeli robe u prevozu tečne ili suve rasute robe iz stava 4. ovog člana, ministarstvo može u skladu sa odredbama ovog člana, da primeni mere utvrđene propisom iz stava 11. ovog člana.

Ako domaći pomorski vozar nema stvarnu mogućnost, ili postoji opasnost od nastupanja situacije u kojoj neće imati stvarnu mogućnost da slobodno pruža usluge prevoza između država članica EU i trećih država, o tome obaveštava ministarstvo koje o tome dostavlja obaveštenje Evropskoj komisiji.

Ako postupanje treće države, odnosno njenih organa ograničava ili preti ograničavanjem slobodnog pristupa pomorskim kompanijama registrovanim u Republici Srbiji, odnosno državi članici EU, tržištu usluga u međunarodnom pomorskom linijskom prevozu uređenim Konvencijom Ujedinjenih nacija o Kodeksu ponašanja linijskih konferencija (u daljem tekstu: Kodeks), osim kada se to postupanje preduzima u skladu sa Kodeksom, linijskom prevozu koji nije uređen Kodeksom, prevozu rasute ili druge robe u pomorskoj slobodnoj plovidbi i prevozu putnika, ministarstvo može da podnese zahtev Evropskoj komisiji u cilju preduzimanja mera usklađenog delovanja.

Ako Savet u roku od šest meseci od dana dostavljanja obaveštenja iz stava 6. ovog člana od strane Evropske komisije, ne donese odluku o potrebnim merama zaštite, odnosno ako se u roku od dva meseca ne donese odluka o preduzimanju mera usklađenog delovanja iz stava 7. ovog člana, ministarstvo može da preduzme odgovarajuće mere i o tome obaveštava Evropsku komisiju.

Mere iz stava 8. ovog člana moraju da imaju za cilj obezbeđenje pravičnog, slobodnog i nediskriminirajućeg pristupa raspodeli robe pomorskim kompanijama registrovanim u Republici Srbiji.

Tokom preduzimanja mera iz st. 8. i 9. ovog člana, ministarstvo će, na svaka tri meseca ili po potrebi ranije, održavati konsultacije sa Evropskom komisijom u cilju utvrđivanja rezultata primene ovih mera i o preduzetim merama obaveštavati države članice EU.

Ministar propisuje mere usklađenog delovanja koje se mogu preduzeti prema pomorskim kompanijama sa sedištem u trećim državama čije postupanje ograničava ili prei ograničavanjem slobodnog pristupa pomorskim kompanijama registrovanim u Republici Srbiji tržištu usluga u međunarodnom pomorskom prevozu iz stava 4. ovog člana, odnosno u slučaju kada domaći pomorski vozar nema stvarnu mogućnost, ili postoji opasnost od nastupanja situacije u kojoj neće imati stvarnu mogućnost da pruža usluge prevoza prema i iz luka treće države, postupak i rokove za podnošenje zahteva za usklađeno delovanje Evropskoj komisiji, kao i granice primene slobode pružanja usluga u pomorskom prevozu.

Član 29.

Ako domaće fizičko ili pravno lice koje vrši međunarodni linijski prevoz robe morem smatra da je oštećeno ili ugroženo nepravednom praksom određivanja cena može da podnese prigovor ministarstvu ili neposredno Evropskoj komisiji.

Uz prigovor lice iz stava 1. ovog člana dužno je da dostavi dokaze o postojanju nepravedne prakse određivanja cena i nastale štete, i to:

1) da su vozarine koje nude vlasnici brodova trećih država na određenoj liniji značajno niže od uobičajene vozarine ponuđene od strane EU vlasnika brodova, uzimajući u obzir nivo ponuđene usluge od strane svih zainteresiranih kompanija;

2) o uticaju položaja vozara koji uživa netržišne prednosti iz stava 1. tačka 1) ovog člana na EU vlasnike brodova, koji se iskazuje kroz trendove u određenim ekonomskim pokazateljima kao što su:

- (1) broj uplovljavanja/isplovljavanja;
- (2) iskorišćavanje kapaciteta;
- (3) ugovaranje robe;
- (4) tržišni udeo;
- (5) vozarine u smislu snižavanja vozarina ili sprečavanja rasta vozarina što bi inače bio slučaj;
- (6) zarade;
- (7) povraćaj uložениh sredstava;
- (8) ulaganja;
- (9) zapošljavanje.

U slučaju postojanja opasnosti od štete, ministarstvo može da ispita da li u određenom vremenskom periodu takva opasnost može da prouzrokuje stvarnu štetu.

U slučaju iz stava 3. ovog člana, ministarstvo može da uzme u obzir:

1) povećanje tonaže raspoređene na brodskoj liniji na kojoj postoji konkurencija EU vlasnicima brodova;

2) raspoloživi kapacitet ili kapacitet koji će u kraćem roku biti na raspolaganju u trećoj državi i obim u kome će se tonaža koja je obuhvaćena tim kapacitetom koristiti na brodskoj liniji iz tačke 1) ovog člana.

Ako je nakon ispitivanja očigledno da prigovor ne pruža dokaze o opravdanosti pokretanja istrage, ministarstvo je dužno da o tome obavesti podnosioca prigovora.

Lice iz stava 1. ovog člana u svakom trenutku može da povuče prigovor i u tom slučaju se postupak prekida.

Ako je lice iz stava 1. ovog člana prigovor dostavilo ministarstvu, ministarstvo će ga dostaviti Evropskoj komisiji koja sprovodi odgovarajući postupak ispitivanja postojanja nepravedne prakse određivanja cena u pomorskom transportu.

Član 30.

Ministarstvo uspostavlja informacioni sistem koji omogućava prikupljanje informacija o delatnosti flota trećih država koje negativno utiču na konkurentno učešće domaće flote u međunarodnoj pomorskoj trgovini.

Informacioni sistem iz stava 1. ovog člana omogućava prikupljanje informacija o:

- 1) nivou ponuđenih usluga pomorskog prevoza robe;
- 2) prirodi, obimu, vrednosti, poreklu i odredištu robe ukrcane ili iskrcane na pomorske brodove koji pružaju te usluge;
- 3) iznosu carina koje se naplaćuju za te usluge.

Deo treći

PRAVNI STATUS BRODA I STVARNOPRAVNI ODNOSI NA BRODU

Glava I

PRAVNI STATUS BRODA, SVOJINA I SUSVOJINA NA BRODU

1. Pravni status broda i vrste stvarnih prava na brodu

Član 31.

Brod i brod u gradnji (u daljem tekstu: brod) su pokretne stvari.

Brodaska oprema, brodska čamci i sve stvari koje su trajno namenjene upotrebi broda, pripadaju brodu i onda kada su privremeno od njega odvojeni.

U slučaju sumnje, pripadaju brodu sve stvari koje su upisane u brodski inventar.

Član 32.

Na brodu postoje stvarna prava, i to: pravo svojine, susvojina, brodska hipoteka, privilegije na brodu, kao i drugi pravom priznati stvarni tereti na brodu.

Pravo svojine, susvojina, hipoteka i druga stvarna prava na brodu upisuju se u upisnik brodova.

Sticanje, prenos, ograničavanje i ukidanje prava svojine, susvojine, hipoteke i drugih stvarnih prava na brodu, proizvode pravno dejstvo od trenutka upisa u upisnik broda.

Za nastanak privilegija iz čl. 89. i 93. ovog zakona i pravna dejstva koja iz tog prava proizilaze prema trećim licima nije potreban upis u upisnik brodova.

Pravno dejstvo upisa hipoteke u upisnik brodova u odnosu prema drugim upisima zavisi od reda prvenstva koji taj upis ima u smislu odredaba ovog zakona.

Član 33.

Izuzetno, član 32. stav 2. ovog zakona ne odnosi se na:

- 1) prelaz prava svojine na osiguravača prihvatanjem izjave o napuštanju ili isplatom naknade iz osiguranja;
- 2) sticanje prava iz člana 32. ovog zakona nasleđivanjem, održajem i javnom prodajom;
- 3) proglašenje broda za pomorski plen, odnosno ratni plen;
- 4) sticanje i prestanak prava iz člana 32. ovog zakona na potonulim brodovima, ako su ta prava stečena, odnosno prestala usled propusta da se brod izvadi u vreme određeno zakonom.

2. Svojina i susvojina na brodu

a) Svojina na brodu

Član 34.

Svojina na brodu deli se na 24 udela (u daljem tekstu: karati).

Vlasnik broda je fizičko ili pravno lice koji ima pravo svojine na svih 24 karata broda.

Na pitanja sticanja, zaštite i prestanka prava svojine, odnosno susvojine na brodu koja nisu uređena ovim zakonom shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuju svojinskopravni odnosi.

Član 35.

Pravo svojine na brodu, odnosno na karatu broda, stiče se na osnovu ugovora o kupoprodaji broda ili ugovora o gradnji broda, na osnovu odluke suda, nasleđivanjem ili po drugom pravnom osnovu, u skladu sa zakonom.

Kada se svojina i druga imovinska prava na brodu stiču na osnovu pravnog posla, taj posao je punovažan ako je zaključen u pismenom obliku.

Pravni posao iz stava 2. ovog člana, koji nije zaključen u propisanom obliku ne proizvodi pravno dejstvo.

Ugovor o kupoprodaji broda

Član 36.

Ugovor o kupoprodaji broda je ugovor koji je zaključen između prodavca i kupca broda, na osnovu koga se prodavac obavezuje da na kupca prenese svojину

na brodu koji je predmet kupoprodaje, dok se kupac obavezuje da plati ugovorenu cenu broda.

Ugovor o kupoprodaji broda zaključuje se u pismenom obliku.

Ugovor o kupoprodaji broda se po pravilu zaključuje kao formularni ugovor po izboru ugovornih strana.

Na prenos prava svojine sa prodavca na kupca primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Nakon izvršenog prenosa prava svojine na brodu sa prodavca na kupca, prodavac će kupcu na njegov zahtev izdati ispravu o prodaji.

Ugovor o gradnji broda

Član 37.

Ugovor o gradnji broda je ugovor kojim se brodograditelj obavezuje da u skladu sa projektom i tehničkom dokumentacijom izgradi novi brod u određenom roku, a naručilatelj se obavezuje da za izgrađeni brod plati ugovorenu cenu.

Ugovor o prepravci i popravci broda je ugovor kojim se brodopopravljač obavezuje da će prepraviti ili popraviti postojeći brod u određenom roku, a naručilatelj se obavezuje da plati naknadu brodopopravljaču za ugovorenu prepravku ili popravku.

Odredbe ovog zakona o ugovoru o gradnji broda primenjuju se i na ugovor o gradnji jahte i ugovor o gradnji čamca, osim ako se radi o vrsti čamca koji ne podleže obavezi upisa u upisnik čamaca.

Član 38.

Ugovor o gradnji broda, kao i izmene i dopune tog ugovora, moraju da budu sastavljeni u pismenom obliku.

Kao ugovor o gradnji mogu da se koriste formularni ugovori po izboru ugovornih strana.

Ugovor o gradnji broda i njegove izmene i dopune koji su sastavljeni u suprotnosti sa stavom 1. ovog člana nemaju pravno dejstvo.

Član 39.

Ako ugovorom o gradnji broda nije drukčije predviđeno smatra se da brod u gradnji pripada brodograditelju.

Kada je ugovorom o gradnji broda predviđeno da se brod gradi za račun naručiloca, prenos svojine na brodu na naručiloca prenosi se nakon završetka probne vožnje i potpisivanja zapisnika o primopredaji broda.

Nakon izvršenog prenosa prava svojine na brodu sa brodograditelja na naručiloca, brodograditelj će naručilocu na njegov zahtev izdati ispravu o prodaji.

Član 40.

Brodograditelj je dužan da izvrši gradnju prema ugovoru o gradnji broda i pravilima struke i na način da se brodu mogu izdati isprave o sposobnosti za plovību predviđene ovim zakonom, a i druge isprave predviđene ugovorom o gradnji broda.

Ako se brod posle završetka gradnje upisuje u strani upisnik brodova, brodograditelj je dužan da izvrši gradnju prema ugovoru o gradnji broda i pravilima

struke i na način da se brodu mogu izdati isprave predviđene ugovorom o gradnji broda.

Član 41.

Naručilac ima pravo nadzora nad izvršenjem gradnje broda i u tu svrhu može odrediti jednog ili više inspektora gradnje. Imenovanje i smenjivanje inspektora gradnje naručilac mora pismeno saopštiti brodograditelju.

Troškove u vezi sa radom inspektora gradnje snosi naručilac.

Brodograditelj je dužan da omogući inspektorima gradnje vršenje nadzora u toku gradnje.

U slučaju da inspektor gradnje ustanovi da izvođenje nekih radova nije u skladu sa odredbama člana 40. ovog zakona, dužan je da brodograditelju odmah stavi pismene primedbe.

Ako brodograditelj ne prihvati primedbe inspektora gradnje, mora o tome, bez odlaganja, pismeno da obavesti naručioca i da zahteva postupak koji je za takav slučaj predviđen u ugovoru.

Ako u ugovoru nije ništa predviđeno o postupku u smislu stava 5. ovog člana, ili ako stranke ne prihvate rezultate postupka iz tog stava, spor rešava sud.

Član 42.

Pri izradi i nabavci delova ili pripadaka broda koje je brodograditelj naručio ili nabavio od lica koja je odredio naručilac, brodograditelj odgovara za nedostatke izvršenih radova ili nabavljenih delova ili pripadaka ako ne dokaže da te nedostatke nije mogao da uoči upotrebom dužne pažnje.

Član 43.

Brodograditelj ne odgovara za nedostatke gradnje broda ako dokaže da je do njih došlo usled toga što je pri izvođenju određenih radova postupio na zahtev naručioca i upozorio ga na mogućnost nastanka štetnih posledica koje je mogao da predvidi upotrebom dužne pažnje.

Kada naručilac daje materijal za gradnju broda, brodograditelj je dužan da pregleda materijal, i ako utvrdi nedostatke, mora o tome, bez odlaganja da obavesti naručioca.

Ako brodograditelj ne postupi po odredbi stava 2. ovog člana, odgovara za štetne posledice nastale usled nedostatka u materijalu.

Brodograditelj ne odgovara u smislu stava 3. ovog člana ako je naručilac, i pored upozorenja da materijal ima nedostatke, zahtevao da brodograditelj takav materijal ugradi u brod.

Ako brodograditelj nije istovremeno i projektant, brodograditelj odgovara za one nedostatke u gradnji broda koje je izveo u skladu sa projektom, a mogao ih je otkriti upotrebom dužne pažnje.

Brodograditelj ne odgovara u smislu stava 5. ovog člana, ako je naručilac i pored upozorenja, zahtevao da se radovi izvedu prema projektu.

Član 44.

Brodograditelj i brodogradiljač koji drže brod u gradnji ili na popravci u brodogradilištu imaju pravo da zadrže brod, dok im ne budu isplaćena potraživanja u skladu sa ugovorom o gradnji ili popravci broda (u daljem tekstu: pravo retencije).

Član 45.

Brodograditelj je dužan da u primerenom roku na svoj trošak i rizik, otkloni nedostatke za koje je odgovoran po odredbama čl. 40, 41. i 43. ovog zakona.

Ako se nedostaci ne mogu otkloniti, naručilac, može zahtevati odgovarajuće sniženje cene.

Ako je nedostatak koji se ne može otkloniti bitan, naručilac ima pravo da raskine ugovor.

Odredbe st. 1. do 3. ovog člana ne utiču na naručiočevo pravo na naknadu štete.

Okolnost da naručilac u toku gradnje broda nije prigovorio projektu koji je izradio brodograditelj, upotrebljenom materijalu i načinu izvođenja radova, ne oslobađa brodograditelja obaveza iz st. 1. do 4. ovog člana.

Član 46.

Brodograditelj odgovara za skrivene nedostatke koji se otkriju u toku jedne godine, računajući od dana predaje broda naručiocu, pod uslovom da ga naručilac pismeno obavesti o tim nedostacima čim ih otkrije.

Član 47.

Obaveze brodograditelja iz člana 46. ovog zakona zastarevaju za jednu godinu, računajući od dana kad je brodograditelj na osnovu člana 46. ovog zakona obavešten o nedostacima broda.

Član 48.

Odredbe člana 38. stav 1. i čl. 39-47. ovog zakona shodno se primenjuju i na ugovor o popravci ili prepravci broda.

Član 49.

Odredbe ugovora o gradnji broda zaključene protivno članu 47. ovog zakona, nemaju pravno dejstvo.

Upis i prenos prava svojine na brodu

Član 50.

Upis prava svojine na brodu, odnosno na karatu broda, upisanom u upisnik brodova, vrši se na osnovu isprave o prodaji, koja predstavlja ispravu kojom se dokazuje pravo svojine na brodu u smislu zakona kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila.

Isprava o prodaji mora da sadrži podatke potrebne za upis broda u list A i list C upisnika brodova koji su propisani zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila.

Isprava o prodaji mora da bude potpisana od ugovornih strana.

Lice na koje se vrši prenos svojine na brodu, odnosno na karatu broda, biće uknjiženo kao novi vlasnik broda, odnosno karata broda, ako:

- 1) podnese zahtev za upis u list B upisnika brodova na propisanom obrascu;
- 2) registrator upisnika brodova utvrdi da su ispunjeni uslovi za sprovođenje upisa u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje državna pripadnost i upis broda.

Ako su ispunjeni uslovi iz stava 4. ovog člana, registrator upisnika vrši upis isprave o prodaji u upisnik brodova, kao i upis promene vlasnika u list B upisnika brodova.

Isprave o prodaji se upisuju prema redosledu dostavljanja registratoru upisnika brodova.

Izuzetno, ako se upis prava svojine na brodu, odnosno na karatu broda vrši po osnovu nasleđivanja ili drugom pravnom osnovu u skladu sa zakonom, lice na koje se vrši prenos prava svojine biće uknjiženo kao novi vlasnik broda, odnosno karata broda, ako:

- 1) podnese zahtev za upis u list B upisnika brodova na propisanom obrascu;
- 2) registrator upisnika brodova utvrdi da su ispunjeni uslovi za njegov upis u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje državna pripadnost i upis broda.

Ako su ispunjeni uslovi iz stava 7. ovog člana, registrator upisnika vrši upis promene vlasnika u list B upisnika brodova.

Ako nisu ispunjeni uslovi za upis broda u upisnik brodova iz stava 7. ovog člana, odnosno ako takav upis prava svojine prouzrokuje gubitak domaće državne pripadnosti broda, nadležni sud može da sprovede sudsku prodaju broda na zahtev lica na koga treba da se prenese svojina na brodu, odnosno na karatu broda.

Iznos ostvaren sudskom prodajom broda prenosi se na lice iz stava 9. ovog člana, nakon odbijanja troškova postupka sudske prodaje broda.

Lice iz stava 9. ovog člana mora da podnese zahtev za sprovođenje sudske prodaje broda u roku od 30 dana od dana dobijanja odgovarajuće javne isprave koja ga ovlašćuje da traži prenos svojine na brodu, odnosno na karatu broda.

U slučaju sudske prodaje broda, odnosno karata na brodu iz stava 9. ovog člana, sud će u zaključku o sprovođenju sudske prodaje broda ovlastiti određeno lice da nakon sprovedene sudske prodaje broda zaključi ugovor o prenosu svojine na brodu, odnosno na karatu broda.

Lice iz stava 12. ovog člana ovlašćeno je da kod registratora upisnika izvrši prenos svojine na brodu, odnosno na karatu broda u svojstvu vlasnika broda, odnosno karata broda.

Registrator upisnika dužan je da sprovede odgovarajući upis u upisnik brodova po osnovu zahteva podnetog od strane lica iz stava 12. ovog zakona.

Ako zahtev iz stava 9. ovog člana nije podnet u propisanom roku, kao i ako sud odbije zahtev za sprovođenje sudske prodaje broda, predloženi prenos ne može da se sprovede, a ako je već sproveden biće poništen.

Ministar propisuje obrazac isprave o prodaji broda, odnosno karata na brodu, kao i obrazac zahteva za upis u upisnik brodova.

Član 51.

Prenos prava svojine na brodu obuhvata i pripadak broda.

Prenos prava svojine na brodu ne obuhvata one stvari pripadka u pogledu kojih je, uz pristanak vlasnika broda, upisano zabeležbom u upisnik brodova da spadaju u sredstva privrednog društva ili drugog pravnog lica.

b) Susvojina na brodu

Član 52.

Karati na brodu mogu da budu u svojini pojedinačnih fizičkih ili pravnih lica (u daljem tekstu: suvlasnici na brodu).

O pravima i obavezama u odnosu na brod odlučuju suvlasnik, odnosno suvlasnici koji su vlasnici većine karata na brodu (najmanje 13 karata).

Vlasnik pojedinačnog karata samostalno raspolaže svojim karatom u brodu i takvo raspolaganje proizvodi pravno dejstvo prema vlasnicima ostalih karata nakon što o tom raspolaganju obavesti ostale suvlasnike na brodu, kao i menadžera, odnosno poslovnog menadžera iz člana 58. ovog zakona.

Ako raspolaganje karatom iz stava 3. ovog člana prouzrokuje promenu domaće državne pripadnosti broda, za takvo raspolaganje je potrebna saglasnost vlasnika svih karata.

Izuzetno od odredbe stava 3. ovog člana, u slučaju neslaganja sa odlukama vlasnika većine karata, vlasnik pojedinačnog karata može da istupi iz suvlasničkog odnosa.

U slučaju iz stava 5. ovog člana, ostali vlasnici karata imaju pravo preče kupovine karata u svojini lica koje želi da istupi iz suvlasničkog odnosa, po redovnoj tržišnoj, odnosno berzanskoj ceni.

Vlasnici većine karata dužni su da donesu odluku o ostvarivanju njihovog prava preče kupovine u roku od 60 dana od dana podnošenja zahteva za izjašnjavanje o ostvarivanju tog prava koji je podneo vlasnik karata koji želi da istupi iz suvlasničkog odnosa.

St. 6. i 7. ovog člana primenjuju se i na vlasnika karata koji je istovremeno i član posade, a koji je otpušten.

Otkupljeni karat, odnosno karati ne mogu da pređu u svojinu kupaca dok se ne isplati ugovorena cena i novi vlasnik karata ne bude upisan u upisnik brodova.

Kod brodova koji su u susvojini, za pojedine karate ili grupe karata na brodu otvaraju se posebni vlasnički i teretni listovi u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila.

Član 53.

Suvlasnici imaju pravo da zajednički upravljaju brodom, pod uslovom da najmanje jedan od suvlasnika ima odobrenje za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe iz člana 19. ovog zakona.

Odluka vlasnika većine karata koja se odnosi na redovno upravljanje brodom, obavezuje lica koja u svojini imaju manji broj karata i u slučaju kada je ta odluka doneta bez konsultacije sa njima, pod uslovom da o njoj budu obavешteni na odgovarajući način, najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja odluke vlasnika većine karata.

Odluka o vanrednim popravkama broda mora da bude doneta od strane vlasnika dve trećine karata (najmanje 16 karata).

Pod vanrednom popravkom broda iz stava 3. ovog člana smatraju se one popravke koje mogu da prouzrokuju troškove koji prelaze 50% vrednosti broda.

Član 54.

Vlasnik karata je dužan da učestvuje u troškovima poslovanja susvojinske zajednice na brodu srazmerno svom suvlasničkom delu, odnosno broju karata.

Vlasnici karata dele dobit ostvarenu poslovanjem susvojinske zajednice na brodu srazmerno broju karata kojima raspolažu u susvojinskoj zajednici.

Suvlasnik koji je izmirio novčanu obavezu drugog suvlasnika po bilo kom osnovu, ima pravo na kamatu od dana izvršenog plaćanja, kao i na premiju osiguranja ako je osigurao takvo svoje potraživanje.

Član 55.

Vlasnici karata solidarno odgovaraju prema trećim licima za obaveze broda koji je u susvojinskoj zajednici, osim ako ugovorom o osnivanju susvojinske zajednice na brodu nije predviđeno da vlasnici karata odgovaraju srazmerno broju karata kojima raspolažu u susvojinskoj zajednici.

Ako je u skladu sa stavom 1. ovog člana, ugovorom o osnivanju predviđeno da vlasnici karata odgovaraju srazmerno broju karata kojima raspolažu u susvojinskoj zajednici, takva odgovornost mora da bude posebno navedena u ugovoru rečima „odgovornost srazmerno udelu” ili drugom vrstom naznake, i upisana u upisnik brodova da bi bila obavezujuća za treću stranu.

Suvlasnik koji proda svoj karat na brodu ostaje odgovoran u odnosu na druge vlasnike karata za obaveze suvlasničke zajednice nastale pre prodaje karata.

Član 56.

Smrt, bankrotstvo u smislu zakona kojim se uređuje stečaj, kao i gubitak poslovne sposobnosti suvlasnika ne znači prestanak susvojinske zajednice na brodu.

Prodaja broda u susvojini

Član 57.

Odluka o prodaji broda može da bude doneta samo saglasnošću vlasnika četiri petine karata na brodu (najmanje 19 karata).

Nadležni sud na zahtev najmanje polovine vlasnika karata može u opravdanim slučajevima da donese odluku o sudskoj prodaji broda u skladu sa odredbama ovog zakona, nakon saslušanja svih vlasnika karata.

Saglasnost svih vlasnika karata potrebna je i u slučaju prenosa upisa broda iz jednog u drugi upisnik.

Posloводство (menadžment) brodom u susvojini

Član 58.

Suvlasnici mogu da povere upravljanje brodom jednom ili nekolicini suvlasnika.

Suvlasnik kome se poverava upravljanje brodom iz stava 1. ovog člana, mora da ima odobrenje za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe iz člana 19. ovog zakona.

Upravljanje brodom u susvojini u kojoj su svi vlasnici karata domaći državljani, može da bude povereno domaćem fizičkom ili pravnom licu (u daljem tekstu: menadžer), odnosno poslovnom menadžeru iz člana 22. stav 9. ovog zakona,

bez obzira da li je menadžer, odnosno poslovni menadžer istovremeno suvlasnik broda.

Upravljanje brodom unutrašnje plovidbe u susvojskoj zajednici u kojoj je određen broj karata u svojini stranih državljana, a koji ispunjava uslove za upis u domaći upisnik brodova u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila, mora da bude povereno menadžeru, bez obzira da li je menadžer istovremeno suvlasnik.

Menadžer broda unutrašnje plovidbe iz st. 3. i 4. ovog člana mora da ima odobrenje za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe iz člana 19. ovog zakona.

Upravljanje pomorskim brodom u susvojskoj zajednici u kojoj je određen broj karata u svojini stranih državljana, a koji ispunjava uslove za upis u domaći upisnik brodova u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila, mora da bude povereno poslovnom menadžeru iz člana 22. stav 9. ovog zakona, bez obzira da li je poslovni menadžer istovremeno suvlasnik.

Ako su suvlasnici na brodu istovremeno i članovi posade, upravljanje brodom se može poveriti samo zapovedniku broda.

Menadžer, odnosno poslovni menadžer na koga se prenosi upravljanje brodom određuje se ugovorom između suvlasnika.

U slučaju pomorskog broda, na poslovnog menadžera obavezno se prenosi i ovlašćenje za upravljanje brodom u pogledu bezbednog rada broda i sprečavanja zagađenja morske sredine u skladu sa odredbama ISM Pravilnika.

Ako suvlasnici ne postignu saglasnost o licu, odnosno licima koja će upravljati brodom, odluku o tome donosi mesno nadležni sud.

Usvojena odluka o izboru menadžera, odnosno poslovnog menadžera može da bude povučena samo uz saglasnost dve trećine vlasnika svih karata na brodu.

Član 59.

Odluka o imenovanju ili ostavci menadžera, odnosno poslovnog menadžera, proizvodi pravno dejstvo prema trećim licima od trenutka njenog upisa u upisnik brodova.

Vlasnici većine karata (13 karata) imaju pravo da daju naloge menadžeru, odnosno poslovnom menadžeru, koji je obavezan da postupa po njima.

Član 60.

Prema trećim licima menadžer, odnosno poslovni menadžer, ima pravo da preuzima sve pravne radnje i zaključuje ugovore koji su u vezi sa upravljanjem brodom koji je u suvlasništvu, uključujući zaključenje osiguranja broda, osim prava na prodaju broda ili zasnivanja hipoteke na brodu, kao i zaključenja čarter ugovora i ugovora o zakupu broda na period duži od jedne godine.

Menadžer, odnosno poslovni menadžer, ima pravo zastupanja suvlasnika pred sudovima.

Radnje koje menadžer, odnosno poslovni menadžer, preduzima u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana obavezujuće su za suvlasnike.

Sudski postupak protiv suvlasničke zajednice može da bude pokrenut protiv menadžera, odnosno poslovnog menadžera, a ako menadžer, odnosno poslovni menadžer, nije imenovan, protiv bilo kog vlasnika karata na brodu koji je u suvlasničkoj zajednici, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ugovorna ograničenja ovlašćenja koja ima menadžer, odnosno poslovni menadžer, nisu dozvoljena prema trećim licima.

Član 61.

Ako ima više od jednog menadžera, odnosno poslovnog menadžera, oni postupaju zajednički.

Pravna radnja preduzeta od strane menadžera, odnosno poslovnog menadžera, u okviru njegovih ovlašćenja proizvodi pravno dejstvo u korist ili protiv suvlasnika, čak i ako oni nisu neposredno imenovani u okviru preduzete radnje, odnosno vođenog postupka.

Zapovednik broda koji nije istovremeno i menadžer dužan je da postupuje isključivo po nalogima menadžera.

Član 62.

Menadžer, odnosno poslovni menadžer je dužan da vodi posebne knjige o upravljanju brodom u susvojini i da čuva sve račune i druga dokumenta koja se odnose na upravljanje susvojinskim odnosom na brodu.

Vlasnik karata ima pravo da bude informisan o finansijskom poslovanju susvojinskog odnosa na brodu, kao i da pregleda knjige i dokumente.

Ugovor ili ugovorna klauzula koja je u suprotnosti sa pravom suvlasnika iz stava 2. ovog člana ništavna je i ne proizvodi pravno dejstvo.

Menadžer, odnosno poslovni menadžer je dužan da na zahtev većine vlasnika karata podnese finansijski izveštaj, a najmanje jednom godišnje.

Član 63.

Na brodu u gradnji može da se uspostavi susvojinski odnos na koji se shodno primenjuju čl. 52-62. ovog zakona.

GLAVA II

ZALOŽNA PRAVA NA BRODU

1. Hipoteka na brodu

Član 64.

Hipoteka na brodu je založno pravo na brodu koje daje pravo hipotekarnom poveriocu da se namiri iz prodajne cene broda ostvarene sudskom ili vansudskom prodajom broda, odnosno preuzimanjem prava upravljanja i iskorišćavanja broda.

Hipoteka se zasniva na osnovu ugovora o zasnivanju hipoteke ili sudske odluke.

Hipoteka se namiruje posle namirenja privilegija na brodu.

Hipoteka ne prestaje promenom vlasnika broda ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Za ostvarivanja sudske ili vansudske prodaje broda iz stava 1. ovog člana, odnosno preuzimanje prava upravljanja i iskorišćavanja broda, merodavan je ugovor o zasnivanju hipoteke.

Član 65.

Pod hipotekom u smislu ovog zakona obuhvaćeno je i odgovarajuće založno pravo stranog prava (mortgage) ako ovim zakonom određeni odnosi koji se odnose na mortgage nisu posebno uređeni, kao i upisivi pravni tereti iste pravne prirode osnovani na brodu koji se upisuju u upisnik brodova.

Hipoteka na karatu

Član 66.

Suvlasnik ima pravo da zasnuje hipoteku na karatu u njegovoj svojini, samo uz saglasnosti vlasnika većine karata (najmanje 13 karata).

Hipoteka na brodu odlukom vlasnika većine karata

Član 67.

Hipoteka na brodu, radi njegovog opremanja ili za potrebe plovidbe, zasniva se odlukom vlasnika dve trećine karata.

Ako većina iz stava 1. ovog člana ne može da bude postignuta, vlasnici karata koji žele da zasnuju hipoteku na brodu mogu to da zatraže od nadležnog suda.

Sud donosi odluku iz stava 2. ovog člana, tek nakon što o potrebi zasnivanja hipoteke sasluša vlasnike svih karata.

Član 68.

Ako hipoteka tereti više od polovine karata na brodu koji je u suvlasništvu, hipotekarni poverilac može da traži prodaju i celog broda ali on naplaćuje svoje potraživanje iz dela iznosa ostvarenog sudskom prodajom broda koji pada na karate opterećene hipotekom.

Na deo iznosa ostvarenog sudskom prodajom broda iz stava 1. ovog člana padaju i troškovi izvršenja u vezi sa prodajom broda.

Stav 1. ovog člana shodno se primenjuje i u slučaju vansudske prodaje broda od strane hipotekarnog poverioca.

Prava vlasnika karata u slučaju zakašnjenja plaćanja dela doprinosa pojedinačnog vlasnika karata

Član 69.

Ako vlasnik karata zakasni sa uplatom svog dela doprinosa za opremanje broda ili za potrebe plovidbe, vlasnici većine karata mogu, po odobrenju nadležnog suda, da zasnuju hipoteku na karatu suvlasnika koji je u zakašnjenju.

Odobrenje za zasnivanje hipoteke iz stava 1. ovog člana, nadležni sud daje u vanparničnom postupku.

Nadhipoteka

Član 70.

Druga brodska hipoteka može da bude zasnovana ugovorom nad postojećom brodom hipotekom a u korist trećeg lica (nadhipoteka).

U slučaju iz stava 1. ovog člana, hipotekarni dužnik može da izmiri svoj dug hipotekarnom poveriocu samo ako to dozvoli nadhipotekarni poverilac ili ako dugovani iznos bude položen u sudu.

Ako hipotekarni dužnik ne postupi u skladu sa odredbom stava 2. ovog člana, hipoteka ostaje na snazi za potraživanje nadhipotekarnog poverioca.

Zajednička hipoteka

Član 71.

Hipoteka za isto potraživanje može da se upiše nepodeljeno na dva ili više brodova ili brodova u gradnji ili na dva ili više hipotekarna potraživanja (zajednička hipoteka).

U slučaju iz stava 1. ovog člana, poverilac je ovlašćen da traži namirenje celog potraživanja iz svakog pojedinačnog broda na kome je zasnovana zajednička hipoteka.

Prostiranje hipoteke

Član 72.

Hipoteka na brodu prostire se na pripatke broda.

Hipoteka na brodu prostire se i na potraživanja:

- 1) po osnovu naknade štete za nepopravljena oštećenja broda;
- 2) po osnovu zajedničke havarije, ako se ona odnosi na nepopravljena oštećenja broda.

Član 73.

Hipoteka na brodu ne prostire se na vozarinu, prevozninu, tegljarinu i zakupninu, kao ni na nagrade za izvršeno spasavanje, ako nije drugačije ugovoreno.

Hipoteka na brodu ne prostire se na iskorišćavanje i upotrebu broda, ako drugačije nije ugovoreno.

Član 74.

Hipoteka na brodu prostire se i na naknadu iz osiguranja broda koja pripada vlasniku broda, ako nije drugačije ugovoreno.

Hipotekarno pravo na naknadu iz osiguranja prestaje ako osiguravač isplati naknadu pre nego što ga hipotekarni poverilac obavesti o postojanju hipoteke.

Ako je osiguravač bio obavešten o hipoteci, naknadu iz osiguranja ne može da isplati osiguraniku bez pristanka hipotekarnog poverioca.

Član 75.

Hipoteka u korist glavnice postoji i za troškove upisa hipoteke, kao i troškove parničnog i izvršnog postupka.

Trogodišnji zaostaci kamata koji poveriocu pripadaju na osnovu ugovora ili zakona, imaju isti red prvenstva kao i glavnica.

Namirenje hipotekarnog potraživanja preuzimanjem prava upravljanja i iskorišćavanja broda i/ili vansudskom prodajom broda

Član 76.

Hipotekarni poverilac je ovlašćen, u slučaju neisplaćivanja duga po dospelosti ili ako hipotekarni dužnik ugrožava prava, odnosno interese hipotekarnog poverioca, da namiri svoje potraživanje preuzimanjem prava upravljanja i iskorišćavanja broda.

Ugovorne strane mogu ugovorom da isključe ovlašćenje hipotekarnog poverioca iz stava 1. ovog člana.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, hipotekarni poverilac može, radi zaštite njegovog interesa, da ostvaruje prihode poslovanjem broda i da upotrebi zaradu za namirenje svog hipotekarnog potraživanja.

Nakon namirenja hipotekarnog potraživanja u skladu sa stavom 2. ovog člana, prestaje preuzeto pravo upravljanja brodom od strane hipotekarnog poverioca.

Prilikom preuzimanja broda u državinu i njegovog iskorišćavanja, hipotekarni poverilac mora da postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

Hipotekarni poverilac može da postupi u skladu sa st. 1-5. ovog člana, ako je na celom brodu upisan kao jedini hipotekarni poverilac.

Ako je na brodu zasnovano više hipoteka, poverilac kasnije upisane hipoteke na brodu dužan je da pribavi saglasnost poverioca ranije upisane hipoteke, za preuzimanje broda i/ili vansudsku prodaju.

Ako je hipotekarni poverilac založio svoju hipoteku (nadhipoteka) za preuzimanje upravljanja brodom i njegovo iskorišćavanje i/ili vansudsku prodaju broda, hipotekarni poverilac dužan je da pribavi saglasnost nadhipotekarnog poverioca.

Obaveštenje o preuzimanju prava upravljanja brodom dostavlja se registratoru upisnika brodova koji će hipotekarnog poverioca upisati u list C upisnika brodova kao operatera broda.

Član 77.

Ako je ugovor o zakupu ili ugovor na određeno vreme za ceo brod (Time Charter) upisan pre hipoteke koja ovlašćuje hipotekarnog poverioca da namiri svoje potraživanje preuzimanjem prava upravljanja brodom, hipotekarni poverilac ne može da koristiti svoje ovlašćenje iskorišćavanja broda pre prestanka tih ugovora.

Vansudska prodaja broda

Član 78.

Ako ugovor o hipoteci sadrži izjavu dužnika da hipotekarni poverilac može neposredno na osnovu ugovora da zatraži upis hipoteke u upisnik brodova, kao i izjavu dužnika da je saglasan da se na osnovu tog ugovora na brodu na kome je zasnovana hipoteka može, radi potraživanja utvrđenog tim ugovorom i nakon dospelosti potraživanja, pod uslovom da su ta potraživanja nesporna i likvidna, da sprovede neposredno izvršenje prodajom broda, takav ugovor predstavlja izvršnu ispravu za vansudsku prodaju broda i sačinjava se u obliku javnobeležničkog zapisa u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno beležništvo.

Hipotekarni poverilac koji koristi pravo na vansudsku prodaju broda zatražiće upis zabeležbe vansudske prodaje u upisnik brodova.

Ako ugovor o hipoteci sadrži sporazum stranaka o vrednosti broda, kao i o najnižoj prodajnoj ceni, hipotekarni poverilac je dužan da se prilikom vansudske prodaje pridržava ugovorenih prodajnih uslova.

Nakon izvršene prodaje broda u skladu sa stavom 1. ovog člana, kupac stiče pravo da zatraži upis prava svojine na osnovu isprave o prodaji koju je hipotekarni poverilac dužan da izda kupcu nakon sprovedene vansudske prodaje broda.

U slučaju vansudske prodaje broda iz stava 1. ovog člana i sprovedenog upisa prava svojine u upisnik brodova, kupac je ovlašćen da traži neposredno izvršenje protiv dužnika radi predaje broda u državinu, na osnovu izvoda iz upisnika brodova i isprave o prodaji koja je overena od strane javnog beležnika u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno beležništvo.

Član 79.

Ako hipotekarni dužnik u dužem roku ili u više navrata i pored opomene kasni sa isplatom novčane obaveze po osnovu ugovora o zasnivanju hipoteke, hipotekarni poverilac ima pravo da traži od nadležnog suda da proglasi prevremenu dospelost duga u celini i ako isti ne bude isplaćen, dug naplati u skladu sa ugovorom o hipoteci putem sudske ili vansudske prodaje broda (postupak foreclosure) u skladu sa ugovorom.

Pre donošenja odluke o prevremenoj dospelosti celog duga, sud će hipotekarnom poveriocu ostaviti primereni rok da izvrši svoju obavezu.

Ako dužnik ne postupi u roku određenom od strane suda, sud će doneti odluku o prevremenoj prodaji broda.

Ako hipotekarni dužnik, pre nego što je postupak naplate prevremene dospelosti duga započet ili u toku samog postupka u okviru roka iz stava 2. ovog člana, položi kod suda iznose dugovanih potraživanja do trenutka pokretanja postupka, sud će obustaviti postupak prevremene naplate hipoteke (Right to Redeem).

Prodaja broda iz stava 3. ovog člana izvršiće se kao vansudska prodaja broda u skladu sa članom 78. ovog zakona.

Član 80.

Kada brod pretrpi takva oštećenja ili je njegovo stanje takvo da hipoteka ne daje dovoljnu sigurnost za izmirenje potraživanja, hipotekarni poverilac može da zahteva isplatu potraživanja i pre dospelosti, ako mu dužnik za razliku nastalu tim smanjenjem sigurnosti ne ponudi obezbeđenje na drugi način.

Upis mortgage-a, kao hipoteke stranog prava

Član 81.

Kada se u upisnik brodova vrši upis mortgage-a, kao hipoteke stranog prava, prilikom tog upisa regulatoru upisnika brodova podnosi se isprava o zasnivanju mortgage-a.

Uz ispravu iz stava 1. ovog člana, podnosilac zahteva prilaže i ugovor o zasnivanju mortgage-a (Deed of Covenants) koji je zaključen između ugovornih strana, a koji naročito mora da obuhvati:

1) pravo poverioca da bude obavešten o zasnivanju nadhipoteke i eventualno njegovo pravo da daje saglasnost na svako dalje moguće opterećenje broda mortgage-om ili drugim stvarnim teretom;

2) pravo koje poverilac može da koristi u slučaju povrede odredaba ugovora o zasnivanju mortgage-a, odnosno neizvršenja obaveza od strane dužnika;

3) ugovoreno pravo na naknadu štete u slučaju povrede odredaba ugovora o zasnivanju mortgage-a, odnosno neizvršenja obaveza od strane dužnika i posebno ustanovljavanje prava prevremene dospelosti čitavog duga za slučaj ozbiljne povrede ugovora, odnosno više takvih uzastopnih povreda (Right to Foreclosure);

4) rok za otplatu glavnice;

5) način plaćanja glavnice i kamate, obavezu osiguranja broda i obnavljanje važenja osiguranja broda, kao i način upotrebe osiguranog iznosa;

6) pravo poverioca da preuzme brod u posed, njegov menadžment, kao i da proda brod vansudskom prodajom;

7) bilo kakve druge okolnosti od značaja za zasnovani mortgage.

Upis mortgage-a u upisnik brodova vrši se na osnovu uobičajne forme stranog prava za ispravu o zasnivanju mortgage-a iz stava 1. ovog člana.

Prenos hipoteke na brodu ili na karatu broda

Član 82.

Hipotekarni poverilac može da prenese hipoteku na brodu ili na karatu broda na drugo lice.

Isprava na osnovu koje se vrši prenos hipoteke na brodu ili na karatu broda, mora da bude u propisanom obliku.

Nakon dostavljanja isprave iz stava 2. ovog člana, registrator upisnika brodova će izvršiti upis prenosa hipoteke u upisnik broda unošenjem imena prenosioca hipoteke na brodu, odnosno na karatu broda, a podnosiocu zahteva izdati potvrdu o izvršenom upisu.

Ministar propisuje obrazac isprave na osnovu koje se vrši prenos hipoteke na brodu ili na karatu broda na drugo lice.

Potvrda o hipoteci, odnosno prodaji broda

Član 83.

Ako upisani vlasnik broda želi da u inostranstvu zasnuje hipoteku na brodu ili da proda brod ili karat na brodu na koji je upisan, dužan je da podnese zahtev registratoru upisnika brodova.

Na osnovu podnetog zahteva registrator ovlašćuje upisanog vlasnika broda za postupanje iz stava 1. ovog člana, izdavanjem potvrde o hipoteci, odnosno potvrde o prodaji.

Pre izdavanja potvrde iz stava 2. ovog člana, podnosilac zahteva dostavlja registratoru sledeće podatke:

1) ime lica koje ima pravo na izvršenje ovlašćenja iz potvrde;

2) u slučaju hipoteke - informaciju o najvišem iznosu hipoteke ako postoji namera da se takav iznos odredi, a u slučaju prodaje broda - iznos najniže cene po kojoj se prodaja može izvršiti ako postoji namera da se takva cena odredi;

3) mesto gde se ovlašćenje iz potvrde izvršava ili ako takvo mesto nije određeno izjava da se ovlašćenje može izvršiti na bilo kom mestu u skladu sa odredbama ovog zakona;

4) rok u toku kojeg ovlašćenje iz potvrde može da se ostvari.

Registrator upisnika broda upisuje u upisnik brodova podatke iz stava 3. ovog člana.

Potvrda o hipoteci ili prodaji broda ne može da sadrži ovlašćenje za zasnivanje hipoteke, odnosno prodaju broda na teritoriji Republike Srbije ili od strane lica koje nije imenovano u potvrdi o hipoteci ili prodaji broda.

Potvrda o hipoteci ili prodaji broda mora da ispunjava sledeće uslove:

1) ovlašćenje iz potvrde mora da bude korišćeno u skladu sa odredbama potvrde;

2) hipoteka, odnosno prodaja se upisuje na osnovu overe potvrde od strane registratora upisnika brodova;

3) svaka hipoteka zasnovana na osnovu potvrde imaće prvenstvo nad hipotekama na istom brodu ili karatu koje su zasnovane posle upisa potvrde u upisnik brodova.

Pristanak hipotekarnog poverioca na trajno povlačenje broda iz plovidbe

Član 84.

Brod koji je opterećen hipotekom može da bude trajno povučen iz plovidbe samo uz prethodni pristanak hipotekarnih poverilaca.

Ako nema pristanka iz stava 1. ovog člana, hipotekarni dužnik ima pravo da zahteva od suda da se brod proda na javnoj prodaji.

Prestanak hipoteke

Član 85.

Hipoteka na brodu prestaje:

1) brisanjem;

2) prodajom broda u izvršnom ili stečajnom postupku;

3) ako je nakon preuzete državine broda radi njegovog iskorišćavanja u skladu sa članom 76. ovog zakona, u celosti isplaćen hipotekarni dug zajedno sa kamatama i podnetim troškovima;

4) proglašenjem broda za pomorski plen, odnosno ratni plen.

Ako u slučaju iz stava 1. tačka 4) ovog člana brod bude oslobođen, hipoteka se ponovo uspostavlja.

Član 86.

Prava i njihov red prvenstva koja su stečena upisom hipoteke ne prestaju brisanjem broda iz upisnika brodova i zbog toga što je brod propao ili se pretpostavlja da je propao ili je trajno povučen iz plovidbe.

Član 87.

Hipoteka koja je upisana u strani upisnik na brodu koji stekne domaću državnu pripadnost, a koja je navedena u ispravi o brisanju broda iz stranog upisnika, upisaće se u domaći upisnik brodova kao predbeležba hipoteke, s tim što će se tom

pravu priznati red prvenstva prema trenutku koji je bio merodavan za utvrđivanje reda prvenstva u stranom upisniku.

Hipotekarni poverilac u čiju korist je upisana predbeležba iz stava 1. ovog člana, dužan je da je opravda u roku od 60 dana od dana dostavljanja obaveštenja o upisu.

Član 88.

Odredbe ovog zakona o hipoteci na brodu odnose se i na hipoteku na brodu u gradnji koji je upisan u upisnik brodova u gradnji.

2. Privilegovana potraživanja

a) Privilegije na brodu unutrašnje plovidbe

Član 89.

Sledeća potraživanja prema vlasniku, zakupcu ili menadžeru broda unutrašnje plovidbe obezbeđena su privilegijama:

- 1) sudski troškovi prouzrokovani zaustavljanjem i čuvanjem broda od momenta zaustavljanja u postupku izvršenja ili obezbeđenja, uključujući i troškove neophodne za održavanje broda;
- 2) potraživanja zapovednika i ostalih članova posade broda iz radnog odnosa na brodu za poslednjih šest meseci trajanja radnog odnosa;
- 3) potraživanja po osnovu nagrade za spasavanje, kao i doprinosa broda u zajedničku havariju.

Privilegije iz stava 1. ovog člana u korist glavnice postoje i za kamate i za troškove sticanja izvršne isprave.

Prostiranje privilegija na brodu unutrašnje plovidbe

Član 90.

Privilegije na brodu unutrašnje plovidbe prostiru se na sve stvari koje su po svojoj nameni stalno pričvršćene uz brod.

Privilegije na brodu unutrašnje plovidbe iz člana 89. stav 1. tačka 2) ovog zakona, prostiru se i na vozarinu, odnosno prevozninu i tegljarinu u skladu sa članom 101. ovog zakona.

Član 91.

Privilegije na brodu unutrašnje plovidbe prostiru se i na potraživanja:

- 1) po osnovu naknade štete zbog gubitka broda ili za još nepopravljena oštećenja koja je brod pretrpeo;
- 2) po osnovu zajedničke havarije, ako se odnose na još nepopravljena oštećenja broda;
- 3) po osnovu nagrade za pruženu pomoć, spasavanje i odsukanje.

Član 92.

Privilegovana potraživanja iz člana 89. stav 1. tačka 3) ovog zakona, protežu se samo na potraživanja broda iz člana 91. ovog zakona.

b) Privilegije na pomorskom brodu

Član 93.

Sledeća potraživanja prema vlasniku, zakupcu, menadžeru ili operateru pomorskog broda obezbeđena su privilegijama:

1) potraživanja za plate i druge iznose koji se duguju zapovedniku broda, oficirima, i drugim članovima posade broda, u vezi sa njihovim zaposlenjem na brodu, uključujući i troškove repatrijacije i doprinosa za socijalno osiguranje koji se plaćaju u njihovo ime;

2) potraživanja za smrt i telesne povrede, koja su se dogodila na kopnu ili vodi u neposrednoj vezi sa iskorišćavanjem broda;

3) potraživanja po osnovu nagrade za spasavanje broda;

4) potraživanje za lučke naknade, troškove plovidbe kanalima i drugim plovnim putevima, kao i troškove pilotaže;

5) vanugovorna potraživanja nastala zbog stvarnog gubitka ili oštećenja prouzrokovana iskorišćavanjem broda, koji nije gubitak ili oštećenje tereta, kontejnera i putničkih stvari koje se prevoze brodom.

Potraživanja iz stava 1. tač. 2) i 5) ovog člana, ne smatraju se pomorskim privilegijama ako su nastala ili su posledica:

1) šteta nastalih u vezi sa prevozom nafte ili drugih opasnih ili zagađujućih materija morem, za koje se plaća naknada prema odredbama potvrđenih međunarodnih konvencija, odnosno ovog zakona, koje predviđaju objektivnu odgovornost i obavezno osiguranje ili drugi način obezbeđenja potraživanja;

2) radioaktivnih svojstava ili kombinacije radioaktivnih svojstava sa otrovnim, eksplozivnim ili drugim opasnim svojstvima nuklearnih goriva, ili radioaktivnih proizvoda ili otpada.

Privilegije na pomorskom brodu u korist glavnice postoje i za kamate.

Prostiranje privilegija na pomorskom brodu

Član 94.

Privilegije na pomorskom brodu prostiru se i na pripadak broda.

v) Zajedničke odredbe za privilegije u unutrašnjoj plovidbi i pomorske privilegije

Član 95.

Privilegije prate brod bez obzira na promenu vlasnika, upisa ili zastave broda, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 96.

Privilegije iz čl. 89. i 93. ovog zakona, imaju prvenstvo naplate pred upisanim hipotekama, kao i drugim stvarnopravnim teretima.

Privilegije drugog reda

Član 97.

Potraživanja brodskih agenata, kao i potraživanja osiguravača po osnovu plovidbenog osiguranja, smatraju se privilegovanim potraživanjima, ali po redu prvenstva naplate namiruju se posle hipoteke (u daljem tekstu: privilegije drugog reda).

Pravo retencije brodograditelja, odnosno brodopopravljača

Član 98.

Ako je u vreme sudske prodaje brod u skladu sa odredbama ovog zakona u državini brodograditelja ili brodopopravljača u brodogradilištu, ova lica imaju pravo retencije do trenutka isplate obaveze u vezi gradnje, odnosno popravke broda od strane vlasnika broda.

Nakon sprovedene sudske prodaje brodograditelj, odnosno brodopopravljač dužni su da predaju državinu broda kupcu ali stiču pravo da naplate svoje potraživanje iz cene ostvarene sudskom prodajom, a nakon izmirenja potraživanja privilegovanih poverilaca iz čl. 89. i 93. ovog zakona.

Član 99.

U slučaju prodaje u izvršnom postupku broda unutrašnje plovidbe koji je nasukan, onespособljen ili potopljen na unutrašnjim vodama Republike Srbije, a koji je iz razloga bezbednosti plovidbe uklonjen po naredbi nadležne lučke kapetanije, troškovi uklanjanja namiruju se pre prodaje broda i pre potraživanja hipotekarnih i privilegovanih poverilaca.

Član 100.

Privilegije na brodu ne odnose se na potraživanja koja se vlasniku broda duguju po osnovu ugovora o osiguranju.

Član 101.

Vozarinom, odnosno prevozninom broda smatraju se ona vozarina, odnosno prevoznina koju krcatelj, odnosno putnik duguje licu iz člana 89. stav 1. ovog zakona.

Privilegije iz člana 89. stav 1. tačka 2) ovog zakona, terete iznose vozarine, odnosno prevoznine i tegljarine onog putovanja u toku koga je nastalo ovo potraživanje.

Red prvenstva u naplati privilegovanih potraživanja

Član 102.

Privilegovana potraživanja na brodovima unutrašnje plovidbe, namiruju se po redu prvenstva u skladu sa članom 89. stav 1. ovog zakona.

Više privilegovanih potraživanja iz člana 89. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, u okviru istog privilegovanog reda imaju jednako pravo prvenstva naplate, a ako ne mogu u potpunosti da se namire, namiruju se srazmerno svojim iznosima.

Privilegije koje obezbeđuju potraživanja po osnovu nagrade za spasavanje broda imaju red prvenstva naplate suprotan redosledu vremena nastanka potraživanja koje obezbeđuju. Smatra se da su takva potraživanja nastala onog dana kada je izvršena svaka pojedinačna radnja spasavanja.

Član 103.

Privilegovana potraživanja iz člana 93. ovog zakona, koja se odnose na isto putovanje imaju red prvenstva u naplati prema međusobnom redosledu koji odgovara redosledu kojim su ta potraživanja navedena u članu 93. stav 1. ovog zakona (privilegovani redovi).

Izuzetno od stava 1. ovog člana, privilegije koje obezbeđuju potraživanja po osnovu nagrade za spasavanje broda imaju prednost pred svim drugim privilegijama koje terete brod pre vremena u kome su obavljene radnje zbog kojih je nastala predmetna privilegija.

Privilegije koje obezbeđuju potraživanja po osnovu nagrade za spasavanje broda imaju red prvenstva naplate suprotan redosledu vremena nastanka potraživanja koje obezbeđuju. Smatra se da su takva potraživanja nastala onog dana kada je izvršena svaka pojedinačna radnja spasavanja.

Više privilegovanih potraživanja iz člana 93. stav 1. tač. 1), 2), 4) i 5) ovog zakona, u okviru istog privilegovanog reda imaju jednako pravo prvenstva naplate, a ako ne mogu u potpunosti da se namire, namiruju se srazmerno svojim iznosima.

Smatra se da su potraživanja vezana za isti događaj nastala istovremeno.

Član 104.

Privilegovana potraživanja poslednjeg putovanja broda imaju prednost pred privilegovanim potraživanjima ranijeg putovanja.

Privilegovana potraživanja koja proizilaze iz istog ugovora o radu zapovednika i drugih članova posade koji se odnosi na više putovanja, imaju isti red prvenstva kao i potraživanja iz poslednjeg putovanja.

Član 105.

Privilegija na vozarini, odnosno prevoznini i tegljarini može da se ostvari sve dok se vozarina, odnosno prevoznina i tegljarina duguju ili dok se njihov iznos nalazi kod zapovednika ili kod brodskog agenta, u skladu sa članom 101. ovog zakona.

Prestanak privilegija

Član 106.

Privilegije na brodu prestaju:

- 1) prestankom potraživanja obezbeđenog privilegijom;
- 2) istekom roka od godinu dana;
- 3) prodajom broda u izvršnom ili stečajnom postupku;
- 4) dobrovoljnom prodajom broda pod uslovom:
  - (1) da je izvršen upis prenosa prava svojine broda u upisniku brodova;
  - (2) da je upis prenosa svojine broda u upisniku brodova objavljen na internet stranici Agencije za privredne registre, kao i stavljanjem obaveštenja na tabli suda prema mestu gde se vodi upisnik u kome je brod upisan i tabli lučke kapetanije u čijem upisniku je brod upisan;
  - (3) da privilegovani poverilac u roku od dva meseca od dana objavljivanja upisa u službenom glasilu ili pre isteka roka iz tačke 2. ovog stava ne pokrene postupak za namirenje ovog potraživanja;

5) osnivanjem fonda ograničene odgovornosti za potraživanja obezbeđena privilegijom koja su podvrgnuta ograničenju odgovornosti;

6) sprovođenjem pozivnog postupka.

Privilegije na brodu prestaju proglašenjem broda pomorskim plenom, odnosno ratnim plenom. Ako brod bude oslobođen, privilegije koje u skladu sa stavom 1. tačka 2) ovog člana nisu prestale pre nego što je brod zaplenjen, ponovo se uspostavljaju i rok iz stava 1. tačka 2) nastavlja da teče.

Privilegije drugog reda iz člana 97. ovog zakona, prestaju istekom roka od šest meseci od trenutka nastanka potraživanja osim ako pre isteka tog roka brod bude zaustavljen ili zaplenjen i to zasutavljanje, odnosno zaplena dovedu do sudske prodaje broda.

Član 107.

Rok iz člana 106. stav 1. tačka 2) ovog zakona računa se:

1) u odnosu na privilegije iz člana 89. stav 1. tačka 2) i člana 93. stav 1. tačka 1) ovog zakona, nakon iskrčavanja člana posade sa broda;

2) u odnosu na privilegije iz 89. stav 1. tač. 1) i 3) i člana 93. stav 1. tač. 2)-5) ovog zakona, kada nastanu ta potraživanja.

Rok iz člana 106. stav 1. tačka 2) ovog zakona prestaje da teče od trenutka kada brod bude zaustavljen ili zaplenjen tako da to zaustavljanje, odnosno zaplena dovedu do sudske prodaje broda.

Rok iz člana 106. stav 1. tačka 2) ovog zakona ne teče za vreme za koje zaustavljanje, odnosno zaplena nisu dozvoljeni po zakonu.

Član 108.

Odredbe ovog zakona o privilegijama odnose se i na brod koji iskorišćava lice koje nije vlasnik broda (zakupac, menadžer i operater broda), osim ako je brod oduzet vlasniku nedozvoljenom radnjom, a privilegovani poverilac nije savestan.

Član 109.

Prestankom privilegija na brodu, ne prestaje i potraživanje koje je bilo obezbeđeno privilegijom.

Ustupanjem potraživanja obezbeđenog privilegijom prenosi se i privilegija prema brodu na koji se odnosi.

Član 110.

Privilegije na brodu ne prestaju brisanjem broda iz upisnika brodova.

Član 111.

Čl. 89. i 93. ovog zakona ne odnose se na plovila upisana u upisnik javnih plovila.

Član 112.

Odredbe ovog zakona o privilegijama na brodu odnose se i na čamce, jahte i brodove u gradnji koji se nalaze u plutajućem stanju.

g) Privilegije na robi koja je ukrcana na brodu

Član 113.

Privilegije na robi koja je ukrcana na brodu postoje za sledeća potraživanja:

1) sudske troškove učinjene u zajedničkom interesu svih poverilaca u postupku izvršenja ili obezbeđenja u cilju da se sačuvaju stvari ili da se sprovede prodaja, kao i troškove čuvanja i nadzora tih stvari od ulaska broda u poslednju luku, odnosno pristanište;

2) po osnovu nagrade za spasavanje i doprinosa iz zajedničkih havarija koja terete stvari;

3) iz ugovora o prevozu, uključujući i troškove uskladištenja ukrcanih stvari.

Privilegije u korist glavnice postoje i za kamate.

Član 114.

Privilegije ne prestaju promenom vlasnika robe, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 115.

Red prvenstva potraživanja obezbeđenih privilegijama na ukrcanoj robi, određuje se prema redu prvenstva iz člana 113. stav 1. ovog zakona.

Ako se potraživanja iz člana 113. stav 1. tač. 1) i 3) ovog zakona ne mogu u potpunosti da namire, namiruju se srazmerno svojim iznosima.

Ako potraživanja iz člana 113. stav 1. tačka 2) ovog zakona, ne mogu u potpunosti da se namire, kasnije nastalo potraživanje ima prednost pred ranijim.

Smatra se da su potraživanja vezana uz isti događaj, nastala istovremeno.

Član 116.

Izvršavanjem prava zadržavanja od strane vozara, u smislu člana 341. stav 2. ovog zakona, ne dira se u red prvenstva potraživanja, obezbeđenih privilegijama.

Član 117.

Prestankom privilegija, ne prestaje i potraživanje koje je bilo obezbeđeno tim pravom.

Ustupanjem potraživanja obezbeđenog privilegijom prenosi se i privilegija na ukrcanoj robi.

Član 118.

Privilegije na robi koja je ukrcana na brodu prestaju:

1) prestankom potraživanja obezbeđenog privilegijom;

2) prodajom robe u izvršnom ili stečajnom postupku;

3) ako poverilac ne zatraži izdavanje privremene mere kod nadležnog suda u roku od 15 dana od dana kada je roba iskrcana;

4) ako je i pre isteka roka iz tačke 3) ovog člana iskrcana roba na zakonit način prešla u ruke trećih lica koja robu ne drže u ime dužnika;

5) proglašenjem robe pomorskim plenom ili ratnim plenom na moru.

d) Pozivni postupak (purgacija)

Član 119.

Lice koje izvan izvršnog ili stečajnog postupka kupovinom ili na drugi način stekne svojinu na brodu (u daljem tekstu: kupac), može da oslobodi brod od privilegovanih potraživanja i hipoteke za koje on lično nije obavezan, pod uslovom da nadležnom sudu koji je nadležan za mesto gde se vodi upisnik brodova u koje je brod upisan podnese, pre pokretanja postupka za izvršenje na brodu, predlog za pozivni postupak.

Predlog iz stava 1. ovog člana mora da sadrži:

- 1) datum i osnov sticanja prava svojine na brodu i datum upisa u upisnik brodova;
- 2) ime, prezime i prebivalište dosadašnjeg vlasnika broda, kao i onog koji je lično odgovoran za privilegovano potraživanje;
- 3) ime, vrstu, nosivost i luku upisa broda;
- 4) ugovorenu cenu i eventualne pravne terete koje je sticalac preuzeo ili, ako ugovorene cene nema, vrednost u novcu koji nudi za oslobađanje broda od privilegovanih potraživanja;
- 5) spisak poverilaca sa naznačenjem imena, prebivališta i iznosa njihovih privilegovanih potraživanja, ako su mu poznata, odnosno overeni izvod iz upisnika brodova koji ne može da bude stariji od 10 dana u slučaju hipoteke na brodu;
- 6) izjavu da je spreman da položi kod suda ugovorenu cenu ili vrednost u novcu koju on nudi za oslobođenje broda od privilegovanih potraživanja.

Sadržinu predloga iz stava 1. ovog člana, sud objavljuje na način propisan u članu 106. stav 1. tačka 4) podtačka (2) ovog zakona.

U obaveštenju sud će odrediti ročište i pozvati privilegovane poverioce da se najkasnije na ročištu izjasne o predlogu.

U slučaju postojanja privilegovanih potraživanja, sud će odrediti ročište tako da od dana stavljanja obaveštenja na tabli lučke kapetanije u čijem upisniku je brod upisan, protekne najmanje dve, a najviše tri nedelje.

U slučaju hipoteke, sud će odrediti ročište tako da između dana određivanja i dana održavanja ročišta protekne najviše tri nedelje i na ročište će pozvati kupca, hipotekarnog poverioca i lice koje je lično odgovorno za hipotekarno potraživanje.

Poznate poverioce, kupca i lice koje je lično odgovorno za privilegovano potraživanje, sud će posebno obavestiti o terminu održavanja ročišta.

Pokretanje pozivnog postupka zaustavlja rok iz člana 106. ovog zakona.

Član 120.

Ako se na ročištu ne postigne sporazum o iznosu čijim bi se polaganjem brod oslobodio privilegovanih potraživanja, jedan ili više poverilaca može u roku od osam dana da predloži sudu da se brod proda putem sudske prodaje u skladu sa odredbama ovog zakona.

Podnošenjem predloga za sprovođenje sudske prodaje, podnosilac predloga jemči da će se na javnoj prodaji postići cena koja najmanje za jednu desetinu prelazi ugovorenu cenu ili ponuđenu vrednost u novcu.

Po zahtevu kupca, podnosilac predloga iz stava 2. ovog člana je dužan da položi iznos jemstva.

Ako se između kupca i podnosioca predloga ne postigne sporazum o visini i vrsti jemstva, visinu i vrstu jemstva, kao i rok za njeno polaganje određuje sud.

U okviru sudske prodaje broda u skladu sa odredbama ovog zakona, brod ne može da se proda ispod cene za koju je podnosilac predloga iz stava 2. ovog člana jemčio da će se postići. Ako se ta cena ne postigne, sud će poveriocu koji je podneo predlog da naloži da položi kod suda razliku između te cene i iznosa koji je sticalac ponudio.

Kada troškovi sudske prodaje broda prelaze razliku iz stava 5. ovog člana, podnosilac predloga iz stava 2. ovog člana dužan je da položi kod suda višak troškova.

Član 121.

Ako je na ročištu postignut sporazum ili ako predlog za sudsku prodaju broda u skladu sa odredbama ovog zakona nije podnet blagovremeno ili je odbijen, ako iznos jemstva nije blagovremeno i uredno položen ili ako sudska prodaja nije uspeła, iznos na osnovu koga brod može da se oslobodi privilegovanih potraživanja konačno se utvrđuje.

Sud će kupcu naložiti da iznos iz stava 1. ovog člana položi kod suda u roku od osam dana.

Polaganjem iznosa iz stava 1. ovog člana kupac oslobađa brod od privilegovanih potraživanja.

Polaganjem iznosa kojim se brod oslobađa od hipoteke kupac oslobađa brod od hipoteke.

Položeni iznos ili cenu postignutu sudskom prodajom, kao i razliku iz člana 120. stav 5. ovog zakona, sud će upotrebiti za namirenje potraživanja onih poverilaca koji su privilegovana potraživanja prijavili najkasnije na ročištu za deobu.

Na pozivni postupak shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje vanparnični postupak.

Član 122.

Ako kupac ne položi na vreme iznos kojim se brod oslobađa privilegovanih potraživanja, rok za prestanak privilegija iz člana 106. ovog zakona, koji je zaustavljen u skladu sa članom 119. stav 8. ovog zakona, počinje ponovo da teče.

Član 123.

Pozivni postupak za oslobađanje broda od privilegovanih potraživanja i pozivni postupak za oslobođenje broda od hipoteke mogu da se sprovedu u okviru jednog postupka, shodnom primenom čl. 119-122. ovog zakona.

3. Postupak upisa hipoteke

Član 124.

Pravo svojine na brodu može da se upiše na brod ili na udeo u brodu (karat), ali ne i na pojedine sastavne delove broda ili na pripadak.

Založno pravo može da se upiše na ceo brod ili, ako je svojina jednog istog broda upisana na više lica, na udeo svakog suvlasnika, ali ne i na pojedine sastavne delove broda ili na deo onog udela za koji je u upisniku brodova upisan jedan od suvlasnika.

Upis prenosa potraživanja koje je obezbeđeno hipotekom na brodu i sticanja nadhipotekarnog prava dozvoljeni su u pogledu celog potraživanja, kao i njegovog dela određenog srazmerno ili brojčano.

Član 125.

Upis hipoteke na brodu mora da sadrži najmanje:

- 1) novčani iznos potraživanja koje se obezbeđuje hipotekom;
- 2) visinu kamata, ako one uz potraživanje moraju da se plate;
- 3) naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište hipotekarnog poverioca.

Član 126.

Ako se hipotekom na brodu obezbeđuje potraživanje koje bi moglo da nastane zbog odobrenog kredita, zbog preuzetog jemstva ili naknade štete, u ispravi, na osnovu koje se obavljaju upisi, mora se navesti najviši iznos koji kredit ili odgovornost može da dostigne.

Član 127.

Upisi su dopušteni samo protiv lica u čiju je korist, u vreme podnošenja predloga u upisnik brodova, upisano ili se istovremeno upisuje pravo svojine, odnosno ono pravo u pogledu kojeg se vrši upis.

Član 128.

Ako je više lica uzastopno steklo pravo na upis određenog prava na brodu ili na pravu upisanom na brodu, a to svoje pravo nisu upisali, poslednji sticalac može, ako dokaže ko su mu prethodnici, da zahteva izvršenje upisa tog prava neposredno u svoju korist.

Ako je hipotekarno potraživanje koje je vanknjižnim putem preneto na drugo lice izmireno, dužnik može da zahteva da se ona izbriše bez prethodnog upisa vanknjižnog prenosa.

Član 129.

Založno pravo može se za jedno isto potraživanje upisati nepodeljeno na dva ili više brodova ili hipotekarnih potraživanja, i u tom slučaju poverilac ima pravo da traži izmirenje celokupnog potraživanja iz svake pojedinačne založene stvari.

Ako poverilac koji ima pravo da zatraži upis hipoteke na brodu ili nadhipotekarnog prava na upisanom hipotekarnom pravu svog dužnika taj upis ne zatraži, može i jemac da zatraži upis tih prava u korist poverioca.

Član 130.

Upisi u upisnik brodova, na osnovu rešenja suda o nasleđivanju i ostavini, upisuju se na osnovu pravosnažnog rešenja suda nadležnog za ostavinski postupak.

a) Prvenstveni red

Član 131.

Za prvenstveni red upisa merodavno je vreme kada je predlog upisa stigao lučkoj kapetaniji koja vodi upisnik brodova u koji se vrši upis.

Upisi koji su izvršeni na osnovu predloga koji su stigli u isto vreme imaju isti prvenstveni red, ako drugim zakonom nije drugačije određeno.

Član 132.

Uknjižbom ili predbeležbom ustupanja prvenstva može se promeniti prvenstveni red prava koja su uknjižena na brodu.

Za promenu iz stava 1. ovog člana potreban je pristanak imaooca prava koji ustupa svoj prvenstveni red i čije pravo stupa nazad, kao i imaooca prava koji stupa na njegovo mesto napred.

Ako je pravo koje stupa nazad hipotekarno pravo, potreban je i pristanak vlasnika broda, a ako je pravo koje stupa nazad opterećeno pravom trećeg lica potreban je i pristanak tog lica. Tom promenom se ne dira u obim i prvenstveni red ostalih upisanih prava.

Član 133.

Pravo koje stupa napred stiće bez ograničenja prvenstveni red prava koje stupa nazad, ako su ta prava u upisniku brodova upisana neposredno jedno iza drugog ili ako mu prvenstvo daju i svi imaooci čija su prava upisana između njih.

Član 134.

Ako se ustupanje prvenstva obavlja između prava koja nisu upisana neposredno jedno iza drugog, bez pristanka imaooca čija su prava upisana između njih, pravo koje stupa napred stiće prvenstveni red prava koje stupa nazad samo u obimu i sadržaju tog prava.

Ako je pravo koje stupa nazad uslovno ili sa određenim rokom, pravo koje stupa napred u postupku izvršenja sprovedenom pre nastupanja tog uslova ili roka može se namiriti samo u onom iznosu koji tom pravu pripada prema njegovom prvobitnom prvenstvenom redu.

Ako kupac na javnoj prodaji mora pravo koje stupa nazad da preuzme prema njegovom prethodnom prvenstvenom redu bez uračunavanja u prodajnu cenu, pri deobi kupovne cene pravo koje stupa napred uzeće se u obzir po svom prvobitnom prvenstvenom redu.

Član 135.

Pravo koje stupa nazad ima i na svom prvobitnom mestu prednost pred pravom koje stupa napred, ako nije drugačije ugovoreno između hipotekarnih poverilaca koji menjaju mesta hipoteke.

Član 136.

Ako ustupanjem prvenstva više prava stupa na mesto drugog i ustupanje bude uknjiženo istovremeno, pravo koje je pre ustupanja imalo prvenstvo u prvenstvenom redu ima prvenstvo i na novom mestu, ako nije drugačije ugovoreno između hipotekarnih poverilaca koji menjaju mesta hipoteke.

Član 137.

Naknadne promene koje se odnose na postojanje ili obim prava koje ustupanjem prvenstva stupa nazad ne utiču na prvenstveni red prava koje stupa napred, ako nije drugačije ugovoreno između hipotekarnih poverilaca koji menjaju mesta hipoteke.

b) Predbeležba

Član 138.

Predbeležba hipoteke na brodu dozvoljena je samo ako su potraživanja i pravni osnov hipotekarnog prava učinjeni verovatnim.

Član 139.

Kada se u domaći upisnik brodova upisuje brod koji je bio upisan u strani upisnik brodova, a iz isprave o brisanju broda iz stranog upisnika brodova se vidi da je brod opterećen hipotekom na brodu, upisaće se, po službenoj dužnosti, predbeležba hipotekarnog prava sa redom prvenstva koji ima prema trenutku koji je bio merodavan za utvrđivanje reda prvenstva u stranom upisniku brodova, ako u trenutku upisa nisu ispunjeni uslovi za uknjižbu hipoteke na brodu propisani ovim zakonom.

Član 140.

Predbeležba prava zakupa, vozarskog ugovora na vreme za celi brod i prava preče kupovine dozvoljeno je samo ako su postojanje prava i pristanka na upis učinjeni verovatnim.

Član 141.

Ako kod suda bude položen iznos duga obezbeđenog hipotekom na brodu za koji postoji opravdan razlog da se poveriocu dug ne može vratiti, predbeležba će se dopustiti na osnovu potvrde suda da je taj iznos položen i to:

- 1) ako je iznos duga kod suda položio dužnik ili lice koje za dug odgovara, dopustiće se predbeležba brisanja hipoteke na brodu;
- 2) ako je iznos duga kod suda položilo treće lice kome je poverilac dužan da ustupi svoje potraživanje, dopustiće se predbeležba ustupanja potraživanja obezbeđenog hipotekom na brodu.

Član 142.

Ako je upisana predbeležba prava svojine na brodu, dalji upisi se mogu dopustiti ne samo protiv uknjiženog nego i protiv predbeleženog vlasnika broda, ali pravno dejstvo tih upisa zavisi od toga da li će predbeležba biti opravdana ili neopravdana.

Ako predbeležba bude opravdana, istovremeno sa upisom opravdanja predbeležbe brisaće se, po službenoj dužnosti, svi upisi koji su protiv uknjiženog vlasnika broda bili obavljani posle trenutka podnošenja predloga na osnovu koga je izvršena predbeležba prava svojine.

Ako predbeležba prava svojine bude izbrisana, brisaće se istovremeno, po službenoj dužnosti, i svi upisi koji su bili izvršeni s obzirom na tu predbeležbu.

Odredbe ovog člana primenjuju se i kada je protiv hipotekarnog poverioca izvršena predbeležba prenosa njegovog potraživanja na drugo lice.

Član 143.

Ako je upisana predbeležba brisanja nekog prava, u pogledu tog prava mogu da se dopuste dalji upisi, kao što su nadhipotekarna prava ili ustupanja, ali pravno dejstvo tih upisa zavisi od toga da li će predbeležba brisanja biti opravdana ili neopravdana.

Ako predbeležba brisanja bude opravdana, istovremeno sa upisom opravdanja brisaće se, po službenoj dužnosti, i svi upisi koji su u pogledu brisanog prava u međuvremenu bili dozvoljeni.

Član 144.

Ako na potraživanju koje je obezbeđeno hipotekom na brodu, u vreme kada se zahteva njegovo brisanje, još postoje nadhipotekarna prava, brisanje tog potraživanja može se dozvoliti samo uz napomenu da će pravno dejstvo brisanja u pogledu nadhipotekarnih prava nastupiti tek kada ona budu brisana.

Čim bude uknjiženo brisanje potraživanja koje je obezbeđeno hipotekom na brodu, dalji upisi na hipoteku se ne mogu više dozvoliti, a ako brisanje hipotekarnog prava bude samo predbeleženo, dalji upisi na to pravo mogu da se dozvole, ali samo pod uslovom da predbeležba bude naknadno opravdana i u obimu u kome bude opravdana.

v) Zabeležba

Član 145.

Vlasnik broda može da zahteva upis zabeležbe prvenstvenog reda za nameravano otuđenje broda ili opterećenje hipotekom.

Pravno dejstvo zabeležbe je da se prvenstveni red prava stečenih tim otuđenjem ili opterećenjem računa od trenutka podnošenja predloga za upis zabeležbe, ako se upis navedenih prava zatraži za važenja zabeležbe.

Hipotekarni poverilac može, sa pravnim dejstvom iz stava 1. ovog člana, da zahteva upis zabeležbe prvenstvenog reda za nameravano ustupanje ili nameravano brisanje svog potraživanja.

Zabeležbe prvenstvenog reda za nameravano otuđenje broda ili opterećenje hipotekom mogu da se dopuste samo ako bi prema stanju upisa u upisnik brodova, bila dozvoljena uknjižba prava koje se mora upisati, odnosno brisanje upisanog prava i ako je potpis predlagača na predlogu overio organ nadležan za overu potpisa.

Član 146.

Rešenje kojim se prihvata predlog za upis zabeležbe iz člana 145. ovog zakona izdaje se samo u jednom primerku.

Kada izvrši upis zabeležbe u upisnik brodova, registrator upisnika brodova mora na tom primerku da potvrdi da je zabeležba izvršena.

Član 147.

Ako je zabeležba prvenstvenog reda dozvoljena za nameravano opterećenje broda hipotekom na brodu, zabeležba gubi dejstvo protekom roka od jedne godine, a u ostalim slučajevima iz člana 145. ovog zakona protekom roka od 60 dana od dana kada je bila dozvoljena.

U rešenju kojim se dopušta zabeležba navodi se datum kada prestaje dejstvo te zabeležbe.

Član 148.

Predlog za upis prava ili upis brisanja sa prvenstvenim redom koji je zabeležbom obezbeđen mora da se podnese u rokovima koji su propisani za opravdanje predbeležbe zakonom kojim se uređuje državna pripadnost i upis plovila, i uz predlog da se priloži primerak rešenja kojim je zabeležba dozvoljena.

Isprava na osnovu koje se upisuje ili briše pravo za koje je zabeležen prvenstveni red može da bude sastavljena i posle podnošenja predloga za upis zabeležbe.

U rešenju kojim se, na predlog podnet u skladu sa stavom 1. ovog člana, dopušta uknjižba ili predbeležba mora da se naznači da dopušteni upis ima onaj prvenstveni red koji je stečen zabeležbom.

Registrator upisnika koji izvrši upis dozvoljene uknjižbe, odnosno predbeležbe potvrdiće na primerku rešenja kojim je zabeležba prvenstvenog reda dozvoljena da je upis izvršen.

Upis sa zabeležbom prvenstvenog reda dopustiće se i ako su brod ili potraživanje obezbeđeni hipotekom na brodu preneti na treće lice ili su opterećeni pošto je predlog za zabeležbu prvenstvenog reda bio podnet.

Ako je nad vlasnikom broda ili hipotekarnim poveriocem otvoren stečaj pre nego što je podnet predlog za upis, upis će se dopustiti samo ako je isprava o pravnom poslu bila već sastavljena pre dana otvaranja stečaja i ako je dan sastavljanja isprave dokazan overom javnog beležnika u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno beležništvo.

Ako isprava ne ispunjava uslove iz stava 6. ovog člana, oceniće se, prema propisima o stečaju, da li je upis dopušten.

Član 149.

Ako se dozvoli uknjižba prenosa prava svojine ili otuđenja broda, odnosno ustupanja ili brisanja potraživanja sa prvenstvenim redom stečenim zabeležbom, registrator upisnika koji vodi upisnik brodova će, na predlog stranke u čiju je korist uknjižba upisana, narediti brisanje upisa koji su u pogledu tog broda ili potraživanja obavljani posle podnošenja predloga za zabeležbu.

Predlog za brisanje upisa iz stava 1. ovog člana, mora da se podnese u roku od 15 dana od dana kada je uknjižba sa zabeleženim prvenstvenim redom postala pravosnažna.

Član 150.

Lučka kapetanija će dozvoliti, na zahtev poverioca, zabeležbu sudskog otkaza hipotekarnog potraživanja i zabeležbu hipotekarne tužbe ako je onaj protiv koga je otkaz ili tužba podneta upisan kao vlasnik broda opterećenog hipotekom i ako se dokaže da parnica na osnovu hipotekarne tužbe teče.

Zabeležbu hipotekarne tužbe može da dozvoli i parnični sud.

Zabeležba iz stava 1. ovog člana ima za posledicu da otkaz ili tužba deluje protiv kasnijeg vlasnika založenog broda, a naročito da se na osnovu pravosnažne presude donete u parnici ili izvršnog poravnjanja zaključenog u toj parnici o zabeleženoj tužbi, može voditi izvršenje na založenom brodu neposredno protiv svakog kasnijeg vlasnika broda.

Član 151.

Vlasnik broda može zahtevati zabeležbu pokretanja pozivnog postupka koja ima za posledicu da se pozivni postupak proteže i na lica koja posle zabeležbe steknu stvarna prava na hipotekama koje opterećuju brod u vreme kada je podnet predlog za pokretanje pozivnog postupka.

g) Upisivanje zajedničkih hipoteka na brodu

Član 152.

Kod zajedničkih hipoteka koje se zasnivaju upisom u više uložaka, jedan od uložaka označava se kao glavni, a ostali kao sporedni.

U predlogu za upis mora da se navede koji se uložak označava kao glavni, a koji kao sporedni, a ako u predlogu to nije navedeno, smatraće se da se kao glavni uložak mora označiti onaj koji je u predlogu za upis naveden na prvom mestu.

Ako se zatraži da se hipoteka na brodu koja već postoji proširi za isto potraživanje i na druge uloške, sa prvobitno opterećenim uloškom postupiće se kao sa glavnim uloškom.

U glavnom ulošku zabeležbom se upućuje na sporedne uloške, a u svakom sporednom ulošku na glavni uložak.

Član 153.

Ako poverilac, radi obezbeđenja svog potraživanja, zatraži upis hipoteke na brodu u određeni uložak upisnika brodova, dužan je da prijavi postojanje hipoteke na brodu koja je za to potraživanje već upisana u neki drugi uložak, da bi se mogla zabeležiti zajednička hipoteka na brodu.

Poverilac je odgovoran za štetu prouzrokovanu time što je propustio da prijavi postojanje hipoteke na brodu.

Ako zabeležba zajedničke hipoteke na brodu ne bude upisana, hipotekarni dužnik može da predloži da se ta zabeležba obavi i zatraži da mu poverilac nadoknadi troškove, ako je zabeležba izostala njegovom krivicom.

Ako lučka kapetanija, dozvoljavajući uknjižbu ili predbeležbu hipoteke na brodu, utvrdi da je za isto potraživanje hipoteka na brodu već upisana u njegovom ili nekom drugom upisniku brodova, odrediće, po službenoj dužnosti, da je uložak u koji je hipoteka već upisana glavni uložak. Lučka kapetanija dužna je da o tome obavesti lučku kapetaniju kod koje se vodi upisnik brodova u koji je hipoteka na brodu već upisana.

Član 154.

Predlog za upis zajedničke hipoteke na brodu u više upisnika brodova koji se vode kod raznih lučkih kapetanija može da se podnese ili istovremeno svim lučkim kapetanijama koje vode te upisnike brodova ili samo jednoj lučkoj kapetaniji.

Ako se predlog za upis hipoteke podnosi istovremeno svim lučkim kapetanijama u čije upisnike brodova mora da se upiše, u predlogu mora da se navede koji se uložak označava kao glavni, a koji kao sporedni.

Ako se predlog za upis hipoteke na brodu podnosi samo jednoj lučkoj kapetaniji, predlog se podnosi onoj lučkoj kapetaniji kod koje predlagač upisa želi da se vodi glavni uložak i naznačava red prema kojem se predlog mora uputiti ostalim lučkim kapetanijama.

Član 155.

Ako prilikom prvobitnog ili kasnijeg upisa zajedničke hipoteke na brodu učestvuje više lučkih kapetanija, svaka od njih samostalno odlučuje o predlogu za uknjižbu ili predbeležbu hipotekarnog prava u upisnik brodova za koji je ona nadležna.

Svaka lučka kapetanija će svoje rešenje iz stava 1. ovog člana da dostavi i lučkoj kapetaniji kod koje se vodi glavni uložak.

Žalba protiv rešenja iz stava 1. ovog člana podnosi se lučkoj kapetaniji koja je to rešenje donela.

Ako uknjižba ili predbeležba koja je upisana u neki sporedni uložak bude u postupku po žalbi brisana, o brisanju se, radi zabeležbe, obaveštava lučka kapetanija koja vodi glavni uložak.

Član 156.

Prvenstveni red kod zajedničke hipoteke na brodu određuje se samostalno za svaki uložak, i merodavan je trenutak kada je predlog za dozvolu upisa zajedničke hipoteke stigao pojedinoj lučkoj kapetaniji u čiji se upisnik hipotekarno pravo upisuje.

Član 157.

Svi predlozi u pogledu promene hipotekarnog prava za potraživanja za koje je upisana zajednička hipoteka na brodu u više uložaka podnose se lučkoj kapetaniji koja vodi glavni uložak.

O predlozima iz stava 1. ovog člana se odlučuje prema stanju upisa u glavnom ulošku.

Predlog podnet drugoj lučkoj kapetaniji, a ne lučkoj kapetaniji iz stava 1. ovog člana, vratiće se podnosiocu sa uputstvom da predlog mora da podnese lučkoj kapetaniji koja vodi glavni uložak.

Član 158.

Sve promene koje na zajedničkoj hipoteci moraju da se izvrše prenosom, ograničenjem, brisanjem ili na drugi način, upisuju se samo u glavni uložak.

Upis promena u glavnom ulošku ima pravno dejstvo kao da je obavljen u svim već postojećim ili budućim sporednim ulošcima.

Delimično ili potpuno brisanje zajedničke hipoteke koja se odnosi na sve brodove ili na sva potraživanja (podhipoteka) koja su predmet zajedničke hipoteke zabeležiće se u sve sporedne uloške, a brisanje zajedničke hipoteke zabeležiće se samo u sporedni uložak u kojem je taj brod, odnosno potraživanje upisano.

Član 159.

Ako hipotekarno pravo na brodu, odnosno na potraživanju obezbeđenom hipotekom na brodu upisano u glavnom ulošku bude brisano, u tom se ulošku brišu i svi dalji upisi i prenose se u jedan od sporednih uložaka koji se vode kod iste lučke kapetanije. Ako zajednička hipoteka još postoji, s tim se uloškom postupa kao sa glavnim uloškom.

Ako u upisnicima brodova iste lučke kapetanije nema sporednog uloška, lučka kapetanija nadležna za dotadašnji glavni uložak odrediće, ako to nije odredio hipotekarni poverilac, sa kojim će se sporednim uloškom ubuduće postupati kao sa glavnim uloškom, pa će, po službenoj dužnosti, poslati lučkoj kapetaniji koja vodi novi glavni uložak overene kopije postojećih upisa u glavnoj knjizi, kao i overene kopije isprava koje se na te upise odnose.

Pretvaranje sporednog uloška u glavni uložak saopštava se lučkim kapetanijama kod kojih se vode svi sporedni ulošci i, po službenoj dužnosti, upisuje u svaki još postojeći sporedni uložak.

Član 160.

Lučkoj kapetaniji na koju pređe vođenje glavnog uloška dostavljaju se oni predlozi o kojima ne može više da rešava dotadašnja lučka kapetanija zato što je zajednička hipoteka u njenom upisniku brodova već brisana, i o tome se obaveštavaju stranke koje su podnele predloge.

Međusobni prvenstveni red predloga iz stava 1. ovog člana određuje se prema trenutku kada su oni stigli registratoru koji je vodio dosadašnji glavni uložak.

Član 161.

Za opravdanje predbeležbe kojom je zajednička hipoteka za isto potraživanje predbeležena kod više lučkih kapetanija potrebna je samo jedna tužba za opravdanje.

Za tužbu za opravdanje predbeležbe nadležan je, pored suda opšte mesne nadležnosti hipotekarnog dužnika, lučka kapetanija nadležna u pogledu jednog od upisnika u kojem je predbeležba dozvoljena.

Član 162.

U izvodima iz uložaka, koji se s obzirom na zajedničku hipoteku vode kao sporedni ulošci, se upućuje na glavni uložak, uz napomenu da su promene koje su učinjene na zajedničkoj hipoteci upisane samo u glavnom ulošku.

Član 163.

U rešenju o brisanju broda iz upisnika brodova treba da se utvrdi da poverioci hipotekarnih potraživanja pristaju na brisanje, osim ako se brisanje vrši zato što je brod propao ili se pretpostavlja da je propao.

Član 164.

Ako je žalba podneta protiv rešenja kojim se dozvoljava uknjižba ili predbeležba ili prvi upis broda u upisnik brodova, registrator upisnika će odrediti zabeležbu žalbe u upisnik brodova.

Ako žalba bude odbijena, registrator upisnika će odrediti brisanje zabeležbe.

Zabeležbu i brisanje zabeležbe iz st. 1. i 2. ovog člana, registrator upisnika će odrediti po službenoj dužnosti.

Član 165.

Ako drugostepeni organ odbije žalbu protiv rešenja kojim je predlog za upis odbijen, prvostepeni organ će po službenoj dužnosti odrediti brisanje zabeležbe tog rešenja u upisniku brodova i o tome obavestiti stranke.

Član 166.

Izvršno rešenje drugostepenog organa kojim se određuje upis u upisnik brodova dostaviće se zajedno sa spisima nadležnoj lučkoj kapetaniji radi izvršenja upisa, kao i dostavljanja strankama.

Deo četvrti

ODGOVORNOST, OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI I POSTUPAK OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI ZA POTRAŽIVANJA U UNUTRAŠNJOJ I POMORSKOJ PLOVIDBI

Glava I

ODGOVORNOSTI I OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI ZA POTRAŽIVANJA U UNUTRAŠNJOJ I POMORSKOJ PLOVIDBI

1. Odgovornost za potraživanja u unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi

Član 167.

Za obaveze koje nastaju u vezi sa plovidbom i iskorišćavanjem plovila unutrašnje plovidbe, odnosno pomorskog broda odgovara vlasnik broda, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Odgovornost vlasnika broda u smislu čl. 168-184. ovog zakona, obuhvata i odgovornost koja proizlazi iz tužbe pokrenute protiv samog broda.

Osiguravač odgovornosti za potraživanja koja su predmet ograničenja u skladu sa odredbama ovog zakona ima pravo da se koristi ograničenjem odgovornosti u istoj meri kao i sam osiguranik.

Pozivanje na ograničenje odgovornosti ne znači i priznanje same odgovornosti.

Pod vlasnikom broda unutrašnje plovidbe iz stava 1. ovog člana, pored upisanog vlasnika broda podrazumevaju se i zakupac, naručilac broda na koga su preneti svi aspekti upotrebe broda, operater i menadžer broda.

Pod vlasnikom pomorskog broda iz stava 1. ovog člana, pored upisanog vlasnika broda podrazumevaju se i zakupac, naručilac broda (charterer), operater i menadžer broda.

2. Ograničenje odgovornosti za potraživanja u unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi

Član 168.

Sledeća potraživanja, bez obzira na osnov odgovornosti, podležu ograničenju odgovornosti:

1) potraživanja zbog smrti ili telesne povrede ili zbog gubitka ili oštećenja imovine (uključujući i štetu na lučkim postrojenjima, bazenima, prilaznim plovnim putevima i oznakama za plovidbu), do kojih je došlo na brodu ili u neposrednoj vezi sa iskorišćavanjem broda ili radnjama spasavanja, kao i na posredne štete koje iz toga proizlaze;

2) potraživanja zbog svake štete koja proizlazi iz zakašnjenja u prevozu robe, putnika ili njihovog prtljaga;

3) potraživanja zbog drugih šteta koje proizlaze iz povrede vanugovornih prava, koje su nastale u neposrednoj vezi sa iskorišćavanjem broda ili radnjama spasavanja;

4) potraživanja zbog podizanja na površinu, uklanjanja, uništenja ili činjenja neškodljivim broda koji je potonuo, pretrpeo brodolom, nasukao se ili je napušten, uključujući i sve što je na brodu ili je bilo na brodu;

5) potraživanja zbog uklanjanja, uništenja ili činjenja neškodljivim robe na brodu;

6) potraživanja drugog lica, a ne lica koje odgovara, zbog mera preduzetih u cilju sprečavanja ili smanjenja štete za koju lice koje odgovara može da ograniči svoju odgovornost u skladu sa ovim zakonom, i zbog daljih šteta prouzrokovanih tim merama.

Potraživanja iz stava 1. ovog člana podležu ograničenju odgovornosti bez obzira da li je podignuta tužba, ugovorna ili vanugovorna, regresna ili po osnovu jemstva.

Potraživanja iz stava 1. tač. 4)-6) ovog člana, ne podležu ograničenju odgovornosti u obimu u kojem se ona odnose na naknadu po osnovu ugovora sa odgovornim licem.

Član 169.

Sledeća potraživanja izuzeta su od prava na ograničenje odgovornosti:

1) potraživanja u unutrašnjoj plovidbi po osnovu preduzimanja pomoći ili radnji spasavanja, uključujući, ako je primenjivo, posebnu nadoknadu u vezi radnje spasavanja plovila koje samo po sebi ili zbog robe koja se nalazi na njemu predstavlja opasnost za životnu sredinu;

2) pomorska potraživanja po osnovu preduzimanja pomoći ili spasavanja, uključujući potraživanje za posebnu naknadu u skladu sa članom 14. Međunarodne konvencije o spasavanju, usvojene 1989. godine;

3) potraživanja za doprinos u zajedničkoj havariji;

4) pomorska potraživanja zbog šteta od zagađenja naftom u skladu sa Međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za štete prouzrokovane zagađenjem naftom, sa naknadnim izmenama i dopunama koje su na snazi;

5) potraživanja za nuklearne štete ako potvrđenim međunarodnim sporazumom nije dozvoljeno ograničenje odgovornosti za nuklearne štete;

6) potraživanja prema vlasniku nuklearnog broda za nuklearne štete;

7) potraživanja službenika vlasnika broda ili spasioca čiji su zadaci vezani za službu broda ili za radnje spasavanja, uključujući potraživanja njihovih naslednika, pravnih naslednika ili drugih lica koja imaju osnov za takva potraživanja.

Gubitak prava na ograničenje odgovornosti

Član 170.

Vlasnik broda nema pravo da ograniči svoju odgovornost ako se dokaže da je šteta nastala njegovom ličnom radnjom ili propustom, učinjenom sa namerom da se prouzrokuje šteta, ili bezobzirno i sa znanjem da će do takve štete verovatno doći.

Vlasnik broda nema pravo da ograniči svoju odgovornost za štete nastale usled smrti ili telesne povrede lica koje vlasnik broda zapošljava.

Prebijanje potraživanja

Član 171.

Ako vlasnik broda koji ima pravo na ograničenje odgovornosti na osnovu ovog zakona, ima prema svom poveriocu potraživanje koje proizilazi iz istog događaja, njihova potraživanja će se međusobno prebiti, a odredbe ovog zakona primenjuju se samo na eventualni ostatak.

Granice odgovornosti u unutrašnjoj plovidbi

Član 172.

Granice odgovornosti za potraživanja, osim potraživanja iz člana 173. i člana 175. stav 1. ovog zakona, koja nastanu iz istog događaja, obračunavaju se na sledeći način:

1) u pogledu potraživanja zbog smrti ili telesne povrede za:

- (1) plovilo koje se ne koristi za prevoz robe, naročito putničko plovilo, 400 obračunskih jedinica po kubnom metru istisnine pri maksimalno dozvoljenom gazu, uvećano za 1400 obračunskih jedinica po kW snage pogonskih mašina za brod sa mehaničkim pogonom;
- (2) plovilo koje se koristi za prevoz robe, 400 obračunskih jedinica po toni plovila, uvećano za 1400 obračunskih jedinica po kW snage pogonskih mašina za brod sa mehaničkim pogonom;
- (3) tegljač ili potiskivač, 1400 obračunskih jedinica po kW snage pogonskih mašina;
- (4) potiskivač koji, u trenutku nastanka štete, potiskuje potisnicu u potiskivanom sastavu, iznos obračunat u skladu sa podtačkom (3) ove tačke, biće uvećan za 200 obračunskih jedinica po toni nosivosti potisnice; ovo uvećanje se ne primenjuje ako se dokaže da je potiskivač vršio radnju spasavanja jedne ili više potisnica;
- (5) brod sa mehaničkim pogonom koji, u trenutku nastanka štete, obezbeđuje pogon za druga plovila koja su sa njim povezana, iznos obračunat u skladu sa podtač. (1), (2) i (3) ove tačke, biće uvećan za 200 obračunskih jedinica po toni nosivosti ili kubnom metru istisnine drugog plovila; ovo uvećanje se ne primenjuje ako se dokaže da je ovaj brod preduzimao radnju spasavanja jednog ili više plovila koja su sa njim povezana;
- (6) hidrokilna plovila, skele i čamce za privredne svrhe, bagere, ploveće dizalice, elevatore, kao i drugu ploveću i pokretnu opremu ili objekte slične prirode, njihova vrednost u trenutku nastanka događaja;

2) u pogledu svih ostalih potraživanja, polovina iznosa obračunatog u skladu sa stavom 1. tačka 1) ovog člana;

3) kada iznos obračunat u skladu sa stavom 1. tačka 1) ovog člana, nije dovoljan za potpuno namirenje potraživanja iz stava 1. tačka 1) ovog člana, iznos koji se obračunava u skladu sa stavom 1. tačka 2) ovog člana, na raspolaganju je za naknadu neisplaćenog ostatka potraživanja iz stava 1. tačka 1) ovog člana, i takav neisplaćeni ostatak konkuriše, srazmerno, sa potraživanjima iz stava 1. tačka 2) ovog člana;

4) ograničenje odgovornosti ni u kom slučaju neće biti manje od 400 000 obračunskih jedinica za potraživanja zbog smrti ili telesnih povreda, odnosno manja od 200 000 obračunskih jedinica za sva ostala potraživanja.

Potraživanja koja se odnose na štetu prouzrokovanu lučkim objektima, bazenima, vodnim putevima, prevodnicama, mostovima i oznakama za plovidbu imaju prednost pred ostalim potraživanjima iz stava 1. tačka 2) ovog člana.

Ograničenje odgovornosti iz stava 1. tačka 4) ovog člana, primenjuje se i na spasioca koji ne deluje sa plovila unutrašnje plovidbe ili pomorskog broda ili na spasioca koji deluje samo na plovilu u odnosu na koje su preduzete radnje spasavanja.

Istisnina ili nosivost, odnosno kW snage pogonskih mašina iz stava 1. ovog člana, dokazuje se svedočanstvom o sposobnosti broda za plovidbu koje se izdaje u skladu sa propisom kojim se uređuju tehnička pravila za statutarnu sertifikaciju brodova unutrašnje plovidbe.

Granice odgovornosti za potraživanja koja nastanu usled prevoza opasne robe unutrašnjim vodnim putevima

Član 173.

Iznosi ograničenja odgovornosti za plovila unutrašnje plovidbe koji prevoze opasnu robu u odnosu na potraživanja koja nastanu usled štete koja je posredno ili neposredno nastala kao posledica opasne prirode robe, obračunaće se na sledeći način:

1) u pogledu potraživanja zbog smrti ili telesnih povreda - dvostruko uvećani iznos ograničene odgovornosti obračunat u skladu sa članom 172. stav 1. tačka 1) ovog zakona, ali koji ne može da bude manji od 10 miliona obračunskih jedinica;

2) u pogledu ostalih potraživanja, dvostruko uvećani iznos ograničene odgovornosti koji je obračunat u skladu sa članom 172. stav 1. tačka 2) ovog zakona, ali koji ne može da bude manji od 10 miliona obračunskih jedinica.

Ako iznos ograničene odgovornosti koji je obračunat u skladu sa stavom 1. tačka 1) ovog člana nije dovoljan za potpuno namirenje potraživanja, iznos ograničene odgovornosti koji je obračunat u skladu sa stavom 1. tačka 2) ovog člana biće dostupan za plaćanje neisplaćenih preostalih potraživanja iz stava 1. tačka 1) ovog člana i ta neisplaćena preostala potraživanja će se rangirati zajedno sa potraživanjima iz stava 1. tačka 2) ovog člana.

Granice odgovornosti u pomorskoj plovidbi

Član 174.

Granice odgovornosti za potraživanja, osim za potraživanja iz člana 175. stav 3. ovog zakona, koja nastanu iz istog događaja, obračunavaju se na sledeći način:

1) u odnosu na potraživanja zbog smrti ili telesnih povreda:

(1) 3 02 miliona obračunskih jedinica za pomorski brod sa tonažom koja ne prelazi 2 000t, odnosno jedan milion obračunskih jedinica za pomorski brod sa tonažom koja ne prelazi 300t;

(2) za pomorski brod sa tonažom preko 2 000t, obračunava se sledeći iznos kao dodatak iznosu u tački 1) podtačka (1):

- za svaku tonu od 2 001t do 30 000t – 1 208 obračunskih jedinica;

- za svaku tonu od 30 001t do 70 000t - 906 obračunskih jedinica;

- za svaku tonu od 70 000t - 604 obračunskih jedinica;

2) u odnosu na ostala potraživanja:

- (1) 1.51 milion obračunskih jedinica za pomorski brod sa tonažom koja ne prelazi 2 000t, odnosno 500 000 obračunskih jedinica za brod sa tonažom koja ne prelazi 300t;
- (2) za pomorski brod sa tonažom preko 2 000t, obračunava se sledeći iznos kao dodatak iznosu u tački 2) podtačka (1):
  - za svaku tonu od 2 001t do 30 000t - 604 obračunskih jedinica;
  - za svaku tonu od 30 001t do 70 000t - 453 obračunskih jedinica;
  - za svaku tonu koja prelazi 70 000t - 302 obračunskih jedinica.

Kada iznos koji se obračunava u skladu sa stavom 1. tačka 1) ovog člana, nije dovoljan za potpuno namirenje tih potraživanja, iznos koji se obračunava u skladu sa stavom 1. tačka 2) ovog člana, na raspolaganju je za naknadu neisplaćenog ostatka potraživanja iz stava 1. tačka 1) ovog člana, i takav neisplaćeni ostatak konkuriše, srazmerno, sa potraživanjem iz stava 1. tačka 2) ovog člana.

Ograničenja odgovornosti za spasioca koji ne obavlja radnje spasavanja sa nekog pomorskog broda ili za svakog spasioca koji deluje isključivo na pomorskom brodu kojem ili u odnosu na koga preduzima radnje spasavanja, obračunavaju se prema tonaži od 1 500t.

Pod tonažom pomorskog broda iz st. 1-3. ovog člana, podrazumeva se bruto tonaža koja se izračunava u skladu sa pravilima o baždarenju koja su sadržana u Dodatku I. Međunarodne konvencije o baždarenju brodova, usvojene 1969. godine.

Granice odgovornosti za potraživanja putnika

Član 175.

U slučaju potraživanja zbog smrti ili telesnih povreda putnika na plovilu unutrašnje plovidbe, koja su nastala iz istog događaja, granica odgovornosti vlasnika plovila unutrašnje plovidbe je iznos od 100 000 obračunskih jedinica pomnoženih sa:

- 1) brojem putnika koje je plovilo unutrašnje plovidbe ovlašćeno da prevozi na osnovu broskog svedočanstva;
- 2) ako broj putnika koje je plovilo unutrašnje plovidbe ovlašćeno da prevozi nije naznačen brojem putnika koje je plovilo unutrašnje plovidbe, u trenutku događaja, stvarno prevozilo.

Granica ograničenja iz stava 1. ovog člana ne može da bude manja od 2 000 000 obračunskih jedinica.

U slučaju potraživanja zbog smrti ili telesnih povreda putnika na pomorskom brodu, koja su nastala iz istog događaja, granica odgovornosti vlasnika pomorskog broda je iznos od 175 000 obračunskih jedinica pomnoženih sa brojem putnika koje je pomorski brod ovlašćen da prevozi na osnovu upisnog lista.

U smislu ovog člana, pod potraživanjem zbog smrti ili telesnih povreda putnika na plovilu unutrašnje plovidbe, odnosno pomorskom brodu, podrazumeva se svako potraživanje koje je istaknuto od strane ili u ime lica koje se prevozi plovilom unutrašnje plovidbe, odnosno pomorskim brodom:

- 1) na osnovu ugovora o prevozu putnika;
- 2) koje, uz pristanak vozara, prati neko vozilo ili žive životinje na osnovu ugovora o prevozu.

Član 176.

Iznosi iz čl. 172-175. ovog zakona preračunavaju se u dinare prema njegovoj vrednosti na dan osnivanja fonda, a plaćaju se ili se pruža odgovarajuće jamstvo.

Vrednost dinara izražena u jedinicama Specijalnog prava vučenja obračunava se u skladu sa metodom određivanja vrednosti koju tog dana primenjuje Međunarodni monetarni fond za svoje operacije i transakcije.

Sticaj potraživanja

Član 177.

Granice odgovornosti koje su obračunate u skladu sa članom 172. ovog zakona, odnosno u skladu sa člana 174. ovog zakona, primenjuju se na zbir svih potraživanja koja su nastala iz istog događaja:

1) prema licu ili licima iz člana 167. stav 5. ovog zakona, i prema svakom licu za čije radnje, propuste ili greške on ili oni odgovaraju; ili

2) prema vlasniku broda koji pruža usluge spasavanja sa tog broda i prema spasiocu ili spasiocima koji deluju sa tog broda i prema svakom licu za čije radnje, propuste ili greške on ili oni odgovaraju;

3) prema spasiocu ili spasiocima koji deluju sa tog broda ili koji deluju samo na brodu kome su ili u odnosu na koji su preduzete radnje spasavanja i prema svakom licu za čije radnje, propuste ili greške on ili oni odgovaraju.

U unutrašnjoj plovidbi, kada je, u skladu sa članom 172. stav 1. tačka 1) podtačka (4) ovog zakona, iznos odgovornosti za potiskivača, koji u vreme nastanka štete potiskuje potisnicu u potiskivanom sastavu, povećan u pogledu potraživanja koja proizilaze i događaja za 200 obračunskih jedinica po toni nosivosti potisnice, iznos odgovornosti za svaku potisnicu se smanjuje, u pogledu potraživanja koja proizilaze iz navedenog događaja, za 200 obračunskih jedinica za svaku tonu nosivosti potisnice.

Kada je, u skladu sa članom 172. stav 1. tačka 1) podtačka (2) ovog zakona, iznos odgovornosti za brod sa sopstvenim pogonom, koji u trenutku nastanka štete pruža pogon plovilima koja su sa njim povezana, povećan u pogledu potraživanja koja proizilaze iz događaja za 200 obračunskih jedinica po toni nosivosti ili kubnom metru istisnine povezanih plovila, iznos odgovornosti za svako povezano plovilo se smanjuje, u pogledu potraživanja koja proizilaze iz navedenog događaja, za 200 obračunskih jedinica za svaku tonu nosivosti ili svaki kubni metar istisnine povezanih plovila.

St. 1-3. ovog člana, shodno se primenjuju na iznose ograničenja odgovornosti koji su obračunati u skladu sa članom 173. ovog zakona, s tim da će se st. 2. i 3. ovog člana primeniti pod uslovom da se umesto 200 obračunskih jedinica za osnovu za obračun koristi 400 obračunskih jedinica.

Granice odgovornosti koje su obračunate u skladu sa članom 175. ovog zakona, primenjuju se na zbir svih potraživanja koja mogu da nastanu iz istog događaja prema licu ili licima iz člana 167. stav 5. ovog zakona, u odnosu na brod iz člana 175. ovog zakona, i prema svakom licu za čije radnje, propuste ili greške on ili oni odgovaraju.

Član 178.

Vlasnik broda koji želi da ograniči svoju odgovornost dužan je da osnuje fond ograničene odgovornosti.

Ako se vlasnik broda poziva na ograničenje odgovornosti, a fond ograničene odgovornosti nije osnovan, shodno se primenjuju odredbe člana 180. ovog zakona.

Osnivanje fonda

Član 179.

Svako lice koje bi moglo da bude odgovorno u sporu može da osnuje fond ograničene odgovornosti pre podnošenja tužbi za pojedinačna potraživanja koja podležu ograničenju odgovornosti ili kao sredstvo odbrane nakon podnošenja pojedinačnih tužbi.

Fond ograničene odgovornosti se osniva u visini iznosa obračunatih u skladu sa čl. 172, 173. i 175. ovog zakona za potraživanja u unutrašnjoj plovidbi, odnosno u skladu sa čl. 174. i 175. ovog zakona za pomorska potraživanja, na način koji se primenjuje na potraživanja za koje lice koje osniva fond može odgovarati, uvećane za kamate koje teku od dana događaja iz kojeg je nastala odgovornost do dana osnivanja fonda.

Fond koji je osnovan u skladu sa stavom 2. ovog člana na raspolaganju je samo za isplate potraživanja za koje je dozvoljeno pozivanje na ograničenje odgovornosti.

Fond se može osnovati bilo polaganjem iznosa, ili pružanjem jemstva.

Fond koji osnuje jedno od lica iz člana 177. stav 1. ili člana 177. stav 5. ovog zakona, ili njihov osiguravač, smatra se kao da je osnovan od svih lica iz člana 177. stav 1. ili člana 177. stav 5. ovog zakona.

Deoba fonda

Član 180.

Izuzetno od odredaba čl. 172-175. i 177. ovog zakona, fond ograničene odgovornosti se deli između poverilaca srazmerno iznosu njihovih priznatih potraživanja prema fondu.

Ako je pre deobe fonda ograničene odgovornosti lice koje odgovara, ili njen osiguravač namirio neto potraživanje prema tom fondu, to lice se subrogira do iznosa koji je uplatio u prava koje bi tako namireno lice moglo da koristi u skladu sa odredbama ovog zakona.

Pored lica iz stava 2. ovog člana, pravo subrogacije mogu da koriste i druga lica za svaki iznos naknade koju isplate, ali samo u onoj meri koliko je takva subrogacija dozvoljena.

Ako lice koje odgovara, ili drugo lice, utvrdi da bi kasnije moralo da plati u celini ili delimično na ime naknade iznos za koji je mogao da se koristi pravom subrogacije iz st. 2. i 3 ovog člana da je ovaj iznos platio pre deobe fonda ograničene odgovornosti, sud može da naredi da se privremeno izdvoji dovoljan iznos kako bi se omogućilo tom licu da kasnije ostvari svoja prava prema tom fondu.

Sprečavanje drugih zahteva

Član 181.

Ako je fond ograničene odgovornosti osnovan u skladu sa članom 179. ovog zakona, bilo koje lice koje je istaklo potraživanje prema tom fondu ne može da ostvari prava u odnosu na takvo potraživanje prema ostaloj imovini lica u čije je ime taj fond osnovan.

Nakon osnivanja fonda ograničene odgovornosti u skladu sa članom 179. ovog zakona, svaki brod ili druga imovina koja pripada licu u čiju korist je taj fond osnovan, a koja je zaustavljena ili zaplenjena radi potraživanja koja mogu da se namire iz tog fonda, ili bilo koje dato jemstvo, mora da se oslobodi, a ako je taj fond osnovan u inostranstvu onda domaći sud može da oslobodi takvu imovinu, odnosno jemstvo ako oceni da su interesi poverilaca primereno zaštićeni.

Takvo oslobađanje sud obavezno određuje ako je fond ograničene odgovornosti osnovan u:

- 1) luci u kojoj je događaj nastao, ili ako je nastao izvan luke, u sledećoj prvoj usputnoj luci;
- 2) luci iskrcavanja za potraživanja zbog smrti ili telesnih povreda;
- 3) luci iskrcavanja za potraživanja zbog oštećenja;
- 4) državi u kojoj je zaustavljanje izvršeno.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se samo ako poverilac može da istakne potraživanje prema fondu ograničene odgovornosti kod suda koji upravlja tim fondom, a iz tog fonda stvarno može da se podmiri takvo potraživanje.

Član 182.

Čl. 167-211. ovog zakona ne primenjuju se na:

- 1) lebdelice;
- 2) ploveće platforme koje se koriste za istraživanja i iskorišćavanje prirodnih bogatstava morskog dna i podzemlja;
- 3) ratne brodove i pomoćne ratne brodove;
- 4) javna plovila.

Član 183.

Domaći pomorski brod od 300 bruto tona ili više, mora da ima potvrdu o osiguranju odgovornosti za pomorska potraživanja iz člana 168. ovog zakona, do iznosa ograničene odgovornosti u skladu sa članom 174. ovog zakona i Međunarodne konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorska potraživanja iz 1976. godine i Protokola iz 1996. godine o izmenama i dopunama Međunarodne konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorska potraživanja iz 1976. godine (u daljem tekstu: Protokol iz 1996. godine).

Osiguranje može da bude sa ili bez franšize, u obliku pokrića koje pružaju članice Međunarodne grupe P&I klubova ili drugog odgovarajućeg jemstva kao finansijskog jemstva ili samoosiguranja koji pružaju slične uslove pokrića.

Potvrda iz stava 1. ovog člana mora da sadrži sledeće podatke:

- 1) ime, IMO broj i luku upisa broda;
- 2) ime vlasnika broda ili bilo kog drugog lica koje ima pravo na ograničenje odgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona i Međunarodne konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorska potraživanja iz 1976. godine;
- 3) vrstu i rok trajanja osiguranja;
- 4) ime i sedište davaoca osiguranja i, kada je to odgovarajuće, mesto gde je osiguranje zaključeno.

Potvrda mora da bude na srpskom jeziku sa prevodom na engleski, francuski ili španski jezik.

Član 184.

Na osiguranje iz člana 183. ovog zakona ne primenjuju se čl. 581-583. ovog zakona, osim ako takvo osiguranje nije nekim drugim članom zakona propisano kao obavezno.

Glava II

POSTUPAK OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI

Član 185.

Vanparnični postupak ograničenja odgovornosti vlasnika broda sprovodi sudija pojedinac stvarno nadležnog suda.

Ako ovim zakonom nije drugačije određeno u postupku iz stava 1. ovog člana na odgovarajući se način primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak.

Ako je brod na koji se odnosi događaj povodom koga se vodi postupak ograničenja odgovornosti vlasnika broda, upisan u domaći upisnik brodova, mesno je nadležan sud na čijem području se vodi upisnik brodova u koji je brod upisan.

Ako je brod unutrašnje plovidbe na koji se odnosi događaj povodom koga se vodi postupak ograničenja odgovornosti vlasnika broda strane državne pripadnosti, mesno je nadležan sud na čijem je području brod zaustavljen, a ako nije bilo zaustavljanja broda sud na čijem su području položena sredstva za osnivanje fonda ograničene odgovornosti.

U postupku ograničenja odgovornosti vlasnika broda nije dozvoljen sporazum o mesnoj nadležnosti.

Član 186.

Postupak ograničenja odgovornosti pokreće se na predlog lica koje je, prema odredbama ovog zakona, ovlašćeno da ograniči svoju odgovornost.

Predlog za pokretanje postupka ograničenja odgovornosti pored opštih podataka, koji moraju da budu navedeni u svakom podnesku, mora da sadrži i:

1) opis događaja iz koga je nastalo potraživanje za koje se predlaže ograničenje odgovornosti;

2) osnovu i iznos ograničene odgovornosti;

3) ako je predlagač spreman da osnuje fond ograničene odgovornosti, način na koji je predlagač spreman da osnuje fond ograničene odgovornosti (polaganjem gotovine ili davanjem odgovarajućeg drugog jemstva), kao i način obezbeđenja realne vrednosti tog fonda (oročavanjem sredstava kod pouzdane banke, itd);

4) popis poznatih poverilaca, uz naznaku njihovog sedišta, odnosno prebivališta;

5) podatke o vrsti i pretpostavljenoj visini potraživanja poznatih poverilaca.

Uz predlog za pokretanje postupka ograničenja odgovornosti vlasnika broda, prilažu se isprave kojima se dokazuje istisnina ili nosivost, odnosno kW snage pogonskih mašina plovila unutrašnje plovidbe iz člana 172. stav 4. ovog zakona, odnosno tonaža broda u skladu sa članom 174. stav 4. ovog zakona.

Član 187.

Ako sud utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom, koji dozvoljavaju predlagaču da se koristi ograničenjem svoje odgovornosti, doneće rešenje o odbijanju podnetog zahteva.

Ako sud utvrdi da se sredstvima predloženog fonda ograničene odgovornosti neće moći da raspoláže slobodno u korist poverilaca, odbaciće zahtev za osnivanje tog fonda, ali će nastaviti postupak ograničenja odgovornosti, kao da se predlagač pozvao na ograničenje odgovornosti bez namere osnivanja fonda ograničene odgovornosti, pod uslovom da su ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom koji dozvoljavaju predlagaču da se koristi ograničenjem svoje odgovornosti.

Član 188.

Ako sud utvrdi da je zahtev koji je iznet u predlogu za pokretanje postupka ograničene odgovornosti vlasnika broda u skladu sa odredbama ovog zakona o uslovima ograničenja odgovornosti doneće rešenje kojim se odobrava ograničenje odgovornosti.

Ako sud utvrdi da će sredstvima predloženog fonda ograničene odgovornosti moći slobodno da se raspoláže u korist poverilaca doneće rešenje kojim se odobrava osnivanje fonda ograničene odgovornosti.

U rešenju iz stava 2. ovog člana sud će pozvati predlagača da u roku od 15 dana od dostavljanja tog rešenja podnese sudu dokaze o tome da je stavio na slobodno raspolaganje suda sredstva odobrena za osnivanje fonda ograničene odgovornosti i da je unapred položio određeni iznos potreban za namirenje troškova koji će nastati tokom ili povodom postupka.

Ako predlagač ne postupi u skladu sa stavom 3. ovog člana, sud će doneti rešenje kojim se ukida rešenje o osnivanju fonda ograničene odgovornosti.

Sud će u rešenju upozoriti predlagača na posledice koje nastaju zbog toga što nije postupio prema odredbi stava 4. ovog člana.

Član 189.

Rešenje o ograničenju odgovornosti predlagača sud je dužan da donese bez odlaganja.

Fond ograničene odgovornosti smatra se osnovanim onog dana kada predlagač podnese sudu dokaze o tome da je postupio prema odredbama člana 188. stav 3. ovog zakona.

Rešenje o osnivanju fonda ograničene odgovornosti kojim se utvrđuje da je fond ograničene odgovornosti osnovan, sud je dužan da donese u roku od 24 sata od prijema dokaza iz stava 2. ovog člana.

Rešenja o ograničenju odgovornosti i rešenje o osnivanju fonda ograničene odgovornosti objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije” – na oglasnoj tabli suda, a prema potrebi i na drugi odgovarajući način.

Rešenje se dostavlja predlagaču i svim poveriocima na čija se potraživanja odnosi ograničenje odgovornosti, a čije je sedište, odnosno prebivalište poznato sudu.

Član 190.

Rešenje o ograničenju odgovornosti vlasnika broda, odnosno o osnivanju fonda ograničene odgovornosti sadrži:

- 1) ime vlasnika broda, luku upisa i državnu pripadnost broda, ime, odnosno oznaku broda;
- 2) naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište i državnu pripadnost predlagača;
- 3) događaj na koji se odnosi ograničena odgovornost;
- 4) iznos ograničenja odgovornosti, a rešenje o osnivanju fonda ograničene odgovornosti i datum osnivanja fonda;
- 5) poziv poveriocima da potraživanja za koja se ograničava odgovornost, odnosno potraživanja koja se prema odredbama ovog zakona namiruju iz fonda ograničene odgovornosti prijave sudu u roku od 30 dana od dana objavljivanja rešenja o ograničenju odgovornosti, odnosno objavljivanja o osnivanju fonda ograničene odgovornosti u „Službenom glasniku Republike Srbije”, bez obzira na to da li o tim potraživanjima već teče parnica, odnosno da li je o njihovom postojanju doneta pravosnažna odluka, uz upozorenje na posledice propuštanja iz člana 200. ovog zakona;
- 6) mesto i vreme održavanja ročišta za ispitivanje potraživanja.

Član 191.

Ako se protiv nekog lica koje na osnovu odredaba ovog zakona može da ograniči odgovornost, a na koje se odnosi osnovani fond ograničene odgovornosti u vreme osnivanja tog fonda, sprovodi izvršni postupak ili postupak obezbeđenja potraživanja koje se, prema odredbama ovog zakona, namiruje iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti, sud nadležan za postupak izvršenja će, na zahtev tog lica, rešenjem obustaviti izvršni postupak, odnosno postupak obezbeđenja i ukinuti sve sprovedene radnje u tom postupku.

Stranka na čiji je predlog sud obustavio izvršni postupak, odnosno postupak obezbeđenja snosi svoje troškove obustavljenog postupka, a dužna je na zahtev protivne stranke, da joj nadoknadi njene troškove.

Nakon osnivanja fonda ograničene odgovornosti ne može se više tražiti pokretanje redovnog izvršnog postupka, odnosno postupka obezbeđenja potraživanja koje se prema odredbama ovog zakona, namiruje iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti.

Ako je doneto rešenje o ograničenju odgovornosti, a fond ograničene odgovornosti nije osnovan, sud će u izvršnom postupku, odnosno postupku obezbeđenja dopustiti izvršenje, odnosno obezbeđenje samo do iznosa ograničenja odgovornosti, ako lice koje se poziva na ograničenje odgovornosti sudu podnese rešenje o ograničenju odgovornosti i dokaz da je ono bilo objavljeno u skladu sa ovim zakonom.

Član 192.

Poverioci koji imaju potraživanja u stranoj valuti svoja potraživanja prijavljuju u dinarskoj protivvrednosti tih potraživanja obračunatih prema srednjem kursu Narodne banke Srbije za odgovarajuću stranu valutu na dan osnivanja fonda ograničene odgovornosti.

Na pravovremeno prijavljena potraživanja teče zakonska zatezna kamata od dana osnivanja fonda ograničene odgovornosti, a na ostala potraživanja od dana njihovog prijavljivanja.

Ispitivanje prijavljenih potraživanja obavlja se na ročištu za ispitivanje potraživanja.

Pravo učešća na ročištu u svojstvu stranke imaju predlagač i svi poverioci koji svoja potraživanja prijave do zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja.

Izostanak stranaka sa ročišta ne sprečava sud da ročište održi.

Na ročištu će sud pozvati prisutne stranke da se izjasne o prijavljenim potraživanjima i o osnovu ograničenja odgovornosti predlagača.

Član 193.

Ne smatra se da poverilac prijavom potraživanja priznaje pravo predlagača da prijavljeno potraživanje namiri iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti.

Poverilac ne može da osporava potraživanje drugog poverioca tvrdeći da ono ne može da se namiri iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti, jer je događaj, iz kojeg je potraživanje nastalo, prouzrokovao vlasnik broda bilo u nameri da prouzrokuje štetu bilo bezobzirno znajući da će šteta verovatno nastati.

Smatra se da predlagač osnivanja fonda ograničene odgovornosti i poverioci priznaju da prijavljeno potraživanje postoji i da može da se namiri iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti ako to podneskom ili usmeno na ročištu ne ospore do zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja.

Član 194.

Ako poverilac ospori da njegovo potraživanje podleže ograničenju odgovornosti predlagača, a predlagač se sa tim osporavanjem ne složi, sud će rešenjem uputiti poverioca da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja podnese protiv predlagača tužbu za utvrđivanje da se poveriočevo potraživanje ne namiruje iz fonda ograničene odgovornosti.

Ako poverilac u roku iz stava 1. ovog člana ne postupi po rešenju suda, odnosno ako podnetu tužbu povuče, smatraće se da se odrekao svog osporavanja da njegovo potraživanje podleže ograničenju odgovornosti predlagača.

Član 195.

Ako poverilac ospori drugom poveriocu postojanje ili visinu njegovog potraživanja ili pravo da se njegovo potraživanje namiri iz fonda ograničene odgovornosti, sud će rešenjem uputiti poverioca, čije je potraživanje osporeno, da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja podnese protiv predlagača i svih poverilaca, koji su osporili njegovo potraživanje ili visinu tog potraživanja tužbu za utvrđivanje postojanja i visine njegovog potraživanja, odnosno prava namirenja iz fonda ograničene odgovornosti.

Ako poverioci ospore drugom poveriocu njegovo potraživanje koje je utvrđeno pravosnažnom odlukom suda ili drugog nadležnog organa donetom u postupku protiv predlagača, sud će rešenjem uputiti poverioca, odnosno poverioce koji osporavaju takvo potraživanje da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja podnesu tužbu za utvrđivanje da potraživanje ne postoji.

Ako poverioci koje sud uputi na parnicu u roku iz st. 1. i 2. ovog člana ne postupe po rešenju suda, odnosno ako podnetu tužbu povuku smatraće se da u slučaju iz stava 1. ovog člana potraživanje nije ni prijavljeno, a u slučaju iz stava 2. ovog člana da potraživanje nije bilo ni osporeno.

Član 196.

Ako predlagač ospori postojanje ili visinu poveriočevog potraživanja, sud će rešenjem uputiti poverioca da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja

podnese protiv predlagača tužbu radi utvrđivanja postojanja i visine njegovog potraživanja.

Predlagač ne može da osporava poveriočevo potraživanje, ako su postojanje i visina tog potraživanja pravosnažno utvrđeni u postupku između predlagača i poverioca ili u parnici koja se vodila u skladu sa ovim zakonom.

Ako poverilac koga sud uputi na parnicu ne postupi po rešenju suda u roku iz stava 1. ovog člana, odnosno ako podnetu tužbu povuče, smatraće se da potraživanje nije ni prijavio.

Član 197.

Žalba protiv rešenja o upućivanju na parnicu iz čl. 193, 195. i 196. ovog zakona ne odlaže izvršenje tih rešenja.

Tužbe iz čl. 194-196. ovog zakona mogu da se odnose samo na potraživanja koja su bila predmet rasprave na ročištu za ispitivanje potraživanja.

O podnošenju tužbi iz stava 2. ovog člana lice upućeno na parnicu dužno je da obavesti sud u roku od tri dana od dana podnošenja tužbe.

Pravosnažne presude donete u parnicama iz čl. 194-196. ovog zakona imaju pravno dejstvo prema svim učesnicima u postupku ograničenja odgovornosti vlasnika broda.

Član 198.

Za suđenje u sporovima iz čl. 194-196. ovog zakona mesno je nadležan isključivo sud na čijem se području nalazi sud koji sprovodi postupak ograničenja odgovornosti vlasnika broda.

Član 199.

Ako predlagač učini verovatnim da bi iz fonda ograničene odgovornosti određeno potraživanje trebalo da se namiri u inostranstvu, sud može, na njegov predlog, da odredi da se iz tog fonda izdvoji iznos koji bi bio potreban za namirenje tog potraživanja u srazmeri prema ostalim prijavljenim potraživanjima i prema fondu ograničene odgovornosti.

Predlog iz stava 1. ovog član može da se podnese do održavanja prvog ročišta za deobu osnovanog fonda ograničene odgovornosti.

Iznos izdvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana čuva se u posebnom depozitu deset godina od dana kada rešenje o konačnoj deobi osnovanog fonda ograničene odgovornosti postane pravosnažno.

Sud može i pre proteka roka iz stava 3. ovog člana da odredi da se izdvojeni iznos u celosti ili delimično vrati u opšti depozit fonda ograničene odgovornosti ako bi prema okolnostima moglo da se zaključi da su otpale pretpostavke za izdvajanje tog iznosa.

Nakon proteka roka iz stava 3. ovog člana sud će izdvojeni iznos vratiti u opšti depozit fonda ograničene odgovornosti.

Član 200.

Radi ispitivanja potraživanja koja su prijavljena nakon zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja, sud će zakazati novo ročište za ispitivanje potraživanja.

Poverioci čija se potraživanja ispituju na novom ročištu u skladu sa stavom 1. ovog člana ne mogu da osporavaju ranije priznata potraživanja.

Poverioci mogu svoja potraživanja da prijavljuju do zaključenja prvog ročišta za deobu fonda ograničene odgovornosti.

Potraživanja prijavljena nakon zaključenja prvog ročišta za deobu fonda ograničene odgovornosti neće se utvrđivati.

Poverioci koji svoja potraživanja prijave nakon protoka roka iz člana 190. tačka 5) ovog zakona dužni su predlagaču i ostalim strankama u postupku, na njihov zahtev da nadoknade troškove postupka prouzrokovane naknadnom prijavom. Sud može da pozove te poverioce da u određenom roku polože iznos koji će biti potreban za namirenje tih troškova.

Član 201.

Nakon sprovedenog postupka za ispitivanje prijavljenih potraživanja sud će rešenjem utvrditi koja se potraživanja priznaju i u kojoj visini, uzimajući u obzir i pisane podneske stranaka.

Član 202.

Deoba fonda ograničene odgovornosti sprovodi se nakon pravosnažnosti rešenja donetog u skladu sa članom 201. ovog zakona.

Sud može, na predlog poverioca, da obavi i privremenu delimičnu deobu fonda ograničene odgovornosti radi prethodne isplate utvrđenih potraživanja ako poverilac koji to predlaže učini verovatnim da se parnica iz čl. 194-196. ovog zakona neće završiti u roku od šest meseci.

Deoba fonda iz stava 2. ovog člana obuhvata deo fonda ograničene odgovornosti koji ostaje pošto se iz celokupnog fonda ograničene odgovornosti izdvoje sredstva za eventualno namirenje potraživanja koja su još sporna u iznosu u kojem bi ta potraživanja trebalo namiriti da je njihovo postojanje utvrđeno u visini u kojoj su prijavljena.

Deoba sredstava fonda ograničene odgovornosti izdvojenih u skladu sa članom 199. st. 1, 2. i 3. ovog zakona sprovodi se nakon što se pravosnažno završi postupak za ispitivanje spornih potraživanja na koje se izdvojeni iznosi odnose, uzimajući u obzir već obavljenu deobu u skladu sa st. 1, 2. i 3. ovog člana.

Član 203.

Radi sprovođenja deobe fonda ograničene odgovornosti sud izrađuje nacrt te deobe.

Nakon izrade nacrta deobe fonda ograničene odgovornosti sud zakazuje ročište za raspravljanje o tom nacrtu, na koje poziva predlagača i poverioce čija su potraživanja utvrđena i za koje je ustanovljeno da se namiruju iz fonda ograničene odgovornosti, kao i poverioce čija su potraživanja osporena.

Uz poziv na ročište strankama se dostavlja i primerak nacrta deobe.

Član 204.

Ako je radi izrade nacrta o deobi osnovanog fonda ograničene odgovornosti potrebno obezbediti stručno lice, a sud takvo lice nema, sud može da pripremu za izradu nacrta o deobi poveri posebnom stručnjaku izvan suda.

Na stručnjake iz stava 1. ovog člana primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak koje se odnose na veštake.

Član 205.

Pravo učešća na ročištu u svojstvu stranke imaju predlagač i poverioci iz člana 203. ovog zakona.

Izostanak stranaka sa ročišta ne sprečava sud da ročište održi.

Na ročištu sud poziva prisutne stranke da se izjasne o nacrtu deobe fonda ograničene odgovornosti i da istaknu svoje prigovore na nacrt.

Odluku o deobi osnovanog fonda ograničene odgovornosti sud donosi na osnovu rezultata postupka, vodeći računa i o pisanim podnescima stranaka.

Član 206.

Sud je dužan u roku od tri dana od dana kada rešenje o deobi fonda ograničene odgovornosti, protiv kojeg nije uloženi pravni lek, postane pravosnažno, odnosno od dana kada sud drugog stepena dostavi pravosnažno rešenje sudu prvog stepena, da izda nalog za isplatu potraživanja poveriocima na koje se odnosi rešenje o deobi.

Član 207.

Prijava potraživanja u postupku ograničenja odgovornosti ima u pogledu prekida zastarevanja isto dejstvo kao i podnošenje tužbe u parničnom postupku.

U pogledu potraživanja koja su osporena u postupku ispitivanja potraživanja smatra se da je zastarevanje prekinuto počev od dana prijave potraživanja do proteka roka za podnošenje tužbe u skladu sa čl. 195. i 196. ovog zakona, odnosno do dana kada presuda kojom se utvrđuje da se poveriočevo potraživanje ne namiruje iz fonda ograničene odgovornosti postane pravosnažno.

Zastarevanje potraživanja, koje se na osnovu rešenja o deobi fonda ograničene odgovornosti namiruje iz fonda, počinje ponovno da teče kada rešenje o deobi postane pravosnažno.

Član 208.

Sud će u korist poverilaca, kojima ni u roku od mesec dana od izdavanja naloga za isplatu ne bude mogao da isplati njihova potraživanja, iz sredstava fonda ograničene odgovornosti, osnovati poseban depozit prema pravilima o osnivanju sudskog depozita.

Sredstva sudskog depozita biće oročena kod banke uz odgovarajuću kamatu na rok koji bi trebao odgovarati vremenu pre isteka kojeg, po oceni suda, neće biti ispunjeni uslovi za isplatu potraživanja poveriocima.

Član 209.

U postupku ograničenja odgovornosti svaka stranka snosi svoje troškove, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 210.

Rok za žalbu protiv rešenja donetih u postupku ograničenja odgovornosti je osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Član 211.

U postupku ograničenja odgovornosti stranke i javni tužilac mogu protiv rešenja suda kojim je postupak pred sudom pravosnažno okončan, da izjave sve pravne lekove koji mogu da se izjave protiv presuda donetih u parničnom postupku.

Glava III

ODGOVORNOST I OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI ZA RADNJE I PROPUSTE LOCMA NA, ODGOVORNOST I OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI ZA ZAGAĐENJE MORA NAFTOM KOJA SE PREVOZI KAO TERET, ZA ZAGAĐENJE MORA POGONSKOM NAFTOM, ZA VAĐENJE OLUPINE, KAO I ODGOVORNOST I OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI KORISNIKA NUKLEARNOG BRODA

1. Odgovornost za radnje i propuste locmana

Član 212.

Vlasnik broda koji koristi usluge pilotaže odgovara za radnje i propuste locmana na isti način kao za radnje i propuste člana posade svog broda.

Član 213.

Za naknadu štete koju je locman prouzrokovao vlasniku broda koji koristi usluge pilotaže odgovara pravno lice u kome je locman u radnom odnosu u trenutku prouzrokovanja štete, do iznosa osnovne naknade predviđene tarifom za izvršenu uslugu pilotaže pomnožene faktorom 300, ako se dokaže da je šteta nastala krivicom locmana.

Ugovor o ograničenju odgovornosti pravnog lica koje obavlja obaveznu pilotažu, koji je zaključen u suprotnosti sa stavom 1. ovog člana pre prouzrokovanja štete vlasniku broda, ne proizvodi pravno dejstvo.

Ugovor o ograničenju odgovornosti pravnog lica obaveznog na naknadu štete prouzrokovane obavljanjem pilotaže koja nije obavezna, a koji je zaključen pre prouzrokovanja štete na iznos manji od iznosa iz stava 1. ovog člana, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 214.

Ako se naknada štete može tražiti neposredno od locmana koji je prouzrokovao štetu, odredba člana 213. stav 1. ovog zakona odnosi se i na locmana, osim ako je locman štetu prouzrokovao namerno.

Odgovornost locmana, zajedno sa odgovornošću pravnog lica u kom je locman u radnom odnosu, ne može preći granice odgovornosti iz člana 213. ovog zakona, osim ako je locman štetu prouzrokovao namerno.

2. Odgovornost za zagađenje mora naftom koja se prevozi kao teret

Član 215.

Za štete koje prouzrokuje domaći pomorski brod koji prevozi naftu kao rasutu robu izlivanjem ili izbacivanjem te nafte, vlasnik domaćeg pomorskog broda odgovara na način i pod uslovima propisanim Međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za štete prouzrokovane zagađenjem mora naftom, usvojene 1992. godine (u daljem tekstu: CLC 1992 Konvencija).

Za štete iz stava 1. ovog člana, vlasnik domaćeg pomorskog broda ima pravo da ograniči svoju odgovornost u skladu sa odredbama CLC 1992 Konvencije.

Član 216.

Vlasnik domaćeg pomorskog broda koji je upisan u jedan od domaćih upisnika pomorskih brodova, koji kao robu prevozi više od 2.000 tona nafte, dužan je da održava na snazi osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo, kao što je garancija banke ili potvrda slične finansijske institucije, radi pokrića odgovornosti za štetu zbog zagađenja naftom, u visini iznosa koji odgovara granicama odgovornosti koji su propisani CLC 1992 Konvencijom.

Vlasnik broda iz stava 1. ovog člana dužan je da zatraži od Lučke kapetanije Beograd, odnosno ministarstva, izdavanje svedočanstva kojim se potvrđuje da su osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo na snazi u skladu sa odredbama ovog zakona i CLC 1992 Konvencije.

Svedočanstvo iz stava 2. ovog člana, mora da se nalazi na brodu, a kopija u upisniku brodova.

Svedočanstvo iz stava 3. ovog člana izdaje se na srpskom i engleskom jeziku i sadrži sledeće podatke:

- 1) ime broda i luku upisa;
- 2) ime/naziv i sedište vlasnika broda;
- 3) vrstu osiguranja ili drugog jemstva;
- 4) ime i sedište osiguravača ili drugog lica koje je izdalo finansijsko jemstvo, kao i ako je to primenjivo, mesto gde je osiguranje ili jemstvo zaključeno;
- 5) rok važenja svedočanstva koje ne može da bude duže od vremena važenja osiguranja ili drugog jemstva.

Osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo iz stava 1. ovog člana može da prestane samo protekom perioda važenja osiguranja ili jemstva navedenog u svedočanstvu iz stava 2. ovog člana ili protekom roka od tri meseca računajući od dana kada je organu iz stava 2. ovog člana upućeno obaveštenje o otkazu osiguranja ili jemstva.

Izuzetno, osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo može da prestane pre isteka roka iz stava 5. ovog člana, ako je svedočanstvo vraćeno organu iz stava 2. ovog člana ili je istovremeno izdato novo važeće svedočanstvo.

Vlasnik broda iz stava 1. ovog člana za izdavanje svedočanstva iz stava 2. ovog člana snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 7. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Međunarodni fond za naknadu štete prouzrokovane naftom

Član 217.

Lice koje je tokom kalendarske godine primilo ukupnu količinu koja prelazi 150.000 tona nafte koja podleže obavezi plaćanja doprinosa u skladu sa Međunarodnom konvencijom o osnivanju Međunarodnoga fonda za naknadu štete prouzrokovane zagađenjem naftom, usvojene 1992. godine (u daljem tekstu: FUND 1992 Konvencija), a koja je dopremljena morskim putem i iskrcana u luci ili prihvatnim uređajima države koja nije ugovornica FUND 1992 Konvencije, i koja je uvezena u Republiku Srbiju brodovima unutrašnje plovidbe, cevovodom, drumskim ili železničkim transportom, dužan je da plati doprinos Međunarodnom fondu za naknadu štete prouzrokovane zagađenjem naftom (u daljem tekstu: IOPC fond) za tu

kalendarsku godinu u iznosu koji odredi Skupština IOPC fonda u skladu sa odredbama FUND 1992 Konvencije.

Odredba stava 1. ovog člana se primenjuje pod uslovom da se nafta koja podleže obavezi plaćanja doprinosa u skladu sa stavom 1. ovog člana, uzima u obzir samo prilikom prvog prijema na teritoriji Republike Srbije posle iskrcavanja u državi koja nije ugovornica FUND 1992 Konvencije.

Kada ukupna količina nafte koja podleže obavezi plaćanja doprinosa a koja je primljena na teritoriji Republike Srbije od jednog lica u toku jedne kalendarske godine, i količina nafte koja podleže obavezi plaćanja doprinosa primljena iste kalendarske godine na teritoriji Republike Srbije od jednog ili više povezanih lica, prelazi 150.000 tona, to lice je dužno da plati doprinos obračunat prema količini koju je stvarno primio, bez obzira što ta količina ne prelazi 150.000 tona.

Član 218.

Lice koje je u toku kalendarske godine primilo ukupnu količinu koja premašuje 150.000 tona nafte koja podleže obavezi plaćanja doprinosa u skladu sa članom 217. ovog zakona, obaveštava ministarstvo najkasnije do 1. marta tekuće godine o količini nafte koju je primilo tokom prethodne kalendarske godine.

Ministarstvo će nakon prijema obaveštenja iz stava 1. ovog člana, u skladu sa odredbama FUND 1992 Konvencije, obavestiti direktora IOPC fonda o licu i količini nafte koja podleže obavezi plaćanja doprinosa.

Član 219.

Ako lice iz člana 217. nije izvršilo svoju obavezu plaćanja doprinosa, IOPC fond može da pokrene postupak protiv tog lica pred domaćim sudom.

U pogledu iznosa koji je IOPC fond isplatio u skladu sa FUND 1992 Konvencijom na ime naknade štete prouzrokovane zagađenjem, IOPC fond stiče subrogacijom prava koja bi lice kojoj je nadoknađena šteta imala u postupku protiv vlasnika ili njegovog jemca u skladu sa odredbama CLC 1992 Konvencije.

3. Odgovornost za zagađenje mora pogonskom naftom

Član 220.

Za štete koje prouzrokuje zagađenjem mora pogonskom naftom, vlasnik domaćeg pomorskog broda odgovara na način i pod uslovima propisanim Međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za štete prouzrokovane pogonskom naftom, usvojene 2001. godine (u daljem tekstu: BUNKERS Konvencija).

Za štete iz stava 1. ovog člana, vlasnik domaćeg pomorskog broda ima pravo da ograniči svoju odgovornost u skladu sa odredbama BUNKERS Konvencije.

Pod vlasnikom broda iz stava 1. ovog člana, pored upisanog vlasnika broda podrazumevaju se bareboat zakupac, operater ili menadžer broda.

Član 221.

Vlasnik domaćeg pomorskog broda čija je tonaža veća 1.000 bruto tona i koji je upisan u jedan od domaćih upisnika pomorskih brodova, dužan je da održava na snazi osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo, kao što je garancija banke ili potvrda slične finansijske institucije (Blue Card), radi pokrića odgovornosti za štetu zbog zagađenja pogonskom naftom, u visini iznosa koji odgovara granicama odgovornosti koje su propisane BUNKERS Konvencijom.

Vlasnik broda iz stava 1. ovog člana dužan je da zatraži od lučke kapetanije, odnosno ministarstva, izdavanje svedočanstva kojim se potvrđuje da su osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo na snazi u skladu sa BUNKERS Konvencijom i ovim zakonom.

Svedočanstvo iz stav 2. ovog člana izdaje se na domaćem i engleskom jeziku i sadrži sledeće podatke:

- 1) ime broda, oznake raspoznavanja i luku upisa;
- 2) ime i glavno poslovno sedište upisanog vlasnika;
- 3) IMO broj broda;
- 4) vrsta i trajanje osiguranja ili drugog jemstva;
- 5) naziv i glavno poslovno sedište osiguravača ili drugog lica koje pruža finansijsko jemstvo, a kada je to primenjivo, mesto gde je osiguranje zaključeno;
- 6) rok važenja svedočanstva, koji ne može da bude duži nego što je rok važenja osiguranja ili drugog jemstva.

Vlasnik broda iz stava 1. ovog člana za izdavanje svedočanstva iz stava 2. ovog člana snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 4. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

4. Odgovornost za vađenje potonule stvari i olupine

Član 222.

Lice koji vadi potonulu stvar na osnovu rešenja lučke kapetanije u skladu sa zakonom kojim se uređuju plovidba i luke na unutrašnjim vodama, odgovara za štetu koju prouzrokuje svojim radom, ako ne dokaže da se šteta nije mogla izbeći upotrebom dužne pažnje.

Ako vlasnik potonule stvari i lice koje vadi potonulu stvar (u daljem tekstu: izvođač radova) drugačije ne ugovore, stav 1. ovog člana primenjuje se i na vađenje potonule stvari koje se obavlja na osnovu ugovora zaključenog između vlasnika i izvođača radova.

Za štetu prouzrokovanu vađenjem potonule stvari osim slučajeva iz st. 1. i 2. ovog člana, izvođač radova odgovara ako ne dokaže da je štetu skrivio vlasnik potonule stvari ili lice za koje on odgovara.

Izvođač radova ima pravo na naknadu za izvršeno vađenje potonule stvari.

Izvođač radova nema pravo na naknadu za vađenje potonule stvari, ako je vađenju pristupio protiv izričite zabrane vlasnika potonule stvari.

Ako stranke drugačije ne ugovore, naknada za vađenje potonule stvari ne može da prekorači iznos vrednosti izvađene potonule stvari.

Ograničenje iz stava 6. ovog člana ne odnosi se na naknadu za vađenje, odnosno uklanjanje ili uništenje potonule stvari koje je izvršeno po rešenju lučke kapetanije.

Izvođač radova, ako nije drukčije ugovoreno, ima pravo zaloge na izvađenoj potonuloj stvari za obezbeđenje naknade za vađenje i čuvanje potonule stvari i može da zadrži izvađenu stvar dok mu vlasnik potonule stvari ne plati naknadu.

Potraživanje naknade za vađenje, uklanjanje ili uništenje potonule stvari zastareva za tri godine od dana kad je izvršeno vađenje, uklanjanje ili uništenje potonule stvari.

Na obaveze i odgovornost vlasnika domaćeg pomorskog broda koji je upisan u jedan od domaćih upisnika pomorskih brodova a koji je stekao status olupine koja predstavlja opasnost, primenjuju se odredbe Međunarodne konvencije o uklanjanju brodskih olupina, usvojene u Najrobiju 2007. godine.

Vlasnik olupine pomorskog broda iz stava 10. ovog člana, dužan je da održava na snazi osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo, kao što je garancija banke ili potvrda slične finansijske institucije, radi pokrića troškova lociranja, označavanja i uklanjanja olupine, u visini iznosa koji odgovara granicama odgovornosti iz člana 174. stav 1. tačka 2) ovog zakona.

Osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo iz stava 11. ovog člana može da bude u obliku pokrića koje pružaju članice Međunarodne grupe P&I klubova ili drugog odgovarajućeg jemstva kao finansijskog jemstva ili samoosiguranja, a koji pružaju odgovarajuće uslove pokrića.

Potvrda osiguranja ili finansijskog jemstva koje služi kao dokaz da su osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo iz stava 11. ovog člana na snazi, mora da bude na srpskom i engleskom jeziku, i mora da sadrži sledeće podatke:

- 1) ime broda, oznake raspoznavanja i luku upisa;
- 2) bruto tonažu broda;
- 3) ime i glavno poslovno sedište vlasnika;
- 4) IMO broj broda;
- 5) vrstu i rok trajanja osiguranja ili drugog jemstva;
- 6) ime i glavno poslovno sedište osiguravača ili drugog lica koje daje jemstvo i, kada je to primenjivo, mesto gde je osiguranje ili jemstvo zaključeno;
- 7) potpis i pečat osiguravača ili davaoca drugog finansijskog jemstva.

Potvrda iz stava 13. ovog člana mora da se nalazi na brodu.

Pod opasnošću iz stava 10. ovog člana, podrazumeva se svaka okolnost ili pretnja:

- 1) koja ugrožava ili ometa bezbednost plovidbe;
- 2) od koje se opravdano mogu očekivati velike štetne posledice za morsku sredinu ili obalu ili povezane interese.

Pod povezanim interesima iz stava 15. ovog člana, podrazumevaju se interesi koji su neposredno ugroženi olupinom ili interesi kojima pretila opasnost od olupine, kao što su:

- 1) pomorske delatnosti u obalnim područjima, lukama i ušćima, uključujući ribarstvo, koje predstavljaju osnovne izvore prihoda licima koja se njima bave;
- 2) turističke znamenitosti i drugi privredni interesi tog područja;
- 3) zdravlje stanovništva i dobrobit obalnog područja, uključujući očuvanje živih morskih bogatstava, kao i flore i faune;
- 4) priobalna i podvodna infrastruktura.

5. Odgovornost korisnika nuklearnog broda

Član 223.

Korisnik nuklearnog broda isključivo odgovara za nuklearnu štetu.

Član 224.

Ako su zajedno nuklearnu i nenuklearnu štetu prouzrokovale nuklearne nezgode, pri čemu nije moguće razumno odvojiti nuklearnu od druge štete, smatra se da je sva šteta nuklearna šteta prouzrokovana jedino nuklearnom nezgodom.

Član 225.

Odredbe ove glave zakona ne primenjuju se na odgovornost korisnika nuklearnog broda za nuklearnu štetu prouzrokovanu tom nuklearnom brodu, njegovoj opremi, gorivu ili zalihama.

Član 226.

Korisnik nuklearnog broda ne odgovara za nuklearnu štetu koja je neposredno prouzrokovana ratom, neprijateljstvima, građanskim ratom ili ustankom.

Član 227.

Ako korisnik nuklearnog broda dokaže da je oštećeni namerno prouzrokovao nuklearnu štetu u celini ili delimično, sud može potpuno ili delimično da oslobodi korisnika nuklearnog broda njegove odgovornosti prema takvom oštećeniku.

Član 228.

Korisnik nuklearnog broda koji je na osnovu odredaba ove glave zakona nadoknadio nuklearnu štetu ima pravo regresa:

- 1) prema licu koje je namerno izazvalo nuklearnu nezgodu;
- 2) prema licu koje je podiglo olupinu nuklearnog broda bez odobrenja korisnika nuklearnog broda, a šteta je posledica takvog podizanja;
- 3) ako je regres izričito predviđen pismenim ugovorom sa licem prema kome se ističe regresni zahtev.

Član 229.

Korisnik nuklearnog broda odgovara za naknadu nuklearne štete prouzrokovane nuklearnom nezgodom najviše do iznosa od 100 miliona obračunskih jedinica za svaku pojedinu nuklearnu nesreću.

Stav 1. ovog člana primenjuje se i kada je do nuklearne nezgode došlo usled krivice korisnika nuklearnog broda.

Troškovi postupka u parnici za naknadu nuklearne štete i kamate isplaćuju se u punom iznosu, i to pored iznosa koji je korisnik nuklearnog broda dužan da plati u skladu sa st. 1. ili 3. ovog člana.

Član 230.

Korisnik nuklearnog broda mora da održava na snazi osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo koje pokriva njegovu odgovornost za nuklearnu štetu do visine iznosa iz člana 229. ovog zakona.

Član 231.

Kada su za nuklearnu štetu odgovorni dva ili više korisnika nuklearnih brodova i kad se šteta koja se svakom od korisnika može da pripiše ne može razumno odvojiti tada će korisnici nuklearnih brodova za takvu štetu odgovarati solidarno.

U slučaju solidarne odgovornosti korisnika nuklearnih brodova iz stava 1. ovog člana, svaki korisnik nuklearnog broda ima pravo da traži doprinos od drugih korisnika u srazmeri sa krivicom svakoga od njih.

Kada su okolnosti takve da se srazmera krivice ne može odrediti, ukupna odgovornost deli se na jednake delove.

Član 232.

U slučaju nuklearne nezgode kad je nuklearna šteta nastala od više nuklearnih brodova istog korisnika, takav korisnik odgovara za svaki brod do granice iz člana 229. ovog zakona.

Član 233.

Lice koje pretrpi nuklearnu štetu ima pravo da neposredno zahteva naknadu štete od osiguravača korisnika nuklearnog broda ili lica koje je pružilo finansijsko jemstvo za pokriće odgovornosti korisnika nuklearnog broda.

Član 234.

Pravo na naknadu štete po odredbama ove glave zakona prestaje ako se tužba ne podnese u roku od deset godina, računajući od dana nuklearne nezgode.

Ako je nuklearna šteta prouzrokovana nuklearnim gorivom, radioaktivnim proizvodima ili otpacima koji su bili ukradeni, izgubljeni, bačeni sa broda ili napušteni, rok iz stava 1. ovog člana računa se od dana nuklearne nezgode koja je prouzrokovala nuklearnu štetu, ali taj rok ne može ni u kom slučaju da bude duži od 20 godina od dana krađe, gubitka, bacanja sa broda ili napuštanja nuklearnog goriva, radioaktivnih proizvoda ili otpadaka.

Član 235.

Pravo na naknadu štete po odredbama ove glave zakona zastareva u roku od tri godine od dana kad je lice koje postavlja zahtev za naknadu nuklearne štete saznalo ili moralo da sazna za tu štetu i za lice koje je za štetu odgovorno.

Stav 1. ovog člana ne odnosi se na rok iz člana 234. ovog zakona.

Član 236.

Iznosi osiguranja ili drugog finansijskog jemstva iz člana 229. ovog zakona mogu se upotrebiti samo za naknadu nuklearne štete.

Član 237.

Na postupak u pogledu osnivanja fonda ograničene odgovornosti korisnika nuklearnog broda u vezi sa članom 229. ovog zakona, kao i na njegovu deobu među poveriocima, shodno se primenjuju odredbe čl. 185-211. ovog zakona.

Član 238.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na nuklearni brod od trenutka njegovog porinuća. U vreme između porinuća i sticanja državne pripadnosti broda

smatra se da nuklearni brod iskorišćava vlasnik broda i da vije zastavu države u kojoj je izgrađen.

Vlasnik nuklearnog broda iz stava 1. ovog člana smatra se korisnikom nuklearnog broda, ali nema pravo na ograničenje odgovornosti iz člana 229. ovog zakona.

Deo peti

UGOVORI

Glava I

UGOVORI O ISKORIŠĆAVANJU BRODOVA

1. Podela ugovora

Član 239.

Ugovori o iskorišćavanju broda su:

- 1) ugovori o prevozu;
- 2) ugovori o upotrebi broda;
- 3) ugovor o tegljenju, odnosno potiskivanju;
- 4) drugi ugovori o iskorišćavanju brodova unutrašnje plovidbe i pomorskih brodova.

Član 240.

Ugovori o prevozu su:

- 1) ugovori o prevozu robe unutrašnjim vodnim putevima ili morem;
- 2) ugovor o prevozu putnika i prtljaga unutrašnjim vodnim putevima ili morem.

Ugovori o prevozu robe unutrašnjim vodnim putevima ili morem su:

- 1) ugovor o prevozu pojedinačne robe (Booking Contract);
- 2) ugovori o prevozu robe celim brodom ili određenim delom broda na jedno ili više uzastopnih putovanja (Voyage Charter);
- 3) količinski ugovor (Volume Contract);
- 4) ugovor o korišćenju određenog brodskog prostora za smeštaj kontejnera (Slot Charter).

Član 241.

Ugovori o upotrebi broda su:

- 1) ugovor o upotrebi celog broda na određeno vreme (Time Charter);
- 2) ugovor o zakupu broda (Bareboat Charter).

2. Ugovor o prevozu robe unutrašnjim vodnim putevima i morem

a) Zajedničke odredbe o ugovoru o prevozu robe

Član 242.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje ugovor o prevozu robe na unutrašnjim vodnim putevima primenjuju se na svaki ugovor o prevozu robe kod kojih se luka ukrcavanja ili mesto preuzimanja robe i luka iskrcavanja ili mesto predaje robe nalaze na unutrašnjim vodnim putevima.

Ako je predmet ugovora o prevozu robe na unutrašnjim vodnim putevima prevoz robe bez pretovara koji se obavlja kako na unutrašnjim vodnim putevima tako i na vodama na koje se primenjuju pomorski propisi, odredbe ovog zakona kojima se uređuju obaveze iz ugovora o prevozu robe unutrašnjim vodnim putevima primenjuju se i na taj ugovor, ako su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, osim:

- 1) kada je u skladu sa odredbama ovog zakona izdata pomorska teretnica ili druga pomorska prevozna isprava;
- 2) ako je put koji se prelazi vodama na koje se primenjuju propisi kojima se uređuje pomorska plovidba duži.

Član 243.

Ugovorom o prevozu robe vozar se obavezuje da preveze robu brodom, a naručilac prevoza da plati vozarinu.

Ugovor o prevozu koji je zaključen između vozara i stvarnog vozara predstavlja ugovor o prevozu u smislu ovog zakona.

U odnosu na ugovor iz stava 2. ovog člana, odredbe ovog zakona koje se odnose na naručioca prevoza primenjuju se na vozara, a odredbe koje se odnose na vozara primenjuju se na stvarnog vozara.

Član 244.

Kod zaključenja ugovora o prevozu robe svaka strana ima pravo da zahteva da se o zaključenom ugovoru o prevozu robe sastavi pismena isprava.

Ugovor o prevozu robe za više uzastopnih putovanja sastavlja se u pismenom obliku.

Ako strana od koje se traži sastavljanje pismene isprave ne postupi u skladu sa stavom 1. ovog člana, druga strana ima pravo da odustane od ugovora, ako ugovor nije počeo da se izvršava.

Stav 3. ovog člana ne odnosi se na pravo naknade štete strane koja je zahtevala sastavljanje pismene isprave.

Stvarni vozar

Član 245.

U slučaju da je vozar u skladu sa članom 243. stav 2. ovog zakona poverio obavljanje celokupnog prevoza ili jednog njegovog dela drugom vozaru (u daljem tekstu: stvarni vozar), bez obzira da li je to učinjeno u skladu sa ovlašćenjem iz ugovora o prevozu ili bez tog ovlašćenja, vozar je i dalje odgovoran za celokupni prevoz u skladu sa odredbama ovog zakona.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje odgovornost vozara primenjuju se i na odgovornost stvarnog vozara u odnosu na prevoz koji obavlja.

Svaki dogovor kojim se proširuje odgovornost vozara u skladu sa odredbama ovog zakona, obavezuje stvarnog vozara samo u meri u kojoj je on taj dogovor izričito i u pismenoj formi prihvatio.

Stvarni vozar može prema korisnicima prevoza da koristi sve prigovore koje može da koristi i vozar na osnovu ugovora o prevozu.

Kada, i u obimu u kojem vozar i stvarni vozar odgovaraju, njihova odgovornost je solidarna.

Odredba stava 5. ovog člana ne utiče na korišćenje prava regresa u međusobnim odnosima vozara i stvarnog vozara.

Pravne posledice iz st. 2-4. ovog člana koje nastaju kada vozar poveri izvršenje prevoza ili dela prevoza stvarnom vozaru obavezuju naručioca samo ako ga je vozar uredno i na vreme o tome obavestio.

Član 246.

Kada ugovor o prevozu robe morem predviđa da određeni deo prevoza koji je obuhvaćen tim ugovorom izvrši stvarni vozar, ugovorom može da se predvidi da vozar ne odgovara za gubitak, oštećenje ili zakašnjenje u predaji koje je prouzrokovano događajem koji je nastao dok je robu imao u državini stvarni vozar u toku tog dela prevoza.

Teret dokaza da su gubitak, oštećenje ili zakašnjenje u predaji prouzrokovani događajem iz stava 1. ovog člana, je na vozaru.

Odredba ugovora kojom se ograničava ili isključuje odgovornost vozara u skladu sa stavom 1. ovog člana, neće proizvoditi pravno dejstvo ako ne može da se pokrene sudski postupak protiv stvarnog vozara pred nadležnim sudom u skladu sa odredbama ovog zakona.

Stvarni vozar odgovara u skladu sa odredbama ovog zakona za gubitak, oštećenje ili zakašnjenje u predaji koji su prouzrokovani događajem nastalim za vreme dok se roba nalazila u njegovoj državini.

Podvozarski ugovor

Član 247.

Naručilac prevoza iz ugovora o prevozu robe može sa trećim licem da zaključi ugovor o prevozu robe brodom na koji se odnosi ugovor o prevozu.

Za obaveze koje proističu iz ugovora zaključenog u skladu sa stavom 1. ovog člana, vozar odgovara trećim licima samo u granicama ugovora o prevozu i odredbama ovog zakona koje se ne mogu isključiti sporazumom ugovornih strana.

Ako se u slučaju iz stava 2. ovog člana povećaju obaveze vozara, naručilac prevoza odgovara vozaru za te povećane obaveze.

Ako je trećem licu sa kojim je bio zaključen ugovor iz stava 1. ovog člana bio poznat ugovor o prevozu, vozar odgovara tom licu samo u granicama tog ugovora i odredbama ovog zakona čija primena ne može da se isključi sporazumom ugovornih strana.

Član 248.

Naručilac prevoza koji je ovlastio drugo lice da kao krcatelj preda vozaru robu na prevoz, odgovara vozaru za dela i propuste tog lica u okviru ugovora o prevozu.

Ugovaranje broda u unutrašnjoj plovidbi

Član 249.

Vozar odlučuje o tome koji brod će koristiti, ako nije drugačije ugovoreno.

Ako je ugovoreno da prevoz mora da se obavi određenim brodom ili tipom broda, vozar može da izvrši ukrcavanje ili pretovar robe u potpunosti ili delimično na drugi brod ili drugi tip broda bez saglasnosti naručioca prevoza samo u sledećim slučajevima:

1) ako nastanu okolnosti, kao što su nizak vodostaj, sudar ili bilo koje druge prepreke koje utiču na plovidbu, koje je bilo nemoguće predvideti u trenutku zaključivanja ugovora o prevozu, i koje u cilju izvršenja ugovora o prevozu zahtevaju ukrcavanje ili pretovar robe, kao i kada vozar ne može u razumnom roku da dobije uputstva od krcatelja;

2) kada je to u skladu sa običajima luke, odnosno pristaništa u kojoj se brod nalazi.

Ugovaranje broda u pomorskoj plovidbi

Član 250.

Vozar je dužan da robu preveze brodom koji je izričito ugovoren ili koji ima ugovorena svojstva.

Ako stranke nisu izričito ugovorile određeni brod, odnosno svojstva broda, u smislu stava 1. ovog člana, vozar je dužan da preveze robu brodom koji ima uobičajena svojstva za izvršenje ugovorenog prevoza.

Član 251.

Vozar može sa pristankom naručioca prevoza da zameni ugovoreni brod drugim brodom.

Ako se prevoz vrši na osnovu ugovora o prevozu pojedinačne robe, pristanak naručioca za zamenu broda nije potreban.

Član 252.

Ako ugovorom o prevozu robe celim brodom ili određenim delom broda na jedno ili više uzastopnih putovanja nije precizno navedena nosivost broda, dozvoljeno odstupanje za koje vozar ne odgovara iznosi do 5%.

Član 253.

Brodski prostor koji obično ne služi za smeštaj robe može za to da se upotrebi samo na osnovu izričitog sporazuma ugovornih strana, ako takav sporazum ne bi bio protivan propisima.

Ako je ugovoren prevoz celim brodom ili određenim brodskim prostorom, pa ugovoreni prostor ne bude potpuno iskorišćen, vozar ne može da raspolaže tim prostorom bez pristanka naručioca prevoza.

Upotreba dužne pažnje pre i na početku putovanja

Član 254.

Vozar je dužan da pre i na početku putovanja upotrebi dužnu pažnju da brod osposobi za plovidbu, da ga opremi i popuni posadom u skladu sa propisima i da ga snabde potrebnim zalihama.

Pored obaveze iz stava 1. ovog člana, vozar u unutrašnjoj plovidbi dužan je da pre i na početku putovanja upotrebi dužnu pažnju kako bi, uzimajući u obzir robu koju treba da preveze, utvrdio da u brod može da se ukrca ta roba, kao i da proveri da brod poseduje domaća i međunarodna ovlašćenja potrebna za prevoz robe na koju se odnosi ugovor o prevozu, dok je vozar u pomorskoj plovidbi dužan da pre i na početku putovanja upotrebi dužnu pažnju da osposobi i dovede u ispravno stanje brodska skladišta, hladnjače i ostale delove broda u koje se roba ukrcava tako da roba može da se ukrca, složi, čuva, preveze i iskrca u stanju kako je primljena na prevoz.

Teret dokaza o upotrebi dužne pažnje u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana tereti vozara.

Odredbe ugovora protivne odredbama st. 1-3. ovog člana, nemaju pravno dejstvo.

Preuzimanje robe

Član 255.

U unutrašnjoj plovidbi vozar preuzima robu na brodu, ako nije drugačije predviđeno ugovorom o prevozu.

U pomorskoj plovidbi vozar preuzima robu ispod čekrka, ako nije drugačije predviđeno ugovorom o prevozu ili običajima luke.

U linijskoj plovidbi naručilac prevoza je dužan da robu uredno i na vreme postavi uz bok broda radi ukrcavanja od strane vozara.

Član 256.

Umesto ugovorene robe na prevoz može da se preda druga roba, ako se time ne menjaju uslovi prevoza na štetu vozara, ili ako zbog toga ne bi došlo do zadržavanja broda, ili ako ne bi bila ugrožena bezbednost broda i drugog tereta na brodu i ako naručilac prevoza da vozaru, na njegov zahtev, obezbeđenje za potraživanja koja bi mogla da nastanu zbog zamene robe.

Ako je već izvršeno ukrcavanje ugovorene robe, troškove iskrčavanja i ukrcavanja druge robe snosi naručilac prevoza.

Dolazak broda u luku, odnosno pristanište

Član 257.

Vozar je dužan da brodom dođe u ugovorenu luku, odnosno pristanište.

Kada brod prema ugovoru mora da stigne u određenu luku, odnosno pristanište do određenog roka, smatra se da je brod došao u ugovorenu luku, odnosno pristanište ako je došao na sidrište luke, odnosno pristaništa, bez obzira da li je u trenutku njegovog dolaska u ukrcajno/iskrcajnu luku, odnosno pristanište slobodno mesto na kome treba da izvrši ukrcavanje/iskrcavanje robe.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ugovorom se može predvideti da je brod ispunio obavezu dolaska u luku, odnosno pristanište ako je došao na mesto ukrcavanja u luci, odnosno pristaništu koje odredi naručilac prevoza.

Ako brod iz razloga za koje naručilac prevoza ne odgovara, ne može da dođe u ugovorenu luku, odnosno pristanište, naručilac prevoza ima pravo, imajući u vidu svrhu ugovora, da odredi prvu pogodnu luku, odnosno pristanište za preuzimanje robe do koga brod može bezbedno da dođe radi ukrcavanja.

Stav 4. ovog člana primenjuje se i u slučaju iskrcavanja robe, naročito ako brod unutrašnje plovidbe ne može da dođe u ugovorenu luku zbog obustave plovidbe usled niskog vodostaja i drugih sličnih razloga.

U slobodnoj plovidbi mesto ukrcavanja robe u luci obezbeđuje naručilac prevoza.

U linijskoj plovidbi mesto ukrcavanja robe u luci obezbeđuje vozar.

Član 258.

Vozar je dužan da postavi brod na mesto ukrcavanja koje, u smislu člana 257. stav 3. ovog zakona, odredi naručilac prevoza, ako to može da učini bez opasnosti za brod i ako na tom mestu ukrcavanje robe može da se obavi bez opasnosti za brod.

Ako mesto ukrcavanja ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da odredi prvu pogodnu luku, odnosno pristanište za preuzimanje robe bez opasnosti za brod.

U pomorskoj plovidbi, ako mesto ukrcavanja ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, vozar je dužan da postavi brod što je moguće bliže tom mestu, ako to može da učini bez opasnosti za brod i ako ukrcavanje robe na mestu na kome je brod postavljen može da se obavi bez opasnosti za brod.

St. 2. i 3. ovog člana primenjuje se i u slučaju iskrcavanja robe.

Početak ukrcavanja, odnosno iskrcavanja broda

Član 259.

Ukrcavanje, odnosno iskrcavanje broda unutrašnje plovidbe vrši se po redosledu pristajanja brodova u luku, odnosno pristanište u skladu sa normama ukrcavanja/iskrcavanja koje su utvrđene za luku pristajanja, ako nije drugačije ugovoreno.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i u slučaju kada luka, odnosno pristanište može da pruži uslugu ukrcavanja/iskrcavanja istovremeno većem broju brodova.

Ukrcavanje, odnosno iskrcavanje broda unutrašnje plovidbe koje zahteva brzo postupanje može da se vrši van redosleda iz stava 1. ovog člana, ako se radi o putničkom brodu i brodu koji prevozi lako kvarljivu robu.

Član 260.

Brod može da primi, odnosno preda robu na sidrištu luke, odnosno pristaništa, ako je tako ugovoreno i u skladu sa propisima i utvrđenim i objavljenim pravilima koji se primenjuju u luci ukrcavanja/iskrcavanja, a mora da primi robu na sidrištu luke, odnosno pristaništa, ako iz razloga bezbednosti plovidbe ukrcavanje robe na sidrištu odredi lučka kapetanija.

Na ukrcavanje, odnosno iskrcavanje robe dok se brod nalazi na sidrištu luke iz stava 1. ovog člana, u pomorskoj plovidbi se primenjuju propisi države luke.

Pismo spremnosti (Notice of Readiness)

Član 261.

U unutrašnjoj plovidbi, vozar je dužan da obavesti o vremenu dolaska broda u luku ukrcavanja, odnosno iskrcavanja lučkog operatera i krcatelja, odnosno primaoca u roku od 72 sata pre pretpostavljenog dolaska broda u luku uz obavezu određivanja tačnog vremena dolaska 24 h ranije.

Ako brod podleže obavezi plaćanja lučkih naknada, vozar je dužan da obavesti o vremenu dolaska broda u luku ukrcavanja, odnosno iskrcavanja Agenciju za upravljanje lukama u skladu sa stavom 1. ovog člana.

U slučaju iz člana 257. stav 2. ovog zakona, vozar, odnosno zapovednik broda ima pravo da preda pismo spremnosti nakon dolaska na sidrište luke, odnosno pristaništa i kada mesto ukrcavanja/iskrcavanja u luci, odnosno pristaništu nije slobodno, pod uslovom da je brod je u svakom pogledu spreman za ukrcavanje/iskrcavanje robe i ako zapovednik to pismeno potvrdi u pismu spremnosti, bez obzira da li je brod u međuvremenu dobio od lučke kapetanije slobodan saobraćaj sa kopnom i da li su sprovedene carinske, zdravstvene i policijske procedure.

U slučaju iz člana 257. stav 3. ovog zakona, vozar, odnosno zapovednik broda predaje pismo spremnosti ako je brod unutrašnje plovidbe spreman za ukrcavanje/iskrcavanje robe, nalazi se na mestu ukrcavanja/iskrcavanja u luci, odnosno pristaništu u skladu sa članom 257. stav 3. i članom 258. ovog zakona, i ako je dobio od lučke kapetanije slobodan saobraćaj sa kopnom, uključujući sprovođenje svih carinskih, zdravstvenih i policijskih procedura.

Pismo spremnosti može da se preda i ako brod nije bio doveden na mesto iz st. 3. i 4. ovog člana, ako je u tome bio sprečen razlozima za koje je odgovoran naručilac.

Pismo spremnosti predaje se pismenim putem, odnosno u vidu elektronskog zapisa.

Krcatelj, odnosno primalac je dužan da primi pismo spremnosti, odnosno da potvrdi prijem elektronskog pisma spremnosti.

Ako krcatelj, odnosno primalac ne potvrdi prijem uredno podnetog pisma spremnosti u skladu sa st. 3-5. ovog člana, zapovednik broda, odnosno brodski agent postaviće pismo spremnosti na oglasnoj tabli lučke kapetanije koje od tog trenutka proizvodi pravne posledice uredno i blagovremeno podnetog pisma spremnosti.

Pismo spremnosti se ne predaje ako brod plovi u linijskoj plovidbi.

U linijskoj plovidbi roba se ukrcava čim brod bude spreman za ukrcavanje na određenom mestu.

Član 262.

U pomorskoj plovidbi, zapovednik broda je dužan da obavesti krcatelja, odnosno primaoca da je brod spreman za ukrcavanje, odnosno iskrcavanje dostavljanjem pisma spremnosti.

Pismo spremnosti dostavlja se krcatelju, odnosno primaocu na njegovu adresu u toku radnog vremena.

Ako zapovedniku broda nije poznata adresa krcatelja, odnosno primaoca ili ako pismo spremnosti ne može da se uruči na njegovu adresu, zapovednik broda je dužan da zatraži uputstvo od naručioca prevoza, s tim da se pravno dejstvo predaje pisma spremnosti računa od trenutka kada bi pismo spremnosti bilo predato da nije bilo navedenih smetnji.

U slučaju iz člana 257. stav 2. ovog zakona, zapovednik broda ima pravo da preda pismo spremnosti nakon dolaska na sidrište luke i kada mesto ukrcavanja/iskrcavanja u luci nije slobodno, pod uslovom da je brod je u svakom pogledu spreman za ukrcavanje/iskrcavanje robe i ako zapovednik to pismeno potvrdi u pismu spremnosti, bez obzira da li je brod u međuvremenu dobio od lučke kapetanije slobodan saobraćaj sa kopnom i da li su sprovedene carinske, zdravstvene i policijske procedura.

U slučaju iz člana 257. stav 3 ovog zakona, zapovednik broda predaje pismo spremnosti ako je brod spreman za ukrcavanje/iskrcavanje robe, nalazi se na mestu ukrcavanja/iskrcavanja u luci, odnosno pristaništu u skladu sa članom 257. stav 3. i članom 258. ovog zakona, i ako je dobio od nadležnog organa države luke slobodan saobraćaj sa kopnom, uključujući sprovođenje svih carinskih, zdravstvenih i policijskih procedura.

Pismo spremnosti može da se preda i ako brod nije bio doveden na mesto iz st. 4. i 5. ovog člana, ako je u tome bio sprečen razlozima za koje je odgovoran naručilac.

Vreme ukrcavanja

Član 263.

Vozar je dužan da preuzima robu na prevoz u toku radnog vremena luke, odnosno pristaništa.

Radno vreme luke, odnosno pristaništa, određuje se u skladu sa pravilima lučkog operatera koji upravlja lučkim terminalom čije usluge brod koristi.

Član 264.

U unutrašnjoj plovidbi, vreme stojnica počinje da teče tri sata nakon predaje pisma spremnosti od strane vozara, ako vreme stojnica počinje da teče u toku radnog vremena, ili od početka sledećeg radnog dana ako vreme početka stojnica pada u neradno vreme, a u slučaju tečnih tereta šest sati nakon predaje pisma spremnosti.

Trajanje vremena stojnica stranke uređuju ugovorom vodeći računa o normama ukrcaja koje su utvrđene lučkim uzansama.

Vreme stojnica se određuje prema radnim danima i delovima radnog dana, pri čemu se kao jedan radni dan računaju 24 tekuća časa.

U radne dane ne računaju se nedelje, državni i drugi praznici kada se u luci, odnosno pristaništu ne radi, kao ni vreme kada zbog vremenskih neprilika ili smetnji na strani broda, nije moglo da se vrši ukrcavanje.

Vreme koje je brod proveo u luci, odnosno pristaništu radi ukrcavanja robe, kao i eventualni razlozi prekida, odnosno zastoja u ukrcavanju/iskrcavanju broda, utvrđuje se odgovarajućom ispravom (u daljem tekstu: zapisnik o činjeničnom stanju) na osnovu kojeg se sastavlja vremenska tablica koju potpisuju vozar i krcatelj, odnosno primalac robe.

Ukrcavanje se smatra završenim kada krcatelj preda vozaru sva potrebna dokumenta i potpiše vremensku tablicu.

Iskrčavanje se smatra završenim kada primalac robe potpiše dokumenta koja potvrđuju da je primio robu i potpiše vremensku tablicu.

U slučaju neslaganja prilikom sastavljanja vremenske tablice, ugovorne strane mogu da povere njeno sastavljanje nezavisnom licu (surveyor).

Na pitanja vremena trajanja stojnica koja nisu uređena ugovorom o prevozu i ovim zakona, shodno se primenjuju lučke uzanse.

Član 265.

U pomorskoj plovidbi vreme stojnica počinje da teče početkom prepodnevnog radnog vremena, odnosno poslepodnevnog radnog vremena, pod uslovom da je pismo spremnosti predato najkasnije dva sata pre protoka prepodnevnog, odnosno poslepodnevnog radnog vremena.

Trajanje vremena stojnica u pomorskoj plovidbi određuje se prema običajima luke, pri čemu se vreme stojnica određuje prema radnim danima i delovima radnog dana, a kao jedan radni dan računaju se 24 tekuća časa.

Član 266.

Po isteku stojnica, ako sva roba nije ukrcana na brod počinju da teku prekostojnice.

Vreme trajanja prekostojnica jednako je vremenu trajanja stojnica, ako nije drugačije ugovoreno.

Prekostojnice se računaju prema tekućim danima i delovima dana bez prekida.

Prekostojnice se ne računaju za vreme u koje nije moglo da se radi zbog smetnji na strani broda.

Član 267.

Vozar ima pravo na posebnu naknadu za prekostojnice.

Visina naknade za prekostojnice određuje se prema visini naknade za prekostojnice kod drugih sličnih brodova u istoj luci, odnosno pristaništu u isto vreme, a ako to nije moguće, visina naknade se određuje prema visini naknade za prekostojnice drugih sličnih brodova u najbližoj luci, odnosno pristaništu u isto vreme.

Naknada za prekostojnice plaća se svakog dana unapred za ceo dan, ali ako je ukrcavanje završeno pre isteka dana za koje je naknada unapred plaćena, vozar je dužan da vrati srazmerni deo naknade, pri čemu se u unutrašnjoj plovidbi može ugovoriti drugačiji način plaćanja prekostojnica.

Član 268.

Ukrcavanje robe postavljene uz bok broda do isteka stojnica, odnosno prekostojnica, ako ih ima, vozar ne može da odbije, iako bi ukrcavanje i slaganje takve robe moglo da zadrži brod preko trajanja stojnica, odnosno prekostojnica.

U slučaju iz stava 1. ovog člana vozar ima pravo na naknadu za vreme zadržavanja broda po isteku prekostojnica (vanredne prekostojnice).

Naknade za vanredne prekostojnice iznose 50% više od naknada za prekostojnice.

Pored naknade za vanredne prekostojnice, vozar ima pravo i na naknadu štete zbog zadržavanja broda, ako ta šteta premašuje iznos naknade za vanredne prekostojnice.

Član 269.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stojnice i prekostojnice ne primenjuju se na prevoz brodovima linijske plovidbe.

Pri prevozu brodovima linijske plovidbe krcatelj je dužan da predaje robu onom brzinom kojom brod može da je preuzme.

Član 270.

Brod linijske plovidbe nije dužan da čeka na ukrcavanje preko vremena određenog za odlazak broda koji je predviđen redom plovidbe, ako smetnja za ukrcavanje ne pada na stranu broda.

Ako se brod u linijskoj plovidbi radi ukrcavanja robe zadrži preko vremena iz stava 1. ovog člana, on stiže pravo na naknadu štete zbog zadržavanja.

Član 271.

Krcatelj je dužan da zapovedniku broda na vreme preda carinske i druge isprave potrebne za ukrcavanje, prevoz i iskrcavanje robe.

Ako te isprave nisu predate do isteka stojnica, odnosno prekostojnica, a pri prevozu brodom linijske plovidbe - do vremena određenog za odlazak broda, zapovednik broda ima pravo da iskrca robu.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, vozar zadržava pravo na punu vozarinu i na naknadu za nastale prekostojnice i vanredne prekostojnice, odnosno na naknadu štete za zadržavanje broda linijske plovidbe i na naknadu svake druge štete.

Član 272.

Odredbe čl. 263-271. primenjuju se i na vreme iskrcavanja.

Član 273.

Ako do isteka prekostojnica iskrcavanje ne bude završeno ili se naknada za prekostojnice ne plati o dospelosti, zapovednik broda može, radi obezbeđenja naknade za prekostojnice i drugih potraživanja iz ugovora o prevozu, na trošak i rizik vlasnika robe koja ne podleže carinskom nadzoru, da iskrca tu robu i preda je na čuvanje javnom skladištu ili da je sam čuva.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, ako se radi o robi koja podleže carinskom nadzoru, vozar koji želi da iskrca robu i stavi je u javno carinsko skladište, dužan je da prijavi robu za postupak carinskog skladištenja podnošenjem carinske deklaracije za stavljanje robe u postupak carinskog skladištenja u skladu sa carinskim propisima.

Stavljanje robe u javno carinsko skladište iz stava 2. ovog člana, vozar vrši na trošak i rizik vlasnika robe.

U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana, skladišnica se izdaje na ime vlasnika robe, odnosno lica koje ima pravo da raspolaže robom, pri čemu se založnica predaje vozaru na njegov zahtev.

Vlasnik robe ima pravo da zahteva da mu skladištar preda robu pod uslovom da plati skladištaru troškove skladištenja, kao i sva dospela potraživanja po izdatim založnicama.

Član 274.

U slučaju iz člana 273. ovog zakona, vozar ima pravo i na naknadu za zadržavanje broda po isteku prekostojnica, čija se visina određuje prema odredbi člana 268. st. 3. i 4. ovog zakona.

Član 275.

Za prevremeno izvršeno ukrcavanje, odnosno iskrcavanje, vozar plaća krcatelju, odnosno primaocu robe premiju koja iznosi 50% od iznosa koji se plaća za prekostojnice (Dispatch Money), ako je to predviđeno ugovorom.

Član 276.

Odredbe člana 264. stav 1. i čl. 265-270. ovog zakona primenjuju se ako običajima luke, odnosno pristaništa ukrcavanja/iskrcavanja nije drukčije određeno.

Odredbe čl. 264-271. ovog zakona primenjuju se u pomorskoj plovidbi ako je ugovorom predviđena primena domaćeg prava ili primena domaćeg prava proizilazi iz odredaba prava države u kojoj se vrši ukrcavanje/iskrcavanje robe.

Prava i obaveze ugovornih strana prilikom ukrcavanja robe

Član 277.

Ako je naručilac prevoza, odnosno krcatelj ispunio svoje obaveze, vozar je dužan da se stara da ukrcavanje, slaganje i učvršćivanje robe ne utiču na bezbednost broda.

Član 278.

Količina robe koja se predaje na prevoz može da se odredi brojem komada, težinom ili zapreminom.

U slučaju sumnje, količina robe određuje se merom koja je uobičajena u luci ukrcavanja.

Posebne odredbe o prevozu, ukrcavanju i iskrcavanju i skladištenju robe u unutrašnjoj plovidbi

Član 279.

Zahtev za prevoz robe daje se vozaru u pismenom obliku u roku od sedam do 14 dana od ugovorenog datuma za predaju robe na prevoz, ako nije drugačije ugovoreno.

Vozar iz stava 1. ovog člana je dužan da u roku od tri dana od dana prijema zahteva potvrdi njegov prijem.

Ako vozar iz stava 1. ovog člana ne potvrdi prijem zahteva u roku iz stava 2. ovog člana, pretpostavlja se da ga je odbio.

Ako vozar menja uslove iz zahteva iz stava 1. ovog člana, te izmene moraju da budu usaglašene sa naručiocem prevoza.

Član 280.

Ako je ugovoreno da vozar vrši ukrcavanje robe, prijem robe radi njenog skladištenja, odnosno čuvanja do postavljanja broda radi ukrcavanja robe, vozar može da vrši ove radnje pod unapred utvrđenim uslovima i ceni skladištenja, odnosno čuvanja robe do ukrcavanja.

Odredba stava 1. ovog člana, shodno se primenjuje i u slučaju kada je ugovoreno da vozar vrši iskrčavanje robe.

Pratilac robe određen od strane krcatelja može da prati robu, ako je to predviđeno ugovorom o prevozu.

Prevoz robe na palubi i u otvorenim skladištima

Član 281.

Vozaar ima pravo da ukrca i prevozi robu na palubi broda:

- 1) ako je takva vrsta prevoza dozvoljena zakonom ili drugim propisom;
- 2) ako je roba ukrcana u ili na kontejnerima ili vozilima koji su odgovarajući za prevoz na palubi broda, a paluba je posebno osposobljena za prevoz tih kontejnera, odnosno vozila;
- 3) ako je takva vrsta prevoza predviđena ugovorom o prevozu robe, običajima ili konkretnom trgovačkom praksom za određenu vrstu robe.

Ako su vozar i naručilac prevoza ugovorom predvideli prevoz robe na palubi broda, vozar je dužan da takvu odredbu unese u teretnicu ili drugu prevoznu ispravu.

Ako nije izdata prevozna isprava iz stava 2. ovog člana, vozar je dužan da dokaže da je zaključen ugovor o prevozu robe na palubi.

Vozaar ne odgovara za gubitak, oštećenje ili zakašnjenje u predaji robe koji su prouzrokovani posebnim rizicima koji su posledica prevoza robe na palubi.

Ako je vozar prevezio robu na palubi broda suprotno stavu 1. ovog člana, vozar će biti odgovoran za štete prouzrokovane gubitkom, oštećenjem ili zakašnjenjem u predaji robe u meri u kojoj je takva šteta nastala kao isključiva posledica prevoza robe na palubi, i ne može da se poziva na posebne, odnosno izuzete slučajeve oslobođenja odgovornosti iz čl. 357. i 358. ovog zakona.

Odredbe ovog člana primenjuju se u unutrašnjoj plovidbi i na prevoz robe u otvorenim brodskim skladištima.

Roba čiji je uvoz, prevoz ili izvoz zabranjen ili se krijumčari

Član 282.

Vozaar ne može da primi na prevoz robu čiji je uvoz, prevoz ili izvoz zabranjen ili se krijumčari.

Ako je roba iz stava 1. ovog člana predata vozaaru na prevoz od strane naručioca prevoza, odnosno krcatelja, on odgovara vozaaru za štetu koja zbog toga nastane, ako u vreme ukrcavanja ta svojstva robe vozaaru nisu bila niti su morala da budu poznata.

Član 283.

Robu čiji je uvoz, izvoz ili prevoz zabranjen, zapovednik može da vrati u luku, odnosno pristanište ukrcavanja, ili da izvrši njeno izbacivanje na prvom pogodnom mestu, nakon dobijanja saglasnosti carinskog organa, nadležne lučke kapetanije i organa unutrašnjih poslova.

Izbacivanje iz stava 1. ovog člana ne može da se izvrši u carinskom pograničnom pojasu ili na graničnim vodnim putevima.

Ako u slučaju iz stava 1. ovog člana svojstva robe vozaču nisu bila niti morala biti poznata, vozač zadržava pravo na punu vozačinu, a ne odgovara za štetu koja je nastala takvim postupkom.

Ako je vozač znao ili morao znati za svojstva robe iz stava 1. ovog člana, zadržava pravo na vozačinu prema korisno prevaljenom putu, a ostale štete snosi svaka stranka za sebe.

Član 284.

Ako je do zabrane uvoza, izvoza ili prevoza robe došlo za vreme putovanja brodom, u pogledu postupanja zapovednika sa tom robom primenjuje se odredba člana 283. stav 1. ovog zakona.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, vozač zadržava pravo na punu vozačinu i naknadu štete, a ne odgovara za štetu koja je nastala takvim postupkom.

Roba koja predstavlja opasnost za lica, brod, životnu sredinu i drugu robu sa kojom u toku prevoza dolazi ili može da dođe u dodir

Član 285.

Vozač nije dužan da primi na prevoz robu koja je po svojoj prirodi opasna, ako mu opasno svojstvo robe u vreme zaključenja ugovora nije bilo niti moralo da bude poznato, odnosno robu koja, s obzirom na svoje stanje i na stanje ambalaže, predstavlja opasnost za lica, brod, životnu sredinu i drugu robu sa kojom u toku prevoza dolazi ili može da dođe u dodir.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, vozač zadržava pravo na punu vozačinu i ne odgovara za štetu.

U slučaju neposredne opasnosti po život, imovinu ili životnu sredinu, vozač ima pravo da iskrca robu ili je učini neškodljivom, ili da je, ako je ta mera u skladu sa stepenom opasnosti koju predstavlja roba, uništi, čak i ako je pre preuzimanja robe vozač bio obavešten ili je na neki drugi način saznao za opasan karakter ili za rizike od zagađenja koji su povezani sa tom robom.

U slučaju iz stava 3. ovog člana, vozač zadržava pravo na punu vozačinu i naknadu štete, a ne odgovara za štetu koja je nastala njegovim postupkom.

Vozač može, prema svojoj oceni, u svakom trenutku da iskrca robu koja je bez njegovog znanja ukrcana, kao i robu koja je neispravno ili nepotpuno naznačena, u skladu sa članom 283. st. 1. i 2. ovog zakona.

Ako vozač iskrca opasnu ili zagađujuću robu pre dolaska na odredište, ima pravo na vozačinu prema korisno prevaljenom putu, a ostale štete prouzrokovane ukrcavanjem opasne ili zagađujuće robe i postupkom vozača snosi svaka strana za sebe.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je odgovoran vozaču za pričinjenu štetu licima, brodu, teretu, životnoj sredini i za sve druge štete i troškove prouzrokovane manjkavim stanjem ambalaže.

Član 286.

Ako je vozač izvršio svoje obaveze, krcatelj je dužan da izvrši ukrcavanje, slaganje i učvršćivanje robe u skladu sa pravilima i običajima u plovidbi, ako u ugovoru o prevozu nije drugačije navedeno.

Prilikom ukrcavanja robe krcatelj mora da se pridržava uputstava zapovednika broda koja se odnose na raspored robe u brodu i ostale okolnosti u vezi sa bezbednošću lica, broda, njegovih uređaja i opreme, kao i druge robe u brodu i sprečavanjem zagađenja životne sredine.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da vozaču daje uputstva za manipulaciju robom, ako se roba ne nalazi u redovnom prometu i ako bi zapovednik broda bio dužan da preduzme posebne mere prilikom slaganja robe.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da izvrši plaćanja predviđena ugovorom o prevozu.

Odredbe ovog člana primenjuju se u pomorskoj plovidbi samo ako je ugovoreno da krcatelj vrši ukrcavanje robe.

Član 287.

Pre predaje robe vozaču, naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da dostavi u pismenoj formi vozaču sledeće podatke o robi koja se prevozi:

- 1) dimenzije, broj koleta ili težinu i koeficijent slaganja robe;
- 2) oznake potrebne za identifikaciju robe;
- 3) vrstu, karakteristike i svojstva robe;
- 4) instrukcije koje se odnose na carinski ili administrativni režim koji se primenjuje na robu;
- 5) ostale potrebne podatke koji se navode u prevoznj ispravi.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da prilikom predaje robe dostavi vozaču neophodnu dokumentaciju.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da, ako to zahteva vrsta robe i vodeći računa o ugovorenom prevozu, upakuje robu na način kojim onemogućava njen gubitak ili oštećenje od trenutka njenog preuzimanja od strane vozača pa sve do predaje, kao i da preduzme potrebne mere da isključi mogućnost da ista nanese štetu brodu ili drugoj robi.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da, vodeći računa o ugovorenom prevozu, obezbedi odgovarajuće označavanje robe u skladu sa međunarodnim i/ili domaćim propisima ili, ako takvi propisi nisu usvojeni, prema pravilima i običajima koji se primenjuju u plovidbi.

Obaveze krcatelja kod prevoza opasne i zagađujuće robe

Član 288.

U slučaju prevoza opasne ili zagađujuće robe, naručilac prevoza, odnosno krcatelj je dužan da pre predaje robe pored podataka iz člana 287. stav 1. ovog zakona, obavesti vozača u pismenoj formi o opasnim karakteristikama robe i rizicima od zagađivanja robom, kao i o merama predostrožnosti koje treba preduzeti.

Ako obaveštenje o opasnoj robi koja se prevozi nije naznačeno u teretnici ili u drugoj prevoznj ispravi, teret dokazivanja da je vozač znao za opasnost koja se odnosi na prevoz robe pada na naručioca prevoza, odnosno krcatelja.

Ako je za prevoz opasne ili zagađujuće robe potrebna dozvola, naručilac prevoza, odnosno krcatelj predaje potrebna dokumenta najkasnije u trenutku predaje robe.

Ako nastavak prevoza, iskrcavanje ili predaja opasne ili zagađujuće robe nisu mogući zbog nedostatka potrebne dozvole, troškove nastale vraćanjem robe u luku ukrcavanja ili u najbliže mesto gde se roba može iskrcati i predati ili uništiti, snosi naručilac prevoza, odnosno krcatelj.

Vozar može da zahteva naknadu štete ako je preduzeo mere iz stava 4. ovog člana.

Odgovornost naručioca prevoza, odnosno krcatelja

Član 289.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj je odgovoran vozaru za pričinjenu štetu licima, brodu, robi, životnoj sredini i za sve druge štete i troškove koji su prouzrokovani nedostacima u pakovanju ili manjkavim stanjem ambalaže.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj, bez obzira na eventualno postojanje njegove krivice, snosi odgovornost za štetu i troškove koje su pretrpeli vozar ili stvarni vozar zbog činjenice da:

1) podaci iz člana 287. stav 2. ili člana 288. stav 1. ovog zakona nedostaju, da su netačni ili nepotpuni;

2) opasna ili zagađujuća roba nije bila označena ili obeležena u skladu sa međunarodnim i/ili domaćim propisima ili, ako takvi propisi nisu usvojeni, prema pravilima i običajima koji se primenjuju u plovidbi;

3) nedostaju neophodni propratni dokumenti, ili su netačni ili nepotpuni.

Vozar se ne može pozivati na odgovornost naručioca prevoza, odnosno krcatelja, ako je utvrđena njegova lična krivica ili krivica lica koja rade za njega.

Odredbe stava 3. ovog člana primenjuju se i na stvarnog vozara.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj odgovara za radnje ili propuste lica kojima se služi u poslovanju u cilju ispunjenja obaveza iz čl. 287. i 288. ovog zakona, kao za svoje lične radnje ili propuste, ako ta lica postupaju u okviru svojih ovlašćenja.

Pravo na raspolaganje robom

Član 290.

U toku izvršenja prevoza naručilac prevoza, odnosno krcatelj ima pravo na raspolaganje robom.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj može da zahteva da vozar prekine prevoz robe, da promeni mesto predaje ili preda robu primaocu koji nije naveden u prevoznjoj ispravi (stoppage in transitu).

Pravo raspolaganja naručioca prevoza, odnosno krcatelja prestaje od trenutka kada primalac robe po dolasku robe na predviđeno određeno mesto zatraži predaju robe i:

1) kada se prevoz vrši uz izdavanje tovarnog lista, od trenutka predaje originala primaocu robe;

2) kada se prevoz vrši uz izdavanje teretnice, od trenutka kada krcatelj preda drugom licu sve primerke originala koje on poseduje.

U trenutku izdavanja tovarnog lista, naručilac prevoza, odnosno krcatelj može da se odrekne prava na raspolaganje robom iz stava 1. ovog člana u korist primaoca robe, stavljanjem odgovarajuće naznake u tovarni list.

Član 291.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj ili, u slučajevima iz člana 290. st. 2. i 3. ovog zakona primalac robe radi ostvarivanja svog prava na raspolaganje robom dužan je da:

- 1) u slučaju kada je izdata teretnica, podnese sve originale teretnice pre dolaska robe u predviđeno mesto predaje;
- 2) u slučaju kada je izdata neka druga prevozna isprava a ne teretnica, podnese tu ispravu koja mora da sadrži nova uputstva za vozara;
- 3) nadoknadi vozaru sve troškove i štete nastale izvršavanjem uputstava;
- 4) u slučaju iskrcavanja robe pre dolaska u predviđeno mesto predaje, isplati dogovorenu vozarinu u punom iznosu, osim ako u ugovoru o prevozu nije drugačije dogovoreno.

Prevozne isprave

Član 292.

Prevoz u unutrašnjoj plovidbi vozar vrši uz izdavanje prevozne isprave.

Vozar je dužan da krcatelju, na njegov zahtev, izda teretnicu, ako je to ugovoreno pre ukrcavanja robe ili pre nego što je roba preuzeta na prevoz.

Ako prevozna isprava nije izdata ili je prevozna isprava nepotpuna, to ne utiče na punovažnost ugovora o prevozu robe u međunarodnoj plovidbi.

Izdavanje prevozne isprave je pretpostavka, dok se ne dokaže suprotno, o zaključenju i sadržaju ugovora o prevozu, preuzimanju robe od strane vozara u cilju prevoza, kao i da je roba preuzeta na prevoz u stanju koje je navedeno u prevoznj ispravi.

Ako je izdata teretnica, odnosi između vozara i primaoca robe uređuje se isključivo na osnovu izdate teretnice, dok se na odnos između vozara i naručioca prevoza, odnosno krcatelja i dalje primenjuju odredbe ugovora o prevozu.

U kabotažnoj plovidbi, vozar je dužan da izda najmanje jedan originalni primerak tovarnog lista koji prati robu tokom prevoza i koji se predaje primaocu nakon izvršenog prevoza.

Sporazum stranaka koji je zaključen u suprotnosti sa odredbama ovog člana, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 293.

U pomorskoj plovidbi, posle završetka ukrcavanja vozar je dužan da krcatelju, na njegov zahtev, izda teretnicu ili drugu prevoznju ispravu.

Ako prevozna isprava nije izdata ili je prevozna isprava nepotpuna, to ne utiče na punovažnost ugovora o prevozu robe.

Izdavanje prevozne isprave je pretpostavka, dok se ne dokaže suprotno, o zaključenju i sadržaju ugovora o prevozu, preuzimanju robe od strane vozara u cilju prevoza, kao i da je roba preuzeta na prevoz u stanju koje je navedeno u prevoznj ispravi.

Ugovorom o prevozu robe morem ugovorne strane mogu da predvide da se umesto teretnice izdaje tovarni list.

Ugovorne strane mogu da predvide da se na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom u odnosu na tovarni list shodno primenjuju Jedinствena pravila Međunarodnog pomorskog odbora (CMI) za pomorski tovarni list.

Član 294.

Ako je roba, koja je kao predmet prevoza, morala da bude ukrcana u razne brodove, ili kada su u pitanju različite vrste robe, ili je roba podeljena u razne partije, vozar i krcatelj imaju pravo da zahtevaju da se za svaki upotrebljeni brod, ili za svaku vrstu robe, ili za svaku partiju robe izda posebna teretnica ili tovarni list.

Ako se na brod ukrcava roba u rasutom stanju, krcatelj ima pravo da zahteva da se za određene količine robe izda posebna teretnica ili tovarni list.

Član 295.

Teretnica može da glasi na ime, po naredbi, ili na donosioca.

Ako u teretnici, koja glasi po naredbi, nije imenovano lice po čijem nalogu je vozar dužan da preda robu, roba se predaje po naredbi krcatelja.

Na odredištu roba se predaje u zamenu za prvi list originala teretnice, nakon čega se ne može zahtevati predaja robe u zamenu za predaju drugih originala.

U slučaju da je teretnica predata trećem licu, uključujući i primaoca robe, koje je postupalo savesno oslanjajući se na opis robe koji je naveden u teretnici, nije dozvoljeno dokazivanje suprotnog u pogledu pretpostavki iz člana 292. stav 4. i člana 307. stav 2. ovog zakona.

Član 296.

Teretnica na ime prenosi se ustupanjem, teretnica po naredbi - indosamentom, a teretnica na donosioca - predajom.

Na oblik i dejstvo indosamenta shodno se primenjuje zakon kojim se uređuje menica, osim odredaba o regresu.

Elektronski prevozni zapis

Član 297.

Podaci koji se unose u prevoznu ispravu mogu da budu zapisani u elektronskom prevoznom zapisu u skladu sa odredbama ovog zakona, pod uslovom da je izdavanje i kasnija upotreba elektronskog prevoznog zapisa ugovorena i usaglašena između vozara i krcatelja, kao i da izdavanje, isključiva kontrola ili prenos elektronskog prevoznog zapisa proizvodi isto pravno dejstvo kao i izdavanje, državina ili prenos prevozne isprave.

Postupak za upotrebu prenosivog elektronskog prevoznog zapisa

Član 298.

Upotreba elektronskog prevoznog zapisa vrši se u postupku kojim se obezbeđuje:

1) način izdavanja i prenosa elektronskog prevoznog zapisa na određenog imaoca prevozne isprave;

2) da će prenosivi elektronski prevozni zapis zadržati svoju originalnu sadržinu;

- 3) način na koji imalac prevozne isprave može da dokaže to svoje svojstvo;
- 4) način kojim se potvrđuje da je predaja imaocu prevozne isprave izvršena ili da je u skladu sa članom 299. ovog zakona elektronski prevozni zapis prestao da proizvodi pravno dejstvo.

Postupak iz stava 1. ovog člana bliže se uređuje ugovorom o prevozu robe.

Zamena prenosive prevozne isprave ili prenosivog elektronskog prevoznog zapisa

Član 299.

Ako je prenosiva prevozna isprava izdata i ako se vozar i imalac prevozne isprave sporazumeju da tu ispravu zamene prenosivim elektronskim prevoznim zapisom:

- 1) imalac prevozne isprave će predati vozaru prenosivu prevoznju ispravu, ili ako je izdato više originala sve orginale prevozne isprave;
- 2) vozar će izdati imaocu prevozne isprave prenosivi elektronski prevozni zapis koji sadrži izjavu da se njime zamenjuje prenosiva prevozna isprava;

U slučaju iz stava 1. ovog člana, prenosiva prevozna isprava prestaje da proizvodi pravno dejstvo.

Ako je izdat prenosivi elektronski prevozni zapis i ako se vozar i imalac prevozne isprave saglase da elektronski prevozni zapis zamene sa prenosivom prevoznom ispravom, vozar će imaocu prevozne isprave umesto elektronskog prevoznog zapisa izdati prenosivu prevoznju ispravu koja sadrži izjavu da se njom zamenjuje prenosivi elektronski prevozni zapis;

U slučaju iz stava 3. ovog člana elektronska prevozna isprava prestaje da proizvodi pravno dejstvo.

Način upotrebe i punovažnost elektronskog potpisa na elektronskoj prevoznju ispravi utvrđuje se u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje upotreba elektronskog potpisa.

Član 300.

Vozar je dužan da izda krcatelju, na njegov zahtev, više originalnih primeraka teretnice, naznačujući na svakom primerku broj izdatih primeraka.

Tovarni list se izdaje u jednom originalnom primerku koji potpisuju vozar i krcatelj.

Član 301.

Svaka strana može da zahteva da se za njene potrebe sastavi više kopija teretnice.

Na svakoj kopiji teretnice mora da bude navedeno da se radi o kopiji.

Ako je izdat tovarni list, krcatelj može da traži kopiju tovarnog lista koju će potpisati vozar, a vozar može da traži kopiju tovarnog lista potpisanu od krcatelja.

Krcatelj može da ovlasti drugo lice koje će robu ukrcati i potpisati tovarni list uz naznačenje „u ime i za račun krcatelja”.

Član 302.

Prevozna isprava, osim naznačenja da li se radi o teretnici, tovarnom listu ili drugoj ispravi koja se koristi u trgovini, obavezno sadrži:

- 1) naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište vozaara;
- 2) ime, odnosno oznaku broda ako je roba ukrcana na brod ili napomenu u prevoznj ispravi da je roba preuzeta od strane vozaara ali još nije ukrcana na brod;
- 3) naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište krcatelja;
- 4) naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište primaoca robe, odnosno oznaku „po naredbi” ili „na donosioca” ako je izdata teretnica;
- 5) datum ukrcavanja i luku ukrcavanja ili mesto preuzimanja robe i luku iskrcavanja ili mesto predaje robe;
- 6) uobičajenu oznaku vrste robe i vrstu ambalaže, a za opasnu ili zagađujuću robu, njihovu oznaku u skladu sa važećim propisima ili, ako takvih propisa nema, njihovu opštu oznaku;
- 7) količinu, dimenzije, broj koleta ili težinu i identifikacione oznake robe ukrcane na brod ili preuzete radi prevoza;
- 8) napomenu da se roba prevozi na palubi broda ili u otvorenim skladištima broda, vrstu tereta i oznake koje se na njemu nalaze;
- 9) odredbe o vozarini;
- 10) za tovarni list - precizno ukazivanje na to da li je on original ili kopija; za teretnicu - broj primeraka originala;
- 11) mesto i datum izdavanja.

Prevozna isprava može da sadrži i druge podatke, kao i uslove prevoza.

Izuzetno od stava 1. tačka 5) ovog člana, pomorska teretnica može da sadrži vreme ili mesto u kojem će se naknadno odrediti luka, odnosno mesto iskrcavanja.

Nedostatak jednog ili više podataka iz stava 1. ovog člana, ne utiče na pravno svojstvo prevozne isprave u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 303.

Ako je roba predata vozaaru pre ukrcavanja, krcatelj može da zahteva da mu vozar izda potvrdu o preuzimanju robe, a ako se izdaje teretnica ona mora da sadrži uočljivu napomenu „primljeno za ukrcavanje” (teretnica za ukrcavanje).

Vozaar koji je izdao teretnicu za ukrcavanje može, umesto da izda teretnicu, stavljanjem napomene „ukrcano” na teretnicu za ukrcavanje da potvrdi da je ukrcavanje izvršeno.

Član 304.

Ako je vozaar izdao teretnicu za ukrcavanje, krcatelj je dužan po prijemu teretnice da vrati vozaaru teretnicu za ukrcavanje.

Ako je pre izdavanja teretnice ili tovarnog lista bila izdata potvrda o preuzimanju tereta, krcatelj je dužan da prilikom prijema teretnice ili tovarnog lista tu potvrdu vrati vozaaru.

Član 305.

Podatke iz člana 302. ovog zakona mora da sadrži i teretnica za ukrcavanje, osim podataka o identitetu broda, kao i o mestu i danu ukrcavanja.

Vozar je dužan, kada na teretnicu za ukrcavanje stavi napomenu „ukrcano”, da u nju unese podatke o identitetu broda i o danu ukrcavanja robe.

Član 306.

Prevoznu ispravu potpisuje vozar, zapovednik broda ili lice koje je vozar ovlastio.

Vozar može da zahteva da krcatelj overi potpisom original ili kopiju prevozne isprave.

U unutrašnjoj plovidbi, potpis na prevoznoj ispravi može biti napisan rukom, otisnut kao faksimil, perforiran, stavljen pečatom, napisan u obliku simbola ili nanet uz pomoć bilo kog drugog mehaničkog ili elektronskog sredstva.

U pomorskoj plovidbi, potpis na teretnici mora da bude napisan rukom, dok na tovarnom listu može da bude otisnut kao faksimil, perforiran, stavljen pečatom, napisan u obliku simbola ili nanet uz pomoć bilo kog drugog mehaničkog ili elektronskog sredstva.

Član 307.

Najkasnije do trenutka potpisivanja prevozne isprave, vozar ima pravo da u prevoznu ispravu unese primedbe koje se odnose na:

1) dimenzije, broj koleta ili težinu robe, ako osnovano sumnja da su podaci koje je naveo krcatelj netačni ili ako nema dovoljno mogućnosti da proveri te podatke, naročito u slučaju kada roba nije prethodno prebrojana, premerena ili vagana u njegovom prisustvu ili kada su, bez izričitog dogovora o tome, dimenzije ili težina određeni merenjem gaza broda;

2) identifikacione oznake koje nisu postavljene jasno i trajno na samoj robi ili, u slučaju upakovane robe, na kutiju (vreću, posude) ili koleta;

3) stanje robe prema njenom spoljašnjem izgledu.

Ako vozar propusti da prigovori na spoljašnji izgled robe ili ne unese primedbu u skladu sa stavom 1. ovog člana, smatra se, dok ne dokaže suprotno, da je u prevoznoj ispravi naveo da je roba primljena u dobrom stanju prema spoljašnjem izgledu.

Ako je, u skladu sa podacima koji su navedeni u prevoznoj ispravi, roba smeštena u kontejner ili u brodska skladišta i ako je plombirana od strane lica koja nisu ni vozar unutrašnje plovidbe ni njegovi službenici ili zastupnici, i ako su kontejner i plombe stigli do luke iskrcavanja ili mesta predaje neoštećeni i nepovređeni, smatra se da gubitak robe ili oštećenje iste nije nastalo za vreme prevoza.

Član 308.

Ako u skladu s običajima luke, odnosno mesta ukrcavanja, težinu ili drugačije izraženu meru robe utvrdi treće lice koje nije ugovorna strana, vozar može da unese u prevoznu ispravu odgovarajuću primedbu (npr. „težina nepoznata”, „količina nepoznata”).

Primedbe iz stava 1. ovog člana nisu dozvoljene kada je težina ili količina utvrđena u prisustvu svih stranaka ili službeno.

Primedbe vozara navedene u prevoznoj ispravi o tome da mu nije poznata količina robe, kao što su „težina nepoznata” ili „količina nepoznata”, uvek su dozvoljene, ako težinu ili drukčije izraženu količinu jednostrano utvrdi krcatelj, u skladu s običajima luke, odnosno pristaništa ukrcavanja.

Odredbe ovog člana ne odnose se na pomorsku plovidbu.

Član 309.

Potpis krcatelja na prevoznoj ispravi ili kopiji prevozne isprave ne znači da je krcatelj prihvatio vozareve primedbe koje su unete u prevoznu ispravu u skladu sa čl. 307. i 308. ovog zakona.

Član 310.

Kada vozar unese u prevoznu ispravu primedbe u skladu sa čl. 307. i 308. ovog zakona, pretpostavlja se da je robu preuzeo onako kako ju je predao primaocu, dok zakoniti imalac prevozne isprave ne dokaže suprotno.

Član 311.

Pismeni uslovi ugovora o prevozu i opšti uslovi vozara obavezuju ovlašćenog imaoca teretnice koji nije krcatelj samo ako se teretnica izričito poziva na te uslove.

Usmeni uslovi ugovora o prevozu koji nisu uneti u teretnicu ne obavezuju ovlašćenog imaoca teretnice, koji nije krcatelj.

Ako se teretnica samo uopšteno poziva na uslove ugovora o prevozu i opšte uslove vozara, imaoca teretnice iz stava 1. ovog člana ne obavezuju one odredbe ugovora o prevozu i opštih uslova vozara koji su teži od uslova uobičajenih za takve vrste prevoza.

Član 312.

Vozar je dužan da preda robu ovlašćenom imaocu teretnice, odnosno licu navedenom u tovarnom listu, a ako ove isprave nisu izdate licu ovlašćenom na osnovu ugovora o prevozu.

Član 313.

Ako za robu koja se prevozi u međunarodnoj plovidbi nije izdata prevozna isprava, primalac ima pravo da traži od vozara kada brod stigne u luku, odnosno pristanište odredišta da mu preda robu, pod uslovom da ispuni obaveze koje ga terete na osnovu ugovora.

Ako je za robu koja se prevozi izdat tovarni list, primalac ima pravo, čim roba stigne u luku, odnosno pristanište odredišta, da traži od vozara, pod uslovom da ispuni svoje obaveze koje proizilaze iz tovarnog lista, da mu uruči tovarni list i preda robu.

Vozar je dužan da postupi po zahtevu primaoca iz st. 1. i 2. ovog člana ako iz naručiočevog naloga o raspolaganju robom, koji je vozar dužan da izvrši, ne proizlazi drukčije.

Član 314.

Ovlašćeni imalac teretnice ima pravo da, čim roba stigne u luku, odnosno pristanište odredišta, pod uslovom da ispuni sve obaveze koje proizlaze iz teretnice, zahteva da mu vozar preda robu.

Prilikom preuzimanja robe, ovlašćeni imalac teretnice dužan je da teretnicu vrati vozaaru.

Kada je u luci, odnosno pristaništu odredišta roba predata podnosiocu jednog od više primeraka teretnice, ostali primerci teretnice ne obavezuju više vozara.

Član 315.

Ako za robu koja se prevozi u međunarodnoj plovidbi nije izdata prevozna isprava, primalac ima pravo da zahteva od vozara da mu preda robu pre nego što brod stigne u luku, odnosno pristanište odredišta, ako ga je na to u ugovoru sa vozaarom ovlastio naručilac.

Kada je za robu izdat tovarni list, ovlašćenje primaoca iz stava 1. ovog člana mora da bude navedeno u tovarnom listu.

Ovlašćenje koje nije navedeno u tovarnom listu, nema pravno dejstvo.

Zakoniti imalac teretnice ima pravo da zahteva da mu se roba preda pre dolaska broda na odredište, pod uslovima iz čl. 351. i 352. ovog zakona.

Član 316.

Vozaar ima pravo da zahteva od lica kome predaje robu da mu izda potvrdu da je robu primilo, a ako je predat i tovarni list i potvrdu o prijemu tovarnog lista.

Član 317.

Ako se roba označena u jednoj prevoznoj ispravi predaje u delovima, vozaar može da zahteva da mu se prijem dela robe potvrdi na samoj ispravi ili posebnom potvrdom (Delivery Order).

Član 318.

Ako za robu koja se prevozi u međunarodnoj plovidbi nije izdata prevozna isprava ili je izdat tovarni list, naručilac prevoza, odnosno krcatelj ima pravo da naredi vozaaru da robu preda u luci, odnosno pristaništu odredišta drugom licu a ne onom koje je navedeno u ugovoru ili tovarnom listu.

Ako je za robu koja se prevozi naručiocu prevoza, odnosno krcatelju izdat tovarni list i prepis tovarnog lista, naručilac prevoza, odnosno krcatelj ima pravo da izda nalog vozaaru u skladu sa stavom 1. ovog člana, ako mu pokaže primljeni prepis tovarnog lista.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj gubi pravo iz stava 1. ovog člana, kada na osnovu ovog zakona primalac stekne pravo da zahteva predaju robe od vozara.

Putovanje

Član 319.

Vozaar je dužan da putovanje izvrši u ugovorenom roku.

Ako vreme putovanja nije ugovoreno, vozaar je dužan da putovanje izvrši u primerenom roku.

Član 320.

Vozaar pomorskog broda je dužan da putovanje izvrši ugovorenim putem.

Ako put nije ugovorom određen, vozaar iz stava 1. ovog člana je dužan da putovanje izvrši uobičajenim putem.

Član 321.

Kada je brod iz bilo kojih razloga sprečen da započne ili nastavi započeto putovanje, a smetnja bi mogla da traje duže vreme ili je njeno trajanje neizvesno, zapovednik broda je dužan da traži uputstva od naručioca prevoza ili lica ovlašćenog da raspolaže robom.

Ako zapovednik ne može da postupi po odredbi stava 1. ovog člana ili da izvrši primljeno uputstvo, odnosno ako u roku od 48 časova od traženja uputstva iz stava 1. ovog člana, naručilac prevoza ne izda nikakvo uputstvo ili izda uputstvo koje ne može da se izvrši iz razloga koji ne zavise od vozara, zapovednik je dužan da, prema okolnostima slučaja pretovari robu, da se vrati sa robom u polaznu luku ili da postupi na drugi način, vodeći pri tom računa o interesima vozara i korisnika prevoza.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, zapovednik broda unutrašnje plovidbe pored postupanja iz stava 2. ovog člana, može da sačeka prestanak smetnji koje su prouzrokovale obustavu plovidbe, kao i da iskrca robu u najbližoj luci, odnosno pristaništu radi njene isporuke primaocu drugim vidom transporta.

Kada je u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana, ugovor o prevozu prestao da važi u skladu sa zakonom ili na osnovu odustajanja, u pogledu prava i obaveza ugovornih strana nastalih zbog mera koje je preduzeo zapovednik broda, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje uređuju odnose ugovornih strana za slučaj prestanka ugovora.

Ako ugovor nije prestao da važi ili ako se uputstva naručioca prevoza ne mogu da izvrše, štetne posledice snosi strana koja je kriva za nastalu smetnju, odnosno na čijoj se strani nalazi razlog za smetnju. U slučaju da se razlog za smetnju nalazi na obe strane, svaka strana snosi svoju štetu.

Ako su obe strane krive za smetnju, štetu snose srazmerno svojoj krivici.

Član 322.

Naručilac prevoza, odnosno zakoniti imalac teretnice može da odustane od ugovora po započetom putovanju, pod uslovima iz čl. 351. i 352. ovog zakona.

Član 323.

Vozar koji ne izvrši nalog dobijen od korisnika prevoza, kada je to na osnovu odredaba ovog zakona dužan da učini, odgovara korisniku prevoza za svaku štetu koja je usled toga nastala.

Vozar je dužan da nadoknadi štetu primaocu koji je zakoniti imalac teretnice ako izvrši nalog naručilac prevoza, iako mu nisu vraćeni svi primerci teretnice.

Visina naknade štete iz st. 1. i 2. ovog člana ne može da pređe iznos koji bi vozar bio dužan da plati ako odgovara za potpuni gubitak robe.

Član 324.

Vozareva dužnost da naknadi štetu na osnovu člana 323. ovog zakona ne dira u njegovo pravo regresa prema korisniku prevoza.

Vozarina

Član 325.

Visina vozarine određuje se ugovorom.

Ako visina vozarine nije određena ugovorom, ona se određuje prema prosečnom vozarinskom stavu prema kome se za odnosnu vrstu robe ugovarala vozarina u vreme ukrcavanja te robe u luci ukrcavanja.

Član 326.

Ako se izvrši ukrcavanje više robe nego što je ugovoreno, vozarina se srazmerno povećava.

Ako se umesto ugovorene robe izvrši ukrcavanje druge robe, čija je vozarina veća od ugovorene, plaća se vozarina za stvarno ukrcanu robu.

Ako se izvrši ukrcavanje manje od onoga što je ugovoreno ili se ne ukrca ništa, vozarina se plaća za celu ugovorenu količinu robe.

Ako je izvršeno ukrcavanje manje količine robe nego što je ugovoreno, a vozarina za tako ukrcanu robu je veća od ugovorene vozarine u skladu sa stavom 2. ovog člana, plaća se cela ugovorena vozarina i razlika između ugovorene i veće vozarine, za robu koja je stvarno ukrcana u brod.

Član 327.

Ako se ukrca samo deo robe određene ugovorom o prevozu pojedinačne robe, a vozar je raspolagao neiskorišćenim delom broskog prostora, ugovorena vozarina se srazmerno smanjuje.

Ako je vozar raspolagao neiskorišćenim delom broskog prostora, protivno izričitoj zabrani naručioca, vozar odgovara naručiocu za naknadu štete.

Član 328.

Vozarina utvrđena ugovorom o prevozu robe celim brodom ili određenim delom broda na jedno ili više uzastopnih putovanja ostaje nepromenjena, bez obzira na trajanje putovanja, ako vozarina nije ugovorena po jedinici vremena.

Ako se na zahtev naručioca ili u interesu korisnika prevoza putovanje produži dalje od ugovorenog odredišta, vozarina se srazmerno povećava.

Član 329.

Ako je ugovorom na putovanje vozarina određena po jedinici vremena ugovorom se određuje vreme i način njenog plaćanja.

Ako u ugovoru na putovanje nije precizno određeno vreme i način njenog plaćanja vozarine po jedinici vremena primenjuje se praksa i običaji luke, odnosno pristaništa iskrcavanja.

Ako je ugovorom na putovanje određena vozarina po jedinici vremena, pa u toku putovanja nastane smetnja u izvršavanju ugovora na strani vozara, bez krivice naručioca prevoza, odnosno krcatelja, vozarina se ne plaća za vreme trajanja smetnje.

Član 330.

Za robu ukrcanu bez pristanka vozara i za robu neispravno ili nepotpuno označenu, plaća se vozarina po najvišem vozarinskom stavu, prema kome se za odnosnu vrstu robe ugovarala vozarina u vreme ukrcavanja te robe za isti ili približni put, ako je tako određena vozarina veća od ugovorene.

Član 331.

Vozarina se plaća samo za robu koja je prevezena i stavljena na raspolaganje primaocu u luci, odnosno pristaništu odredišta.

Pored slučajeva iz čl. 283-285. i člana 350. ovog zakona, a izuzetno od stava 1. ovog člana, vozarina se plaća i za robu koja nije prevezena i stavljena primaocu na raspolaganje, ako je nedolazak robe na odredište prouzrokovao naručilac prevoza, odnosno krcatelj ili lice ovlašćeno da raspolaže robom u skladu sa članom 290. ovog zakona, odnosno lica za koja oni odgovaraju, ili ako razlog zbog koga roba nije stigla u luku, odnosno pristanište odredišta, pada na stranu robe, a vozar za taj razlog nije odgovoran.

Izuzetno od stava 2. ovog člana za robu koja je prevezena samo delom puta, vozar, pored slučajeva iz čl. 283-285. i čl. 332. i 349. ovog zakona, ima pravo na vozarinu srazmerno korisno prevaljenom putu i kada nije odgovoran za prekid putovanja.

Član 332.

U slučaju brodoloma ili druge plovidbene nezgode, kao i u slučaju zaplene ili zadržavanja broda ili robe usled ratnih događaja, međunarodnih zločina na moru, nemira ili pobune, za spasenu robu vozaru pripada vozarina srazmerno korisno prevaljenom putu.

Član 333.

Ako se pomorski prevoz vrši bez izdavanja prevozne isprave, primalac je dužan da plati vozarinu i druga potraživanja u vezi sa prevozom robe čim preuzme robu, ako između naručioca prevoza i vozara nije drugačije ugovoreno.

Član 334.

Ako se preuzimanje robe vrši na osnovu teretnice, primalac je dužan da plati samo potraživanja navedena u teretnici ili koja su nastala posle njenog izdavanja.

Član 335.

Primalac koji traži predaju tovarnog lista i predaju robe u unutrašnjoj plovidbi, dužan je da podmiri vozaru potraživanja i da ispuni sve druge ugovorne obaveze koje su navedene u tovarnom listu, a za koje nije izričito navedeno da ih plaća, odnosno ispunjava naručilac prevoza, odnosno krcatelj.

Član 336.

Primalac koji prima robu na osnovu tovarnog lista, dužan je da plati ona vozareva potraživanja koja su nastala posle izdavanja tovarnog lista, ako je vozar ta potraživanja uneo u tovarni list.

Član 337.

Vozar koji je predao robu primaocu, nema pravo da potražuje od naručioca prevoza, odnosno krcatelja iznose koje je propustio da naplati od primaoca primenom odredbe člana 336. ovog zakona.

Ako je vozar prodajom robe uspeo da naplati svoje potraživanje samo delimično, ima pravo, pod uslovima iz stava 1. ovog člana, da zahteva od naručioca prevoza, odnosno krcatelja isplatu nenamirenog dela potraživanja.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se ako vozar dokaže da upotrebom dužne pažnje nije bilo moguće da postupi po odredbama člana 336. ovog zakona.

Predaja robe

Član 338.

Vozar je dužan da preda robu primaocu u luci, odnosno pristaništu odredišta.

Ako na osnovu ugovora o prevozu naručilac prevoza ili drugo lice ima pravo da odredi luku iskrcavanja, a zapovednik broda ne primi taj nalog u ugovorenom ili primerenom roku ili nije u mogućnosti da primljeni nalog izvrši, dužan je da postupi na način koji smatra najboljim, vodeći računa i o interesima korisnika prevoza.

Član 339.

Za odredišnu luku, odnosno pristanište i predaju robe primaocu primenjuju se član 255, čl. 257-259. i čl. 261. i 338. ovog zakona.

Član 340.

U unutrašnjoj plovidbi, vozar predaje robu na brodu, ako nije drugačije ugovoreno.

U pomorskoj plovidbi vozar predaje robu ispod čekrka, ako nije drugačije ugovoreno.

Vozar je dužan da preda robu u roku koji je dogovoren u ugovoru o prevozu ili, ako takav rok nije ugovoren, u roku koji bi bilo razumno zahtevati od pažljivog vozara, uzimajući u obzir okolnosti puta i nesmetane plovidbe.

Primalac robe koji nakon dolaska robe u mesto predaje zahteva njenu predaju, odgovara u skladu sa ugovorom o prevozu za plaćanje vozarine i ostala potraživanja vezana za robu, kao i za svoj doprinos u slučaju zajedničke havarije.

U slučaju da prevozna isprava nije izdata ili nije dostavljena, primalac robe odgovara za vozarinu ugovorenu sa naručiocem, odnosno krcateljem ako je to u skladu sa poslovnom praksom.

Predajom robe smatra se stavljanje na raspolaganje robe primaocu robe u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana, odnosno u skladu sa ugovorom o prevozu ili u skladu sa običajima u prevozu konkretne robe, ili u skladu sa utvrđenim i objavljenim pravilima koja se primenjuju u luci iskrcavanja.

Predajom robe se smatra i prinudna predaja robe nadležnom državnom organu ili trećoj strani.

Član 341.

Ako se primalac robe ne javi, ili ako se ne može pronaći, ili ako neće ili ne može da preuzme robu, odnosno ako se pre predaje robe javi više zakonitih imalaca teretnice, vozar je dužan da traži uputstvo od krcatelja, odnosno od naručioca prevoza.

Ako naručilac, odnosno primalac robe do momenta predaje robe na odredište nije platio vozarinu i ostala potraživanja koja proističu iz ugovora o prevozu, vozar ima pravo da zadrži robu na brodu (pravo retencije) do isplate dugovanih iznosa ili davanja odgovarajućeg obezbeđenja, odnosno da istu proda.

Prodaja robe iz stava 2. ovog člana, vrši se javnim nadmetanjem ako se ne radi o kvarljivoj robi, robi u kvaru ili o robi koja ima berzansku cenu.

Prilikom prodaje kvarljive robe ili robe u kvaru vozar mora da postupi sa dužnom pažnjom.

Iznos dostignut prodajom robe vozar je dužan da, po odbitku svog potraživanja u vezi sa prevozom te robe i po odbitku troškova čuvanja i prodaje robe, položi nadležnom sudu prema mestu prodaje, u korist lica ovlašćenog da raspoláže robom, i da o tome, bez odlaganja, obavesti korisnike prevoza koji su mu poznati.

Član 342.

Ako vozar, koji je u smislu člana 341. ovog zakona tražio uputstvo od naručioca prevoza, odnosno krcatelja, ne primi na vreme to uputstvo ili primljeno uputstvo ne može da izvrši, on može da postupa u smislu člana 273. ovog zakona, a o preduzetim merama mora da obavesti sve korisnike prevoza koji su mu poznati.

Ako se radi o prevozu na osnovu ugovora o prevozu pojedinačne robe, vozar je dužan da o smetnjama za predaju robe obavesti odmah sve korisnike prevoza koji su mu poznati, ali nije dužan da čeka uputstva, već može odmah da preduzme mere iz člana 273. ovog zakona.

Član 343.

Ako vozar preda robu na čuvanje javnom skladištu, odgovara samo za njegov izbor.

Član 344.

Ako roba koju je u skladu sa članom 273. stav 2. i članom 342. ovog zakona vozar predao javnom carinskom skladištu, nije preuzeta u roku od 30 dana od dana prodaje robe na čuvanje u javno carinsko skladište, i ako nisu plaćeni vozarina i ostala potraživanja iz ugovora o prevozu, odnosno potraživanja po osnovu skladištenja, vozar može u postupku javne prodaje da proda robu ili deo robe, nakon sprovođenja postupka stavljanja robe u slobodan promet u skladu sa carinskim propisima.

Vozar može da proda robu i pre proteka roka iz stava 1. ovog člana ako postoji opasnost da prodajom ne bi mogao da se postigne iznos dovoljan za pokriće potraživanja vozara i troškova čuvanja, ili ako je reč o robi u kvaru ili o kvarljivoj robi.

Nakon sprovedenog postupka stavljanja robe u slobodan promet, iz cene dobijene prodajom robe iz stava 1. ovog člana, namiruju se:

- 1) troškovi javne prodaje;
- 2) potraživanja po osnovu uskladištenja;
- 3) potraživanja obezbeđena založnicom;
- 4) plaćene uvozne dažbine i druga potraživanja vozara.

Javnu prodaju sprovodi lice koje vrši komisione poslove koje odredi vozar.

Ako javnom prodajom nisu isplaćena sva potraživanja vozara, naručilac prevoza ostaje odgovoran u odnosu na namirenje preostalog dela nepodmirenog potraživanja.

Ako je izvesno da iz kupoprodajne cene u javnoj prodaji ne mogu da se namire potraživanja iz stava 3. ovog člana, vozar može da odustane od sprovođenja javne prodaje i da sudskim putem zahteva od naručioca prevoza da namiri potraživanja prema njemu.

Član 345.

Vozar koji je, u slučaju prevoza na osnovu ugovora o prevozu pojedinačne robe sprečen krivicom korisnika prevoza da iskrca robu u luci, odnosno pristaništu odredišta do vremena određenog redom plovidbe za odlazak broda iz te luke, odnosno pristaništa, može da je iskrca u drugoj obližnjoj luci, odnosno pristaništu, zadržavajući pravo na veću vozarinu, kao i na naknadu štete koja je iz toga nastala.

Član 346.

Ako iskrcavanje u luci, odnosno pristaništu odredišta nije sprečeno krivicom korisnika prevoza, vozar je dužan da snosi troškove dopreme do te luke, odnosno pristaništa, a ako je do smetnje za iskrcavanje došlo njegovom krivicom, i da nadoknadi štetu za zakašnjenje.

Raskid ugovora o prevozu od strane vozara

Član 347.

Vozar može raskinuti ugovor o prevozu ako naručilac prevoza, odnosno krcatelj nije ispunio svoje obaveze iz čl. 287. i 288. ovog zakona.

Ako vozar raskine ugovor, on može da izvrši iskrcavanje robe o trošku krcatelja.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, vozar ima pravo na isplatu sledećih iznosa po izboru:

- 1) trećinu ugovorene vozarine;
- 2) pored eventualnih prekostojnica i naknadu u visini nastalih troškova i prouzrokovanog gubitka i, ako je putovanje već započelo, vozarinu proporcionalnu delu pređenog puta.

Prestanak ugovora

Član 348.

Ugovor o prevozu robe prestaje da važi kada je njegovo izvršenje trajno onemogućeno dejstvom više sile.

Ako zbog dejstva više sile izvršenje ugovora o prevozu robe nije moguće za duži vremenski period ili je neizvesno koliko će to dejstvo da traje, svaka strana ima pravo da odustane od ugovora.

Strana koja nije kriva za smetnju može, u slučaju iz stava 2. ovog člana, da odustane od ugovora, ako je smetnja trajala suviše dugo ili se pretpostavlja da će trajati suviše dugo.

Svaka strana ima pravo da odustane od ugovora i kada bi mogla da bude ugrožena bezbednost broda, posade ili tereta zbog dejstva više sile ili druge okolnosti koja se ne može ukloniti ili sprečiti i koja se u vreme sklapanja ugovora nije mogla predvideti, a koja bi imala da traje duže vreme ili je neizvesno koliko će da traje.

Član 349.

U slučaju prestanka važenja ugovora ili odustajanja od ugovora o prevozu stvari u skladu sa članom 348. ovog zakona, vozar ima pravo na naknadu troškova u vezi sa iskrcavanjem, a ako je razlog za prestanak važenja ugovora ili za odustajanje

od ugovora nastao posle odlaska broda iz luke, odnosno pristaništa ukrcavanja, vozar ima pravo i na naknadu vozarine u srazmeri prema korisno prevaljenom putu.

Osim prava vozara na naknadu u skladu sa stavom 1. ovog člana, ugovorne strane nemaju, jedna prema drugoj, pravo na bilo kakvu drugu naknadu.

Ako je izvršenje ugovora o prevozu stvari onemogućeno samo na kraće vreme, ugovorne strane nemaju pravo da odustanu od ugovora.

Član 350.

Naručilac prevoza može da odustane od ugovora pre početka ukrcavanja, ako plati celu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove koje je imao vozar, a koji nisu uračunati u vozarinu.

Član 351.

Naručilac prevoza može da odustane od ugovora u slučaju iz člana 350. ovog zakona i posle započetog ukrcavanja, ako ispuni obaveze u skladu sa odredbama člana 350. ovog zakona, a pod uslovom da roba može da se iskrcava bez opasnosti za bezbednost broda i ostalog tereta, da zbog iskrcavanja ne nastane veće zakašnjenje u odlasku broda ili poremećaj u redu plovidbe, da se time ne nanosi šteta ostalim krcateljima i da protiv iskrcavanja ne postoje drugi važni razlozi.

Ako vozar iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana ne prihvati odustajanje od ugovora, dužan je da o tome odmah obavesti naručioca prevoza.

Član 352.

Kada je u slučajevima odustajanja od ugovora izdata teretnica, naručilac prevoza može da odustane od ugovora ako vrati vozaru sve primerke teretnice ili mu da obezbeđenje za štetu koja bi vozaru mogla da nastane zbog toga što mu nisu vraćeni svi primerci teretnice.

Ako je u slučajevima odustajanja od ugovora naručiocu prevoza izdat prepis tovarnog lica, naručilac prevoza može da odustane od ugovora ako vozaru vrati primljeni prepis tovarnog lista ili da obezbeđenje za štetu koja bi mogla da nastane zbog toga što vozaru nije vraćen prepis tovarnog lista.

b) Odgovornost vozara za štetu na robi i za zakašnjenje u predaji robe

Osnov odgovornosti

Član 353.

Vozar je odgovoran za štetu nastalu gubitkom ili oštećenjem robe, ili štetu nastalu zbog zakašnjenja u predaji robe, od trenutka preuzimanja robe na prevoz u skladu sa članom 255. ovog zakona, do trenutka predaje robe u skladu sa članom 340. ovog zakona, ako ne dokaže da je šteta nastala usled okolnosti koje se nisu mogle izbeći pažnjom urednog vozara ili čije posledice nije mogao da spreči.

Ugovorom o prevozu robe strane mogu da predvide odgovornost vozara za štetu nastalu gubitkom ili oštećenjem robe u periodu pre ukrcavanja robe na brod ili nakon iskrcavanja robe sa broda.

Član 354.

Zakašnjenje u predaji robe postoji ako roba nije predata primaocu u ugovorenom roku, ili kada taj rok nije ugovoren, ako roba nije predata primaocu u primerenom roku.

Član 355.

U slučaju sumnje da li je gubitak, oštećenje ili manjak robe nastao na području pomorske ili unutrašnje plovidbe, pretpostavlja se, dok vozar suprotno ne dokaže, da su nastali na području unutrašnje plovidbe i da se primenjuju odredbe ovog zakona o odgovornosti za štetu na robi u unutrašnjoj plovidbi.

Stav 1. ovog člana primenjuje se i na odgovornost vozara za zakašnjenje u predaji robe.

Odgovornost za lica koja rade za vozara

Član 356.

Za radnje i propuste zapovednika broda, drugih članova posade broda i drugih lica koja rade za vozara, vozar odgovara kao za svoje radnje i propuste, ako ta lica postupaju u okviru svojih ovlašćenja.

U slučaju da prevoz obavlja stvarni vozar, vozar je odgovoran za radnje i propuste stvarnog vozara i lica koja rade za stvarnog vozara, ako su postupali u okviru svojih ovlašćenja.

U slučaju da je podneta tužba protiv lica koja rade za vozara ili stvarnog vozara, ta lica imaju pravo da se pozivaju na ista ona isključenja i ograničenja odgovornosti na koja vozar ili stvarni vozar mogu da se pozivaju u skladu sa odredbama ovog zakona, ako dokažu da su postupali u okviru svojih ovlašćenja.

Locman broda kojeg odredi nadležni organ i koji ne može da se izabere slobodno, ne može da se smatra licem koje radi za vozara u smislu stava 1. ovog člana.

Posebni slučajevi isključenja odgovornosti u unutrašnjoj plovidbi

Član 357.

Vozar i stvarni vozar u unutrašnjoj plovidbi neće odgovarati ako je do gubitka, oštećenja ili zakašnjenja došlo zbog neke od sledećih okolnosti ili rizika:

- 1) radnji ili propusta krcatelja, primaoca robe ili lica koje je ovlašćeno da raspolaže robom;
- 2) rukovanja robom, ukrcavanja, slaganja ili iskrčavanja robe od strane krcatelja ili primaoca ili trećih lica koja rade za račun krcatelja ili primaoca;
- 3) prevoza robe na palubi broda ili u otvorenim skladištima broda, ako je to dogovoreno sa krcateljem ili je u skladu sa običajima u prevozu konkretne robe ili to zahtevaju propisi;
- 4) prirodnih osobina robe zbog kojih je roba izložena potpunom ili delimičnom gubitku ili oštećenju, posebno zbog lomova, rđe, truljenja, sušenja, curenja, normalnog kala (u zapremini ili težini) ili delovanja štetočina ili glodara;
- 5) odsustva ili neispravne ambalaže, ako je roba po svojoj prirodi podložna gubicima ili oštećenjima kada nije upakovana ili je ambalaža neispravna;
- 6) nedovoljnih ili netačnih identifikacionih oznaka robe;

7) pružanja pomoći ili spašavanja, ili pokušaja pružanja pomoći ili spašavanja na unutrašnjim vodnim putevima;

8) prevoza živih životinja, osim u slučaju da vozar nije preduzeo odgovarajuće mere ili nije poštovao uputstva predviđena ugovorom o prevozu.

Kada se prema okolnosti konkretnog slučaja šteta može pripisati jednom ili više rizika ili okolnosti iz stava 1. ovog člana, pretpostavlja se da je prouzrokovana tim okolnostima ili tim rizicima.

Pretpostavka iz stava 2. ovog člana, ne važi ako oštećena strana dokaže da gubitak nije nastao ili nije nastao isključivo kao posledica jedne od okolnosti ili rizika iz stava 1. ovog člana.

Izuzeti slučajevi isključenja odgovornosti u pomorskoj plovidbi

Član 358.

Vozar i stvarni vozar pomorskog broda ne odgovaraju za gubitak ili oštećenje robe koji su nastali ili proizašli iz nesposobnosti broda za plovidbu, pod uslovom da se ta šteta ne može pripisati propustu upotrebe dužne pažnje vozara da pre i na početku putovanja brod osposobi za plovidbu, primereno opremi, popuni posadom, snabde zalihama, ili da osposobi i dovede u ispravno stanje brodska skladišta, hladnjače i druge delove broda u koje se roba ukrcava, tako da budu odgovarajući za preuzimanje, prevoz i čuvanje robe.

Ako je gubitak ili oštećenje na robi nastalo zbog nesposobnosti broda za plovidbu, teret dokaza o upotrebi dužne pažnje je na vozaru ili drugom licu koje se poziva na oslobađanje od odgovornosti u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Vozar i stvarni vozar pomorskog broda neće odgovarati za gubitak ili oštećenje robe koji su nastali ili proizilaze iz:

- 1) požara, ako nije prouzrokovan ličnom radnjom ili krivicom vozara;
- 2) više sile, pomorske nezgode, ratnih događaja, međunarodnih zločina na moru, građanskih nemira i pobune;
- 3) sanitarnih ograničenja ili drugih mera i radnji državnih organa;
- 4) radnji ili propusta krcatelja ili lica ovlašćenih da raspolažu teretom, ili lica koja za njih rade;
- 5) štrajka ili bilo kojih drugih smetnji koje potpuno ili delimično sprečavaju rad;
- 6) spasavanja ili pokušaja spasavanja ljudi i imovine na moru;
- 7) skretanja broda u slučajevima iz tačke 6. ovog stava ili zbog drugih opravdanih razloga;
- 8) prirodnog gubitka u težini ili zapremini robe ili oštećenja, ili gubitaka koji nastaju zbog sopstvene mane, skrivene mane ili posebne prirode robe;
- 9) nedovoljnog pakovanja ili nejasnih ili nedovoljno trajnih oznaka na teretu;
- 10) bilo kog drugog razloga koji ne proizilazi iz lične radnje ili krivice vozara ili drugog lica u službi vozara, pri čemu će u tom slučaju teret dokaza da gubitak ili oštećenje robe nisu nastali kao posledica lične radnje ili krivice vozara ili drugog lica u službi vozara, biti na licu koje traži da se koristi pravom na isključenje odgovornosti.

Član 359.

Lice koje bez znanja vozača izvrši ukrcavanje robe, odgovara vozaču za štetu koja mu je ukrcavanjem te robe prouzrokovana.

Član 360.

Vozač odgovara za vrednost izgubljene robe ili njenog dela i za umanjene vrednosti oštećene robe.

Za robu predatu sa zakašnjenjem vozač odgovara za štetu prouzrokovanu zakašnjenjem, za dalju štetu koja proizađe iz zakašnjenja, kao i za štetu iz stava 1. ovog člana ako je takva šteta nastala kao posledica zakašnjenja, pod uslovom da je zakašnjenje prouzrokovano krivicom vozača.

Izuzetno od st. 1. i 2. ovog člana, vozač koji u skladu sa odredbama ovog zakona ne može da ograniči svoju odgovornost, odgovara za svaku štetu prouzrokovanu gubitkom, manjkom ili oštećenjem robe ili zakašnjenjem u predaji robe.

Prijava štete

Član 361.

Pretpostavlja se, dok primalac robe ne dokaže suprotno, da je prihvatanjem robe bez njegovog prigovora, vozač isporučio robu u stanju i količini kako je naznačeno u teretnici, odnosno u tovarnom listu, ili ako prevozna isprava nije izdata, onako kako mu je predata na prevoz.

Vozač i primalac robe mogu da zahtevaju da se stanje i količina robe proveri u trenutku njene predaje uz prisustvo obe strane.

Ako su gubici i štete na robi vidljivi, svaki prigovor primaoca robe mora da bude sačinjen u pisanoj formi, ukazujući na opštu prirodu štete, najkasnije u trenutku isporuke, osim ako su primalac robe i vozač zajednički izvršili proveru stanja robe.

Ako gubici i štete na robi nisu vidljivi, svaki prigovor primaoca robe mora da bude sačinjen u pisanoj formi, ukazujući na opštu prirodu štete, najkasnije u roku od sedam uzastopnih dana od trenutka isporuke. U ovom slučaju, oštećena strana mora da dokaže da je šteta prouzrokovana u periodu dok je roba bila pod nadzorom vozača.

Nadoknada štete se ne duguje za štete koje nastanu kao posledica zakašnjenja u isporuci, osim ako primalac robe dokaže da je obavestio vozača o kašnjenju u roku od 21 uzastopnog dana nakon isporuke robe i da je to obaveštenje stiglo do vozača.

Sporazum ugovornih strana koji je zaključen suprotno st. 1-5. ovog člana, koji je na štetu korisnika prevoza, nema pravno dejstvo.

Vozač i primalac robe su dužni da u granicama mogućnosti međusobno olakšaju utvrđivanje stanja robe i količine prilikom njenog preuzimanja.

Član 362.

Prilikom utvrđivanja količine manjka predate robe, uzima se u obzir i uobičajeni rastur tokom prevoza.

U slučaju gubitka robe, rastur se ne uzima u obzir.

Rastur iz stava 1. ovog člana računa se prema običajima mesta luke, odnosno pristaništa iskrcavanja.

Obračun naknade štete

Član 363.

U slučaju da je vozar odgovoran za potpuni gubitak robe, iznos naknade štete koju je dužan da plati jednak je vrednosti robe u mestu i na dan njene predaje u skladu sa ugovorom o prevozu.

Predaja robe neovlašćenom licu smatra se gubitkom.

U slučaju delimičnog gubitka ili oštećenja robe, vozar odgovara samo do visine tako izgubljene vrednosti.

Visina štete za oštećenu robu, određuje se u visini razlike između tržišne vrednosti te robe u neoštećenom stanju i tržišne vrednosti te robe u oštećenom stanju.

Vrednost robe utvrđuje se prema njenoj vrednosti na berzi, a ako ista ne postoji onda prema tržišnoj vrednosti ili, ako ne postoji ni jedna ni druga - u skladu sa uobičajenom vrednošću robe iste vrste i kvaliteta na odredištu.

U slučaju robe koja je po svojoj prirodi podložna kaliranju prilikom prevoza, vozar će, bez obzira na dužinu prevoza, odgovarati samo za onaj deo gubitka koji premašuje prirodno kaliranje (u zapremini ili težini) koje su strane ugovornice dogovorile u ugovoru o prevozu ili, ako ga nisu dogovorile, prema važećim propisima i običajima koji važe na odredištu.

Odredbe ovog člana ne isključuju pravo vozara na vozarinu koja je predviđena ugovorom o prevozu ili, kada vozarina nije posebno dogovorena, onu koja je predviđena domaćim propisima ili običajima koji se primenjuju.

Član 364.

Odredbe čl. 360, 363. i 366. ovog zakona, primenjuju se i kada zapovednik broda, drugi član posade broda ili drugi službenik i zastupnik čije usluge vozar koristi u izvršenju ugovora o prevozu, odgovaraju prema opštim propisima za naknadu štete prouzrokovane manjkom, gubitkom ili oštećenjem robe, ako se dokaže da je šteta prouzrokovana na radu ili u vezi sa radom, odnosno u vršenju službe ili u vezi sa službom.

Zastarevanje prava na podnošenje tužbe

Član 365.

Tužbe podnete u vezi ugovora o prevozu robe zastarevaju u roku od godinu dana od dana kada je roba predata ili je trebala da bude predata primaocu robe.

Dan početka zastarelosti nije obuhvaćen rokom.

Lice protiv kojeg je podneta tužba može u svakom trenutku, tokom roka zastarelosti, da produži taj rok upućivanjem oštećenom licu odgovarajuće izjave u pismenoj formi. Ovaj se rok može ponovo produžiti putem jedne ili više drugih izjava.

Podnošenje zahteva za vreme sudskog postupka radi primene prava na ograničenje odgovornosti za svako potraživanje koje proizlazi iz događaja koji je prouzrokovao štetu, prekida zastarevanje.

Tužba za naknadu štete protiv lica koje se smatra odgovornim u skladu sa odredbama ovog zakona, može da se podnese i nakon isteka roka zastarelosti iz st. 1. i 2. ovog člana, ako je podneta u roku od 90 dana od dana kada je lice koje podnosi tužbu za naknadu štete namirilo potraživanja ili je pozvano na sud ili ako se postupak vodio u dužem roku od onog koji je propisan.

Pravo na podnošenje tužbe po isteku roka zastarelosti ne može da se ostvari u obliku protivtužbe ili prebijanja potraživanja (prigovora).

Najviši iznosi ograničenja odgovornosti

Član 366.

Vozar odgovara za naknadu štete za oštećenje, manjak ili gubitak robe najviše u iznosu od 666,67 obračunskih jedinica po koletu ili drugoj jedinici robe ili dve obračunske jedinice po kilogramu bruto težine izgubljene ili oštećene robe, kako je navedeno u prevoznoj ispravi, prema tome koji je iznos viši.

Pod jedinicom robe u smislu stava 1. ovog člana, kod robe u rasutom stanju podrazumeva se metarska tona ili kubni metar, odnosno druga mera prema tome na osnovu koje jedinice mere je vozarina ugovorena.

Ako vozarina nije ugovorena po jedinici mere, za robu u rasutom stanju pod jedinicom mere podrazumeva se jedinica mere na osnovu koje se uobičajeno ugovara vozarina u mestu ukrcaja.

U unutrašnjoj plovidbi, ako je koletu ili druga jedinica robe kontejner i ako u prevoznoj ispravi nije naveden broj koleta ili jedinica robe koji su upakovani u kontejner, iznos od 666,67 obračunskih jedinica zamenjuje se iznosom od 1.500 obračunskih jedinica za prazan kontejner i, dodatno, iznos od 25.000 obračunskih jedinica za robu koja je smeštena u kontejner.

Ako se za grupisanje robe koristi kontejner, paleta ili slična oprema za transport, svako koletu ili druga jedinica robe za koju je u prevoznoj ispravi navedeno da se nalaze u ili na toj opremi za transport, smatraju se posebnim koletom ili drugom jedinicom robe.

Pored izuzetaka iz stava 5. ovog člana, roba koja se nalazi u ili na opremi za transport iz stava 5. ovog člana smatra se jednom jedinicom tereta.

U slučaju da se oprema za transport iz stava 5. ovog člana, izgubi ili ošteti, ista se smatra posebnom jedinicom tereta, ako ona nije u svojini vozara ili je on nije stavio na raspolaganje.

U slučaju štete nastale zbog zakašnjenja u isporuci, vozar odgovara samo u iznosu do vrednosti vozarine.

Ukupan iznos naknade štete, obračunat na osnovu st. 1. i 8. ovog člana, ne može da bude viši od iznosa ograničene odgovornosti koji je utvrđen na osnovu stava 1. ovog člana, u slučaju potpunog gubitka robe u pogledu koje je takva odgovornost nastala.

Najviši iznosi ograničenja odgovornosti iz stava 1. ovog člana ne primenjuju se:

- 1) ako su priroda i viša vrednost robe ili opreme za transport izričito navedeni u prevoznoj ispravi i ako vozar nije osporio te podatke, ili
- 2) kada su strane izričito ugovorile više granice odgovornosti.

Ukupan iznos naknade štete koji može da se potražuje od vozara, stvarnog vozara i lica koja rade za njih za nanošenje jedne iste štete, ne može u ukupnom iznosu da bude veći od iznosa ograničenja odgovornosti propisanih ovim članom.

Član 367.

Iznosi iz člana 366. ovog zakona preračunavaju se u dinare prema njegovoj vrednosti na dan donošenja presude ili na drugi dan koji su ugovorne strane sporazumno odredile.

Vrednost dinara izražena u jedinicama Specijalnog prava vučenja obračunava se u skladu sa metodom određivanja vrednosti koju tog dana primenjuje Međunarodni monetarni fond za svoje operacije i transakcije.

Član 368.

Naručilac prevoza, odnosno krcatelj može, u sporazumu sa vozarom, da povisi granicu vozareve odgovornosti iz člana 366. ovog zakona, naznačujući tako povišenu vrednost robe po jedinici robe.

Ako je izdata prevozna isprava, sporazum stranaka o povišenju vozareve odgovornosti koji nije naveden u toj ispravi ne proizvodi pravno dejstvo u korist primaoca koji nije ni naručilac ni krcatelj.

Član 369.

Pretpostavlja se da vrednost robe odgovara iznosu koji strane sporazumno utvrde na osnovu člana 368. ovog zakona, dok vozar protivno ne dokaže.

Član 370.

Zapovednik broda, drugi član posade broda i ostali službenici i zastupnici čije usluge vozar koristi u izvršenju ugovora o prevozu, odgovaraju do iznosa iz člana 366. stav 1. ovog zakona, i kada je vozar na osnovu člana 368. ovog zakona povisio granicu svoje odgovornosti.

Gubitak prava na ograničenje odgovornosti

Član 371.

Vozar ili stvarni vozar ne može da se poziva na isključenje ili ograničenje odgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona ili ugovorom o prevozu, ako se dokaže da je prouzrokovao štetu ličnom radnjom ili propustom, s namerom da prouzrokuje takvu štetu ili bezobzirno znajući da će šteta verovatno nastati.

Službenici i zastupnici koji postupaju po nalogu vozara ili stvarnog vozara ne mogu se pozivati na isključenje ili ograničenje odgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona ili ugovorom o prevozu, ako je dokazano da su oni prouzrokovali štetu na način iz stava 1. ovog člana.

Vozar se ne može pozivati na ograničenje odgovornosti ako je ugovorom između vozara i krcatelja izričito predviđeno da će roba biti ukrcana ispod palube broda, a gubitak, oštećenje ili zakašnjenje je nastalo kao posledica prevoza na palubi broda.

Član 372.

Isključenja i oslobođenja od odgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona ili ugovora o prevozu primenjuju se na sve tužbe povodom gubitka, oštećenja ili zakašnjenja u predaji robe koja je predmet ugovora o prevozu, bez obzira da li se tužba zasniva na ugovornoj, odnosno vanugovornoj odgovornosti ili na nekom drugom pravnom osnovu.

Granice slobode ugovaranja

Član 373.

Svaka ugovorna odredba kojom se predviđa isključivanje, ograničavanje ili povećavanje odgovornosti vozača, stvarnog vozača ili lica koja rade za njih, prebacivanje tereta dokazivanja ili skraćivanje rokova za potraživanje ili zastarevanje iz čl. 361. i 365. ovog zakona, je ništava.

Ništava je i svaka odredba ugovora kojom se predviđa ustupanje vozaču prihoda od osiguranja robe.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, dozvoljene su ugovorne odredbe koje određuju da vozač ili stvarni vozač ne odgovaraju za štetu koja je nastala:

1) radnjom ili propustom zapovednika broda, locmana ili bilo kog drugog lica koje radi na brodu tokom plovidbe ili za vreme sastavljanja ili rastavljanja potiskivanog ili tegljenog sastava, pod uslovom da je vozač ispunio obavezu koja se odnosi na posadu iz člana 254. stav 1. ovog zakona, osim kada radnja ili propust proizilaze iz namere da se pričinu šteta ili bezobzirno sa znanjem da će takva šteta verovatno nastati;

2) usled požara ili eksplozije na brodu kada nije moguće dokazati da je požar ili eksplozija posledica greške vozača, stvarnog vozača, lica koja rade za njih, odnosno zbog neispravnosti broda;

3) zbog neispravnosti sopstvenog ili iznajmljenog, odnosno čarterovanog broda koje su postojale pre početka putovanja, ako se dokaže da te neispravnosti nisu mogle biti otkrivene pre početka putovanja uprkos upotrebi dužne pažnje.

Izuzetno od stava 3. tačka 1) ovog člana, vozač pomorskog broda ne odgovara za oštećenje, manjak ili gubitak robe, kao i zakašnjenje u predaji robe, koji su prouzrokovani radnjama ili propustima zapovednika broda, drugih članova posade broda i ostalih lica koje rade za vozača u vršenju njihovih dužnosti, u plovidbi i rukovanju brodom, osim ako ovo pravo vozača nije isključeno ugovorom.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na odgovornost vozača, vozač može ugovorom menjati u svoju korist i u slučaju:

- 1) prevoza živih životinja;
- 2) prevoza robe koja se na osnovu pismenog pristanka krcatelja smešta na palubi;
- 3) štete zbog zakašnjenja.

Odredbe ugovora koje su suprotne st. 1-5. ovog člana nemaju pravno dejstvo.

Suprotnost pojedinih odredaba ugovora iz stava 6. ovog člana sa st. 1-5. ovog člana, ne utiče na valjanost ostalih odredaba ugovora.

Član 374.

Odredbe čl. 353-373. ovog zakona primenjuju se i na ugovor o slot čarteru, a na količinski ugovor ako je to ugovoreno.

Odredbe ovog zakona o odgovornosti vozača za prevoz robe ne utiču na primenu odredaba ovog zakona kojima se uređuje zajednička havarija.

Odredbe čl. 353-373. ovog zakona ne utiču na prava i obaveze vozača ili stvarnog vozača u skladu sa čl. 167-184. ovog zakona.

3. Količinski ugovor

Član 375.

Količinski ugovor se zaključuje između naručioca koji nudi za prevoz određenu količinu robe podeljenu na više putovanja, i vozara koji se obavezuje da putovanja izvrši u određenom vremenskom periodu, brodom, odnosno brodovima odgovarajućim za izvršenje ugovorenih putovanja.

Ako više ugovorenih putovanja treba da se izvrši uzastopno određenim brodom, odredbe čl. 375-385. se ne primenjuju.

Pravo izbora

Član 376.

Ako ugovor dozvoljava određivanje ukupnog obima količine robe za prevoz, pravo izbora pripada naručiocu.

Ako ugovor dozvoljava određivanje ukupne količine robe koja treba da se preveze na svakom putovanju, pravo izbora pripada vozaru.

Obaveze naručioca

Član 377.

Naručilac priprema raspored ukrcavanja koji mora da bude razumnog trajanja u odnosu na vremenski period trajanja ugovora, i o izvršenom rasporedu na vreme obaveštava vozara.

Naručilac vodi računa da količina roba koja je predviđena ugovorom bude razumno podeljena tokom trajanja ugovora, vodeći računa o veličini broda i/ili brodova koji će se koristiti.

Član 378.

Naručilac je dužan da unapred pruži obaveštenje o pojedinim isporukama u razumnom roku.

Obaveštenje mora da sadrži podatak o najkasnijem roku kada će roba biti spremna za ukrcavanje.

Obaveze vozara

Član 379.

Nakon davanja obaveštenja o ukrcavanju vozar je dužan da obezbedi brod koji je odgovarajući za izvršenje putovanja u ugovorenom roku.

Vozar je dužan da na vreme obavesti naručioca kojim će brodom izvršiti putovanje, o prevoznom kapacitetu broda, kao i o očekivanom vremenu dolaska broda u luku ukrcavanja.

Vozar nije dužan da obezbedi brod za robu koja nije spremna za ukrcavanje do isteka ugovorenog roka, osim ako zakašnjenje nije prouzrokovano okolnostima koje su izvan njegove kontrole i ako zakašnjenje nije značajno.

Član 380.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje izvršenje putovanja kod ugovora o prevozu pojedine robe, odnosno kod ugovora o prevozu robe celim brodom ili

određenim delom broda na jedno ili više uzastopnih putovanja, primenjuju se na svako pojedinačno putovanje količinskog ugovora.

Ako vozar nema više obavezu izvršenja određenog putovanja zbog okolnosti za koje je odgovoran, naručilac ima pravo da zahteva prevoz te robe ili odgovarajuće količine druge robe.

Ako neizvršenje jednog putovanja daje osnovu za pretpostavku da sledeća putovanja neće biti izvršena bez značajnog zakašnjenja, naručilac ima pravo da raskine ugovor u odnosu na ostatak ugovorenog perioda.

Obaveštenje o ukrcavanju i raspored ukrcavanja dati sa zakašnjenjem

Član 381.

Ako naručilac propusti da na vreme da obaveštenje o ukrcavanju, vozar ima pravo da odredi dodatno razumno vreme.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana bude prekoračeno, vozar ima pravo da pruži obaveštenje o brodu u skladu sa članom 379. ovog zakona i u skladu sa postojećim rasporedom ukrcavanja ili da raskine ugovor za konkretno putovanje.

Član 382.

Ako je zakašnjenje takve prirode da se može očekivati značajno zakašnjenje i sledećih ukrcavanja, vozar ima pravo da raskine ugovor za preostali period.

Ako naručilac ne dostavi vozaru na vreme obaveštenje o rasporedu ukrcavanja pojedinih količina, vozar ima pravo da odredi dodatno razumno vreme za izvršenje svoje obaveze.

Ako vreme iz stava 2. ovog člana bude prekoračeno, vozar ima pravo da raskine ugovor za preostalo ugovoreno vreme.

Vozar ima pravo na naknadu štete osim ako je zakašnjenje nastalo kao posledica okolnosti koje naručilac nije mogao da zna u vreme zaključenja ugovora, kao što su izvozne i uvozne zabrane ili druge mere nadležnih organa, slučajna propast celokupne ugovorene robe količinskim ugovorom ili ako se radi o specifičnoj robi koja ne može da se zameni, kao i zbog drugih okolnosti slične prirode.

Zakašnjenje u određivanju broda

Član 383.

Ako vozar ne dostavi na vreme obaveštenje o brodu, naručilac može da odredi dodatni razumni rok.

Ako rok iz stava 1. ovog člana bude prekoračen, naručilac ima pravo da raskine ugovor za konkretno putovanje.

Ako je zakašnjenje takve prirode da se može očekivati značajno zakašnjenje obaveštenja u vezi sa brodom za sledeća ukrcavanja, naručilac ima pravo da raskine ugovor za preostali vremenski period.

Naručilac ima pravo na naknadu štete osim ako je zakašnjenje nastalo kao posledica okolnosti koje su bile izvan kontrole vozara i koje vozar nije mogao razumno da uzme u obzir u trenutku zaključenja ugovora, ili kao posledica okolnosti koje vozar nije mogao razumno da spreči.

Član 384.

Ako vozarina, prekostojnice ili druge obaveze koje proizilaze iz ugovora nisu plaćeni na vreme, vozar može da odredi dodatni razumni rok za plaćanje.

Ako obaveza nije ispunjena ni u roku iz stava 1. ovog člana, vozar ima pravo da obustavi izvršenje ugovora ili da raskine ugovor ako zakašnjenje predstavlja značajnu povredu ugovora.

Vozar ima pravo na naknadu štete u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, za gubitke koji su nastali usled obustave izvršenja ili raskida ugovora, od trenutka prekida preostalih putovanja.

Prilikom završetka određenog putovanja u skladu sa ugovorom, vozar ima pravo da zadrži predaju robe u odnosu na iznos koji mu se duguje u skladu sa ugovorom. U odnosu na treća lica koji su držaoci teretnice koja je ispostavljena od strane vozara, odredbe ovog stava se primenjuju ako je postojanje zahteva bilo uneto u teretnicu.

Član 385.

Ako za vreme trajanja ugovora dođe do početka rata ili nastanka ratnih okolnosti ili znatnog povećanja rizika za nastanak rata i ako takve okolnosti znatno utiču na izvršenje ugovora, ugovorne strane imaju pravo da otkazu ugovor bez odgovornosti za eventualnu štetu.

Strana koja želi da otkáže ugovor dužna je da o tome obavesti drugu stranu bez odlaganja.

Ako strana ne postupi u skladu sa stavom 2. ovog člana, biće odgovorna za naknadu štete.

4. Ugovor o korišćenju određenog brodskog prostora za smeštaj kontejnera (Slot Charter)

Član 386.

Ugovorom o korišćenju određenog brodskog prostora za smeštaj kontejnera vozar se obavezuje da stavi naručiocu na raspolaganje određeni brodski prostor za smeštaj kontejnera (u daljem tekstu: slot), a naručilac se obavezuje da za to plati odgovarajuću naknadu.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može da se zaključi za određeno vreme ili za određeno putovanje ili za više putovanja.

Član 387.

Naručilac može da zaključi sa trećim licem ugovor o prevozu kontejnera tog trećeg lica korišćenjem ugovorenog brodskog prostora broda na koji se odnosi ugovor o korišćenju određenog brodskog prostora za smeštaj kontejnera (slot podčarter).

Na obaveze koje proističu iz ugovora zaključenog u skladu sa stavom 1. ovog člana, shodno se primenjuje član 247. ovog zakona.

Ugovorom može da se ugovori obaveza naručioca da u slučaju slot podčartera jemči da treće lice neće istaći nikakvo potraživanje za naknadu štete na kontejneru protiv vozara, kao i da će naknaditi vozaru celokupnu štetu koju bi vozar morao da plati trećim licima na ime naknade takve štete.

Naručilac može da stavi na raspolaganje trećem licu ugovorene slotove iz ugovora o slot čarteru samo na osnovu prethodne pismene saglasnosti vozara.

Član 388.

Vozar je dužan da naručiocu stavi na raspolaganje ugovoreni broj slotova.

Vozar je dužan da obezbedi pravilno ukrcavanje i iskrcavanje kontejnera, kao i da kontejnere i robu uredno preveze od ukrcajne do iskrcajne luke, u skladu sa ugovorom.

Ako je ugovoren prevoz kontejnera sa rashladnim uređajem, vozar je dužan da obezbedi električnu energiju i opremu koja je potrebna za održavanje određene temperature u kontejneru (hlađena roba).

Vozar je dužan da naručiocu dostavi red plovidbe u najkraćem mogućem roku, kao i da ga pravovremeno obaveštava o eventualnim očekivanim promenama reda plovidbe.

Član 389.

Naručilac ima pravo da ugovorene slotove stalno popunjava kontejnerima u lukama u koje brod uplovljava u okviru ugovorenog reda plovidbe.

Ugovorom može da se ograniči ukupna težina kontejnera koja može da se ukrca u ugovoreni broj slotova.

Težina iz stava 2. ovog člana obuhvata i težinu robe u kontejnerima.

Ako su pojedini ugovoreni slotovi ostali neiskorišćeni zato što su ukrcani kontejneri dostigli ugovorenu granicu težine iz stava 2. ovog člana, vozar ima pravo da slobodno raspolaže neiskorišćenim slotovima, pod uslovom da u sledećoj luci u kojoj naručilac ima kontejnere sa robom za ukrcavanje, ti slotovi budu slobodni i raspoloživi za ukrcavanje tih kontejnera.

Član 390.

Ukrcavanje i iskrcavanje kontejnera u brod vrši naručilac.

Vozar može da preduzima poslove ukrcavanja i iskrcavanja kontejnera u svojstvu agenta naručioca, ako je to predviđeno ugovorom.

Vozar može da u ime naručioca potpisuje dokument kojim se potvrđuje prijem kontejnera sa robom, ako je to predviđeno ugovorom.

Član 391.

Naručilac je dužan da vozaru dostavi precizne i tačne informacije i dokumentaciju koja se odnosi na robu i kontejnere.

Vozar ima pravo da otvori kontejner i izvrši uvid u njegovu sadržinu, ako je to pravo kontrole ugovoreno ili ako opravdano posumnja u tačnost deklarisanе sadržine kontejnera.

Ako je brod zadržan, odnosno zaplenjen zato što je u kontejnerima prevožena roba čiji je prevoz zabranjen, naručilac snosi troškove tog zadržavanja, odnosno zaplene broda.

Član 392.

Naručilac je odgovoran za pravilno slaganje, pričvršćivanje, obezbeđivanje i pakovanje robe u kontejneru, kao i za štetu koja je usled neodgovarajućeg slaganja robe naneta brodu, odnosno robi drugih čartera.

Naručilac nije dužan da naknadi štetu vozaru koja je prouzrokovana greškom lučkih slagača koju vozar nije mogao od njih da nadoknadi, ako je to predviđeno ugovorom.

Član 393.

Za uredno izvršenje radnji zapovednika i drugih članova posade koje se odnose na ukrcavanje, slaganje, čuvanje i iskrcavanje kontejnera i robe, odgovara vozar.

Zapovednik broda, odnosno drugi član posade dužni su da vode dnevnik i druge brodske knjige i isprave koje se odnose na stanje kontejnera, kao i da ga daju na uvid naručiocu na njegov zahtev, ako je to predviđeno ugovorom.

Član 394.

Naručilac je dužan da plati naknadu za korišćenja slotova, za svako započeto putovanje, bez obzira da li je iskoristio sve ugovorene slotove, osim u slučaju ako je vozar iskoristio pravo iz člana 389. stav 4. ovog zakona.

Visina naknade iz stava 1. ovog člana, kao i mesto i vreme plaćanja naknade uređuje se ugovorom.

Naručilac snosi troškove koji se odnose na kontejnere i robu, uključujući troškove pripreme kontejnera za ukrcavanje.

Ugovorom se može urediti i obaveza plaćanja dodatnih iznosa od strane naručioca, kao što su iznosi za korišćenje električne energije i opreme koja je potrebna za održavanje određene temperature u kontejneru.

Vozar snosi troškove naknada, taksi i drugih sličnih plaćanja koja su potrebna za izvršenje ugovora, a koja se odnose na brod.

Naručilac snosi troškove naknada, taksi i drugih sličnih plaćanja koja su potrebna za izvršenje ugovora, a koja se odnose na kontejnere i robu koja je složena u kontejnere.

5. Ugovor o prevozu putnika i prtljaga

a) Zajedničke odredbe

Član 395.

Pod stvarnim vozarom u smislu čl. 395-454. ovog zakona podrazumeva se lice različito od vozara, bilo da je vlasnik broda, naručilac iz ugovora o upotrebi broda ili operater broda, koji stvarno vrši prevoz u celini ili samo jedan deo prevoza.

Član 396.

Ugovor o prevozu putnika i prtljaga je ugovor koji zaključuje vozar ili u čije ime se taj ugovor zaključuje za prevoz putnika ili putnika i njegovog prtljaga, u zavisnosti od slučaja.

Ugovorom o prevozu putnika, vozar se obavezuje naručiocu da će prevesti jednog ili više putnika, a naručilac da će platiti prevozninu.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje ugovor o prevozu putnika i prtljaga, primenjuju se i na kružna putovanja.

Član 397.

Visina prevoznine određuje se ugovorom.

Prevoznina se plaća prilikom izdavanja putne karte, a ako putna karta nije izdata, prilikom ulaska na brod, ako nije drugačije ugovoreno.

Ugovorni uslovi ili tarife koje primenjuje vozar ili prodavac putnih karata nude se bez direktne ili indirektno diskriminacije po osnovu nacionalnosti putnika ili po osnovu mesta poslovnog sedišta vozara ili prodavca putne karte.

Član 398.

Vozar je dužan da izda putniku, na njegov zahtev, putnu kartu.

Putna karta može da glasi na ime ili na donosioca.

Putna karta može da se izda u elektronskom obliku.

Član 399

Pretpostavlja se da sadržaj putne karte odgovara zaključenom ugovoru, dok se protivno ne dokaže.

Nepostojanje, neispravnost ili gubitak putne karte ne utiču na postojanje, valjanost ni na sadržaj ugovora o prevozu.

Član 400.

Prigovor protiv sadržaja putne karte na donosioca može se staviti samo prilikom njenog izdavanja.

Prigovor protiv sadržaja putne karte na ime može se staviti dok putovanje nije započeto, ako nije drugačije ugovoreno.

Član 401.

Putna karta koja glasi na ime, ne može da se prenese na drugo lice bez saglasnosti vozara.

Putna karta koja glasi na donosioca ne može da se, nakon što je putnik započeo putovanje, prenese na drugo lice bez saglasnosti vozara.

Član 402.

Putnik koji se ukrca bez putne karte koju je morao da nabavi pre ukrcavanja, dužan je da se odmah javi zapovedniku ili drugom ovlašćenom članu posade broda.

Putnika bez putne karte iz stava 1. ovog člana zapovednik broda može iz opravdanih razloga da iskrca.

Putnik bez putne karte plaća prevozninu od luke, odnosno pristaništa ukrcaja do luke, odnosno pristaništa iskrcaja, a ako se nije na vreme javio zapovedniku ili drugom ovlašćenom članu posade broda dužan je da plati dvostruku prevozninu za pređeni put.

Lukom, odnosno pristaništem ukrcaja putnika, smatra se polazna luka, odnosno pristanište broda, ako se ne može utvrditi da se putnik ukrcao u drugoj luci, odnosno pristaništu.

Član 403.

Putnik može da odustane od ugovora, ako brod ne započne putovanje u granicama unutrašnjih voda Republike Srbije jedan čas posle vremena koje je određeno ugovorom ili redom plovidbe, a van tih granica dvanaest časova posle vremena koje je određeno ugovorom ili redom plovidbe.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, putnik ima pravo na povraćaj prevoznine.

Ako je do zakašnjenja početka putovanja broda došlo namerno ili krajnjom nepažnjom vozara, odnosno lica koja rade za vozara, vozar je dužan da putniku nadoknadi štetu.

Član 404.

Prevoznina se ne vraća, ako putnik ne dođe na brod do odlaska broda ili ako za vreme puta odustane od putovanja.

Član 405.

Vozar je dužan da vrati prevozninu putniku čija karta glasi na ime, ako putnik odustane od putovanja u plovidbi u granicama unutrašnjih voda Republike Srbije šest časova pre početka putovanja, a u plovidbi van tih granica tri dana pre početka putovanja.

U slučaju odustajanja od putovanja u smislu stava 1. ovog člana, vozar ima pravo da zadrži najviše do 10% od iznosa prevoznine.

Član 406.

Ako je putna karta izdata na donosioca, vozar je dužan, ako drugačije ne proizlazi iz putne karte, da vrati prevozninu putniku, pod uslovom da je odustao od putovanja jedan čas pre početka putovanja.

U slučaju odustajanja od putovanja u smislu stava 1. ovog člana, vozar ima pravo da zadrži najviše do 10% od iznosa prevoznine.

b) Obaveze vozara i lučkog operatera u slučaju otkaza polaska ili kašnjenja u polasku

Član 407.

Ako prilikom prevoza putnika, odnosno kružnog putovanja dođe do otkaza ili zakašnjenja u polasku, putnike koji polaze sa lučkog terminala ili putnike koji polaze iz luke, odnosno putničkog pristaništa vozar ili, kada je to odgovarajuće, lučki operater dužni su da obaveste u najkraćem mogućem roku, a najkasnije 30 minuta od vremena polaska predviđenog redom plovidbe, o očekivanom vremenu polaska i dolaska na odredište.

Ako zbog otkaza ili kašnjenja putnici propuste povezanu prevoznu uslugu, vozar i, kada je to odgovarajuće, lučki operater, dužni su da preduzmu razumne napore kako bi putnike obavestili o alternativnim vezama.

Vozar ili, kada je to odgovarajuće, lučki operater, dužni su da obezbede da lica sa invaliditetom ili lica sa smanjenom pokretljivošću dobiju potrebna obaveštenja iz st. 1. i 2. ovog člana u prihvatljivim oblicima.

Pod vozarom u smislu čl. 407- 423. ovog zakona podrazumeva se fizičko ili pravno lice, osim organizatora putovanja, putničke agencije ili prodavca putnih karata, koji nudi usluge putničkog prevoza ili kružnog putovanja.

Pomoć u slučaju otkazanog polaska ili zakašnjenja u polasku

Član 408.

U slučaju kada vozar razumno očekuje da će putnički prevoz ili kružno putovanje biti otkazani ili da će kasniti u početku za više od 90 minuta od vremena predviđenog redom plovidbe, putnicima koji polaze sa lučkih terminala, odnosno

putničkog pristaništa obezbeđuje se besplatni obrok ili osvežavajući napici primereno vremenu čekanja, pod uslovom da su oni raspoloživi ili da ih je moguće razumno pribaviti.

U slučaju otkaza ili kašnjenja u polasku kod koga je neophodan smeštaj putnika u trajanju od jednog ili više noćenja, ili kod kojeg je neophodan ostanak duži od onog koji je putnik planirao, kada i ako je to fizički moguće, uz obavezu pribavljanja besplatnih obroka ili osvežavajućih napitaka iz stava 1. ovog člana, putniku koji polazi sa lučkog terminala, odnosno putničkog pristaništa, vozar obezbeđuje besplatan odgovarajući smeštaj na brodu ili na kopnu, kao i prevoz od lučkog terminala, odnosno putničkog pristaništa do smeštajnog objekta i nazad. Za svakog pojedinačnog putnika vozar može da ograniči plaćanje ukupnih troškova smeštaja na kopnu, isključujući troškove prevoza od lučkog terminala, odnosno putničkog pristaništa do smeštajnog objekta i nazad, na iznos od 80 evra u dinarskoj protivvrednosti po noćenju, za maksimalno tri noćenja.

U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana, vozar je dužan da posebnu pažnju posveti potrebama lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću, kao i lica u njihovoj pratnji.

Preusmeravanje i povraćaj novca u slučaju otkaza polaska ili kašnjenja u polasku

Član 409.

U slučaju kada vozar razumno očekuje da će putnički prevoz ili kružno putovanje biti otkazani ili da će kasniti u polasku za više od 90 minuta, dužan je da putniku obezbedi izbor između:

- 1) preusmeravanja do konačnog odredišta, prema uslovima prevoza koji su uporedivi sa uslovima iz ugovora o prevozu, u najkraćem mogućem roku i bez dodatnih troškova;
- 2) povraćaja cene putne karte i, kada je to primenjivo, uslugu najranije mogućeg besplatnog povratnog prevoza do prve tačke polaska kako je navedeno u ugovoru o prevozu.

U slučaju kada je putnički prevoz otkazan ili kada polazak iz luke kasni više od 90 minuta, putnici imaju pravo na preusmeravanje ili povraćaj cene putne karte od vozara.

Isplata iz stava 1. tačka 2) i stava 2. ovog člana izvršiće se u roku od sedam dana u gotovini, elektronskom doznakom, platnim nalogom ili čekom, i to u iznosu ukupnih troškova putne karte po ceni po kojoj je ona kupljena, za deo puta koji nije izvršen, odnosno delove puta koji nisu izvršeni, i za izvršen deo, odnosno izvršene delove, kada putovanje više nije poslužilo svrsi u odnosu na prvobitni plan putovanja putnika.

Kada je putnik saglasan, povraćaj ukupnog iznosa može da se isplati u obliku vaučera i/ili drugih usluga i to u vrednosti koja odgovara ceni kupljene putne karte, ako uslovi to omogućavaju, posebno u pogledu roka važenja i u pogledu odredišta.

Naknada cene putne karte u slučaju kašnjenja u dolasku

Član 410.

Bez gubitka prava na prevoz putnik ima pravo na naknadu od vozara ako dođe do kašnjenja u dolasku na krajnje odredište u skladu sa ugovorom o prevozu.

Minimalan iznos naknade za kašnjenje iznosi 25 % od cene putne karte u slučajevima kada kašnjenje traje najmanje:

- 1) jedan sat u slučaju kada putovanje prema redu plovidbe traje najduže do četiri sata;
- 2) dva sata u slučaju kada putovanje prema redu plovidbe traje više od četiri sata, ali ne više od osam sati;
- 3) tri sata u slučaju kada putovanje prema redu plovidbe traje više od osam sati, ali ne više od 24 sata;
- 4) šest sati u slučaju kada putovanje prema redu plovidbe traje više od 24 sata.

Ako kašnjenje u dolasku dvostruko premašuje vreme predviđeno u stavu 2. tač. 1) do 4) ovog člana, naknada iznosi 50% od cene putne karte.

Putnici koji imaju putnu kartu za više putovanja ili sezonsku putnu kartu i koji su tokom perioda njihovog važenja pretrpeli uzastopna kašnjenja u dolasku, mogu da zahtevaju odgovarajuću naknadu u skladu sa uslovima koje je za takve slučajeve predvideo vozar.

Uslovima iz stava 4. ovog člana, propisuju se kriterijumi za određivanje kašnjenja u dolasku, kao i za određivanje naknade za zakašnjenje.

Naknada se izračunava s obzirom na stvarno plaćenu putnu kartu za prevoz koji je zakasnio.

U slučaju kada se radi o prevozu u okviru povratnog putovanja, naknada za kašnjenje u dolasku bilo na polaznoj ili povratnoj deonici puta izračunava se u odnosu na polovinu cene plaćene za prevoz predviđen tom uslugom putničkog prevoza.

Naknada za zakašnjenje isplaćuje se u roku od mesec dana od dana podnošenja zahteva za naknadu.

Naknada iz stava 8. ovog člana, može da se isplati u obliku vaučera i/ili drugih usluga, pod uslovom da uslovi to omogućavaju, posebno u pogledu roka važenja i u pogledu odredišta.

Na zahtev putnika naknada se isplaćuje u novcu.

Naknada cene putne karte ne umanjuje se za troškove novčanih transakcija kao što su lučke naknade, troškovi telefona ili poštarina.

Vozar ima pravo da utvrdi najmanji iznos ispod koga se naknada ne isplaćuje.

Najmanji iznos ne može da bude manji od šest evra u dinarskoj protivvrednosti.

Izuzetia

Član 411.

Čl. 407-423. ovog zakona primenjuju se na putničke brodove i čamce za privredne svrhe koji se koriste za prevoz putnika, kojima domaći vozar vrši prevoz putnika između dve domaće luke, odnosno pristaništa ili između domaće luke, odnosno pristaništa i luke, odnosno pristaništa u jednoj od država članica EU, kao i kružna putovanja između dve domaće luke, odnosno pristaništa ili između domaće luke, odnosno pristaništa i luke, odnosno pristaništa u jednoj od država članica EU, osim:

- 1) na brodove i čamce koji imaju ovlašćenje za prevoz do 12 putnika;

2) na putničke brodove koji, u skladu sa propisom kojim se uređuje najmanji dozvoljeni broj članova posade koji su odgovorni za upravljanje brodom, imaju najviše tri člana posade;

3) kada je dužina putničkog prevoza manja od 500 m u jednom smeru;

4) na izletima ili putovanjima turističkog razgledavanja koji nisu kružna putovanja;

5) na putničkim brodovima koji nemaju sopstveni pogon, kao i na originalnim i pojedinačnim replikama istorijskih putničkih brodova koji su izgrađeni pre 1965. godine, pretežno od originalnih materijala, a koji imaju ovlašćenje za prevoz najviše 36 putnika.

Čl. 408-410. ovog zakona ne primenjuju se na putnike sa kartama sa otvorenim datumom za putovanje sve dok vreme polaska nije određeno, osim za putnike koji imaju putnu kartu za više putovanja ili sezonsku putnu kartu.

Čl. 408. i 410. ovog zakona, ne primenjuju se ako je putnik obavešten o otkazu ili kašnjenju pre kupovanja putne karte ili ako je otkaz ili kašnjenje prouzrokovano krivicom putnika.

Član 408. stav 2. ovog zakona ne primenjuje se kada vozar dokaže da su otkaz ili kašnjenje prouzrokovani vremenskim uslovima koji ugrožavaju bezbednu plovidbu broda.

Član 410. ovog zakona ne primenjuje se kada vozar dokaže da su otkaz ili kašnjenje prouzrokovani vremenskim uslovima koji ugrožavaju bezbednu plovidbu brodom ili vanrednim okolnostima koje sprečavaju uredno izvršenje putničkog prevoza, a koje se ne bi mogle izbeći čak ni da su preduzete sve razumne mere.

Odredbe ovog zakona o pravima putnika ne primenjuju se na putnike koji putuju čamcima za privredne svrhe koji se koriste za prevoz putnika.

Pravo na obaveštavanje o putovanju

Član 412.

Vozari i lučki operateri, u okviru svoje nadležnosti, dužni su da tokom trajanja putovanja putnicima pruže obaveštenja o putovanju, u oblicima koji su dostupni svima i na istim jezicima na kojima su obaveštenja dostupna najvećem broju putnika.

Posebna pažnja će se posvetiti potrebama lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću.

Obaveštenja o pravima putnika

Član 413.

Vozari, lučki operateri i Agencija za upravljanje lukama, u okviru svojih nadležnosti, dužni su da obezbede da su obaveštenja o pravima putnika javno dostupna na brodu, u lukama, odnosno putničkim pristaništima.

Obaveštenja iz stava 1. ovog člana pružaju se, u meri u kojoj je to moguće, u dostupnim oblicima i na jezicima na kojima su obaveštenja dostupna najvećem broju putnika.

Prilikom pružanja obaveštenja iz stava 2. ovog člana, posebna pažnja mora da se posveti potrebama lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću.

Vozari, lučki operateri i Agencija za upravljanje lukama, u okviru svojih nadležnosti, dužni su da na odgovarajući način obaveštavaju putnike na brodu, u

lukama, odnosno putničkim pristaništima, o kontakt podacima organizacione jedinice ministarstva nadležne za zaštitu prava putnika u skladu sa odredbama ovog zakona.

Prigovori

Član 414.

Vozari i lučki operateri dužni su da uspostave i učine dostupnim postupak za rešavanje prigovora u vezi sa pravima i obavezama putnika koji su propisani ovim zakonom.

Kada putnik na koga se primenjuju odredbe ovog zakona želi da uputi prigovor vozaaru ili lučkom operateru, prigovor podnosi u roku od dva meseca od datuma izvršenja usluge ili od datuma na koji je usluga trebala da bude izvršena.

U roku od mesec dana od dana prijema prigovora vozar ili lučki operater dužni su da obaveste putnika da li je njegov prigovor prihvaćen, odbijen ili da se još uvek razmatra.

Konačni odgovor mora da se dostavi putniku u roku od dva meseca od dana prijema prigovora.

Ako je vozar ili lučki operater odbio prigovor putnika, putnik ima pravo da podnese žalbu ministarstvu koje je dužno da u primerenom roku dostavi putniku obrazloženu odluku o njegovom prigovoru.

Odluka ministarstva iz stava 5. ovog člana je konačna.

Ministarstvo svake druge godine objavljuje izveštaj o svojoj aktivnosti u prethodne dve kalendarske godine, a koji sadrži posebno opis delovanja koje je preduzeto u cilju sprovođenja čl. 407-423. ovog zakona, detalje o utvrđenim prekršajima i statističke podatke o prigovorima i primenjenim sankcijama.

Sa drugim telima nadležnim za zaštitu prava putnika država članica Evropske unije, ministarstvo razmenjuje informacije o svom postupanju u odnosu na zaštitu prava putnika, kao i o načelima i praksi odlučivanja.

Nezavisno od čl. 407-423. ovog zakona, putnik ima pravo da pred sudom pokrene postupak za naknadu štete za koju smatra da je nastala kao posledica otkazivanja ili kašnjenja prevozne usluge.

v) Prava lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću

Član 415.

U smislu čl. 415-423. ovog zakona, pod licem sa invaliditetom, odnosno licem sa smanjenom pokretljivošću podrazumeva se lice čija je pokretljivost kada koristi prevoz smanjena zbog bilo koje telesne (čulne ili lokomotorne, privremene ili trajne) invalidnosti, mentalne invalidnosti ili oštećenja ili bilo kojeg drugog uzroka invalidnosti, ili starosti, i čije stanje zahteva odgovarajuću pažnju i prilagođavanje usluga koje su na raspolaganju svim putnicima u skladu sa njegovim posebnim potrebama.

Vozari, putničke agencije i organizatori putovanja ne mogu da odbiju da izvrše rezervaciju, izdaju ili na drugi način obezbede putnu kartu, kao ni da ukrcaju lice na osnovu njegovog invaliditeta ili smanjene pokretljivosti.

Rezervacije i putne karte obezbeđuju se licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću bez dodatnih troškova i pod istim uslovima koji se primenjuju na ostale putnike.

Izuzeci i posebni uslovi

Član 416.

Izuzetno od člana 415. stav 1. ovog zakona, vozari, putničke agencije i organizatori putovanja mogu da odbiju da prihvate rezervaciju, izdaju ili drugačije obezbede putnu kartu ili da ukrcaju lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću:

1) ako je to neophodno da bi ispunili zahteve bezbednosti propisane međunarodnim ili domaćim propisima, odnosno da bi ispunili zahteve bezbednosti koje utvrde nadležni organi;

2) u slučajevima kada zbog konstrukcije putničkog broda ili lučke infrastrukture i suprastrukture, ukrcavanje, iskrcavanje ili prevoz ovih lica ne može da se izvrši na bezbedan ili operativno mogući način.

Ako se iz razloga iz stava 1. ovog člana odbije rezervacija ili drugi način izdavanje putne karte, vozari, putničke agencije i organizatori putovanja dužni su da preduzmu razumne mere kako bi tom licu predložili prihvatljivu alternativnu vrstu prevoza u putničkom prevozu ili na kružnom putovanju istog vozara.

Vozari, putničke agencije i organizatori putovanja mogu da zahtevaju da lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću prati drugo lice koje je licu sa invaliditetom ili licu sa smanjenom pokretljivošću sposobno da pruži potrebnu pomoć.

Ako se licu sa invaliditetom ili licu sa smanjenom pokretljivošću koje ima rezervaciju ili putnu kartu i koje ispunjava zahteve iz člana 419. ovog zakona, ipak uskrati ukrcavanje, tom licu i svakom licu u pratnji iz stava 3. ovog člana, mora da se ponudi mogućnost izbora između prava na povraćaj novca ili preusmeravanja u skladu sa propisom iz člana 423. stav 8. ovog zakona.

Pravo na mogućnost povratnog putovanja ili preusmeravanja uslovljeno je ispunjenjem zahteva bezbednosti.

U odnosu na putnički prevoz, prevoz lica iz ovog člana je besplatan.

Ako vozari, putničke agencije i organizatori putovanja koriste pravo iz st. 1-4. ovog člana, dužni su da obaveste lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću o posebnim razlozima za korišćenje tog prava.

Lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću mora da bude obavešteno o razlozima iz stava 7. ovog člana u pisanom obliku najkasnije pet radnih dana od dana podnošenja zahteva.

U slučaju odbijanja iz stava 1. tačka 1) ovog člana, vozar, putnička agencija i/ili organizator putovanja dužan je da ukaže na primenjive zahteve bezbednosti.

Dostupnost i obaveštavanje

Član 417.

U saradnji sa organizacijama koje zastupaju lica sa invaliditetom ili lica sa smanjenom pokretljivošću, vozari i lučki operateri dužni su da utvrde ili uvedu nediskriminirajuće uslove za pristup na prevoz lica sa invaliditetom ili lica sa smanjenom pokretljivošću i lica u pratnji.

Uslove za pristup iz stava 1. ovog člana, vozari i lučki operateri dužni su da objave pismeno ili na internetu, na jezicima na kojima se obaveštenja obično objavljuju svim putnicima.

Organizatori putovanja dužni su da učine dostupnim uslove za pristup iz stava 1. ovog člana, a koji se odnose na putovanja uključena u paket putovanja, paket odmora i paket ture koje oni organizuju, prodaju ili nude za prodaju.

Vozari, putničke agencije i organizatori putovanja dužni su da obezbede da relevantne informacije, uključujući on-line rezervacije i informacije, informacije o uslovima prevoza, o putovanju i uslovima za pristup, budu na raspolaganju u odgovarajućim oblicima pristupačnim za lica sa invaliditetom ili lica sa smanjenom pokretljivošću.

Licima kojima je potrebna pomoć, potvrda o tome da će dobiti pomoć dostavlja se svim raspoloživim sredstvima, uključujući i elektronski i SMS-om.

Pravo na pomoć u lukama i na brodovima

Član 418.

U skladu sa uslovima za pristup iz člana 417. stav 1. ovog zakona, vozari i lučki operateri, u okviru svoje nadležnosti, licima sa invaliditetom ili licima sa smanjenom pokretljivošću dužni su da obezbede besplatnu pomoć u lukama, uključujući ukrcavanje i iskrcavanje, i na brodovima.

Pomoć iz stava 1. ovog člana mora da bude prilagođena pojedinačnim potrebama lica sa invaliditetom ili lica sa smanjenom pokretljivošću.

Uslovi za pružanje pomoći

Član 419.

Vozari i lučki operateri, u okviru svoje nadležnosti, dužni su da obezbede pomoć licima sa invaliditetom ili licima sa smanjenom pokretljivošću pod uslovom da:

1) je vozar ili lučki operater bilo kojim sredstvom koje je na raspolaganju, uključujući elektronski ili SMS, obavešten da je licu takva pomoć potrebna, najmanje 48 sati unapred ako između putnika i vozara ili lučkog operatera nije dogovoren kraći rok;

2) se lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću prijavi u luci ili na određenom mestu iz člana 420. stav 4. ovog zakona:

(1) u vreme koje vozar odredi u pisanom obliku, odnosno najviše 60 minuta pre objavljenog vremena ukrcavanja;

(2) ako nije određeno vreme ukrcavanja, najkasnije 60 minuta pre objavljenog vremena polaska ako između putnika i vozara ili lučkog operatera nije dogovoren kraći rok.

Lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću dužno je da obavesti vozara, u trenutku rezervacije ili kada unapred kupuje putnu kartu, o svojim posebnim potrebama s obzirom na potreban smeštaj, sedište ili usluge ili o potrebi da sa sobom nosi medicinsku opremu, pod uslovom da u to vreme zna za tu potrebu.

Obaveštenje koje se daje u skladu sa stavom 1. tačka 1) i stavom 2. ovog člana, uvek se može dostaviti putničkoj agenciji ili organizatoru putovanja od kojih je kupljena putna karta.

U slučaju kada putna karta dozvoljava višestruka putovanja, dovoljno je jedno obaveštenje pod uslovom da se navede odgovarajuća informacija o rasporedu sledećih putovanja.

Putniku će se izdati potvrda u kojoj se navodi da su potrebe za pružanjem pomoći prijavljene u skladu sa stavom 1. tačka 1) i stavom 2. ovog člana.

U slučaju kada obaveštenje u skladu sa stavom 1. tačka 1) i stavom 2. ovog člana nije dato, vozaari i lučki operateri dužni su da preduzmu razumne mere kako bi obezbedili da se pomoć pruži tako da lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću može da se ukrca, iskrca i putuje na brodu.

U slučaju kada lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću prati pas vodič, takav pas se smešta zajedno sa tim licem pod uslovom da su vozar, putnička agencija ili organizator putovanja obavešteni u skladu sa odredbama zakona kojima se uređuje kretanje uz pomoć psa vodiča.

Prijem obaveštenja i određivanje mesta za okupljanje

Član 420.

Vozari, lučki operateri, putničke agencije i organizatori putovanja dužni su da preduzmu mere koje su potrebne da bi se pojednostavilo podnošenje zahteva za dobijanje i primanje obaveštenja u skladu sa članom 419. stav 1. tačka 1) i članom 419. stav 2. ovog zakona.

Obaveza iz stava 1. ovog člana, odnosi se na sva prodajna mesta, uključujući i prodaju putem telefona, odnosno interneta.

Ako putničke agencije ili organizatori putovanja prime obaveštenje iz stava 1. ovog člana, dužni su da u svoje redovno radno vreme to obaveštenje bez odlaganja dostave vozaaru ili lučkom operateru.

Vozari i lučki operateri dužni su da odrede mesto u okviru ili izvan lučkih terminala na kojima lica sa invaliditetom ili lica sa smanjenom pokretljivošću mogu da najave svoj dolazak i da zatraže pomoć.

Mesto iz stava 4. ovog člana, mora da bude jasno označeno i na njemu se u pristupačnim oblicima pružaju osnovna obaveštenja o lučkom terminalu i pružanju pomoći.

Standardi kvaliteta za pružanje pomoći

Član 421.

Vozari i lučki operateri koji upravljaju lučkim terminalima ili putničkim prevozom sa ukupno više od 100.000 komercijalnih kretanja putnika u prethodnoj kalendarskoj godini, u okviru svoje nadležnosti, dužni su da, u saradnji sa organizacijama koje zastupaju lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću, uspostave standard kvaliteta za pružanje pomoći licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću, kao i da, ako je to potrebno, obezbede novčana sredstva potrebna za ispunjavanje tih standarda.

Prilikom uspostavljanja standarda kvaliteta lica iz stava 1. ovog člana moraju da uzmu u obzir međunarodno priznate politike i pravila ponašanja o olakšavanju prevoza lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću, posebno preporuke Međunarodne pomorske organizacije (IMO) o konstrukciji i radu putničkih brodova koji odgovaraju potrebama starijih lica i lica sa invaliditetom.

Standarde kvaliteta iz stava 1. ovog člana, vozaari i lučki operateri dužni su da učine javno dostupnim, fizički ili na internetu, u pristupačnim oblicima i na jezicima na kojima se daju obaveštenja koja su dostupna većini putnika.

Osposobljavanje i uputstva

Član 422.

U skladu sa Konvencijom o režimu plovidbe Dunavom, Izmenjenom i dopunjenom Konvencijom o plovidbi Rajnom i Međunarodnom konvencijom o standardima za obuku, izdavanje uverenja i vršenje brodske straže pomoraca (STCW Konvencija), vozaari i, prema potrebi, lučki operateri dužni su da uspostave postupke za osposobljavanje svog osoblja u odnosu na postupanje sa licima sa invaliditetom, uključujući i dokumentovanje odgovarajućih uputstava, kao i da obezbede da:

1) je njihovo osoblje, uključujući i osoblje zaposleno kod stvarnog vozaara, koji neposredno pružaju pomoć licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću, osposobljeno na odgovarajući način;

2) je njihovo osoblje, koje je odgovorno za rezervaciju i prodaju putnih karata ili ukrcavanje i iskrcavanje, uključujući osoblje zaposleno kod drugog stvarnog vozaara, osposobljeno ili je primilo odgovarajuća uputstva;

3) osoblje iz tač. 1) i 2) ovog člana, održava stečenu osposobljenost, putem pohađanja povremenih kurseva za osposobljavanje kada je to primenjivo.

Član 423.

Vozari i lučki operateri odgovorni su za pretrpljenu štetu zbog gubitka ili oštećenja opreme potrebne za kretanje ili druge posebne opreme koju koristi lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću, ako je do nezgode koja je prouzrokovala gubitak došlo zbog radnje ili propusta vozaara ili lučkog operatera.

Odgovornost vozaara, odnosno lučkog operatera se pretpostavlja u slučaju da je gubitak prouzrokovan plovidbenom nezgodom.

Naknada štete iz stava 1. ovog člana odgovara vrednosti zamenske opreme ili, kada je to primenjivo, troškovima popravke.

Vozari i lučki operateri dužni su da preduzmu sve potrebne mere kako bi se u najkraćem mogućem roku nabavila privremena zamenska oprema.

Kada je izvršavanje obaveza iz čl. 407-423. ovog zakona povereno stvarnom vozaaru, prodavcu putnih karata ili drugom licu, vozar, putnička agencija, organizator putovanja ili lučki operater koji su te obaveze poverili i dalje su odgovorni za radnje ili propuste stvarnog vozaara, odnosno izvršioca koji radi u okviru svog zaposlenja.

Strana kojoj su vozar, putnička agencija, organizator putovanja ili lučki operater poverili izvršenje obaveze, u pogledu obaveze koja joj je poverena, podleže odredbama ovog zakona, uključujući odredbe o odgovornostima i sredstvima odbrane.

Prava i obaveze iz čl. 407-423. ovog zakona ne mogu da se ograniče ili isključe unošenjem u ugovor o prevozu odstupanja ili klauzula o ograničenju, kao i na bilo koji drugi način.

Ministar bliže propisuje mogućnost izbora između prava na povraćaj novca ili preusmeravanja koje mora da se ponudi licu sa invaliditetom ili licu sa smanjenom pokretljivošću ako mu se uskrati ukrcavanje, mere pružanja pomoći u lukama i na brodovima licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću, kao i sadržinu osposobljenosti osoblja vozaara i lučkog operatera u odnosu na postupanje sa licima sa invaliditetom.

g) Odgovornost vozara za prevoz putnika i prtljaga

Član 424.

Vozar u unutrašnjoj plovidbi odgovara za pretrpljenu štetu zbog smrti ili telesne povrede putnika i za manjak, gubitak ili oštećenje ručnog prtljaga, kao i zakašnjenje u njegovoj predaji putniku, ako se događaj koji je prouzrokovao tako pretrpljenu štetu dogodio za vreme prevoza, zbog krivice vozara.

Krivica vozara se pretpostavlja, dok se ne dokaže suprotno, ako su smrt ili telesna povreda putnika ili gubitak ili oštećenje ručnog prtljaga nastali prilikom brodoloma, sudara, nasukanja, eksplozije ili požara, ili zbog mane broda.

U odnosu na gubitak ili oštećenja ostalog prtljaga, takva krivica se pretpostavlja dok se ne dokaže suprotno, bez obzira na prirodu događaja koji je prouzrokovao gubitak ili oštećenje.

Prevoz putnika i ručnog prtljaga iz stava 1. ovog člana obuhvata vreme za koje se putnik nalazi na brodu, vreme za koje se vrše radnje ukrcavanja i iskrcavanja putnika, kao i vreme za koje se vrši prevoz putnika vodnim putem od obale do broda i obrnuto, ako je cena ovog sporednog prevoza uračunata u cenu putne karte, ili ako vozar stavi putniku na raspolaganje brod koji se iskorišćava za ovaj prevoz. Prevoz putnika ne obuhvata vreme za koje se putnik nalazi u putničkom lučkom, odnosno pristanišnom terminalu ili na nekom drugom lučkom, odnosno pristanišnom uređaju na obali.

Pored vremena iz stava 1. ovog člana, prevoz ručnog prtljaga obuhvata i vreme između trenutka od kada je vozar prtljag na kopnu ili brodu primio na čuvanje, pa do trenutka kad ga je predao putniku.

Član 425.

Vozar u pomorskoj plovidbi odgovara za pretrpljenu štetu zbog smrti ili telesne povrede putnika koji su prouzrokovani plovidbenom nezgodom, do iznosa od 250.000 obračunskih jedinica po putniku za svaki pojedinačni slučaj, osim ako vozar dokaže da je:

- 1) nezgoda posledica rata, neprijateljstava, građanskog rata, pobune ili vanredne, neizbežne i nesavladive prirodne pojave;
- 2) nezgoda u potpunosti prouzrokovana radnjom ili propustom trećeg lica učinjenim sa namerom da se prouzrokuje šteta.

Vozar je odgovoran i ako šteta prelazi iznos iz stava 1. ovog člana i u meri u kojoj prelazi taj iznos, osim ako vozar dokaže da se nezgoda koja je prouzrokovala štetu dogodila bez njegove krivice ili nepažnje.

Za pretrpljenu štetu zbog smrti ili telesne povrede putnika koji nisu prouzrokovani plovidbenom nezgodom, vozar je odgovoran ako se nezgoda koja je prouzrokovala štetu, dogodila zbog njegove krivice ili nepažnje. Teret dokazivanja krivice ili nepažnje je na vozaru.

Za štetu koja je nastala kao posledica gubitka ili oštećenja ručnog prtljaga, vozar je odgovoran ako se pomorska nezgoda koja je prouzrokovala štetu dogodila zbog krivice ili nepažnje vozara. Krivica ili nepažnja vozara se pretpostavlja u pogledu štete koja je prouzrokovana plovidbenom nezgodom.

Vozar je odgovoran za štetu koja je nastala kao posledica gubitka ili oštećenja prtljaga različitog od ručnog prtljaga, osim ako dokaže da se plovidbena nezgoda koja je prouzrokovala štetu dogodila bez njegove krivice ili nepažnje.

Odgovornost vozaara na osnovu ovog člana odnosi se isključivo na štetu koja proizlazi iz plovidbenih nezgoda koje se dogode za vreme putovanja.

Na tužiocu je teret dokazivanja da se plovidbena nezgoda koja je prouzrokovala štetu, dogodila za vreme putovanja, kao i teret dokazivanja iznosa štete.

Odredbe čl. 425-452. ovog zakona ne utiču na pravo regresa koje vozar ima prema bilo kojem trećem licu, niti na korišćenje odbrane pozivanjem na podeljenu krivicu iz člana 429. ovog zakona.

Pretpostavka krivice ili nepažnje neke strane, ili određivanje da teret dokazivanja leži na nekoj strani, neće sprečavati sud da razmotri dokaze u korist te strane.

Pod prevozom iz stava 1. ovog člana podrazumevaju se sledeći periodi:

1) u pogledu putnika i njihovog ručnog prtljaga, period tokom koga se putnik i/ili njegov ručni prtljag nalazi na brodu ili vreme ukrcajanja ili iskrcavanja, kao i vreme tokom kojeg se putnik i njegov ručni prtljag prevoze vodnim putem od obale do broda ili obrnuto, ako je cena takvog prevoza uračunata u cenu putne karte ili ako vozar stavi putniku na raspolaganje brod koji se koristi za takav pomoćni prevoz. Prevoz ne obuhvata vreme tokom kojeg se putnik nalazi na lučkom terminalu ili na gatu ili na bilo kojoj drugoj lučkoj instalaciji;

2) u pogledu ručnog prtljaga, vreme tokom koga je putnik na lučkom terminalu ili na gatu ili na bilo kojoj drugoj lučkoj instalaciji, ako je vozar ili njegov službenik ili zastupnik primio taj prtljag i nije ga predao putniku;

3) u pogledu ostalog prtljaga koji nije ručni prtljag, vreme tokom kojeg je vozar ili njegov službenik ili zastupnik primio taj prtljag na obali ili na brodu do trenutka kada ga je vozar ili njegov službenik ili punomoćnik predao.

Član 426.

Ako je smrt ili telesna povreda putnika nastala kao posledica plovidbene nezgode, vozar koji je stvarno obavljao prevoz u celosti ili deo prevoza kada se dogodila plovidbena nezgoda, u roku od 15 dana od dana utvrđivanja lica koje ima pravo na naknadu štete uplaćuje predujam u iznosu koji je dovoljan da pokrije trenutne finansijske potrebe srazmerne pretrpljenoj šteti.

U slučaju smrti, iznos iz stava 1. ovog člana ne može da bude manji od 21.000 evra u dinarskoj protivvrednosti.

Predujam ne predstavlja priznavanje odgovornosti i može da se izvrši prebijanje sa bilo kojim drugim iznosom koji je naknadno plaćen na osnovu ovog zakona.

Predujam je nepovratan osim ako je isplaćen licu koje nije imalo pravo na naknadu štete ili u slučaju kada se vozar oslobodi odgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona.

Zaštita i ograničenja za lica koja rade za vozaara

Član 427.

Ako je tužba podneta protiv lica koja rade za vozaara ili stvarnog vozaara zbog štete usled smrti ili telesne povrede putnika, to lice, ako dokaže da je radilo u granicama svojih ovlašćenja, ima pravo da se koristi pravima i ograničenjima odgovornosti na koja se vozar ili stvarni vozar može pozivati u skladu sa ovim zakonom.

Stvarni vozar

Član 428.

Vozar je odgovoran za celokupni prevoz i u slučaju kada izvršenje prevoza ili dela prevoza poveri stvarnom vozaru.

Stvarni vozar, za deo prevoza koji izvršava, odgovara u skladu sa odredbama ovog zakona koje se primenjuju na odgovornost vozara.

Vozar, u pogledu prevoza koji izvršava stvarni vozar, odgovara za radnje i propuste stvarnog vozara i lica koja rade za stvarnog vozara, ako su radili u granicama svojih ovlašćenja.

Svaki poseban sporazum koji zaključi vozar, a kojim preuzima dodatne obaveze ili kojim se odriče prava koja ima u skladu sa ovim zakonom, odnosi se na stvarnog vozara samo ako se on izričito i pismeno sa tim saglasi.

Kada, i u obimu u kojem vozar i stvarni vozar odgovaraju, njihova odgovornost je solidarna.

Odredbe ovog zakona ne utiču na ostvarivanje regresnog prava između vozara i stvarnog vozara.

Podeljena krivica

Član 429.

Ako vozar dokaže da su smrt ili telesna povreda putnika ili gubitak ili oštećenje njegovog prtljaga u celosti ili delimično prouzrokovani krivicom ili propustom putnika, nadležni sud može u potpunosti ili delimično osloboditi vozara od odgovornosti.

Član 430.

Za prtljag primljen na čuvanje vozar je dužan da, na traženje putnika, izda prtljažnicu.

Prtljažnica mora da sadrži vrstu i broj koleta.

Pretpostavlja se da su podaci u prtljažnici istiniti dok se suprotno ne dokaže.

Član 431.

Ako prtljag posle završetka putovanja ne bude preuzet, ili odnet sa broda, vozar je dužan da ga na trošak i rizik putnika, sam čuva ili da ga preda na čuvanje odgovarajućem čuvaru.

Dragocenosti

Član 432.

Vozar ne odgovara za gubitak ili oštećenje novca, vrednosnog papira, zlata, srebrnih predmeta, dragulja, nakita, umetničkih predmeta i drugih dragocenosti, osim ako su te dragocenosti predate na čuvanje vozaru na ugovoreno čuvanje.

Za stvari iz stava 1. ovog člana koje su primljene na čuvanje, vozar je dužan da izda pismenu potvrdu.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, vozar odgovara najviše do granice odgovornosti iz člana 439. stav 3. ovog zakona, osim ako je ugovorena viša granica u skladu sa članom 442. ovog zakona.

Obavezno osiguranje

Član 433.

Kada se putnici prevoze na pomorskom brodu upisanom u domaći upisnik pomorskih brodova koji ima dozvolu za prevoz više od dvanaest putnika, vozar koji stvarno obavlja prevoz u potpunosti ili delimično, dužan je da održava na snazi osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo, kao što je garancija banke ili slične finansijske institucije (Blue Card), radi pokrića odgovornosti na osnovu odredaba ovog zakona za štetu zbog smrti ili telesne povrede putnika.

Granica obaveznog osiguranja ili drugog finansijskog jemstva ne može da bude manje od 250.000 obračunskih jedinica po putniku za svaki poseban događaj.

Nakon utvrđivanja da su ispunjeni zahtevi iz stava 1. ovog člana, ministarstvo izdaje brodu svedočanstvo o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu (u daljem tekstu: Svedočanstvo o osiguranju), kojim se potvrđuje da su osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo na snazi u skladu sa odredbama ovog zakona.

Svedočanstvo o osiguranju obavezno sadrži sledeće podatke:

- 1) ime, oznaku raspoznavanja i luku upisa broda;
- 2) ime i poslovno sedište vozara koji stvarno obavlja prevoz u potpunosti ili delimično;
- 3) IMO broj za identifikaciju broda;
- 4) vrstu i trajanje jemstva;
- 5) naziv i poslovno sedište osiguravača ili drugog lica koje pruža finansijsko jemstvo a, kada je to odgovarajuće, poslovno sedište gde je zaključeno osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo;
- 6) rok važenja svedočanstva, koji ne može da bude duži nego što je rok važenja osiguranja ili drugog finansijskog jemstva.

U svedočanstvu o osiguranju obavezno se navode ograničenja odgovornosti i zahtevi za pokriće iz člana 437. st. 3, 6, 7. i 9. ovog zakona, kao i druga slična ograničenja, zahteve i izuzeća kada to zahtevaju uslovi na tržištu osiguranja u trenutku izdavanja svedočanstva o osiguranju.

Na izdavanje svedočanstva o osiguranju primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Rešenje o izdavanju svedočanstva o osiguranju je konačno.

Vozar iz stava 1. ovog člana za izdavanje svedočanstva o osiguranju snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 8. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Svedočanstva o osiguranju koje izdaju druge države ugovornice Atinske konvencije o prevozu putnika i prtljaga morem, sa Protokolom iz 2002. godine o izmenama i dopunama Atinske konvencije o prevozu putnika i prtljaga morem, koje sadrže slična ograničenja, zahteve i izuzeća iz stava 5. ovog člana priznaju se u Republici Srbiji.

Član 434.

Svedočanstvo o osiguranju se izdaje na srpskom i engleskom jeziku.

Svedočanstvo iz stava 1. ovog člana mora da se nalazi na brodu, a fotokopija se dostavlja ministarstvu.

Osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo ne ispunjava zahteve člana 433. ovog zakona, ako prestaje da važi pre isteka roka od tri meseca od dana kada je ministarstvu dato obaveštenje o njegovom prestanku, zbog razloga koji nije protek roka važenja osiguranja ili jemstva navedenog u svedočanstvu, osim ako svedočanstvo nije vraćeno ministarstvu ili ako nije izdato novo svedočanstvo u navedenom roku.

Odredba stava 3. ovog člana se na isti način primenjuje u pogledu svake izmene čija je posledica da osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo više ne ispunjava zahteve ovog člana.

Ministar propisuje obrazac svedočanstva kojim se potvrđuje da su osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo na snazi u odnosu na pomorski brod radi pokrića odgovornosti na osnovu odredaba ovog zakona za štetu zbog smrti ili telesne povrede putnika.

Pravo na podnošenje tužbe neposredno protiv osiguravača ili drugog lica koje je dalo finansijsko jemstvo

Član 435.

Svaka tužba za naknadu štete koja je pokrivena osiguranjem ili drugim finansijskim jemstvom u skladu sa ovim članom, može se podneti neposredno protiv osiguravača ili drugog lica koje je dalo finansijsko jemstvo.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, iznos iz člana 433. stav 2. ovog zakona, primenjuje se kao granica odgovornosti osiguravača ili drugog lica koje je dalo finansijsko jemstvo čak i ako vozar, ili stvarni vozar, nije ovlašćen da ograniči svoju odgovornost.

Tuženi može da se koristi i pravnim sredstvima odbrane, osim onih koji se odnose na stečaj ili likvidaciju, koje bi, u skladu sa odredbama ovog zakona, imao pravo da koristi vozar.

U cilju odbrane tuženi može da se poziva na činjenicu da je šteta posledica namernog protivpravnog ponašanja osiguranika, ali se ne može pozvati ni na jedno drugo sredstvo odbrane na koje bi bio ovlašćen da koristiti u postupku koji bi protiv njega pokrenuo osiguranik.

Tuženi ima pravo da zahteva da vozar i stvarni vozar učestvuju u postupku.

Svaki iznos ugovoren osiguranjem ili drugim finansijskim jemstvom na raspolaganju je isključivo za namirenje potraživanja na osnovu odredaba ovog zakona, a svaka isplata iz tog iznosa umanjuje odgovornost koja proizilazi na osnovu ovog zakona do iznosa isplaćenog iznosa.

Granice odgovornosti vozara

Član 436.

Granice odgovornost vozara u unutrašnjoj plovidbi za smrt ili telesnu povredu putnika utvrđuju se u skladu sa članom 175. st. 1. i 2. ovog zakona.

Član 437.

Odgovornost vozara u pomorskoj plovidbi za smrt ili telesnu povredu putnika na osnovu člana 425. ovog zakona, neće preći iznos od 400 000 obračunskih jedinica po putniku i svakom pojedinačnom događaju.

Ako se naknada štete dosuđuje u obliku rate, odgovarajuća kapitalizovana vrednost rate neće preći navedenu granicu.

Izuzetno, u slučaju nastanka odgovornosti u skladu sa članom 425. st. 1-3. ovog zakona, za smrt ili telesnu povredu putnika koji su nastali kao posledica rizika određenih u tački 2.2.2. Smernica IMO za sprovođenje Atinske konvencije o prevozu putnika i prtljaga morem, sa Protokolom iz 2002. godine o izmenama i dopunama Atinske konvencije o prevozu putnika i prtljaga morem (u daljem tekstu: Smernica IMO-a za sprovođenje Atinske konvencije), odgovornost vozara neće preći niži iznos od:

1) 250 000 obračunskih jedinica po putniku i svakom pojedinačnom događaju; ili

2) 340 miliona obračunskih jedinica po brodu i svakom pojedinačnom događaju.

Na odgovornost iz stava 3. ovog člana, primenjuju se tač. 2.1.1. i 2.2.2. Smernica IMO za sprovođenje Atinske konvencije.

Odredba stava 3. ovog člana primenjuje se i na odgovornost stvarnog vozara, kao i lica koja rade za vozara ili stvarnog vozara, kao i ograničenje ukupnog iznosa koji može da se naplati u skladu sa članom 445. ovog zakona.

U skladu sa članom 433. ovog zakona o ugovaranju osiguranja ili drugog finansijskog jemstva za slučaj smrti ili telesne povrede putnika koji su nastali kao posledica rizika određenih u tački 2.2.2. Smernica IMO-a za sprovođenje Atinske konvencije, odgovornost vozara neće preći niži iznos od:

1) 250 000 obračunskih jedinica po putniku i svakom pojedinačnom događaju; ili

2) 340 miliona obračunskih jedinica po brodu i svakom pojedinačnom događaju.

Osiguravač ili drugo lice koje pruža finansijsko jemstvo iz člana 433. ovog zakona, imaju pravo na ograničenje odgovornosti za slučaj smrti ili telesne povrede putnika koji su nastali kao posledica rizika određenih u tački 2.2.2. Smernica IMO-a za sprovođenje Atinske konvencije, do najvišeg iznosa osiguranja ili drugog finansijskog jemstva koje je vozar dužan da ugovori u skladu sa stavom 6. ovog člana.

Na obavezno osiguranje iz člana 433. ovog zakona primenjuju se Smernice IMO-a za sprovođenje Atinske konvencije, uključujući klauzulu iz tač. 2.1. i 2.2. Smernica IMO-a za sprovođenje Atinske konvencije.

Osiguravač ili drugo lice koje pruža finansijsko jemstvo iz člana 433. ovog zakona, oslobođen je od odgovornosti za koju nije preuzeo obavezu.

Član 438.

Odgovornost vozara u unutrašnjoj plovidbi za štetu pričinjenu prtljagu zbog njegovog oštećenja, manjka ili gubitka ili zakašnjenja u predaji prtljaga putniku, odgovornost vozara neće preći iznos od 1 667 obračunskih jedinica po putnika i putovanju.

Odgovornost vozara za gubitak ili oštećenje vozila, uključujući celokupni prtljag koji se prevozi u vozilu ili na njemu, ni u kom slučaju neće preći iznos od 5 000 obračunskih jedinica po vozilu i putovanju.

Član 439.

Odgovornost vozara u pomorskoj plovidbi za gubitak ili oštećenje ručnog prtljaga ni u kom slučaju neće preći iznos od 2 250 obračunskih jedinica po putniku i putovanju.

Odgovornost vozara iz stava 1. ovog člana, za gubitak ili oštećenje vozila, uključujući celokupni prtljag koji se prevozi u vozilu ili na njemu, ni u kom slučaju neće preći iznos od 12 700 obračunskih jedinica po vozilu i putovanju.

Odgovornost vozara iz stava 1. ovog člana, za gubitak ili oštećenje prtljaga različitog od onog koji je naveden u st. 1. i 2. ovog člana, ni u kom slučaju neće preći iznos od 3 375 obračunskih jedinica po putniku i putovanju.

Vozar i putnik mogu ugovoriti da se vozareva odgovornost umanjuje za franšizu koja neće preći iznos od 330 obračunskih jedinica u slučaju oštećenja vozila i neće preći iznos od 149 obračunskih jedinica po putniku u slučaju gubitka ili oštećenja drugog prtljaga, a taj iznos će se odbiti od gubitka ili oštećenja.

Član 440.

Iznosi iz čl. 437-439. ovog zakona preračunavaju se u dinare prema njegovoj vrednosti na dan donošenja presude ili na drugi dan koji su ugovorne strane sporazumno odredile.

Vrednost dinara izražena u jedinicama Specijalnog prava vučenja obračunava se u skladu sa metodom određivanja vrednosti koju tog dana primenjuje Međunarodni monetarni fond za svoje operacije i transakcije.

Gubitak prava na ograničenje odgovornosti

Član 441.

Vozar gubi pravo da se koristi ograničenjem odgovornosti iz čl. 436-439. ovog zakona, ako se dokaže da je šteta nastala usled radnje ili propusta koje je vozar učinio, u nameri da prouzrokuje štetu ili bezobzirno znajući da bi šteta verovatno mogla nastupiti.

Član 442.

Vozar i putnik mogu izričito i pismeno da ugovore veći iznos ograničenja odgovornosti, od iznosa navedenih u čl. 436-439. ovog zakona.

Član 443.

Kamate i troškovi postupka dosuđeni putniku u parnici za naknadu štete zbog smrti ili telesne povrede putnika, oštećenja, manjka ili gubitka prtljaga, kao i zbog zakašnjenja u predaji prtljaga putniku, isplaćuju se u punom iznosu, i to pored iznosa koji je vozar dužan da plati u skladu sa čl. 436-439. i članom 442. ovog zakona.

Lica koja rade za vozara

Član 444.

Ako je tužba podneta protiv lica koja rade za vozara ili stvarnog vozara za štete predviđene odredbama ovog zakona o prevozu putnika i prtljaga, ova lica, ako su radila u okviru poslova koje obavljaju na brodu, mogu da se koriste pravom na isključenje ili ograničenje odgovornosti na koje može da se pozove vozar u skladu sa odredbama ovog zakona.

Lica iz stava 1. ovog člana koja rade za vozara ili stvarnog vozara ne mogu da se pozivaju na ograničenje odgovornosti iz čl. 436-439. ovog zakona, ako se dokaže da je šteta nastala usled radnje ili propuštanja koje su ta lica učinila, bilo u nameri da prouzrokuju štetu, bilo iz krajnje nepažnje znajući da bi šteta verovatno mogla nastupiti.

Granice odgovornosti koje vozar i putnik ugovore na osnovu člana 442. ovog zakona, ne odnose se na lica navedena u stavu 1. ovog člana.

Kumulacija tužbi

Član 445.

Kada postoji osnov za primenu granica odgovornosti iz čl. 436-439. i 442. ovog zakona, te granice odgovornosti važe za ukupan iznos odštete koja može da se postigne u okviru svih ugovornih i vanugovornih tužbi podnesenih po osnovu odgovornosti zbog smrti ili telesne povrede putnika ili oštećenja, manjka ili gubitka prtljaga ili zakašnjenja u predaji prtljaga putnika.

Kod prevoza koji je izvršio stvarni vozar ukupan iznos odštete koja može da se ostvari od vozara ili stvarnog vozara, kao i od lica koja za njih rade a koja su obavljala svoju službenu dužnost, ne može biti veći od najvećeg iznosa odštete koja se može tražiti bilo od vozara, bilo od stvarnog vozara, s tim što ni jedno od tih lica ne odgovara preko granice koja na njega može da se primeni.

U svim slučajevima kada se lica koja rade za vozara ili za stvarnog vozara mogu, u skladu sa članom 444. ovog zakona, da pozovu na ograničenje odgovornosti iz čl. 436-439. ovog zakona, ukupan iznos odštete koja može da se dobije od vozara ili, eventualno, od stvarnog vozara i lica koja rade za njih, ne može da pređe to ograničenje.

Član 446.

Putnik je dužan da uputi pismeni prigovor vozaru ili njegovom punomoćniku:

1) u slučaju da je prtljagu pričinjena vidljiva šteta:

- (1) kada je u pitanju ručni prtljag - pre ili u trenutku njegovog iskrcaja;
- (2) kada je u pitanju ostali prtljag - pre ili u trenutku njegovog izdavanja;

2) u slučaju da šteta pričinjena prtljagu nije vidljiva ili u slučaju gubitka prtljaga - u roku od 15 dana od dana iskrcaja ili izdavanja ili od dana kad je prtljag trebalo da bude izdat.

Ako putnik ne postupi po odredbama stava 1. ovog člana, pretpostavlja se, dok se protivno ne dokaže, da je prtljag primio u ispravnom stanju.

Pismeni prigovor nije potreban ako je stanje prtljaga utvrđeno u prisustvu obe strane u trenutku njegovog preuzimanja.

Član 447.

Putnik može da izjavi da smatra da je prtljag izgubljen ako mu nije predat u roku od 30 dana od dana završetka putovanja.

Putnik ima pravo, prilikom davanja izjave, u smislu stava 1. ovog člana, da zahteva od vozara da ga obavesti o pronalasku prtljaga, ako se on pronade u roku od jedne godine od dana isplate nadoknade štete za gubitak prtljaga.

U roku od 30 dana od dana prijema obaveštenja o pronalaženju prtljaga, putnik može da zahteva da mu se prtljag uz plaćanje troškova prevoza preda u mestu koje on odredi.

Putnik koji preuzme pronađeni prtljag dužan je da vozaču vrati iznos koji mu je plaćen na ime naknade štete za gubitak prtljaga, uz odbitak vozarine koja mu je bila vraćena, ali zadržava pravo na nadoknadu štete za zakašnjenje u predaji prtljaga.

Ako putnik nije podneo zahtev iz st. 2. i 3. ovog člana, vozač ima pravo da slobodno raspolaže prtljagom.

Član 448.

Svaka ugovorna odredba, zaključena pre nastupanja slučaja koji je prouzrokovao smrt ili telesnu povredu putnika ili oštećenje, manjak ili gubitak njegovog prtljaga ili zakašnjenje u predaji prtljaga putniku, sa ciljem da se vozač oslobodi odgovornosti prema putniku ili da se odredi niži iznos ograničenja odgovornosti od iznosa određenog odredbama ovog zakona, osim iznosa ograničenja iz čl. 438. i 439. ovog zakona, ili sa ciljem da se prenese na drugog teret dokazivanja koji pada na vozača, ništavna je.

Ništavnost pojedine ugovorne odredbe, u smislu stava 1. ovog člana, ne utiče na valjanost ostalih odredaba ugovora.

Član 449.

Odredbe čl. 424, 425, 429. i 432. ovog zakona primenjuju se na sve ugovorne i vanugovorne zahteve koji su po bilo kom osnovu postavljeni prema vozaču za štetu prouzrokovanu smrću ili telesnom povredom putnika, za oštećenje, manjak ili gubitak prtljaga, kao i za štetu zbog zakašnjenja u predaji prtljaga putniku.

Član 450.

Vozač ima pravo da zadrži i proda prtljag koji mu je predat na prevoz i stvari od vrednosti koje je primio na čuvanje, za namirenje svojih potraživanja u vezi sa prevozom putnika, prtljaga i čuvanjem stvari od vrednosti.

Zastarevanje tužbe

Član 451.

Svaka tužba za štetu zbog smrti ili telesne povrede putnika ili zbog gubitka ili oštećenja prtljaga zastareva nakon proteka roka od dve godine.

Rok zastarelosti računa se na sledeći način:

- 1) u slučaju telesne povrede, od dana iskrcavanja putnika;
- 2) u slučaju smrti putnika koja je nastala u toku prevoza, od dana kada je putnik trebao da se iskrca, a u slučaju telesne povrede koja se dogodila u toku prevoza zbog koje je nastupila smrt putnika nakon njegovog iskrcavanja, od dana smrti, uz uslov da ovaj period ne prekoračuje tri godine od dana iskrcavanja;
- 3) u slučaju gubitka ili oštećenja prtljaga, od dana iskrcavanja ili od dana kada se iskrcavanje trebalo izvršiti, u zavisnosti od toga šta je kasnije.

Izuzetno, na osnovu odredaba ovog zakona tužba ne može da se podnese nakon proteka jednog od sledećih rokova:

- 1) roka od pet godina, koji počinje da teče od datuma iskrcavanja putnika ili od datuma kada se iskrcavanje trebalo izvršiti, u zavisnosti od toga šta je kasnije, ili, ako pre protekne;

2) roka od tri godine, koji počinje da teče od datuma kada je tužilac saznao ili je razumno morao da sazna za povredu, gubitak ili oštećenje prouzrokovano nezgodom.

Rok zastarelosti može da se produži izjavom vozaara ili dogovorom stranaka nakon što je potraživanje nastalo.

Izjava ili ugovor iz stava 4. ovog člana moraju da budu u pisanom obliku.

Član 452.

Vozar ili stvarni vozar dužan je da putnicima pruži informacije o njihovim pravima u skladu sa čl. 395-451. ovog zakona.

Informacije iz stava 1. ovog člana pružaju se na svim prodajnim mestima vozaara, uključujući telefonsku prodaju i prodaju putem interneta, a najkasnije do isplavljenja broda.

U meri u kojoj je vozar informisao putnika o njegovim pravima u skladu sa čl. 395-451. ovog zakona, stvarni vozar nema obavezu pružanja tih informacija.

Odredbe čl. 424-451. ovog zakona ne utiču na prava i obaveze vozaara ili stvarnog vozaara i lica koja rade za njih u skladu sa čl. 167-184. ovog zakona.

Odredbe čl. 424-451. ovog zakona primenjuju se na sve klase putničkih brodova koje su utvrđene posebnim propisom ako je brod upisan u jedan od domaćih upisnika pomorskih brodova i vije zastavu Republike Srbije, odnosno ako je ugovor o prevozu zaključen u Republici Srbiji.

6. Potiskivanje i tegljenje

Član 453.

Ugovorom o potiskivanju, odnosno tegljenju, operater potiskivača, odnosno tegljača, obavezuje se da svojim brodom potiskuje ili tegli drugi brod ili plovilo do određenog mesta, ili za određeno vreme, ili za izvođenje određenog zadatka, a operater potisnice, odnosno tegljenice, obavezuje se da za to plati naknadu za potiskivanje, odnosno tegljarinu.

Visina naknade za potiskivanje, odnosno tegljarinu određuje se ugovorom.

Član 454.

Smatra se, ako nije drukčije ugovoreno, da tegljenjem u pomorskoj plovidbi upravlja zapovednik tegljenog broda, a u unutrašnjoj plovidbi zapovednik tegljača.

Član 455.

U smislu ovog zakona:

1) potiskivanje u unutrašnjoj plovidbi započinje u trenutku kada je potiskivač po nalogu zapovednika broda, koji upravlja potiskivanjem, vezan za brod koji uzima u potiskivani sastav;

2) potiskivanje u unutrašnjoj plovidbi završava se u trenutku kada se potiskivani brod usidri, odveže i preda ovlašćenom licu koje vrši nadzor nad bezbednošću broda u pristaništu ili na sidrištu;

3) tegljenje započinje:

(1) u unutrašnjoj plovidbi u trenutku kada je tegljač po nalogu zapovednika broda koji upravlja tegljenjem, primio ili predao uže za tegljenje;

- (2) u pomorskoj plovidbi kad se tegljač po nalogu zapovednika tegljenog broda stavi u položaj da može obavljati tegljenje, ili kad tegljač po naredbi zapovednika tegljenog broda primi ili preda uže za tegljenje ili kad započne potiskivanje tegljenog broda ili obavljanje bilo kog drugog manevra potrebnog za tegljenje zavisno od toga šta je ranije nastupilo;
- 4) tegljenje se završava:
- (1) u unutrašnjoj plovidbi u trenutku kada se izvrši konačni nalog zapovednika koji upravlja tegljenjem da se usidri, odveže, odnosno i usidri i odveže tegljeni brod, ili da se tegljeni brod preda drugom brodu, a po nalogu zapovednika broda, koji upravlja tegljenjem, pusti se uže za tegljenje;
  - (2) u pomorskoj plovidbi kada se izvrši konačni nalog zapovednika tegljenog broda da se otpusti uže za tegljenje, ili kad prestane potiskivanje ili bilo koji manevar potreban za tegljenje, zavisno od toga šta je kasnije nastupilo.

Član 456.

Ako potiskivač potiskuje plovilo koje nema posadu, operater potiskivača mora primenom uobičajenih mera da se brine za održavanje sposobnosti za plovidbu potiskivanog plovila u stanju u kome ga je primio na potiskivanje.

Operater potiskivača u unutrašnjoj plovidbi mora da se brine za očuvanje robe na potiskivanom plovilu, ako potiskivano plovilo nema posadu, a operater tegljača u pomorskoj plovidbi - ako izričito preuzme takvu obavezu.

Operater potiskivača može ugovoriti prevoz robe potiskivanjem svojim ili tuđim brodom.

Operater potiskivača odgovara operateru potisnice za štetu nanetu potisnici i/ili robi na potisnici prouzrokovanu njegovom krivicom ili krivicom članova posade potiskivača, kao i za zakašnjenje u izvršenju prevozne radnje, ako su potisnica i/ili roba na potisnici pod neposrednom kontrolom članova posade potiskivača za vreme potiskivanja.

Operater potiskivača odgovara za štetu koja je pričinjena potisnici i/ili robi na potisnici nakon razdvajanja potiskivača od potisnice ako potisnica nije bila usidrena na propisan način propustom članova posade potiskivača, pod uslovom da je šteta prouzrokovana takvim nepravilnim sidrenjem.

Prethodni operater potiskivača je odgovoran ako je šteta na potisnici i/ili robi na potisnici prouzrokovana nakon preuzimanja potisnice od strane drugog potiskivača, samo ako je to predviđeno ugovorom o potiskivanju između prethodnog operatera potiskivača i operatera koji je od njega preuzeo potiskivanje.

Operater potisnice dužan je da dokaže da šteta na potisnici iz stava 4. ovog člana, nije postojala u trenutku kada je potisnica uzeta u potiskivani sastav.

Operater potiskivača dužan je da dokaže da šteta na potisnici nije prouzrokovana njegovom krivicom ili krivicom članova posade potiskivača.

Ako operater potisnice, krcatelj ili primalac propuste da obaveste operatera potiskivača o bilo kakvoj vidljivoj šteti na potiskivanom plovilu odmah nakon njenog razdvajanja iz potiskivanog sastava smatraće se da je potisnica predata u neoštećenom stanju.

Nakon što zapovednik potiskivača za vreme potiskivanja uoči oštećenje na potiskivanom plovilu ili njenu nesposobnost za plovidbu ili nepostojanje potrebne

opreme na potiskivanom plovilu, dužan je da o tome odmah obavesti operatera potisnice.

Ako pre i posle potiskivanja operater potiskivača ili lice koje je imenovano od strane operatera potiskivača ima pravo nadzora prilikom ukrcavanja i iskrcavanja potisnice ili nadzor nad potisnicom nakon njenog pravilnog sidrenja na mestu koje je određeno za sidrenje, takve radnje neće se smatrati kao sastavni deo ugovora o potiskivanju osim ako nisu izričito predviđene ugovorom.

Ako je tokom prevozne radnje potiskivanja prouzrokovana šteta trećem licu, štetu je dužna da nadoknadi ugovorna strana za koju se dokaže da je kriva za nastalu štetu.

Član 457.

Za naknadu štete koja nastane sudarom brodova koji plove u tegljenom ili u potiskivanom sastavu, ili između njih i trećih brodova, primenjuju se odredbe ovog zakona o naknadi štete zbog sudara brodova.

Na ograničenje odgovornosti u slučaju nastanka štete prouzrokovane tokom prevozne radnje potiskivanja potisnici i/ili robi na potisnici shodno se primenjuju odredbe člana 366. ovog zakona.

Operater potiskivača ne odgovara za štetu koja je nastala:

1) radnjom ili propustom zapovednika broda, locmana ili bilo kog drugog lica koje radi na brodu tokom plovidbe ili za vreme sastavljanja ili rastavljanja potiskivanog ili tegljenog sastava, pod uslovom da je operater potiskivača ispunio obavezu koja se odnosi na posadu iz člana 254. stav 1. ovog zakona, osim kada radnja ili propust proizilaze iz namere da se pričini šteta ili bezobzirno sa znanjem da će takva šteta verovatno nastati;

2) usled požara ili eksplozije na potiskivaču ili potisnici kada nije moguće dokazati da je požar ili eksplozija posledica greške operatera potiskivača, lica koja rade za njega, odnosno zbog neispravnosti broda;

3) zbog neispravnosti potiskivača ili potisnice koje su postojale pre početka putovanja, ako se dokaže da te neispravnosti nisu mogle biti otkrivene pre početka putovanja uprkos upotrebi dužne pažnje.

Član 458.

Ako potiskivani brod dođe u opasnost zbog okolnosti za koje operater potiskivača prema ugovoru o potiskivanju nije odgovoran, pa potiskivač učestvuje u spasavanju, operater potiskivača u slučaju uspešnog spasavanja ima pravo na nagradu za spasavanje.

Operater potiskivača nema pravo na nagradu za spasavanje, ako iz ugovora proizilazi da je naknadom za potiskivanje obuhvaćena i nagrada za spasavanje.

Ako je naknada za potiskivanje ugovorena samo za slučaj uspešno izvršenog potiskivanja, operater potiskivača ima pravo na naknadu za potiskivanje i kada potiskivanje nije uspešno izvršeno, ako dokaže da je za neuspeh potiskivanja kriv operater potisnice.

Ako naknada za potiskivanje nije ugovorena samo za slučaj uspešno izvršenog potiskivanja, operater potiskivača nema pravo na naknadu za potiskivanje ako operater potisnice dokaže da je za neuspeh potiskivanja kriv operater potiskivača.

Član 459.

Odredbe ovog zakona o likvidaciji zajedničke havarije primenjuju se i na odnose potiskivača i potiskivanog plovila, odnosno tegljača i tegljenog broda.

Član 460.

Tegljenje, odnosno potiskivanje koje počinje i završava se u domaćim lukama, odnosno pristaništima, odnosno na unutrašnjim vodama Republike Srbije (kabotažno tegljenje i potiskivanje) mogu da vrše strana plovila samo na osnovu odobrenja ministarstva.

Podnosilac zahteva za izdavanje odobrenja iz stava 1. ovog člana snosi troškove plaćanja administrativne takse.

Administrativna taksa iz stava 2. ovog člana je prihod budžeta Republike Srbije.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, kabotažno tegljenje i potiskivanje mogu da vrše vozari iz člana 18. ovog zakona.

Član 461.

Odredbe člana 453. stav 2. i čl. 456-460. ovog zakona primenjuju se i na tegljenje.

7. Drugi plovidbeni poslovi

Član 462.

Odredbe čl. 463. do 466. ovog zakona primenjuju se na ugovore koje zaključuju naručilac posla i vozar, a kojima se vozar obavezuje da će brodom izvršiti neki posao koji se ne odnosi na prevoz putnika, prtljaga, robe ili potiskivanje, odnosno tegljenje, a naručilac posla se obavezuje da će platiti naknadu.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može se zaključiti i na vreme.

Član 463.

Ako nije drukčije ugovoreno, vozar odgovara za sposobnost broda za plovidbu u skladu sa članom 254. ovog zakona.

Član 464.

Vozar odgovara za radnje i propuste lica koja u izvršenju ugovora rade za vozara, kao za sopstvene radnje i propuste, ako među strankama nije drukčije ugovoreno.

Odredba stava 1. ovog člana ne utiče na odredbu člana 463. ovog zakona.

Vozar i lica koja rade za vozara, odgovaraju za smrt i telesne povrede naručiočevih lica koja se nalaze na brodu u okviru izvršenja ugovora.

Član 465.

Kod ugovora iz člana 462. ovog zakona, naručilac posla ne može da odredi putovanje koje bi izložilo brod ili posadu broda opasnosti koja se u vreme zaključenja ugovora nije mogla da predvidi, kao ni putovanje za koje se ne može očekivati da se izvrši bez znatnijeg prekoračenja vremena za koje je ugovor zaključen.

Član 466.

Odredbe ovog zakona o vozarini za prevoz stvari shodno se primenjuju i na ugovore iz člana 462. ovog zakona.

Prevoz u kome učestvuje više vozara

Član 467.

Ugovorom o prevozu robe, putnika i prtljaga unutrašnjim vodama ili morem može da se predvidi da će vozar izvršiti prevoz delimično svojim brodom, a delimično brodovima drugih vozara (direktan prevoz).

Vozar koji je na osnovu ugovora o direktnom prevozu robe primio robu, izdaje teretnicu, odnosno tovarni list za ceo ugovoreni put (direktna teretnica, odnosno direktni tovarni list).

Brod koji je ugovorio direktan prevoz putnika, izdaje putniku putnu kartu za ceo ugovoreni put (direktna putna karta).

Vozar koji je na osnovu ugovora o direktnom prevozu putnika preuzeo od putnika prtljag na prevoz, izdaje prtljažnicu za ceo ugovoreni put (direktna prtljažnica).

Svaki dalji vozar stupa u ugovor o direktnom prevozu robe ili prtljaga, ako primi robu ili prtljag i direktnu prevoznu ispravu.

Svaki dalji vozar stupa u ugovor o direktnom prevozu putnika, ako primi na prevoz putnika sa direktnom putnom kartom.

Član 468.

Vozar koji je zaključio ugovor o direktnom prevozu, vozar koji je izdao direktnu prevoznu ispravu, vozar koji je predao robu primaocu i vozar za vreme čijeg se prevoza desio događaj iz koga proističe zahtev za naknadu štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka robe, odgovaraju solidarno ovlašćenom licu za ta potraživanja.

Za štetu prouzrokovanu zakašnjenjem u prevozu robe korisniku prevoza odgovara vozar koji je zaključio ugovor o prevozu i vozar koji je predao robu primaocu.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se i na direktan prevoz prtljaga.

Član 469.

Vozar koji je podmirio potraživanja u skladu sa članom 468. ovog zakona ima pravo regresu prema vozaru za vreme čijeg se prevoza desio događaj iz koga je proisteklo potraživanje.

Ako ne može da se utvrdi vozar za vreme čijeg se prevoza desio događaj iz stava 1. ovog člana, iznos podmirenog potraživanja pada na teret vozara koji su učestvovali u direktnom prevozu, srazmerno udelu svakog od njih u ugovorenoj vozarini, osim vozara koji dokažu da se događaj nije desio na delovima puta na kojima su oni vršili prevoz.

Ako vozar koji je podmirio potraživanje ne može bez svoje krivice da ostvari regresni zahtev prema vozaru za vreme čijeg se prevoza desio događaj, iznos podmirenog potraživanja pada na teret svih vozara koji su učestvovali u direktnom prevozu, srazmerno udelu svakog od njih u ugovorenoj vozarini.

Član 470.

Vozar koji učestvuje u direktnom prevozu i koji kod preuzimanja robe nije stavio na direktnu prevoznu ispravu primedbe u smislu čl. 307. i 308. ovog zakona, mora prema drugim vozarima koji učestvuju u tom prevozu da dokaže da je daljem vozaru ili primaocu, predao teret onako kako ga je primio od prethodnog vozara, odnosno krcatelja.

Vozaru koji učestvuje u direktnom prevozu, a koji je u direktnu prevoznu ispravu uneo primedbe u smislu čl. 307. i 308. ovog zakona, drugi vozari moraju da dokažu da su od krcatelja, odnosno od prethodnog vozara primili teret onako kako je navedeno u direktnoj prevoznoj ispravi.

Član 471.

Vozar koji je ugovorio direktni prevoz putnika, odgovara za ceo ugovoreni put.

Svaki dalji vozar koji učestvuje u izvršenju direktnog prevoza putnika odgovara putniku samo za štetu pričinjenu na delu puta na kome je on vršio prevoz.

Za oštećenje, manjak ili gubitak ručnog prtljaga odgovara vozar na čijem je delu puta nastala šteta na ručnom prtljagu. Pismeni prigovor, predviđen u odredbi člana 446. stav 1. ovog zakona, putnik mora da podnese vozaru na čijem je delu puta nastala šteta na ručnom prtljagu, i to najdocnije prilikom iskrcaja putnika iz broda tog vozara.

Za štetu prouzrokovanu smrću ili telesnom povredom putnika, vozari iz st. 1. i 2. ovog člana odgovaraju solidarno.

Član 472.

Ako vozar koji je zaključio ugovor o direktnom prevozu putnika, podmiri potraživanje putnika za koje odgovara i drugi vozar na osnovu člana 471. stav 2. ovog zakona, ima pravo regresa prema tom vozaru.

Član 473.

Svaki ugovor kojim vozar preuzima obaveze koje nisu predviđene ovim zakonom ili kojim se odriče prava koja ima po ovom zakonu, proizvodi pravno dejstvo prema stvarnom vozaru, ako je on na to dao izričiti pristanak u pismenom obliku.

Član 474.

Vozar koji je ceo prevoz ili jedan njegov deo poverio stvarnom vozaru, odgovoran je za prevoz u celini.

Odredbe ovog zakona o direktnom prevozu putnika odnose se na stvarnog vozara kome je poveren prevoz po odredbi stava 1. ovog člana.

Član 475.

Ugovorom o prevozu stvari i putnika može se predvideti da će vozar koji je zaključio ugovor o prevozu pribaviti usluge drugih vozara ili stvarnih vozara.

Ako se vozar obaveže u smislu stava 1. ovog člana, dužan je da pažnjom urednog vozara pronađe odgovarajućeg vozara ili stvarnog vozara, i odgovara putniku, odnosno naručiocu za svoj izbor.

Član 476.

Ako se u skladu sa ugovorom o prevozu stvari i putnika, na osnovu člana 475. ovog zakona prevoz mora da izvrši i vozilima kopnenog i vazdušnog saobraćaja, odredbe ovog zakona primenjuju se samo na prevoz izvršen brodovima.

8. Ugovor o upotrebi celog broda na određeno vreme (Time Charter)

Pojam i forma ugovora

Član 477.

Ugovorom o upotrebi celog broda na određeno vreme (u daljem tekstu: ugovor o time čarteru) davalac broda u time čarter (u daljem tekstu: operater broda) obavezuje se da za određenu nadoknadu stavi opremljen brod na raspolaganje naručiocu broda u time čarter (u daljem tekstu: naručilac broda) za određeni vremenski period radi obavljanja prevoza robe ili putnika ili za drugu vrstu upotrebe broda u skladu sa ugovorom o time čarteru.

Ugovor o time čarteru može da bude zaključen i za izvršenje jednog ili više putovanja pod uslovima iz stava 1. ovog člana.

Član 478.

Svaka ugovorna strana može da traži da ugovor o time čarteru bude potvrđen u pismenoj formi.

Ako jedna ugovorna strana ne pristane na zaključivanje ugovora u pismenoj formi, druga strana ima pravo da raskine ugovor.

Ugovor o time čarteru mora da sadrži podatke o imenu broda, njegovim tehničkim i eksploatacionim karakteristikama, uključujući kapacitet za prevoz robe, broj i tip brodskih skladišta, rashladnih uređaja i druge tehničke opreme, snagu motora, brzinu, aktivnosti za koje će se brod upotrebljavati, granice plovidbe broda, iznos vremenske vozarine i način plaćanja, vreme na koje je ugovor zaključen, mesto i vreme predaje i povraćaja broda.

Operater broda odgovara za tačnost podataka o nosivosti broda navedenih u ugovoru o time čarteru.

Davanje broda u podčarter

Član 479.

Naručilac broda može u granicama svojih ovlašćenja iz ugovora o time čarteru da zaključuje ugovore u svoje ime sa trećim licima kojima daje brod ili deo broda, iz ugovora o time čarteru za izvršenje određenih putovanja za celo vreme ili za jedan deo trajanja ugovora (ugovor o time podčarteru).

Ugovor o time podčarteru može da se zaključi u svim oblicima ugovora iz člana 240. ovog zakona.

Zaključenjem ugovora iz stava 1. ovog člana naručilac broda se ne oslobađa obaveze koje proizilaze iz osnovnog ugovora koji je zaključen između njega i operatera broda.

Zaključenjem ugovora o time podčarteru, naručilac broda stiče prava i obaveze operatera broda u odnosu na podčartera u skladu sa uslovima ugovora o time čarteru.

U slučaju zaključenja ugovora o time podčarteru operater broda ostaje odgovoran za izvršenje ugovora o time čarteru u odnosu na podčartera.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, odredbe ovog zakona kojima se uređuju prava i obaveze operatera broda shodno se primenjuju i na naručioca broda koji je dao brod u time podčarter.

Predaja broda naručiocu

Član 480.

Operater broda je dužan da stavi ugovoreni brod na raspolaganje naručiocu broda u ugovoreno vreme u ugovorenoj luci, odnosno pristaništu, propisno opremljen i sa brodskim ispravama propisanim zakonom, popunjen kvalifikovanom posadom i osposobljen za izvršenje obaveza utvrđenih ugovorom, kao i da ga održava sposobnim za plovidbu za celo vreme trajanja ugovora o time čarteru.

Za vreme trajanja ugovora o time čarteru, operater broda isplaćuje plate i druga davanja za članove posade i snosi troškove održavanja broda, osim troškova iz člana 482. ovog zakona.

Ako operater broda ne preda brod na vreme u skladu sa stavom 1. ovog člana, naručilac broda može jednostranom izjavom da odbije prihvrat broda (u daljem tekstu: pravo kancelovanja broda).

Pravom kancelovanja broda iz stava 3. ovog člana, ne dira se u prava stranaka na naknadu štete ako se propusti mogu pripisati ugovornim stranama.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, predaja broda u pomorskoj plovidbi može da se izvrši i na otvorenom moru.

Član 481.

Prilikom predaje broda ugovorne strane mogu da zatraže uobičajeni pregled broda, njegove opreme i snabdevenost gorivom.

Svaka ugovorna strana plaća polovinu troškova pregleda iz stava 1. ovog člana, uključujući vreme koje je izgubljeno tokom vršenja tih pregleda.

Izvršeni pregled predstavlja dokaz o stanju broda, njegove opreme i snabdevenosti gorivom, osim ako ugovorne strane ne uspeju da dokažu suprotno.

Ako su se ugovorne strane saglasile da predaja pomorskog broda bude izvršena na moru, pregled iz stava 1. ovog člana može da se izvrši u prvoj usputnoj luci nakon izvršene predaje.

Prava i obaveze naručioca broda

Član 482.

Naručilac broda je dužan da snabdeva brod o svom trošku pogonskim gorivom, mazivom i vodom potrebnom za pogonske mašine broda i druge mašinske uređaje broda (osim lakog maziva) u skladu sa dogovorenim specifikacijom goriva, odnosno maziva, zaliha za potrebe posade, plaća lučke takse i naknade, kao i druge plovidbene naknade vezane za iskorišćavanje broda.

Naručilac broda nije dužan da plaća vozarinu operateru broda za vreme za koje brod nije mogao da izvršava ugovorne obaveze iz razloga nesposobnosti za plovidbu, pretrpljene štete ili neispunjavanja uslova u odnosu na članove posade i nedostatka brodskih zaliha.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, naručilac broda nije dužan da snosi troškove održavanja broda.

Kada je nesposobnost broda za plovidbu delimično prouzrokovana ponašanjem naručioca broda, operater broda ima pravo na ugovorenu vozarinu, bez obzira na eventualno pravo naknade štete koja bi nastala zbog propusta naručioca broda.

Član 483.

Naručilac broda je dužan da obezbedi i plati prihvat, ukrcavanje, slaganje, trimovanje, osiguranje, iskrčavanje i predaju robe.

Slaganje robe mora da se izvrši na način da ne ugrozi stabilnost broda i bezbednost robe.

U odnosu na bezbednost i stabilnost broda naručilac broda je dužan da postupa u skladu sa uputstvima operatera broda.

Ako se zahteva saradnja, odnosno pomoć zapovednika broda i drugih članova posade izvan redovnog radnog vremena, prekovremeni rad i drugi posebni troškovi u vezi sa pruženom saradnjom, odnosno pomoći snosi naručilac broda.

Ako operater broda pretrpi štete koje su nastale u vezi sa prihvatanjem, ukrcavanjem, slaganjem, trimovanjem, osiguranjem, iskrčavanjem i predajom robe, naručilac broda je dužan da plati naknadu štete osim ako je do gubitka došlo kao posledica radnje zapovednika, odnosno člana posade, ili je nastalo usled okolnosti za koje je operater broda odgovoran.

Član 484.

Naručilac broda može da raspolaže celokupnim brodskim prostorom koji je raspoloživ za prevoz robe i/ili za smeštaj putnika, odnosno za druge ugovorom predviđene svrhe.

Bez pristanka naručioca broda, operater broda ne može da prevozi robu za sopstveni račun ili putnike bilo kojim delom broda ili da iskorišćava brodski prostor na bilo koji način, uključujući i prostor za potrebe posade.

Pravni položaj zapovednika i posade broda

Član 485.

Za vreme trajanja ugovora o time čarteru, zapovednik broda i drugi članovi posade ostaju u radnom odnosu sa operaterom broda i dužni su da izvršavaju njegove naloge u okviru plovidbeno-tehničkih obaveza operatera broda.

U odnosu na komercijalno zaposlenje broda, zapovednik broda je dužan da postupa prema nalogima naručioca broda.

Ako zapovednik broda u izvršavanju obaveza iz stava 2. ovog člana izričito ne navede da postupa u ime naručioca broda, operater broda biće solidarno odgovoran sa naručiocem broda za preuzete obaveze od strane zapovednika.

Ako je izdata teretnica ili druga slična prevozna isprava, odgovornost za štetu na robu snosi lice koje je potpisalo tu prevozna ispravu.

Ako operater broda zbog naloga naručioca broda za potpisivanje teretnica od strane zapovednika broda ili njegovog agenta ili ako na drugi način pretrpi štetu, naručilac je dužan da mu je naknadi.

Član 486.

Naručilac broda ne može da odredi putovanje koje bi izložilo brod ili posadu broda opasnosti koja se u vreme zaključenja ugovora o time čarteru nije mogla da predvidi, kao ni putovanje za koje se ne može očekivati da se izvrši bez znatnijeg prekoračenja vremena za koje je ugovor zaključen.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana, zapovednik broda ima pravo da odbije naloge naručioca broda i o tome odmah obavesti operatera broda.

Vozarina

Član 487.

Naručilac broda je dužan da plaća ugovorenu vozarinu.

Vozarinu određenu ugovorom o time čarteru plaća naručilac broda u jednakim vremenskim iznosima unapred (vremenska vozarina).

Ako ugovorom nije drugačije određeno, vozarina se plaća mesečno unapred.

Operateru broda pripada vozarina samo za vreme dok je izvršavao ugovor.

Za vreme trajanja smetnje u iskorišćavanju broda u toku važenja ugovora o time čarteru, vozarina se plaća samo kada je smetnja na strani naručioca broda ili zbog izvršenja njegovog naloga.

Naručilac broda naročito nije dužan da plaća vozarinu operateru broda za vreme u kome brod nije mogao da izvršava ugovorne obaveze iz razloga nesposobnosti za plovidbu, zbog pretrpljenih oštećenja ili zbog neispunjavanja obaveza prema članovima posade, kao i nedostatka brodskih zaliha koje padaju na teret operatera broda.

Ako je nesposobnost broda za plovidbu delimično prouzrokovana ponašanjem naručioca broda, operater broda ima pravo na ugovorenu vozarinu, bez obzira na eventualno pravo na naknadu štete koja je zbog toga nastala.

Ako naručilac broda ne plati pojedine obroke vozarine u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana, operater broda ima pravo da odustane od ugovora.

Član 488.

Operater broda dužan je da obaveštava naručioca broda o stvarima od značaja za stanje broda i izvršenje putovanja.

Naručilac broda je dužan da obaveštava operatera broda o planiranim putovanjima.

Prestanak ugovora i povraćaj broda

Član 489.

Nakon isteka ugovora o time čarteru, naručilac broda je dužan da izvrši povraćaj broda u ugovoreno vreme i na ugovoreno mesto, na način koji je predviđen za predaju broda.

Osim ako je vreme trajanja ugovora o time čarteru fiksno određeno, naručilac broda prilikom povraćaja broda ima pravo da započne novo putovanje iako bi ono moglo da prouzrokuje prekoračenje vremena određenog za povraćaj, ako se s obzirom na dužinu trajanja ugovora o time čarteru vreme preduzetog putovanja može smatrati razumnim.

Za prekoračenje dozvoljenog vremena u skladu sa stavom 2. ovog člana, naručilac broda plaća ugovorenu vozarinu.

Ako bi se prekoračenje vremena za preduzimanje novog putovanja moglo smatrati predugačkim, odnosno nerazumnim, naručilac broda je dužan da izvrši povraćaj broda operateru broda pre isteka ugovorenog vremena, odnosno pre nego što je započeo takvo novo putovanje.

Ako je naručilac broda preduzeo putovanje koje bi dovelo do preteranog zakašnjenja u povraćaju broda, za takvo prekoračenje duguje operateru broda dvostruku vozarinu, kao i nadoknadu štete koja može iz toga da nastane za operatera broda.

Član 490.

Naručilac broda može da raskine ugovor o time čarteru u slučaju zakašnjenja u stavljanju broda na raspolaganje.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, naručilac broda ima pravo na naknadu štete osim ako operater broda dokaže da je do zakašnjenja došlo bez njegove krivice.

Ugovorne strane mogu da raskinu ugovor o time čarteru ako je zbog izbijanja rata, građanskih nemira ili zbog naloga državnih organa postalo nemoguće da se izvrši svrha zbog koje je ugovor zaključen i ako se ne može očekivati da će ove okolnosti prestati u razumnom roku.

Član 491.

Ugovor o time čarteru prestaje u slučaju nestanka, potonuća ili uništenja broda.

Kada ugovor o time čarteru prestane pre roka na koji je ugovoren, vozarina se duguje do datuma do kojeg je naručilac broda koristio brod.

U slučaju nestanka broda, vozarina se duguje do datuma do kojeg su bile poznate poslednje informacije o brodu.

Bilo koji zahtev koji proizilazi iz ugovora o time čarteru zastareva u roku od dve godine od dana izvršenja, odnosno prestanka ugovora.

Član 492.

Iz nagrade koja se duguje brodu izvršene usluge spasavanja za vreme trajanja ugovora o time čarteru prvo se odbijaju iznosi koji pokrivaju sve gubitke prouzrokovane za vreme spasavanja, nakon čega se dodeljuje deo nagrade koji pripada posadi, dok se ostatak deli na jednake delove između operatera broda i naručioca broda.

Član 493.

Odredbe čl. 477- 492. ovog zakona ne primenjuju se na ugovor o prevozu robe celim brodom ili određenim delom broda na jedno ili više uzastopnih putovanja samo zato što je vozarina određena u vremenskom trajanju.

9. Zakup broda

Član 494.

Ugovorom o zakupu broda, u smislu ovog zakona, zakupodavac daje zakupcu brod na upotrebu, na određeno ili neodređeno vreme, uz plaćanje zakupnine, radi vršenja plovidbene delatnosti.

U pomorskoj plovidbi, na osnovu bareboat čartera može da se ostvari privremeni upis u Međunarodni upisnik pomorskih brodova, odnosno privremeni ispis iz Međunarodnog upisnika pomorskih brodova, u skladu sa zakonom kojim se uređuju državna pripadnost i upis plovila.

Ugovor iz stava 2. ovog člana mora da bude zaključen sa rokom trajanja na koji će se zatražiti upis u upisnik iz stava 2. ovog člana i može ponovo da bude produžen.

Nakon isteka roka na koji je zaključen ugovor iz stava 2. ovog člana, odnosno na koji je izvršen upis u Međunarodni upisnik pomorskih brodova, regulator upisnika će ako blagovremeno ne bude podnet zahtev za produženje po službenoj dužnosti brisati upisani zakup iz Lista C uložka glavne knjige upisnika.

Član 495.

Ugovor o zakupu broda mora da bude zaključen u pismenom obliku.

Ugovor o zakupu broda koji nije zaključen u pismenom obliku nema pravno dejstvo.

Član 496.

Zakupodavac je dužan da preda zakupcu brod u takvom stanju da se može iskorišćavati prema ugovorenoj ili uobičajenoj nameni.

Brod se, ako nije drukčije ugovoreno, predaje bez posade i zaključenog osiguranja na ugovoreni period vremena.

Član 497.

Troškove pogona broda snosi zakupac.

Zakupac je dužan da održava brod za vreme trajanja ugovora i da po isteku ugovora vrati brod u stanju i mestu u kome ga je primio.

Zakupac ne odgovara za redovno trošenje broda.

Zakupac ne snosi troškove popravke broda potrebne za uklanjanje skrivenih mana broda koje su postojale u vreme kada mu je brod predat na upotrebu, niti snosi štetu za gubitak broda usled dejstva više sile.

Član 498.

Za štetu nastalu zbog mana koje čini brod nesposobnim ili umanjuju njegovu sposobnost za ugovoreno ili uobičajeno iskorišćavanje, a postojale su u vreme predaje broda zakupcu, odgovara zakupodavac, ako ne dokaže da te mane nije mogao da otkrije pažnjom urednog vozara.

Član 499.

Za vreme trajanja ugovora o zakupu, posada je dužna da izvršava naloge zakupca u odnosu na plovidbu broda i njegovo komercijalno iskorišćavanje.

Stav 1. ovog člana primenjuju se i u slučaju da je zakupac primio u zakup brod sa posadom.

Ako je brod primljen u zakup bez posade zakupac postavlja posadu broda.

Član 500.

U slučaju sumnje da li je zaključen ugovor o zakupu broda ili ugovor o time čarteru, smatra se da je zaključen ugovor o time čarteru.

Član 501.

Zakupnina se plaća mesečno unapred, računajući od dana kad počne da teče.

Zakupnina ne pripada zakupodavcu za vreme dok je zakupac bio sprečen da upotrebljava brod krivicom zakupodavca, ili zbog skrivene mane broda koja je postojala u času predaje broda zakupcu.

Član 502.

Ako zakupac ne plati zakupninu u roku dospelosti, zakupodavac može odmah da traži naplatu zakupnine ugovorene za celo vreme trajanja ugovora o zakupu broda ili može da odustane od ugovora.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na pravo zakupodavca na naknadu štete.

Član 503.

Izuzetno od člana 494. stav 1. ovog zakona, ugovor o zakupu broda može da se zaključi i za jedno ili više putovanja.

Član 504.

Ugovor o zakupu broda zaključen na određeno vreme može se produžiti samo pismenim sporazumom.

Ugovor o zakupu broda zaključen na neodređeno vreme može da se otkaže pismeno, i to najkasnije, tri meseca unapred.

Član 505.

Ugovor o zakupu broda prestaje u slučaju propasti broda, njegove trajne nesposobnosti za iskorišćavanje i u slučaju više sile koja onemogućava iskorišćavanje broda za vreme zakupa.

Ako popravke broda koje snosi zakupodavac traju suviše dugo, ili se predviđa da će trajati suviše dugo, zakupac može da odustane od ugovora.

Član 506.

Ako zakupac ne vrati zakupodavcu brod po isteku ugovora o zakupu, dužan je za prekoračeno vreme da plati naknadu u visini dvostruke zakupnine.

Ako je zakupac kriv za zakašnjenje u vraćanju broda, odgovara zakupodavcu i za svaku štetu preko iznosa određenog u stavu 1. ovog člana.

Član 507.

Nagrada za spasavanje koje je izvršeno zakupljenim brodom za vreme trajanja ugovora o zakupu broda, pripada zakupcu.

Član 508.

Zakupac može dati brod u podzakup, samo na osnovu pismenog pristanka zakupodavca.

Glava II

UGOVORI O PLOVIDBENO-AGENCIJSKIM POSLOVIMA

Član 509.

Ugovori o plovidbeno-agencijskim poslovima su:

- 1) ugovor o zastupanju broda;
- 2) ugovori o zastupanju i posredovanju prilikom zaključenja ugovora o iskorišćavanju brodova i drugih ugovora u plovidbi ili u vezi sa plovidbenim poslovanjem (u daljem tekstu: ugovor o brokerskim poslovima u plovidbi).

1. Ugovor o zastupanju broda

Član 510.

Ugovorom o zastupanju broda, brodski agent iz čl. 20. i 21. ovog zakona se obavezuje da na osnovu generalnog ili posebnog punomoćja, u ime i za račun nalogodavca, nastupa ili radi kao predstavnik nalogodavca u luci, odnosno pristaništu, ili na određenom području, a nalogodavac da broskom agentu naknadi troškove i plati nagradu.

Brodski agent koji svoje poslovanje obavlja na osnovu generalnog punomoćja (u daljem tekstu: generalni agent) ovlašćen je da vrši sve poslove koji se odnose na poslovanje nalogodavca u odnosu na brod, u određenoj luci ili na određenom području.

Brodski agent koji na osnovu generalnog punomoćja zastupa linijskog vozara, ugovorom o zastupanju može da bude ovlašćen da u njegovo ime i za njegov račun vrši bukiranje robe, uobičajeno reklamiranje, kao i da obaveštava nalogodavca o stanju na tržištu, a na području za koje je ugovor zaključen.

U slučaju sumnje o granicama opšteg punomoćja smatra se da se ono odnosi na poslove prihvata i otpreme broda i plaćanja troškova u vezi pristajanja i boravka broda u luci.

Za obavljanje poslova u luci, generalni agent može da imenuje drugog broskog agenta (u daljem tekstu: podagent), ako je to izričito predviđeno generalnim punomoćjem.

Brodski agent koji svoje poslovanje obavlja na osnovu posebnog punomoćja (u daljem tekstu: specijalni agent) zastupa nalogodavca u određenoj luci, u određene svrhe ili za određeni brod, u skladu sa punomoćjem koje je dato za svaki konkretan slučaj, odnosno za svako uplovljenje i isplovljenje broda iz određene luke.

Nalogodavac iz stava 1. ovog člana, može da bude vlasnik broda, zakupac broda, naručilac broda na vreme ili putovanje.

Član 511.

Brodski agent ima pravo da preuzima u ime i za račun nalogodavca administrativne i komercijalne poslove, kao i uobičajene radnje pomaganja, posredovanja i zastupanja u skladu sa dobijenim punomoćjem i pravilima trgovačkog brodarstva.

Generalni agent, u ime i za račun nalogodavca, preuzima sve ili neke od sledećih poslova:

- 1) poslove u vezi sa prihvatom i otpremom broda;

2) zastupanje nalogodavca pred nadležnim državnim organima i lučkim operaterima;

- 3) koordinira poslove ukrcavanja i iskrcavanja robe;
- 4) utvrđivanje kvalitativnog i kvantitativnog stanja robe;
- 5) snabdevanje broda i organizaciju vršenja popravki na brodu;
- 6) poslove pomaganja broda;
- 7) druge sporedne poslove.

Ugovor o generalnoj agenturi obavezno se zaključuje u pismenoj formi.

Specijalni agent preuzima neke od poslova iz stava 2. ovog člana, u skladu sa dobijenim posebnim punomoćjem.

Poslovi prihvata i otpreme broda iz stava 2. tačka 1) ovog člana, naročito obuhvataju:

- 1) dobijanja slobodnog saobraćaja;
- 2) preuzimanje dokumentacije od zapovednika broda o robi koja će se ukrcavati ili iskrcavati sa broda;
- 3) plaćanje lučkih i pristanišnih naknada;
- 4) snabdevanje broda zalihama;
- 5) obezbeđivanje gotovine za potrebe broda i vršenje drugih potrebnih isplata;
- 6) ostvarivanje saradnje između broda i nadležnih državnih organa i lučkih operatera;
- 7) sastavljanje vremenske tablice i konstatacije o činjeničnom stanju;
- 8) ispostavljanje teretnice ili druge prevozne isprave, sačinjavanje manifesta tereta i brodskog manifesta, pribavljanje carinskih isprava, overavanje brodskih isprava i knjiga (spisak posade i drugo) u nadležnoj lučkoj kapetaniji;
- 9) drugi poslovi uobičajni u agencijskom poslovanju u odnosu na prihvata i otpremu broda.

Poslovi pomaganja brodskog agenta iz stava 2. tačka 6) ovog člana su poslovi koje u luci brodski agent vrši u ime i za račun nalogodavca, odnosno zapovednika broda, kao što su poslovi ukrcavanja/iskrcavanja članova posade, repatrijacije članova posade, njihovo upućivanje na lečenje i slično.

Drugi sporedni poslovi brodskog agenta iz stava 2. tačka 7) ovog člana, su usluge koje nalogodavcima pružaju brodski agenti, a koje bi mogli da pružaju i druga fizička i pravna lica, kao što je omogućavanje kontakta broda na sidrištu sa lukom upotrebom plovila brodskih agenata, pružanje poštanskih i telefonsko-telegrafskih usluga brodu, dobijanje putnih isprava i viza, dozvola za kretanje u graničnom pojasu, poslove nadzora dok je brod na sidrištu i slično.

Poslove iz stava 7. ovog člana, brodski agent može da obavlja i u svoje ime i za svoj račun.

Ako brodski agent prekorači ovlašćenja iz punomoćja, preduzeta radnja i dalje će biti obavezujuća za nalogodavca osim ako nalogodavac odmah nakon prijema obaveštenja o toj radnji ne obavesti brodskog agenta da nije odobrio radnju koju je on preduzeo.

Obaveze broskog agenta

Član 512.

Brodski agent je dužan da postupa po nalogu nalogodavca s pažnjom dobrog privrednika.

Nalozi iz stava 1. ovog člana moraju da budu jasni i u skladu sa propisima.

Ako je nalogodavac izdao izričit nalog, brodski agent je dužan da postupa po tom nalogu.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, brodski agent može u dobroj veri da odstupa od izričitog naloga, ako je takvo odstupanje u interesu nalogodavca, pod uslovom da je o tome prethodno obavestio nalogodavca.

Ako je nalogodavac izdao opšti nalog, brodski agent samostalno odlučuje o postupanju u svakom konkretnom slučaju pažnjom dobrog privrednika i u interesu nalogodavca.

Ako je nalogodavac izdao nalog kojim se utvrđuju gornja i donja granica postupanja broskog agenta (limitirani nalog), agent je dužan da postupa u okviru utvrđenih granica.

Nalogodavac je dužan da na zahtev broskog agenta dostavi potrebne podatke i omogući uvid u brodske isprave i knjige, kada je to potrebno za uspešnu realizaciju naloga.

Radnje koje je brodski agent preduzeo u nuždi u cilju da se šteta koja je nastupila ili koja neminovno pretila da nastupi otkloni u najkraćem mogućem roku (authority by necessity), nalogodavac je dužan da naknadno odobri.

Član 513.

Brodski agent je dužan da obavestava nalogodavca o izvršenju dobijenog naloga.

Brodski agent je dužan da obavestava nalogodavca, o svim okolnostima posla obuhvaćenim punomoćjem.

Brodski agent je dužan da drži odvojeno novac i drugu imovinu nalogodavca od svoje imovine i imovine drugih lica za koje radi.

Brodski agent je dužan da čuva i u svakom trenutku učini dostupnim nalogodavcu račune o svim radnjama i transakcijama koje su izvršene za vreme trajanja ugovora, kao i da učini dostupnim nalogodavcu poslovne knjige i isprave, a koje se odnose na poslove nalogodavca.

Brodski agent je dužan da uplati nalogodavcu novčane iznose koje je za njega primio tokom trajanja ugovora.

Član 514.

Brodski agent je dužan da lično obavlja poslove iz dobijenog punomoćja i bez odobrenja nalogodavca izvršenje tih poslova ne može da prenese na podagenta.

Prenošenje poslova na podagenta vrši po odobrenju nalogodavca.

Smatraće se da je nalogodavac dao odobrenje iz stava 2. ovog člana, kada je nalogodavcu bilo poznato u trenutku imenovanja broskog agenta da brodski agent namerava da svoja ovlašćenja prenese na podagenta, kao i kada u toku obavljanja agencijskog posla nastupe nepredviđene okolnosti koje u cilju uspešnog izvršenja posla čine neophodnim prenos agentovih ovlašćenja na podagenta.

Član 515.

Brodski agent je dužan da na zahtev nadležne lučke kapetanije, odnosno Agencije za upravljanje lukama navede ime, naziv i adresu prebivališta, odnosno sedišta nalogodavca čiji brod uplovljava/isplovljava iz domaće luke, odnosno pristaništa.

Član 516.

Iznos nagrade broskog agenta određuje se ugovorom između nalogodavca i broskog agenta.

Ako iznos nagrade broskog agenta nije određen u skladu sa stavom 1. ovog člana, nagrada broskog agenta određuje se tarifom kojom se utvrđuju najniži iznosi nagrade za usluge agenta.

Tarifu iz stava 2. ovog člana donosi udruženje koje zastupa interese broskih agenata i agenata posrednika.

Član 517.

Nalogodavac je dužan da na zahtev broskog agenta izvrši avansnu uplatu novčanih iznosa potrebnih za izmirenje troškova nastalih boravkom broda u luci, odnosno pristaništu.

Član 518.

Ako je ugovor o broskoj agenturi zaključen na neodređeno vreme svaka ugovorna strana može da ga otkaže pismenim obaveštenjem tri meseca pre trenutka raskida ugovora.

Ugovorne strane mogu zbog ozbiljnih razloga da raskinu ugovor i pre tog roka ali ne u roku kraćem od 14 dana nakon što su za takav razlog saznale.

Standardni linijski i opšti agencijski ugovor, koji je potvrđen od strane BIMCO, može da se koristi kao ugovor o zastupanju broda iz člana 509. ovog zakona, ako njegove odredbe nisu u suprotnosti sa odredbama zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi i ovog zakona.

2. Agent posrednik (broker)

Član 519.

Ugovorom o poslovima posredovanja i zastupanja u plovidbi, agent posrednik iz čl. 20. i 21. ovog zakona (u daljem tekstu: broker) se obavezuje da na osnovu punomoćja postupa po nalogima nalogodavca kao posrednik u zaključivanju ugovora o iskorišćavanju brodova, kupoprodaji, gradnji i remontu brodova, kao i ugovora o plovidbenom osiguranju, dok se nalogodavac obavezuje da brokeru plati nagradu.

Ako se broker isključivo bavi posredovanjem, odnosno zastupanjem prilikom zaključivanja ugovora o iskorišćavanju brodova, u slučaju sumnje o granicama generalnog punomoćja, smatra se da se punomoćje odnosi na posredovanje za zaključivanje pojedinih ugovora, osim u slučaju ugovora o upotrebi broda.

Prilikom zaključenja ugovora broker ima pravo da potpisuje onu stranu koja mu je dala takvo punomoćje.

Na osnovu izričitog ovlašćenja ugovornih strana, broker može da potpiše ugovor koji je zaključen njegovim posredovanjem u ime i za račun obe ugovorne strane.

Broker vrši potpisivanje iz st. 3. i 4. ovog člana uz naznaku „kao agent u ime i za račun“, uz naznaku strana za koje je potpisivanje izvršio.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, broker je dužan da obavesti svaku ugovornu stranu da postupa u ime i za račun i druge ugovorne strane.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, broker je dužan da se stara o interesima obe ugovorne strane.

Član 520.

Na obaveze brokera shodno se primenjuju odredbe čl. 512-515. ovog zakona.

Član 521.

Broker ima pravo na naknadu troškova, kao i na nagradu (u daljem tekstu: provizija) ako je na osnovu njegovog posredovanja došlo do zaključivanja ugovora.

Broker ima pravo i na proviziju samo za izvršeno posredovanje ako je tako ugovorom predviđeno.

Iznos brokerske provizije određuje se ugovorom, a u nedostatku takve ugovorne odredbe primenjuje se tarifa iz člana 516. ovog zakona.

Broker je dužan da dostavi obračun nalogodavcu odmah nakon izvršenja naloga.

Glava III

UGOVOR O PLOVIDBENOM OSIGURANJU

1. Zajedničke odredbe

Član 522.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na:

1) osiguranje broda, njegovih mašina, uređaja, opreme i zaliha, kao i robe i drugih stvari koje se prevoze brodom ili se na njemu nalaze;

2) osiguranje vozarine, prevoznine, troškova osiguranja, troškova opremanja broda, troškova zajedničke havarije, nagrada za spasavanje, očekivanog dobitka, provizija, zarada posade, založnih i ostalih prava i materijalnih koristi, koje postoje ili se opravdano mogu da očekuju u vezi sa plovidbom ili prevozom robe brodom, a mogu da se procene u novcu;

3) osiguranje od odgovornosti za štete nanete trećim licima u vezi sa pravom svojine ili sa iskorišćavanjem broda i drugih stvari navedenih u tački 1. ovog stava koje su u svojini fizičkih ili pravnih lica.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na osiguranje brodova u gradnji i stvari namenjenih njihovoj gradnji, osiguranje kontejnera, kao i na osiguranje robe koja se pre ili posle prevoza brodom nalazi u skladištima, stovarištima ili drugim mestima.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na reosiguranja, ako je predmet reosiguranja ugovor o osiguranju iz ovog člana.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na uzajamna osiguranja plovidbenih rizika, ako nisu u suprotnosti sa prirodom odnosa ovih osiguranja.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na osiguranje jahte i čamca.

Pod trećim licima, u smislu ove glave zakona, podrazumevaju se lica koja nisu subjekti ugovora o osiguranju.

Član 523.

Osiguranik može da bude samo lice koje ima ili može da očekuje da će imati opravdani materijalni interes da ne nastupi osigurani slučaj.

Osiguranik može da traži naknadu za nastalu štetu koja je pokrivena osiguranjem samo ako je imao interes na osiguranom predmetu u trenutku nastupanja osiguranog slučaja ili ako ga je stekao posle toga.

Član 524.

Ugovarač osiguranja može da zaključi ugovor o osiguranju za svoj račun, za račun trećeg određenog lica ili za račun neodređenog lica („za račun koga se tiče”).

Ako se iz ugovora o osiguranju ne vidi da je osiguranje zaključeno za račun neodređenog lica, smatraće se da je zaključeno za račun ugovarača osiguranja ili trećeg određenog lica.

Prilikom zaključivanja osiguranja, ugovarač osiguranja nije dužan da navede da li osiguranje zaključuje za svoj račun ili za račun trećeg određenog lica.

Ne smatra se ugovaračem osiguranja lice koje je ugovor o osiguranju zaključilo izričito u ime i za račun svog vlastodavca.

Član 525.

Osiguranje zaključeno za račun trećeg određenog lica, bez njegovog naloga, punovažno je ako to treće lice (osiguranik) da naknadno pristanak na zaključeno osiguranje.

Pristanak na zaključeno osiguranje, u smislu stava 1. ovog člana, može se dati i posle nastanka štete pokrivena osiguranjem.

Podnošenje odštetnog zahteva smatra se pristankom trećeg lica na zaključeno osiguranje.

Član 526.

Osiguranje za račun neodređenog lica smatra se da je zaključeno za račun lica koje u trenutku nastupanja osiguranog slučaja ima interes na osiguranom predmetu, odnosno koje, u smislu člana 523. stav 2. ovog zakona, može da traži naknadu za nastalu štetu.

Osiguranje zaključeno za račun neodređenog lica, punovažno je, ako se lice koje ima interes na osiguranom predmetu u trenutku nastupanja osiguranog slučaja ili koje može da traži naknadu za nastalu štetu, u smislu člana 523. stav 2. ovog zakona, nalazi ili dođe u posed polise i ako to lice pristane na već zaključeno osiguranje.

Član 527.

Ako ugovarač osiguranja ili njegov punomoćnik prilikom zaključivanja osiguranja ne prijave sve okolnosti koje su znali ili morali znati, a koje su od značaja za ocenu težine rizika, ili ako ih netačno prijave, osiguravač ima pravo da traži od ugovarača osiguranja da naknadno plati razliku između premije koja odgovara stvarnoj težini rizika i ranije plaćene premije.

Kod osiguranja za račun trećeg određenog lica smatra se da je ugovarač osiguranja morao da zna za okolnosti koje su bile poznate osiguraniku, a koje je ovaj mogao blagovremeno javiti ugovaraču osiguranja.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na okolnosti koje su opštepoznate ili za koje je osiguravač znao ili se opravdano moglo pretpostaviti da ih zna.

Osiguravač gubi pravo iz stava 1. ovog člana ako ne zatraži plaćanje dopunske premije od ugovarača osiguranja u roku od tri meseca po prestanku osiguranja, odnosno, ako je nastupio osigurani slučaj, najkasnije do potpune isplate naknade iz osiguranja.

Član 528.

Ako ugovarač osiguranja ili njegov punomoćnik namerno ili iz krajnje nepažnje ne prijave osiguravaču prilikom zaključenja osiguranja sve okolnosti koje su znali ili morali znati, a koje bi bitno uticale na donošenje odluke o zaključivanju i o uslovima osiguranja ili ako ih netačno prijave, osiguravač ima pravo da traži poništenje tako zaključenog osiguranja ako nije zatražio od ugovarača osiguranja da naknadno plati razliku u premiji u smislu člana 527. ovog zakona.

Ako je osiguravač po tako zaključenom ugovoru nadoknadio štetu nesavesnom osiguraniku, ima pravo da traži da mu osiguranik povрати primljenu naknadu štete.

Na slučajeve iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i odredbe člana 527. st. 2. i 3. ovog zakona.

Osiguravač ima pravo da naplati i zadrži premiju i pored poništenja ugovora o osiguranju u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Ako je kod osiguranja zaključenog uz postojanje mana iz stava 1. ovog člana, došlo do ostvarenja nekog od osiguranih rizika pre nego što je osiguravač zatražio poništenje ugovora, osiguravač može da odbije plaćanje naknade štete, ali samo ako je rizik posledica neke od okolnosti koje su predmet propusta osiguranika iz stava 1. ovog člana.

Član 529.

Ako su ugovorom o osiguranju, polisom osiguranja ili ispravom na osnovu koje će polisa biti izdata predviđeni određeni uslovi, okolnosti ili događaji od čijeg ispunjenja ili neispunjenja zavisi obaveza osiguravača za plaćanje naknade štete (posebno ugovoreni uslovi) i ako je određeni štetni događaj nastao kao posledica tako ugovorenih posebnih uslova, osiguravač može u roku od 30 dana od dana nastanka šetnog događaja, da zatraži poništenje ugovora, ako u istom roku ne zatraži od osiguranika uvećanje premije osiguranja i osiguranik na to pristane.

Ako nisu ispunjeni posebno ugovoreni uslovi koji su bili od značaja samo za težinu pojedinih rizika i veličinu štete, osiguravač može od naknade iz osiguranja da odbije deo štete koji je verovatno nastao usled neispunjenja tih uslova.

Član 530.

Osiguravač je obavezan da ugovaraču osiguranja, na njegov zahtev, preda uredno izdatu i potpisanu polisom osiguranja.

Ako se na traženje ugovarača osiguranja preda polisa osiguranja koja je izdata u dva ili više originalnih primeraka, na svakom takvom primerku treba navesti u koliko je originala polisa izdata.

Polisa osiguranja treba da sadrži sve odredbe iz zaključenog ugovora o osiguranju kojim se utvrđuje obaveza osiguravača na naknadu štete iz osiguranja.

Polisa osiguranja može da sadrži i druge odredbe, odnosno obaveze ugovornih strana, a naročito odredbe o nadležnom sudu i primeni merodavnog prava.

Ako je polisa osiguranja izdata i predata ugovaraču osiguranja, osiguravač nije dužan da izvrši svoje obaveze iz zaključenog osiguranja pre njenog podnošenja, odnosno ako osiguranik učini verovatnim da je polisa izgubljena ili uništena pre nego što dobije od osiguranika odgovarajuće obezbeđenje.

Osiguravač se oslobađa svoje obaveze iz osiguranja ako savesno izvrši isplatu imaocu polise, a ako je polisa izdata u više originalnih primeraka - podnosiocu jednog od originalnih primeraka koji učini verovatnim svoje pravo na naknadu iz osiguranja po toj polisi.

Član 531.

Osiguranik može da prenese svoja prava iz osiguranja, pre nastanka štete, samo na lice koje može da bude osiguranik u smislu člana 523. stav 1. ovog zakona.

Ako je polisa osiguranja izdata, prenos prava iz osiguranja vrši se indosiranjem te polise ili na drugi odgovarajući način.

Osiguravač može novom osiguraniku da stavi iste prigovore iz zaključenog osiguranja, koje je imao i prema prvobitnom osiguraniku.

Izuzetno od odredbe stava 3. ovog člana, osiguravač ne može novom savesnom osiguraniku staviti prigovor kojim se pobija sadržaj polise osiguranja koju je izdao, osim ako je u pitanju očigledna greška koju je novi osiguranik mogao primetiti.

Ustupanje prava na osiguranom predmetu drugom licu ne povlači za sobom i prenos prava iz osiguranja, ako o tome nema izričitog ili prećutnog sporazuma između osiguranika i sticaoca prava.

Osiguranik ne može preneti svoje pravo iz osiguranja u smislu stava 1. ovog člana, ako je mogućnost takvog prenosa izričito isključena u ugovoru o osiguranju.

Član 532.

Osigurani predmet treba da bude označen u ugovoru o osiguranju i u polisi osiguranja, ako je izdata, na način koji omogućava utvrđivanje njegovog identiteta.

Ako se osigurani predmet, nedovoljno ili pogrešno označi tako da se ne može ni posredno utvrditi da li je bio izložen osiguranom riziku i oštećen, osiguravač nije obavezan da naknadi nastalu štetu.

Član 533.

Vrednost osiguranog predmeta koja je dogovorno utvrđena u ugovoru o osiguranju ili u polisi osiguranja (ugovorena vrednost) obavezna je za osiguravača i osiguranika.

Osiguravač može da ospori ugovorenu vrednost, samo ako je u pitanju očigledna greška, ili ako u većoj meri premašuje stvarnu vrednost osiguranog predmeta, tako da bi naknada štete, na osnovu takve vrednosti pružila osiguraniku znatnu neopravdanu dobit.

Član 534.

Kao vrednost osiguranog predmeta uzima se njegova vrednost na početku osiguranja (stvarna vrednost), ako nije drukčije izričito ugovoreno.

Stvarna vrednost osiguranog predmeta ne mora da bude označena u ugovoru ili polisi osiguranja.

Član 535.

Osiguravač je obavezan da za štetu pokrivenu osiguranjem da naknadu samo do iznosa navedenog u ugovoru o osiguranju (u daljem tekstu: osigurani iznos) na koji je osiguranje zaključeno, ako ovim zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno.

Ako nije drugačije izričito ugovoreno, osigurani iznos ne predstavlja ujedno i ugovorenu vrednost osiguranog predmeta.

Član 536.

Ako je osigurani iznos veći od ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta, prilikom likvidacije štete uzeće se u obzir samo ugovorena, odnosno stvarna vrednost osiguranog predmeta.

Član 537.

Ako je osigurani iznos manji od ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta, osiguravač je obavezan da naknadi nastalu štetu samo srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta.

Član 538.

Ako je isti predmet osiguran od istih rizika, za isto vreme i u korist istog osiguranika kod dva ili više osiguravača, a ukupni osigurani iznosi prelaze ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost tog predmeta, osiguranik može da traži delimičnu ili potpunu naknadu štete iz osiguranja od osiguravača po svom izboru, s tim da ukupno dobijene naknade ne mogu da pređu iznos štete koja se može pokriti osiguranjem.

Osiguravači koji su u slučajevima iz stava 1. ovog člana na traženje osiguranika isplatili naknadu štete imaju pravo regresa prema ostalim osiguravačima srazmerno njihovim obavezama iz ugovora o osiguranju.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, osiguravači koji prema odredbama ugovora o osiguranju ili zakonu koji se na njihov ugovor o osiguranju primenjuje, nisu dužni da kod dvostrukog osiguranja naknade srazmeran deo štete koju su platili ostali osiguravači, nemaju pravo regresa prema tim osiguravačima za štete koje su neposredno naknadili osiguraniku.

Osiguravači imaju pravo na punu premiju za zaključeno osiguranje, nezavisno od toga da li je do slučaja iz stava 1. ovog člana došlo slučajno ili namerno, ako nije drukčije ugovoreno.

Prilikom podnošenja odštetnog zahteva jednom osiguravaču, osiguranik je dužan da ga obavesti o svim ostalim ugovorima kojima je isti predmet osiguran od istih rizika za isto vreme u njegovu korist.

Član 539.

Ugovarač osiguranja je obavezan da osiguravaču plati premiju neposredno posle zaključenja ugovora o osiguranju, ako nije drukčije ugovoreno.

Osiguravač nije obavezan da izdatu polisu osiguranja preda ugovaraču osiguranja pre nego što ugovarač osiguranja plati dužnu premiju.

Prilikom likvidacije štete, osiguravač može da od naknade iz osiguranja odbije iznos premije koja se još duguje.

Neplaćanje premije u roku ne oslobađa osiguravača njegove obaveze iz ugovora o osiguranju i ne daje mu pravo da raskine ugovor o osiguranju, ako nije drukčije ugovoreno.

Ako se ugovor o osiguranju zaključi s tim da se premija osiguranja naknadno odredi, visina premije utvrđuje se u primerenoj visini, srazmerno težini rizika.

Ugovarač osiguranja je dužan da osiguravaču plati premiju za zaključeno osiguranje i kad je osigurani predmet prestao da bude izložen osiguranim rizicima pre zaključenja ugovora o osiguranju, pod uslovom da osiguravač za to nije znao prilikom zaključenja ugovora o osiguranju.

Član 540.

Osiguravač je obavezan da ugovaraču osiguranja vrati naplaćenu premiju ako osigurani predmet nije uopšte bio izložen osiguranim rizicima ili ako je ugovor o osiguranju poništen bez krivice ugovarača osiguranja i osiguranika.

Ako je izdata polisa osiguranja, osiguravač je dužan da vrati premiju ovlašćenom imaocu polise.

Prilikom povraćaja premije, osiguravač može da zadrži jedan deo premije u uobičajenoj ili ugovorenoj visini za pokriće svojih troškova u vezi sa zaključenim osiguranjem.

Član 541.

Kod osiguranja na određeno putovanje, ako je usled postupka osiguranika ili po njegovom pristanku došlo do značajnijeg odstupanja od osiguranog putovanja (promena putovanja, skretanje sa puta, neopravdano zakašnjenje i sl), osiguravač nije obavezan da naknadi štetu nastalu posle tog odstupanja.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i kad je šteta nastala pošto se brod vratio na predviđeni put.

Od odredbe stava 1. ovog člana izuzimaju se slučajevi odstupanja izvršenih u interesu osiguravača ili u cilju spasavanja imovine i života na moru i unutrašnjim vodama i pružanja lekarske pomoći, kao i slučajevi kad odstupanja nisu imala znatnijeg uticaja na nastanak i veličinu štete.

Član 542.

Kod osiguranja na određeno vreme, osiguranje počinje da teče u 0 h prvog i završava se u 24 h poslednjeg dana predviđenog u ugovoru o osiguranju.

Vreme iz stava 1. ovog člana računa se po zvaničnom vremenu mesta u kome je izdata polisa osiguranja, a ako nema polise, po zvaničnom vremenu mesta u kome je zaključen ugovor o osiguranju.

Član 543.

Ugovorom o osiguranju ugovorne strane slobodno određuju uslove osiguranja, uključujući i uslove koji se primenjuju na međunarodnom tržištu osiguranja.

Ako u ugovoru o osiguranju nije drukčije određeno, plovidbenim osiguranjem pokrivaju se rizici kojima je izložen osiguranik predmeta za vreme plovidbe, i to: plovidbena nezgoda, elementarna nepogoda, eksplozija, požar i razbojništvo.

Ugovorom o osiguranju mogu da se pokriju i drugi rizici kojima je osigurani predmet izložen za vreme trajanja osiguranja, kao što su krađa i neisporuka, manipulativni rizici, kopneni transportni rizici, ratni i politički rizici, itd.

Rizici iz stava 3. ovog člana, smatraće se da su pokriveni osiguranjem samo ako su posebno ugovoreni.

Kopneni transportni rizici smatraće se da su pokriveni uslovima plovidbenog osiguranja ako u ugovoru o osiguranju nije drugačije određeno.

Član 544.

Promena rizika posle zaključenog ugovora o osiguranju do koje dolazi nezavisno od volje osiguranika, ne utiče na važnost osiguranja i obaveze stranaka.

Ako je usled postupka osiguranika ili po njegovom pristanku došlo do znatnog pogoršanja rizika, osiguravač nije obavezan da naknadi štetu koja može da se pripiše takvoj promeni rizika.

Ako je usled postupka osiguranika ili po njegovom pristanku došlo do poboljšanja rizika, osiguravač nije obavezan da vrati osiguraniku srazmeran deo već naplaćene premije, odnosno da srazmerno smanji već ugovorenu premiju.

Član 545.

Ako nije drukčije ugovoreno, osiguranjem su pokrivena štete nastale usled osiguranih rizika, i to:

- 1) potpuni gubitak osiguranog predmeta;
- 2) delimični gubitak i oštećenje osiguranog predmeta;
- 3) troškovi spasavanja i troškovi neposredno prouzrokovani nastupanjem osiguranog slučaja;
- 4) zajedničke havarije;
- 5) nagrade za spasavanje;
- 6) troškovi utvrđivanja i likvidacije štete pokrivena osiguranjem.

Osiguranjem nije pokrivena odgovornost osiguranika za štetu pričinjenu trećim licima, ako ugovorom o osiguranju nije drukčije određeno.

Član 546.

Osiguranjem mogu da se pokriju i štete nastale pre zaključenja ugovora o osiguranju, pod uslovom da u trenutku zaključenja ugovora ugovarač osiguranja i osiguranik nisu znali niti morali da znaju da je već nastupio osigurani slučaj ili, ako su u trenutku zaključenja ugovora obe ugovorne strane znale za nastupanje osiguranog slučaja - da nisu znale za obim nastale štete.

Član 547.

Iz osiguranja su isključene štete nastale posredno ili neposredno zbog namernog postupka osiguranika.

Ako u ugovoru o osiguranju nije drukčije određeno, iz osiguranja su isključene i štete nastale posredno ili neposredno zbog :

- 1) krajnje nepažnje osiguranika;
- 2) namernog postupka ili krajnje nepažnje lica za čije postupke, po zakonu, odgovara osiguranik;
- 3) nastupanja ratnih i političkih rizika i rizika štrajka;
- 4) nastupanja nuklearnih rizika.

Odredbe stava 2. ovog člana ne odnose se na štete nastale zbog namernog postupka ili krajnje nepažnje posade broda, kao ni na štete nastale usled radnji i propuštanja osiguranika - zapovednika ili drugog člana posade broda ili pilota u plovidbi i rukovanju brodom.

Član 548.

Kao potpuni gubitak osiguranog predmeta, u smislu ovog zakona, uzima se potonuće bez mogućnosti vađenja, uništenje, nestanak i trajno oduzimanje celog osiguranog predmeta, kao i takvo njegovo oštećenje koje ne može da se popravi i zbog koga osigurani predmet prestaje da bude stvar određene vrste.

U slučaju potpunog gubitka osiguranog predmeta, iz osiguranja se nadoknađuje šteta u visini njegove stvarne vrednosti, odnosno ako je vrednost ugovorena - u visini ugovorene vrednosti, ali ne preko osiguranog iznosa.

Isplatom naknade iz stava 2. ovog člana, na osiguravača prelaze sva prava koja osiguranik ima na osiguranom predmetu ako ih se osiguravač tom prilikom ne odrekne.

Ako je osigurani predmet bio podosiguran, prava na osigurani predmet prelaze na osiguravača u smislu stava 3. ovog člana samo srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta.

Član 549.

U slučaju oštećenja osiguranog predmeta ili gubitka jednog njegovog sastavnog dela, iz osiguranja se nadoknađuje šteta u visini troškova nužnih za popravku i dovođenje osiguranog predmeta u prvobitno stanje, ali ne preko osiguranog iznosa.

Ako je osigurani predmet podosiguran, troškovi popravke, u smislu stava 1. ovog člana, naknađuju se srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i njegove ugovorene, odnosno stvarne vrednosti.

Ako osigurani predmet ne može da se popravi i dovede u prvobitno stanje, kao i u slučaju gubitka izvesne količine, odnosno dela osiguranog predmeta (delimičan gubitak), iz osiguranja se nadoknađuje šteta u procentu gubitka vrednosti osiguranog predmeta primenjenog na osigurani iznos.

Ako je osigurani predmet nadosiguran, procent gubitka vrednosti, u smislu stava 3. ovog člana, primenjuje se na njegovu ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost.

Član 550.

Troškovi osiguranika u cilju izbegavanja štete od neposredne opasnosti ili smanjenja već nastalih šteta (troškovi spasavanja) naknađuju se iz osiguranja, ako su učinjeni razumno ili u saglasnosti sa osiguravačem i ako su u pitanju štete pokrivene osiguranjem.

Troškovi iz stava 1. ovog člana, bez obzira na koristan rezultat, naknađuju se iz osiguranja i kad zajedno sa naknadom štete premašuju osigurani iznos.

Troškovi osiguranika nastali neposredno zbog nastupanja osiguranog slučaja, naknađuju se iz osiguranja samo do osiguranog iznosa.

Ako je osigurani predmet podosiguran, troškovi spasavanja, kao i troškovi nastali neposredno zbog nastupanja osiguranog slučaja, nadoknađuju se srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti tog predmeta.

Izuzetno od odredbe stava 4. ovog člana, troškovi spasavanja koji su učinjeni na traženje osiguravača i pored opravdanog protivljenja osiguranika, naknađuju se u potpunosti bez obzira na odredbe o podosiguranju.

Član 551.

U slučaju zajedničke havarije nastale u vezi sa osiguranim rizicima, iz osiguranja se naknađuju gubici i oštećenja osiguranog predmeta i troškovi osiguranika u vezi sa osiguranim predmetom koji su priznati u punovažnoj deobnoj osnovi, kao i doprinosi u zajedničku havariju koji su za osigurani predmet određeni u takvoj deobnoj osnovi.

Pored naknade iz stava 1. ovog člana, osiguravač je obavezan da za osiguranika pruži obezbeđenje koje se u vezi sa nastalom zajedničkom havarijom traži za osigurani predmet, uz uslov da na njegovo traženje osiguranik sa svoje strane pruži odgovarajuću garanciju.

Kod utvrđivanja visine naknade iz stava 1. ovog člana, shodno se primenjuju odredbe čl. 549. i 550. ovog zakona, nezavisno od vrednosti osiguranog predmeta utvrđene u punovažnoj deobnoj osnovi.

Isplatom naknade za gubitke, oštećenja i troškove, u smislu stava 1. ovog člana, na osiguravača prelazi pravo osiguranika na doprinos iz zajedničke havarije, ali samo do iznosa isplaćene naknade uvećane za odgovarajući iznos kamate i provizije koji su priznati u punovažnoj deobnoj osnovi.

Član 552.

Iz osiguranja se naknađuju nagrade za spasavanje osiguranog predmeta od opasnosti pokrivenih osiguranjem koje je osiguranik dužan da plati, kao i troškove postupka utvrđivanja nagrade.

Ako je osigurani predmet podosiguran, na naknadu iz stava 1. ovog člana primenjuju se odredbe člana 537. ovog zakona, nezavisno od vrednosti koja je služila kao osnov za određivanje visine nagrade za spasavanje.

Član 553.

Troškovi osiguranika koji su bili potrebni za utvrđivanje i likvidaciju štete pokrivenih osiguranjem, naknađuju se iz osiguranja u potpunosti i u slučaju podosiguranja.

Član 554.

Osiguranik ima pravo da traži naknadu iz osiguranja kao da je nastao potpuni gubitak u smislu člana 548. ovog zakona, ako je potpuni gubitak osiguranog predmeta neizbežan, ili ako je ceo osigurani predmet privremeno oduzet, a ne vrati se osiguraniku u roku od šest meseci, kao i ako izdaci za spasavanje i troškovi popravke koji treba da se izvrše prelaze ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost osiguranog predmeta.

Osiguranik gubi pravo iz stava 1. ovog člana ako u roku od dva meseca od dana kad je saznao za okolnosti na kojima zasniva svoje pravo, ne podnese obrazloženi pismeni zahtev osiguravaču za isplatu naknade u smislu stava 1. ovog člana.

Zahtev osiguranika po odredbi stava 2. ovog člana treba da bude bez uslova i da se odnosi na ceo osigurani predmet.

Ako osiguravač prihvati zahtev osiguranika ili ako ga ne ospori u roku od mesec dana od dana prijema zahteva, šteta se nadoknađuje po odredbama člana 548. st. 2, 3. i 4. ovog zakona.

Ako osiguravač ospori zahtev osiguranika i dođe do spora između osiguravača i osiguranika, sud će ceniti da li su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana prema okolnostima koje su postojale na dan kad je osiguranik podneo zahtev.

Član 555.

Osiguravač je obavezan da naknadi uzastopne štete nastale za vreme istog osiguranja i kad ukupna visina naknade za pokrivene štete prelazi osigurani iznos.

Ako posle delimičnog gubitka ili oštećenja za vreme istog osiguranja dođe do potpunog gubitka osiguranog predmeta, osiguravač je obavezan da, pored naknade za potpuni gubitak, naknadi još samo troškove pokrivene osiguranjem, koje je osiguranik imao u vezi sa delimičnim gubitkom i oštećenjem.

Član 556.

Osiguranik je dužan da za vreme trajanja osiguranja vodi brigu o osiguranom predmetu pažnjom dobrog privrednika i da ne preduzima ništa što bi onemogućilo ostvarenje prava na naknadu štete od lica odgovornog za štetu.

U slučaju ostvarenja osiguranog rizika, osiguranik je dužan:

- 1) da preduzme, po mogućnosti u saglasnosti sa osiguravačem, sve razumne mere potrebne da se izbegne, odnosno smanji šteta;
- 2) da o nastaloj šteti obavesti osiguravača ili njegovog ovlašćenog predstavnika čim za štetu sazna;
- 3) da obezbedi pravo na naknadu štete od lica odgovornog za štetu.

Ako osiguranik namerno ili iz krajnje nepažnje ne vodi brigu o osiguranom predmetu za vreme trajanja osiguranja, ili ne izvrši svoju dužnost iz tačke 1) stava 2. ovog člana, osiguravač nije obavezan da naknadi štetu koja je zbog toga nastala.

Ako osiguranik namerno ili iz krajnje nepažnje onemogućuje ostvarenje prava na naknadu štete za vreme trajanja osiguranja od lica odgovornog za štetu ili ne izvrši svoje dužnosti iz stava 2. tač. 2) i 3) ovog člana, osiguravač može od naknade iz osiguranja odbiti iznos u visini štete koju je zbog toga pretrpeo.

Član 557.

Prilikom podnošenja odštetnog zahteva, osiguranik treba, na traženje osiguravača, da pruži podatke i dostavi raspoloživu dokumentaciju i ostala dokazna sredstva koja su potrebna za utvrđivanje prirode, uzroka i visine štete, kao i ostalih okolnosti na osnovu kojih može da se utvrdi ili bar učini verovatnim njegovo pravo na naknadu iz osiguranja.

Ako osiguranik namerno ili iz krajnje nepažnje propusti da blagovremeno utvrdi štetu na ugovoreni ili, ako o tome nema ugovornih odredaba, na uobičajeni način, osiguravač je obavezan da naknadi tu štetu samo ako osiguranik podnese verodostojne dokaze o prirodi, uzrocima i visini štete, kao i okolnostima bitnim za utvrđivanje da je šteta pokrivena osiguranjem.

Član 558.

Osiguravač je dužan da naknadu iz osiguranja plati u roku od mesec dana od dana pošto mu osiguranik dostavi odštetni zahtev, u smislu člana 557. ovog zakona, sa svim podacima i dokumentacijom kojima se utvrđuje njegova obaveza iz ugovora o osiguranju.

Član 559.

Ako su u ugovoru o osiguranju koji je zaključen sa više osiguravača označeni njihovi posebni udeli, svaki osiguravač je dužan da naknadi štetu samo srazmerno svom udelu.

Član 560.

Isplatom naknade iz osiguranja sva prava osiguranika prema trećim licima, nastala u vezi sa štetom za koju je isplaćena naknada, prelaze na osiguravača, ali najviše do isplaćenog iznosa.

Ako je osigurani predmet bio podosiguran, prava osiguranika iz stava 1. ovog člana prelaze na osiguravača samo srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta.

Osiguranik je dužan da osiguravaču, na njegov zahtev, pruži punu pomoć u ostvarivanju prava prema trećim licima i da mu izda uredno popunjenu i potpisanu ispravu o ustupanju svojih prava.

Član 561.

Potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarevaju za pet godina.

Rok iz stava 1. ovog člana počinje da teče:

- 1) od dana kada su utvrđeni doprinos i nagrada koje treba da plati osiguranik - za potraživanja naknade za doprinos u zajedničku havariju i za nagradu za spasavanje;
- 2) od dana kada osiguranik dobije zahtev trećeg lica za naknadu štete - za potraživanje naknade za štete nanete trećim licima;
- 3) od prvog dana posle protoka kalendarske godine u kojoj je nastalo potraživanje - za ostala potraživanja.

Neposredan zahtev trećeg oštećenog lica prema osiguravaču zastareva za isto vreme za koje zastareva zahtev trećeg oštećenog lica prema osiguraniku odgovornom za štetu.

Zastarevanje potraživanja koje pripada osiguravaču prema trećem licu odgovornom za nastupanje osiguranog slučaja počinje da teče kada i zastarevanje potraživanja osiguranika prema tom licu i navršava se u istom roku.

Član 562.

Odredbe člana 523, člana 531. stav 1, člana 538. stav 5. i člana 547. stav 1. ovog zakona ne mogu se menjati ni odredbama ugovora o osiguranju.

2. Osiguranje broda

Član 563.

Osiguranje broda obuhvata trup broda, njegove mašine, uređaje i opremu, redovne zalihe goriva, maziva i ostalog broskog materijala, kao i zalihe hrane i pića potrebne za posadu broda.

Vanredne zalihe goriva, maziva i ostalog materijala, zalihe hrane i pića koje ne služe za redovne potrebe posade broda, kao i troškovi opremanja i osiguranja broda obuhvaćeni su osiguranjem broda samo ako je to izričito ugovoreno.

Član 564.

Osiguranje broda na određeno putovanje počinje od početka ukrcavanja robe u polaznoj luci, odnosno pristaništu navedenom u ugovoru o osiguranju i traje dok se ne završi iskrcavanje robe u odredišnoj luci, odnosno pristaništu navedenom u tom ugovoru, ali ne duže od 21 dan od dana dolaska broda u tu luku, odnosno pristanište.

Ako se pre završetka iskrcavanja robe iz stava 1. ovog člana počne sa ukrcavanjem robe u odredišnoj luci, odnosno pristaništu za novo putovanje, osiguranje prestaje kada počne ukrcavanje nove robe.

Ako se u polaznoj luci, odnosno pristaništu roba ne ukrcava, osiguranje počinje kada brod digne sidro ili se odveže u toj luci, odnosno pristaništu radi polaska na osigurano putovanje.

Ako se u odredišnoj luci, odnosno pristaništu roba ne iskrcava, osiguranje prestaje kada se brod usidri ili priveže u toj luci, odnosno pristaništu.

Ako se putovanje prekine pre odredišne luke, odnosno pristaništa, osiguranje prestaje u mestu u kome je putovanje prekinuto, pri čemu se shodno primenjuju odredbe st. 1, 2. i 4. ovog člana.

Brod je osiguran i za vreme neodložnih popravki oštećenja pokrivenih osiguranjem koje se izvode bez neopravdanog zadržavanja u usputnoj luci, odnosno pristaništu ili u odredišnoj luci, odnosno pristaništu neposredno po završetku osiguranog putovanja, ako se brod za to vreme ne može da koristi u privredne ili druge svrhe.

Član 565.

Ako se osiguranje broda na vreme završava dok se brod nalazi na putovanju, osiguranje se produžava do prve odredišne luke, odnosno pristaništa, ako se osiguranik toga nije odrekao pre isteka osiguranog vremena.

U pogledu završetka osiguranja u prvoj odredišnoj luci, odnosno pristaništu shodno se primenjuju odredbe člana 564. ovog zakona.

Osiguranje se produžava i za vreme trajanja neodložnih popravki oštećenja pokrivenih osiguranjem koje su započete u toku trajanja ili neposredno posle isteka

osiguranja, a izvode se bez neopravdanih zadržavanja, ako se brod za to vreme ne može da koristi u privredne ili druge svrhe.

U slučaju produženja osiguranja iz stava 1. ovog člana, osiguravač ima pravo na dopunsku premiju srazmerno vremenu za koje je osiguranje produženo.

Član 566.

Iz osiguranja broda su isključene štete nastale posredno ili neposredno zbog mane ili nesposobnosti broda za plovidbu, ako je osiguranik za njih znao ili mogao da sazna pažnjom urednog vozara i spreči njihove posledice.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na štete nastale zbog mane ili nesposobnosti broda za plovidbu za koje je osiguravač bio obavешten ili saznao na drugi način prilikom zaključenja ugovora o osiguranju.

Pod nesposobnošću broda za plovidbu, u smislu ovog člana, podrazumeva se njegova opšta nesposobnost, kao i nesposobnost za određeno putovanje i prevoz koje brod vrši, bilo zbog tehničkih nedostataka ili zbog njegove nedovoljne opremljenosti, neodgovarajuće posade, prekomernog ili nepravilnog ukrcavanja robe, ukrcaja putnika preko dozvoljenog broja ili iz drugih razloga.

Kod osiguranja broda na vreme, iz osiguranja su isključene i štete nastale posredno ili neposredno zbog rizika ostvarenih van granice plovidbe predviđene u ugovoru o osiguranju.

Član 567.

Ako je brod nestao, pretpostavlja se da je potpuni gubitak broda nastupio dana na koji se odnose poslednje vesti o njemu.

Ako su zajedno sa brodom osigurani i izvesni troškovi, u smislu člana 563. stav 2. ovog zakona, od naknade za potpuni gubitak odbijaju se osigurani troškovi koje je osiguranik uštedeo usled gubitka broda.

Član 568.

Ako se oštećeni brod popravi ili izgubljeni delovi trupa broda, mašina, uređaja, opreme ili zalihe zamene, iz osiguranja se nadoknađuje šteta u visini stvarnih troškova nužnih za popravku broda ili zamenu delova, ali ne i šteta zbog gubitka vrednosti broda do koga je došlo i pored izvršenih popravki i zamene delova.

Ako se usled popravke broda ili zamene delova znatno poveća stvarna vrednost broda, od naknade iz osiguranja se odbija uvećani deo vrednosti koji je na taj način nastao.

Ako se oštećeni brod ne popravi ili izgubljeni delovi ne zamene u toku trajanja osiguranja ili neposredno posle toga, a osiguranik traži da se šteta naknadi pre nego što se izvrši popravka, odnosno zamena, iz osiguranja se nadoknađuje šteta u procentu gubitka vrednosti broda primenjenog na osigurani iznos, ali ne preko procenjenih troškova popravke broda, odnosno zamene delova broda.

3. Osiguranje robe

Član 569.

Jednom ugovorenom vrednosti, a ako vrednost nije ugovorena - jednim osiguranim iznosom, mogu da se osiguraju, pored vrednosti robe u polaznom mestu, još i troškovi osiguranja, vozarine, carine i ostali troškovi u vezi sa prevozom i isporukom robe, kao i očekivana dobit, pri čemu nije potrebno da se u ugovoru

izričito navedu svi ovi troškovi i očekivana dobit, koji su pokriveni istim ugovorom o osiguranju.

Član 570.

Osiguranje robe na određeno putovanje počinje od početka ukrcavanja na prvo prevozno sredstvo u mestu predviđenom u ugovoru o osiguranju radi izvršenja osiguranog putovanja i traje dok se roba ne iskrca sa poslednjeg prevoznog sredstva u odredištu predviđenom u ugovoru o osiguranju.

Ako se putovanje prekine u nekom usputnom mestu, osiguranje prestaje iskrcajem robe sa poslednjeg prevoznog sredstva u tom mestu.

Odredbe ovog člana ne odnose se na odredbe člana 541. ovog zakona u pogledu odstupanja od osiguranog putovanja.

Član 571.

Iz osiguranja su isključene štete, nastale usled mane ili prirodnih svojstava robe, ako nije drukčije ugovoreno.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na slučaj kada je do štete došlo zbog zakašnjenja plovila nastalog zbog osiguranog rizika.

Član 572.

U slučaju potpunog gubitka robe, iz osiguranja se nadoknađuje vrednost robe u polaznom mestu i vrednost ostalih interesa obuhvaćenih istom ugovorenim vrednosti, odnosno istim osiguranim iznosom u smislu člana 569. ovog zakona.

Ako je osiguranik zbog potpunog gubitka robe ili iz drugih razloga uštedeo izvesne troškove koji su bili osigurani zajedno sa vrednošću robe u polaznom mestu, od naknade za potpuni gubitak odbijaju se tako uštedeći troškovi.

Član 573.

Kod osiguranja robe procenat gubitka vrednosti po odredbi člana 549. stav 3. ovog zakona, utvrđuje se upoređivanjem vrednosti robe u zdravom i oštećenom stanju u mestu u kome se osigurano putovanje završava.

Ako se oštećena roba pre dolaska na odredište proda u sporazumu sa osiguravačem radi izbegavanja veće štete, iz osiguranja se nadoknađuje razlika između čistog iznosa dobijenog prodajom i osiguranog iznosa, ili, ako je roba nadosigurana - razlika između čistog iznosa dobijenog prodajom i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti robe.

Član 574.

Ako se usled nastupanja osiguranog slučaja roba iskrca sa broda pre odredišta, iz osiguranja se, po odredbi člana 550. stav 3. ovog zakona, nadoknađuju, pored troškova iskrcaavanja, još i troškovi uskladištenja, kao i višak troškova daljeg otpremanja robe do odredišta, koji padaju na teret osiguranika.

Član 575

Pored slučajeva iz člana 554. stav 1. ovog zakona, osiguranik ima pravo da traži naknadu iz osiguranja kao da je nastao potpuni gubitak osigurane robe po odredbi člana 548. ovog zakona još i u slučajevima:

1) kada je brod u toku putovanja postao nesposoban za plovidbu zbog ostvarenja osiguranog rizika, a roba nije mogla da se otpremi do odredišta u roku od

šest meseci posle toga, ili ako bi troškovi otpremanja robe, koji padaju na teret osiguranika, bili veći od ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranih interesa na robi;

2) kada je roba, usled oštećenja, izgubila četiri petine svoje vrednosti a ne može da se popravi i dovede u pređašnje stanje;

3) kada izdaci za spasavanje i troškovi popravki i otpreme oštećene robe do odredišta, koji treba da se izvrše i koji padaju na teret osiguranika, prelaze ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost osiguranih interesa na robi.

Član 576.

Ako se veći broj pošiljaka koje se uzastopno otpremaju osigurava jednim opštim ugovorom o osiguranju, ugovarač osiguranja je dužan da sve takve pošiljke naknadno prijavi osiguravaču kada se otpreme, sa svim podacima potrebnim za konačno utvrđivanje obaveza stranaka, saglasno opštem ugovoru o osiguranju.

Ako opštim ugovorom o osiguranju nije utvrđena širina pokrića koja se pruža ili vrednost na koju se pojedine pošiljke osiguravaju, ugovarač osiguranja je dužan da svoj zahtev u tom pogledu prijavi osiguravaču, po mogućnosti pre početka putovanja.

Ako ugovarač osiguranja ne ispuni za pojedine pošiljke svoju dužnost iz stava 2. ovog člana pre nastanka štete, ili ako štete nema - pre završetka osiguranog putovanja, smatra se da su te pošiljke osigurane od rizika iz člana 543. stav 1. ovog zakona na stvarnu vrednost u smislu člana 534. ovog zakona uvećanu za iznos vozarine koja pada na teret osiguranika i troškove osiguranja.

Ako ugovarač osiguranja namerno ili iz krajnje nepažnje ne izvrši svoju dužnost iz stava 1. ovog člana, osiguravač ima pravo da raskine opšti ugovor o osiguranju i da odbije isplatu naknade za štete nastale kod neprijavljenih pošiljaka.

Osiguravač ima pravo na premiju osiguranja i za neprijavljene pošiljke, ako su bile makar i kratko vreme izložene rizicima prema opštem ugovoru o osiguranju, pa i u slučaju raskida ugovora u smislu stava 4. ovog člana.

Osiguravač je obavezan da na traženje ugovarača osiguranja, preda polisu, u smislu člana 530. ovog zakona, za svaku prijavljenu pošiljku.

4. Osiguranje vozarine

Član 577.

Osiguranjem vozarine pokriva se bruto iznos vozarine, ako nije drukčije ugovoreno.

Član 578.

U slučaju potpunog gubitka vozarine usled potpunog gubitka robe za koju je vozarina plaćena ili treba da se plati, šteta se nadoknađuje po odredbi člana 548. stav 2. ovog zakona, s tim da na osiguravača vozarine ne prelaze prava koja osiguranik ima na robu.

Član 579.

Ako je osigurana vozarina koja je plaćena ili treba da se plati za određenu robu, naknada za štetu usled osiguranih rizika, ako ne može da se utvrdi na drugi način, utvrđuje se u istoj srazmeri kao i naknada za štetu na robi na koju se vozarina odnosi.

Član 580.

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, na osiguranje vozarine za prevoz određene robe, shodno se primenjuju odredbe koje se odnose na osiguranje robe, a na osiguranje druge vozarine - odredbe koje se odnose na osiguranje broda.

5. Osiguranje od odgovornosti

Član 581.

Kod osiguranja od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima, iz osiguranja se naknađuju iznosi koje je osiguranik obavezan da plati ovim licima u vezi sa svojom odgovornošću pokrivenom osiguranjem, kao i troškovi potrebni za utvrđivanje visine njegove obaveze.

Iz osiguranja se naknađuju i troškovi mera preduzetih na traženje osiguravača i njegovih predstavnika ili u sporazumu s njim, radi zaštite od neopravdanih ili preteranih zahteva trećih lica, kao i troškovi razumnih mera koje je osiguranik preduzeo u istom cilju bez saglasnosti osiguravača ili njegovih predstavnika ako takva saglasnost nije mogla blagovremeno da se dobije.

Ako je u ugovoru o osiguranju predviđen iznos na koji je odgovornost osigurana, naknada iz stava 1. ovog člana daje se samo do osiguranog iznosa.

Član 582.

Ako je odgovornost osiguranika pokrivena istim ugovorom kojim je osiguran brod, naknada iz osiguranja od odgovornosti, u smislu člana 581. ovog zakona, daje se nezavisno od visine naknade ostalih šteta pokrivenih osiguranjem broda.

Ako u ugovoru nije predviđen poseban iznos za osiguranje od odgovornosti osiguranika, smatraće se da je njegova odgovornost osigurana na isti iznos na koji je osiguran i brod.

Član 583.

U slučaju sudara između dva broda istog osiguranika, primenjuju se odredbe o osiguranju od odgovornosti osiguranika kao da brodovi pripadaju raznim licima.

Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i u slučaju kad osigurani brod nanese štetu drugim sredstvima, odnosno imovini istog osiguranika.

6. Razna osiguranja

Član 584.

U slučaju potpunog gubitka očekivane dobiti usled potpunog gubitka robe, šteta se nadoknađuje u skladu sa članom 548. stav 2. ovog zakona, s tim da na osiguravača očekivane dobiti ne prelaze prava koja osiguranik ima na robu.

Na osiguranje očekivane dobiti u vezi sa prevozom robe, shodno se primenjuju odredbe koje se odnose na osiguranje robe.

Član 585.

Troškovi osiguranja mogu da se osiguraju jednom ugovorenom vrednosti, a ako vrednost nije ugovorena - jednim osiguranim iznosom zajedno sa predmetom za čije su osiguranje plaćeni ili treba da se plate, pri čemu nije potrebno da se u ugovoru o osiguranju izričito navedu ti troškovi.

Deo šesti

PLOVIDBENE NEZGODE I VANUGOVORNA ODGOVORNOST

Član 586.

Odredbe ove glave zakona odnose se na naknadu šteta koje iz štetnih događaja (havarija) pretrpe učesnici plovidbe.

Havarije mogu da budu:

- 1) zajedničke (generalne) havarije;
- 2) pojedinačne (partikularne) havarije.

Pojedinačne havarije su sve havarije koje ne ispunjavaju uslove da se smatraju zajedničkom havarijom.

Glava I

PLOVIDBENE NEZGODE

1. Sudar brodova

Član 587.

Odredbe ove glave zakona odnose se na svako plovilo bez obzira na njegovu namenu, uključujući i čamac, kao i hidroavion na vodi.

Član 588.

Odredbe čl. 587-599. ovog zakona odnose se na odgovornost za štetu:

- 1) koju su brod, lica na brodu ili roba na brodu pretrpeli zbog sudara brodova;
- 2) koju jedan brod prouzrokuje drugom brodu zbog vršenja manevra ili propuštanja da izvrši manevr, ili zbog nepridržavanja propisa o bezbednosti plovidbe, iako do sudara između brodova nije došlo;
- 3) koju prouzrokuje usidreni brod ili se nanese usidrenom brodu;
- 4) koju prouzrokuju jedan drugom brodovi koji plove u sastavu istog teglja, odnosno u istom potiskivanom sastavu.

Za odgovornost za štetu koja prilikom sudara brodova bude prouzrokovana radioaktivnim svojstvima ili istovremeno radioaktivnim i toksičkim svojstvima, ili eksplozivnim ili drugim opasnim svojstvima nuklearnog goriva, ili radioaktivnim svojstvima proizvoda ili otpadaka, primenjuju se odredbe čl. 223. do 238. ovog zakona.

Član 589.

Za štete nastale u slučajevima navedenim u članu 588. ovog zakona odgovara brod čijom je krivicom šteta prouzrokovana.

Pod odgovornošću broda podrazumeva se odgovornost vlasnika broda, zakupca, naručioca broda (charterer), operatera broda ili menadžera broda.

Član 590.

Odgovornost broda u skladu sa čl. 587-599. ovog zakona, postoji i kada je šteta prouzrokovana radnjom ili propuštanjem radnje od strane pilota, bez obzira na to da li je pilotaža bila obavezna.

Član 591.

Ako je šteta prouzrokovana krivicom dva ili više brodova, svaki brod odgovara srazmerno svojoj krivici.

Ako je šteta prouzrokovana slučajem ili višom silom, ili ako ne može da se utvrdi uzrok zbog koga je nastao sudar brodova, štetu snosi oštećeni.

Ako obim krivice ne može da se utvrdi, odgovornost brodova za štetu deli se na jednake delove.

U slučaju potiskivanog sastava na unutrašnjim vodnim putevima, plovilo koje čini deo potiskivanog sastava odgovara samo ako je do sudara došlo njegovom krivicom.

Član 592.

Kod štete prouzrokovane sudarom brodova nadoknađuje se i izgubljena dobit, bez obzira na stepen krivice.

Član 593.

Ako je sudarom pomorskih brodova prouzrokovana smrt ili telesna povreda nekog lica, za nastalu štetu odgovaraju solidarno brodovi čijom je krivicom došlo do sudara.

Član 594.

Ako je do sudara brodova došlo na unutrašnjim vodnim putevima ili između brodova unutrašnje plovidbe, za naknadu štete prouzrokovane brodu koji nije kriv za sudar, kao i licima, odnosno robi na njemu, odgovaraju solidarno brodovi čijom je krivicom došlo do sudara, dok će u odnosu na štete prouzrokovane brodovima i stvarima na brodovima čijom krivicom je došlo do sudara, svaki brod odgovarati u skladu sa članom 591. ovog zakona.

Član 595.

Brod koji je u slučajevima iz čl. 593. i 594. ovog zakona platio na ime naknade štete više nego što iznosi naknada srazmerna njegovoj krivici, ima pravo da zahteva od drugog broda da mu od isplaćenog iznosa namiri onoliko koliko bi na taj brod otpalo na ime naknade štete određene srazmerno njegovoj krivici.

Brod koji, iz razloga koji ne zavise od njega, ne može da naplati od drugog broda ili drugih brodova iznos na koji ima pravo prema stavu 1. ovog člana, može naplatu tog iznosa da zahteva od ostalih brodova čijom je krivicom nastala šteta srazmerno krivici svakog od tih brodova.

Član 596.

Zapovednik broda dužan je da brodu sa kojim se sudario brod kojim on zapoveda, ako je moguće, saopšti ime i luku, odnosno pristanište upisa broda kojim zapoveda, ime poslednje luke, odnosno pristaništa iz koga je isplovio i ime luke, odnosno pristaništa u koje plovi.

Lica iz člana 589. stav 2. ovog zakona ne odgovaraju za naknadu štete koju zapovednik broda prouzrokuje neizvršenjem obaveze iz stava 1. ovog člana.

Član 597.

Potraživanje naknade štete prouzrokovane sudarom brodova, zastareva za dve godine od dana sudara.

Regresni zahtev iz člana 595. ovog zakona zastareva za jednu godinu.

Zastarelost iz stava 1. ovog člana počinje da teče:

- 1) od dana pravosnažnosti sudske presude kojom se utvrđuje iznos solidarne odgovornosti;
- 2) od dana plaćanja ako nije pokrenut sudski postupak;
- 3) od dana kada je poverilac saznao za platežnu nesposobnost svog dužnika, s tim da rok zastarelosti ne može da bude duži od dve godine od dana plaćanja, odnosno od dana pravosnažnosti sudske presude - kod zahteva za raspodelu dela platežno nesposobnog dužnika.

Član 598.

Odredbe čl. 587-599. ovog zakona ne utiču na pravo na ograničenje odgovornosti upisanog vlasnika broda, zakupca, naručioca broda (charterer), operatera broda ili menadžera broda u skladu sa čl. 167-184. ovog zakona, kao ni na prava i obaveze koje proizlaze iz ugovora o iskorišćavanju broda ili nekog drugog ugovora.

Član 599.

Odredbe čl. 587-599. ovog zakona, osim odredbe člana 596. stav 1. ovog zakona, primenjuju se i na ratna plovila.

2. Spasavanje

Član 600.

Odredbe čl. 600-622. ovog zakona primenjuju se na spasavanje lica, brodova, robe sa tih brodova i svake druge imovine koja se zatekne u opasnosti na unutrašnjim vodnim putevima, moru, uključujući vađenje potonulih stvari.

Član 601.

Odredbe čl. 600-622. ovog zakona primenjuju se i na ratne brodove, osim čl. 619-621. ovog zakona.

Spasavanje domaćeg ratnog broda i lica na njemu neće se preduzeti u slučaju izričite zabrane zapovednika tog broda.

Član 602.

Zapovednik broda koji na bilo koji način sazna da se lica, uključujući i neprijatelje u slučaju oružanog sukoba, nalaze u životnoj opasnosti na unutrašnjim vodnim putevima ili moru dužan je da im odmah krene u pomoć najvećom brzinom obaveštavajući ih o tome ako je to moguće, kao i da preduzme njihovo spasavanje.

Zapovednik broda u opasnosti ima pravo da posle savetovanja sa zapovednicima koji su odgovorili na njegov poziv za pomoć, ako je savetovanje moguće da se izvrši, da izabere jedan od tih brodova ili više njih za koje smatra da su najprikladniji da mu pruže pomoć.

Zapovednik ili zapovednici brodova izabranih da pruže pomoć brodu u opasnosti dužni su da prihvate izbor i odmah, najvećom brzinom, da krenu u pomoć licima koja su u životnoj opasnosti.

Zapovednik broda dužan je da spasava lica koja su u životnoj opasnosti iako se one tome protive ili ako se spasavanju lica protivi zapovednik broda na kojem se ta lica nalaze.

Član 603.

Izuzetno od odredbi člana 602. ovog zakona, zapovednik broda nije dužan da krene u pomoć i da preduzme spasavanje lica u životnoj opasnosti:

- 1) ako bi preduzimanje tog spasavanja predstavljalo ozbiljnu opasnost za brod kojim on zapoveda i za lica na tom brodu;
- 2) ako opravdano smatra da, prema posebnim okolnostima slučaja, preduzimanje spasavanja lica u opasnosti ne bi bilo uspešno;
- 3) ako sazna da je drugi brod izabran za pružanje pomoći i da je izabrani brod taj zadatak prihvatio;
- 4) ako od zapovednika broda u opasnosti, ili neposredno od lica koja su bila u životnoj opasnosti, ili od zapovednika drugog broda koji je stigao do tih lica bude obavešten da pomoć više nije potrebna.

Član 604.

U slučaju sudara brodova zapovednik broda dužan je, ako to može da učini bez ozbiljne opasnosti za brod kojim zapoveda i za lica na njemu, pored prvenstvenog spasavanja lica, da preduzme spasavanje drugog broda sa kojim se sudario brod kojim on zapoveda.

Član 605.

Zapovednik broda dužan je da u brodski dnevnik unese razloge zbog kojih nije krenuo u pomoć licima u opasnosti i preduzeo njihovo spasavanje, te razloge zbog kojih nije preduzeo spasavanje broda nakon sudara.

Član 606.

Vlasnik broda, zakupac, naručilac broda iz ugovora o upotrebi broda, operater broda ili menadžer broda ne odgovara za štetu koja nastane zato što je zapovednik broda povredio dužnosti iz čl. 602. i 604. ovog zakona.

Član 607.

Za spasavanje lica spasiocu ne pripada nagrada.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako je u istoj akciji spasavanja učestvovalo više spasioca od kojih su neki spasili lica, a neki brod ili drugu imovinu, spasiocu koji je spasio samo lica pripada pravičan deo nagrade priznate drugom spasiocu za spasavanje imovine, ili naknade za sprečavanje ili smanjenje štete životnoj sredini.

Član 608.

Odredbe ovog zakona primenjivaće se na spasavanje imovine, osim ako se ugovorom o spasavanju ne predviđa drugačije.

Zapovednik broda ili lica iz člana 606. ovog zakona koja upravljaju brodom u opasnosti imaju pravo da zaključe ugovor o spasavanju u ime vlasnika druge imovine na tom brodu.

Strane ugovorom ne mogu da isključe ili umanje svoje obaveze u odnosu na zaštitu životne sredine iz člana 610. ovog zakona, kao ni da isključe primenu člana 611. ovog zakona.

Član 609.

Za svako spasavanje broda ili druge imovine koje je dalo koristan rezultat spasiocu pripada pravična nagrada.

Visina nagrade ne može da iznosi više od vrednosti spasenog broda, odnosno spasene imovine.

Osim ako strane ugovorom drugačije predvide, nikakva isplata se ne duguje ako radnje spasavanja nisu imale koristan rezultat.

Član 610.

Spasilac je dužan da prilikom obavljanja spasavanja i prilikom sprečavanja ili smanjenja štete nanete životnoj sredini, primeni dužnu pažnju, zatraži pomoć drugih spasilaca ako to okolnosti nalažu, kao i da prihvati pomoć drugih spasilaca kada zapovednik broda u opasnosti, odnosno vlasnik spasavane imovine razumljivo zatraži da tako učini.

Zapovednik broda, odnosno vlasnik imovine u opasnosti dužni su da sarađuju sa spasiocem tokom spasavanja, da primene dužnu pažnju prilikom sprečavanja ili smanjenja štete na životnoj sredini, a kada brod ili druga spasena imovina budu dovedeni u bezbedan položaj – da prihvate brigu o njima ako spasilac to razumljivo zatraži.

Član 611.

Sud može, na zahtev stranke, da poništi ili izmeni ugovor o spasavanju broda ili druge imovine:

- 1) ako je ugovor zaključen u trenutku i pod uticajem opasnosti, kao i ako utvrdi da ugovorne odredbe nisu pravične;
- 2) ako utvrdi da je stranka na zaključivanje ugovora bila navedena prevarom ili namernim prikrivanjem činjenica;
- 3) ako utvrdi da je ugovorena nagrada prema učinjenoj usluzi preterano visoka ili preterano niska.

Član 612.

Ako stranke nisu zaključile ugovor o spasavanju broda ili druge imovine, ili ako su takav ugovor zaključile, ali nisu ugovorile visinu nagrade za spasavanje, o visini nagrade, u slučaju spora, odlučuje sud.

Sud utvrđuje visinu nagrade za spasavanje uzimajući u obzir:

- 1) spasenu vrednost broda i druge spasene imovine;
- 2) veštinu i napore spasilaca u sprečavanju ili smanjenju štete životnoj sredini;
- 3) stepen uspeha koji je postigao spasilac;
- 4) prirodu i stepen opasnosti;
- 5) veštinu i napore spasilaca u spašavanju lica, broda i druge imovine;
- 6) utrošeno vreme, uložene troškove i gubitke spasilaca;

- 7) rizik odgovornosti i druge rizike kojima su se izložili spasioci ili njihova oprema;
- 8) brzinu kojom su usluge pružene;
- 9) dostupnost i upotrebu brodova i druge opreme namenjene radnjama spasavanja;
- 10) stanje pripravnosti i efikasnosti opreme spasilaca, kao i njenu vrednost.

Odredbe stava 2. ovog člana primenjuje se i kada sud na osnovu člana 611. ovog zakona menja visinu ugovorene nagrade.

Član 613.

Ako je spasilac obavio spasavanje broda kojim je sam ili svojim teretom pretio da prouzrokuje štetu životnoj sredini, pa u skladu sa članom 612. stav 2. ovog zakona nije uspeo da zasluži nagradu za spasavanje makar u visini posebne naknade u skladu sa ovim članom, imaće pravo na posebnu naknadu od vlasnika tog broda u visini svojih uložениh troškova.

Ako je spasilac, uz uslove iz stava 1. ovog člana, svojim delovanjem sprečio ili smanjio štetu životnoj sredini, posebna naknada koju vlasnik broda treba da plati takvom spasiocu može da se poveća do 30% od troškova koje je spasilac uložio. Međutim, ako to smatra pravičnim i opravdanim, primenjujući član 612. stav 2. ovog zakona, sud može dodatno da poveća takvu posebnu naknadu do najviše 100% od troškova koje je spasilac uložio.

Troškovi spasilaca, u smislu st. 1. i 2. ovog člana, znače gotovinske izdatke koje je spasilac razumno uložio prilikom spasavanja i pravičan deo za opremu i osoblje koji su stvarno i razumno bili uključeni u spasavanje, primenjujući merila iz člana 612. stav 2. tač. 8), 9) i 10) ovog zakona.

Ukupna posebna naknada platiće se jedino onda i u onom obimu za koliko je ta naknada veća od nagrade za spasavanje koja pripada spasiocu na osnovu člana 612. ovog zakona.

Ako je spasilac svojom krivicom propustio da spreči ili smanji štetu na životnoj sredini, sud ga može delom ili u potpunosti lišiti posebne naknade iz ovog člana.

Odredbe ovog člana ne isključuju i ne utiču na moguće regresno potraživanje vlasnika broda iz kojeg je proistekla opasnost za životnu sredinu.

Član 614.

Ako ima više spasilaca, a spasioci se nisu sporazumeli o odnosu u kome će se između njih podeliti nagrada za spasavanje broda ili druge imovine, o tom odnosu odlučuje sud primenom člana 612. ovog zakona.

Ako ima više spasilaca, svaki od njih može da ostvari zahtev za nagradu i samostalno.

Član 615.

Ne postoji obaveza plaćanja ako pružene usluge ne prelaze ono što se razumno može smatrati dužnim ispunjenjem ugovora koji je bio zaključen pre nego što se opasnost pojavila.

Spasilac koji se upustio u spasavanje broda ili druge imovine protiv izričite zabrane zapovednika spašavanog broda, odnosno lica koje je ovlašćeno da raspoláže spasenom imovinom, nema pravo na nagradu.

Sud može da smanji nagradu ili odluči da spasiocu ne pripada nagrada za spasavanje broda ili druge imovine ako su spasioci svojom krivicom izazvali potrebu spasavanja, ako su svojim propustom ili nemarnošću otežali spasavanje ili ako su prilikom spasavanja počinili krađu, utaju ili prevarnu radnju.

U postupku odlučivanja o potraživanju spasilaca, sud može privremenom odlukom da naredi da se spasiocu unapred isplati onoliki iznos koliki smatra pravičnim i opravdanim prema okolnostima slučaja.

Član 616.

Ako se spasavanje broda i druge imovine vrši na osnovu ugovora o spasavanju koji je zaključio zapovednik broda u opasnosti, nagradu za spasavanje dužan je da plati vlasnik spasenog broda, ako ugovorom nije drugačije predviđeno.

Ako je zaključen ugovor o spasavanju, vlasnik druge spasene imovine na brodu ili lice koje ima pravo da raspolaže takvom imovinom odgovara solidarno sa vlasnikom broda, ali samo za onaj deo nagrade koji se odnosi na tu imovinu.

Ako u slučaju iz stava 1. ovog člana, vlasnik spasenog broda plati ukupnu nagradu za spasavanje, pripada mu pravo regresa prema vlasniku ili licu koje ima pravo da raspolaže drugom imovinom na brodu, za deo nagrade koji se odnosi na tu imovinu.

Ako ugovor o spasavanju nije bio zaključen, nagradu za spaseni brod dužan je da plati vlasnik spasenog broda, a nagradu za drugu spasenu imovinu vlasnik ili lice koje ima pravo da raspolaže tom imovinom.

Član 617.

Na zahtev spasioca, lice koje plaća nagradu za spasavanje u skladu sa članom 616. ovog zakona, dužno je da pruži odgovarajuće jemstvo za potraživanje spasioca, uključujući moguće kamate i troškove postupka.

Uz ličnu obavezu iz stava 1. ovog člana, vlasnik spasenog broda dužan je da na vreme preduzme sve razumne mere kako bi vlasnici ili lica ovlašćena da raspolažu drugom imovinom na spasenom brodu pružili odgovarajuće jemstvo za svoja dugovanja spasiocu, uključujući moguće kamate i troškove postupka.

Bez saglasnosti spasilaca spaseni brod i druga imovina sa broda ne mogu da se otpreme iz luke ili mesta na koje su dospeli neposredno po završetku spasavanja, sve dok se ne pruži odgovarajuće jemstvo za potraživanja spasilaca prema njima.

Član 618.

Iznos koji je utvrđen pravosnažnom odlukom o visini nagrade za spasavanje ili o posebnoj naknadi spasilac ima pravo da potražuje direktno od osiguravača broda i druge imovine, odnosno od osiguravača odgovornosti broda, ako je takav osiguravač dao jemstva u odnosu na te iznose.

Član 619.

Iznos nagrade za spasavanje koji preostane nakon odbijanja iznosa štete koja je naneta brodu spasiocu prilikom spasavanja i troškova prouzrokovanih spasavanjem, predstavlja čistu nagradu.

Određeni deo čiste nagrade pripada posadi broda spasioca.

Spasilac ne može da se odrekne dela nagrade koji čini deo članova posade u toj nagradi bez pristanka članova posade broda spasioca.

Član 620.

Svaki član posade broda spasioca može, nakon proteka roka od jedne godine od dana kada je spasavanje izvršeno, tužbom prema vlasniku spasenog broda ili prema vlasniku druge spasene imovine da ostvari nagradu za spasavanje u delu koji predstavlja njegov udeo u toj nagradi, ako spasilac nije podneo u tom roku tužbu za isplatu nagrade za spasavanje.

Član 621.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na nagradu za spasavanje primenjuju se i u slučaju spasavanja između brodova istog vlasnika.

Član 622.

Potraživanja za isplatu nagrade za spasavanje zastarevaju nakon proteka roka od dve godine od dana kada je spasavanje izvršeno.

Nakon nastanka potraživanja, stranke mogu pismeno da ugovore rokove zastarelosti koji su duži od rokova iz stava 1. ovog člana.

3. Zajednička havarija

Član 623.

Zajednička havarija likvidira se u skladu sa ugovorom o prevozu, odnosno prevoznom ispravom, a ako takva odredba o likvidaciji zajedničke havarije nije ugovorena, postojanje i likvidacija zajedničke havarije će se utvrditi, odnosno izvršiti u skladu sa:

- 1) IVR pravilima o zajedničkoj havariji, koja su na snazi u trenutku nastanka zajedničke havarije, u slučaju proglašenja zajedničke havarije u unutrašnjoj plovidbi;
- 2) Jork-Antverpenskim pravilima, koja su na snazi u trenutku nastanka zajedničke havarije, u slučaju proglašenja zajedničke havarije u pomorskoj plovidbi.

Ako su ugovorom o prevozu, odnosno prevoznom ispravom isključene odredbe o primeni pravila o zajedničkoj havariji (klauzula „slobodno od zajedničke havarije”), nastali gubici ili štete likvidiraće se kao partikularna havarija.

Glava II

VANUGOVORNA ODGOVORNOST U PLOVIDBI

Član 624.

Odredbe čl. 624-628. ovog zakona, primenjuju se na štetu koju iz vanugovornog odnosa prouzrokuje brod licama i stvarima izvan broda, kao i životnoj sredini.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, odredbe čl. 624-628. ovog zakona ne primenjuju se na sudar brodova i nuklearne štete.

Član 625.

Čl. 624-628. ovog zakona primenjuju se na sva plovila, bez obzira na veličinu i namenu kojoj služe, kao i na ratna plovila.

Čl. 626. i 627. ovog zakona primenjuju se na štete nastale na teritoriji Republike Srbije.

Odgovornost za smrt i telesne povrede

Član 626.

Za smrt i telesne povrede kupaća i drugih lica u vodi koje prouzrokuje brod odgovara vlasnik broda, odnosno lice koje u trenutku događaja upravlja brodom:

1) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana u području koje je proglašeno kupalištem ili u kojem je zabranjena plovidba – ako se ne dokaže da je kupać ili drugo lice u vodi prouzrokovalo štetu svojom namerom ili grubom nepažnjom;

2) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana na području u kome su zabranjeni pojedini načini ili sredstva plovidbe (npr. glisiranje, skijanje, prekoračenje brzine), a smrt je, odnosno telesna povreda, nastupila za vreme obavljanja zabranjenog načina ili zabranjenim sredstvima plovidbe - ako se ne dokaže da je kupać ili drugo lice u vodi prouzrokovao štetu svojom namerom ili grubom nepažnjom;

3) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana u lukama, na prilaznom plovnom putu luke, odnosno pristaništa, na plovnom putu, kao i na području koje se koristi za sportsku i sličnu plovidbu (kao što su veslačke i jedriličarske regate, skijanje i sl) i koje nije obuhvaćeno područjem iz tačke 2) ovog stava – ako se dokaže da je brod kriv za smrt, odnosno telesnu povredu lica.

Vlasnik broda nije odgovoran u skladu sa stavom 1. ovog člana ako mu je brod protivpravno oduzet.

U slučaju iz stav 2. ovog člana odgovorno je pored lica koje je u trenutku događaja upravljalo brodom, i lice koje je protivpravno oduzelo brod.

Pod vlasnikom broda iz stava 1. ovog člana, podrazumevaju se i zakupac, naručilac broda iz ugovora o upotrebi broda, menadžer ili operater broda koji su odgovorni za upravljanje brodom u trenutku prouzrokovanja smrti, odnosno telesne povrede lica.

Odgovornost za oštećenje stvari i zagađenje životne sredine

Član 627.

Brod odgovara za štetu koju prouzrokuje operativnim obalama, lučkim uređajima i postrojenjima, kao i drugoj lučkoj infrastrukturi i suprastrukturi, odnosno plutajućim objektima (balisažnim oznakama, bovama, podvodnim kablovima, cevovodima i sl) i drugim objektima na unutrašnjim vodama.

Brod ne odgovara za štetu iz stava 1. ovog člana u meri u kojoj je šteta prouzrokovana krivicom lučkog operatera ili stanjem obale, lučkih uređaja i postrojenja.

Pod odgovornošću broda iz stava 1. ovog člana podrazumeva se odgovornost vlasnika broda, odnosno zakupca, naručioca broda iz ugovora o upotrebi broda, menadžera ili operatera broda.

Član 628.

Član 627. ovog zakona primenjuje se i na štete koje na unutrašnjim vodama Republike Srbije prouzrokuje brod izlivanjem ili izbacivanjem stvari opasnih i štetnih za životnu sredinu (nafta, otpadna tekuća goriva i njihove mešavine, otpadne vode, druge otpadne stvari i drugi slični predmeti).

Deo šesti

ZAUSTAVLJANJE BRODA ZA PLOVIDBENA POTRAŽIVANJA

Glava I

POTRAŽIVANJA U UNUTRAŠNJOJ PLOVIDBI I POMORSKA POTRAŽIVANJA

Član 629.

Brod u unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi može da bude zaustavljen za potraživanja koja nastaju iz jednog od sledećih razloga (plovidbena potraživanja):

- 1) štete prouzrokovane upotrebom broda;
- 2) smrti ili telesne povrede prouzrokovane od strane broda ili nastale u vezi sa iskorišćavanjem broda, bez obzira da li je šteta nastala na kopnu ili na vodi;
- 3) radnje spasavanja ili bilo kog ugovora o spasavanju, uključujući, ako je primenjivo, posebnu naknadu za izvršenu radnju spasavanja u odnosu na brod, odnosno robu na brodu, koji predstavljaju opasnost po životnu sredinu;
- 4) štete ili mogućnosti nastanka štete prouzrokovane od strane broda životnoj sredini, mera koje su preduzete u cilju sprečavanja, umanjenja ili otklanjanja takve štete, naknade takve štete, troškova mera razumno preduzetih u cilju povraćaja u pređašnje stanje životne sredine, a koje su stvarno preduzete ili koje treba da budu preduzete, gubitka ili mogućeg gubitka trećih lica u vezi tako nastale štete, kao i šteta, troškova ili gubitka slične prirode koji su prouzrokovani trećim licima;
- 5) troškova podizanja, uklanjanja, uništenja ili činjenja bezopasnim broda koji je potonuo, nasukao se ili koji je napušten, stvari koje su se nalazile na tom brodu, kao i troškova koji se odnose na zaštitu napuštenog broda i održavanje članova posade tog broda;
- 6) ugovora o iskorišćavanju broda, bez obzira da li se radi o čarter ili nekom drugom ugovoru;
- 7) ugovora o prevozu robe i putnika brodom, bez obzira da li se radi o čarter ili nekom drugom ugovoru;
- 8) gubitka ili oštećenja robe i prtljaga (bez ručnog prtljaga) koji se prevoze brodom;
- 9) zajedničke havarije;
- 10) tegljenja i potiskivanja;
- 11) pilotaže;
- 12) snabdevanja broda pogonskim gorivom, kao i nabavljanja robe, materijala i druge opreme (uključujući kontejnere) za potrebe broda ili usluga pruženih brodu za rad, upravljanje, zaštitu ili održavanje broda;
- 13) gradnje, rekonstrukcije, popravke ili opremanja broda ili naknade za dokovanje;
- 14) naknada i taksi za korišćenje luka, pristaništa i određenih vodnih puteva;
- 15) plata i drugih novčanih davanja za zapovednika i druge članove posade koja se odnose na njihovo zaposlenje, kao i troškova repatrijacije, doprinose za socijalno i zdravstveno osiguranje koji se za njih duguju;

16) izdataka zapovednika broda i krcatelja broda, naručioca prevoza u charter ugovoru ili agenta, za račun broda ili njegovog vlasnika;

17) premije osiguranja, uključujući doprinos za uzajamno osiguranje (P&I osiguranje), u odnosu na brod koji se duguju od strane brodovlasnika ili zakupca broda;

18) brokerskih i agencijskih potraživanja koje terete brod, odnosno vlasnika broda ili naručioca broda (charterer);

19) sporova o svojini na brodu;

20) sporova o susvojini, državini i iskorišćavanju ili o pravima na plodove iskorišćavanja brodova u susvojini;

21) pomorskih hipoteka i mortgage-a.

Član 630.

Dozvoljeno je zaustavljanje broda na koji se odnosi potraživanje iz člana 629. ovog zakona, ako je:

1) lice koje je bilo vlasnik broda u trenutku nastanka potraživanja bilo odgovorno za to potraživanje, a vlasnik je tog broda i u trenutku sprovođenja zaustavljanja;

2) zakupac u trenutku nastanka potraživanja bio odgovoran za to potraživanje, a vlasnik je ili zakupac tog broda i u trenutku sprovođenja zaustavljanja;

3) potraživanje obezbeđeno hipotekom, založnim pravom stranog prava (mortgage) ili drugim upisanim stvarnopravnim teretima, bez obzira da li je u vreme podnošenja predloga za zaustavljanje broda taj brod u svojini lica koje je odgovorno za to potraživanje.

Dozvoljeno je zaustavljanje bilo kog drugog broda ili brodova koji su, u trenutku sprovođenja zaustavljanja broda, u svojini lica koje je odgovorno za potraživanje i koje je, u trenutku nastanka potraživanja, bilo:

1) vlasnik broda na koji se odnosi to potraživanje;

2) zakupac, naručilac broda na vreme ili putovanje tog broda.

Odredba stava 2. ovog člana ne primenjuje se na potraživanja iz člana 629. stav 1. tač. 19) i 20) ovog zakona.

U slučaju potraživanja iz člana 629. stav 1. tačka 21), sud može da dozvoli zaustavljanje drugog broda ili brodova koji su, u trenutku sprovođenja zaustavljanja broda, u svojini lica koje je odgovorno za potraživanje obezbeđeno hipotekom, odnosno mortgage-om, samo ako utvrdi da potraživanje predlagača obezbeđenja nije dovoljno obezbeđeno postojanjem hipoteke na brodu na kome je ona zasnovana.

Glava II

POSTUPAK ZAUSTAVLJANJA BRODA

Član 631.

Zaustavljanje broda sastoji se od sudske zabrane odlaska broda iz luke, odnosno pristaništa.

Član 632.

Sud će dozvoliti zaustavljanje broda ako predlagač zaustavljanja broda koji ima neko od potraživanja iz člana 629. ovog zakona, učini verovatnim postojanje tog potraživanja u svoju korist i postojanje opasnosti da će bez mere zaustavljanja broda protivnik zaustavljanja broda otuđenjem broda i isplavljenjem iz luke, odnosno pristaništa u kojem je mogao da bude zaustavljen ili na drugi način da onemogućiti ili znatno oteža kasnije ostvarivanje predlagačevog potraživanja.

Član 633.

Brod može da bude zaustavljen ili oslobođen od zaustavljanja na osnovu odluke stvarno nadležnog suda i mesno nadležnog po mestu zaustavljanja.

Brod može da bude zaustavljen radi naplate potraživanja iz člana 629. ovog zakona i ne može da bude zaustavljen radi obezbeđenja eventualnih drugih potraživanja.

Zaustavljanje broda sprovodi se bez obzira na postojanje eventualnog dogovora ugovornih strana o nadležnosti suda ili klauzule o arbitraži u ugovoru pod kojim se brod nalazi.

Sud iz stava 1. ovog člana nadležan je za zaustavljanje broda bez obzira što bi za rešavanje spora bio nadležan sud druge države ili je sedište arbitraže u drugoj državi ili spor treba da se reši primenom prava druge države.

Na postupak za sprovođenje zaustavljanja broda primenjuje se domaće pravo bez obzira na državnu pripadnost broda.

Za sprovođenje mere zaustavljanja broda mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod u vreme sprovođenja te mere.

Ako se u vreme podnošenja predloga za određivanje zaustavljanja broda ne zna da li se brod nalazi na unutrašnjim vodama Republike Srbije, predlagač mere zaustavljanja broda može da predloži da sud na čijem se području vodi upisnik u koji je brod upisan, ili, ako brod nije upisan u domaći upisnik brodova, bilo koji stvarno nadležni sud u Republici Srbiji, donese rešenje o zaustavljanju broda. Predlagač zaustavljanja broda može u tom slučaju da podnese rešenje o zaustavljanju broda svakom stvarno nadležnom sudu na čijem se području nađe brod, sa predlogom da taj sud odredi zaustavljanje broda.

Član 634.

Primljeni predlog za zaustavljanje broda sud je dužan da uzme u postupak kao hitan i da donese rešenje bez odlaganja u najkraćem mogućem vremenu.

Izuzetno, ako postoji opasnost da će brod pre donošenja rešenja napustiti teritoriju Republike Srbije, sud može da naloži nadležnoj lučkoj kapetaniji da brodu zabrani isplavljenje do dostavljanja rešenja iz stava 1. ovog člana.

Kada donese rešenje o zaustavljanju broda sud će bez odlaganja:

1) pozvati nadležnu lučku kapetaniju da brodu oduzme upisni list, odnosno brodsko svedočanstvo, popis posade i isprave o sposobnosti broda za plovidbu, a stranom brodu - isprave koje odgovaraju navedenim ispravama;

2) prema potrebi da odredi čuvanje broda;

3) izvršiti popis broda i njegovih pripadaka čija se vrednost posebno utvrđuje u skladu sa članom 669. ovog zakona;

4) sastaviti popis posade i putnika koji ostaju na brodu i popisati vrstu i količinu robe koja se nalazi na brodu.

Član 635.

U rešenju kojim određuje zaustavljanje broda sud će odrediti vreme njenog trajanja.

Član 636.

Troškove održavanja broda i izdržavanja posade za vreme zaustavljanja, snosi vlasnik broda.

Ako sredstva za izdržavanje posade nisu dovoljna, sud će predlagaču privremene mere narediti da predujmi potreban iznos za izdržavanje posade.

Član 637.

Troškove čuvanja broda snosi predlagač privremene mere.

Rešenjem kojim je naložio meru zaustavljanja broda, sud će naložiti predlagaču da obezbedi iznos i položi u sudski depozit koji je dovoljan za najmanje 15 dana čuvanja broda.

Ako se zaustavljanje produži i preko roka iz stava 2. ovog člana, sud će naložiti predlagaču da obezbedi dodatan novčani iznos za podmirenje potrebnih troškova.

Član 638.

Sud može da oslobodi brod zaustavljanja ili čuvanja ako budu data obezbeđenja ili druge imovinske vrednosti u visini iznosa potraživanja za koje se traži zaustavljanje, pod uslovom da su ta obezbeđenja, odnosno druge imovinske vrednosti raspoložive i prenosive u korist poverioca.

Ako je reč o potraživanjima za koja dužnik može da ograniči svoju odgovornost, visina obezbeđenja ili drugih imovinskih vrednosti iz stava 1. ovog člana ne mora da bude veća od iznosa ograničene odgovornosti.

Ako se stranke nisu sporazumele o tome da li je jemstvo ili drugo obezbeđenje dovoljno, sud će odrediti visinu i prirodu jemstva, vodeći računa o visini potraživanja i vrednosti zaustavljenog broda.

Zahtev da se brod oslobodi u zamenu za položeno obezbeđenje neće se smatrati kao priznanje odgovornosti ili kao odricanje od prava na odbranu pred sudom, odnosno prava na ograničenje odgovornosti vlasnika broda, kao ni prava.

Kada jedan od sudova na teritoriji Republike Srbije oslobodi brod od zaustavljanja, nijedan drugi sud na teritoriji Republike Srbije ne može da dozvoli zaustavljanje ni ovog ni bilo kog drugog broda za isto potraživanje i za istog poverioca, pod uslovom da su data obezbeđenja ili druge imovinske vrednosti još uvek raspoloživi i prenosivi u korist poverioca.

Kao uslov za zaustavljanje broda ili za produženje trajanja već sprovedenog zaustavljanja, sud može da naloži predlagaču obezbeđenja da pruži obezbeđenje takve vrste, iznosa i uslova davanja koje odredi sud, za bilo koji gubitak koji, kao posledicu zaustavljanja, može da pretrpi protivnik obezbeđenja i za koji može da se utvrdi odgovornost predlagača obezbeđenja, uključujući i takav gubitak ili štetu koje protivnik obezbeđenja može da pretrpi kao posledicu:

- 1) protivpravnog ili neopravdanog zaustavljanja;
- 2) prekomernog obezbeđenja koje je zatraženo i dato.

Odgovornost predlagača obezbeđenja za gubitak ili štetu prouzrokovanu zaustavljanjem broda, utvrđuje sud iz stava 6. ovog člana.

Ako je domaći sud odredio zaustavljanje broda, a sud druge države ili arbitražni sud je nadležan za donošenje odluke o predmetu spora, postupak koji se odnosi na odgovornost predlagača obezbeđenja u skladu sa stavom 7. ovog člana, domaći sud može privremeno da prekine taj postupak do donošenja odluke suda druge države ili arbitražnog suda.

Član 639.

Sud neće dozvoliti zaustavljanje broda, a već dozvoljeno zaustavljanje će ukinuti ako dužnik dokaže da je u nekoj drugoj državi već dao primereno obezbeđenje ili drugu imovinsku vrednost za isto potraživanje i za istog poverioca, pod uslovom:

1) da obezbeđenje ili druga imovinska vrednost odgovara uslovima iz člana 638. stav 1. ovog zakona;

2) da država na čijoj je teritoriji obezbeđenje ili druga imovinska korist data postupa na jednak način prema obezbeđenjima i drugim imovinskim vrednostima koji su položeni na teritoriji Republike Srbije.

Član 640.

Kada je u nekoj drugoj državi brod već bio zaustavljen i oslobođen, ili je u odnosu na taj brod ranije već bilo dato obezbeđenje za određeno potraživanje, taj brod ne može nakon toga da bude ponovo zaustavljen ili zaustavljen u odnosu na isto potraživanje, osim ako:

1) priroda i iznos obezbeđenja koje je već dato u odnosu na brod za isto potraživanje nije odgovarajuće, pod uslovom da ukupan iznos obezbeđenja ne može da pređe vrednost broda;

2) lice koje je već dalo obezbeđenje ne može ili nije verovatno da može da ispuni neku ili sve svoje lične obaveze;

3) su zaustavljeni brod ili ranije dato obezbeđenje oslobođeni:

(1) na predlog ili uz saglasnost podnosioca zahteva koji je postupao na razuman način;

(2) toga što podnosilac zahteva nije mogao da preduzme razumne korake da spreči oslobođenje.

Bilo koji drugi brod koji bi inače mogao da bude zaustavljen u odnosu na isto potraživanje ne može da bude zaustavljen, osim:

1) ako priroda i iznos obezbeđenja koji su već dati u odnosu na isto potraživanje nisu odgovarajući;

2) ako se mogu primeniti odredbe stava 1. tač. 2) ili 3) ovog člana.

Član 641.

Određivanje mere zaustavljanja broda ne utiče na prava i obaveze stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu robe ili putnika.

Deo osmi

IZVRŠENJE I OBEZBEĐENJE NA BRODU I ROBI

Glava I

NADLEŽNOST SUDA ZA IZVRŠENJE I OBEZBEĐENJE

1. Zajedničke odredbe

Član 642.

Odredbama ovog dela zakona uređuje se izvršenje i obezbeđenje na brodu i robi na brodu, koji se nalazi na unutrašnjim vodama Republike Srbije.

Odredbe ovog dela zakona o određivanju izvršenja i obezbeđenja primenjuju se i na brod koji se ne nalazi na unutrašnjim vodama Republike Srbije, a upisan je u domaći upisnik brodova. U slučajevima predviđenim ovim zakonom odredbe ovog dela zakona primenjuju se i na brod koji se ne nalazi na unutrašnjim vodama Republike Srbije i koji nije upisan u domaći upisnik brodova.

Izvršenje i obezbeđenje na plovilu koje se u smislu člana 3. ovog zakona, ne smatra brodom sprovodi se u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje.

Ako odredbama ovog zakona o izvršenju i obezbeđenju na brodu i robi nije drugačije određeno, na to izvršenje i obezbeđenje se shodno primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje, osim odredaba koje se odnose na obezbeđenje prenosom svojine ili drugog prava. Na izvršenje na brodu radi naplate novčanog potraživanja shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje na nepokretnostima radi naplate novčanih potraživanja, a na izvršenje radi predaje broda – odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje radi predaje određene pokretne stvari.

Izvršenje i obezbeđenje na brodu i robi na brodu određuju i sprovode privredni sudovi nadležni za sporove u plovidbi.

Član 643.

Odredbe ovog dela zakona primenjuju se i na izvršenje i obezbeđenje na karatima na brodu, kao i na izvršenje i obezbeđenje na brodu u gradnji.

Član 644.

Predmet izvršenja ili obezbeđenja, kao i zaustavljanja broda iz čl. 629-641. ovog zakona, ne mogu da budu:

- 1) ratna plovila i javni brodovi;
- 2) strani brodovi u neškodljivom prolasku unutrašnjim vodama Republike Srbije;
- 3) strani brodovi koji se zadržavaju na unutrašnjim vodama Republike Srbije zbog više sile ili zbog privremene obustave plovidbe, dok viša sila ili obustava traje.

Brodovi iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana mogu da budu predmet izvršenja ili obezbeđenja, odnosno zaustavljanja broda, ako se postupak sprovodi zbog potraživanja koja su nastala za vreme prolaska i zadržavanja broda na unutrašnjim vodama Republike Srbije.

2. Nadležnost za odlučivanje o predlogu za izvršenje i za sprovođenje izvršenja

Član 645.

Za odlučivanje o predlogu za izvršenje na brodu upisanom u upisnik brodova, odnosno brodu u gradnji upisanom u upisnik brodova u gradnji mesno je nadležan sud na čijem se području vodi upisnik brodova, odnosno upisnik brodova u gradnji u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan.

Ako u slučaju iz stava 1. ovog člana izvršenje treba da se sprovede odgovarajućim upisom u upisnik brodova ili brodova u gradnji, izvršenje će sprovesti organ koji vodi upisnik brodova ili brodova u gradnji.

Ako u slučaju iz stava 1. ovog člana izvršenje ne treba da se sprovede odgovarajućim upisom u upisnik brodova, izvršni poverilac može radi sprovođenja izvršenja rešenje o izvršenju da podnese svakom stvarno nadležnom sudu na čijem području se u vreme kada izvršenje treba sprovesti nađe brod, sa predlogom da taj sud sprovede izvršenje.

Član 646.

Za odlučivanje o predlogu za izvršenje i za sprovođenje izvršenja na stranom brodu i na domaćem brodu, odnosno brodu u gradnji koji nije upisan u upisnik brodova, odnosno u upisnik brodova u gradnji mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod, odnosno brod u gradnji u vreme podnošenja predloga za izvršenje.

Ako se u vreme sprovođenja izvršenja brod iz stava 1. ovog člana ne nađe na području suda koji je izvršenje odredio, izvršni poverilac može radi sprovođenja izvršenja da podnese rešenje o izvršenju svakom stvarno nadležnom sudu na čijem području se brod nađe sa predlogom da taj sud sprovede izvršenje.

Član 647.

Ako se u vreme podnošenja predloga za izvršenje koje se ne sprovodi upisom u upisnik brodova, ne zna da li se brod nalazi na unutrašnjim vodama Republike Srbije, izvršni poverilac može da predloži da sud na čijem se području vodi upisnik u koji je brod upisan, ili, ako brod nije upisan u domaći upisnik brodova, bilo koji stvarno nadležni sud u Republici Srbiji, donese rešenje o izvršenju. Izvršni poverilac može u tom slučaju da podnese rešenje o izvršenju svakom stvarno nadležnom sudu na čijem području se nađe brod radi sprovođenja izvršenja.

Član 648.

Za odlučivanje o predlogu za obezbeđenje osnivanjem ili predbeležbom sudske hipoteke na brodu, odnosno brodu u gradnji upisanom u upisnik brodova, odnosno u upisnik brodova u gradnji mesno je nadležan sud na čijem se području vodi upisnik brodova, odnosno upisnik brodova u gradnji u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan.

Za sprovođenje obezbeđenja osnivanjem ili predbeležbom sudske hipoteke na brodu iz stava 1. ovog člana nadležan je organ koji vodi upisnik brodova u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan.

Član 649.

Za odlučivanje o predlogu za obezbeđenje novčanog potraživanja zasnivanjem sudske hipoteke na brodu ili brodu u gradnji na osnovu sporazuma

stranaka mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi upisnik broda u koji je brod upisan, odnosno upisnik broda u gradnji u koji je brod u gradnji upisan.

Određeno obezbeđenje sprovodi organ koji vodi upisnik brodova, odnosno brodova u gradnji.

Ako brod ili brod u gradnji nije upisan u upisnik brodova ili brodova u gradnji, za odlučivanje o predlogu za obezbeđenje novčanog potraživanja zasnivanjem sudske hipoteke na brodu ili brodu u gradnji na osnovu sporazuma stranaka i za sprovođenje obezbeđenja nadležan je sud na čijem se području u vreme podnošenja predloga za obezbeđenje brod, odnosno brod u gradnji nalazi.

Član 650.

Ako privremena mera treba da se sprovede upisom u upisnik brodova ili brodova u gradnji, pre pokretanja parničnog ili drugog sudskog postupka za odlučivanje o predlogu za obezbeđenje privremenom merom mesno je nadležan sud na čijem se području vodi upisnik brodova u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan. Određenu privremenu meru sprovede organ koji vodi upisnik brodova, odnosno upisnik brodova u gradnji.

Ako je u slučaju iz stava 1. ovog člana parnični ili drugi sudski postupak pokrenut, za odlučivanje o predlogu za obezbeđenje privremenom merom nadležan je sud pred kojim je postupak pokrenut. Određenu privremenu meru sprovede organ koji vodi upisnik brodova, odnosno brodova u gradnji.

Ako privremena mera ne treba da se sprovede upisom u upisnik brodova, pre pokretanja parničnog ili drugog sudskog postupka za odlučivanje o predlogu za određivanje privremene mere na brodu mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod u vreme podnošenja predloga za određivanje privremene mere. Ako se brod, koji je upisan u domaći upisnik brodova, ne nalazi u unutrašnjim vodama Republike Srbije, za određivanje privremene mere mesno je nadležan sud na čijem području se vodi upisnik brodova u koji je brod upisan.

Ako privremena mera ne treba da se sprovede upisom u upisnik brodova, nakon pokretanja parničnog ili drugog sudskog postupka privremenu meru može da odredi i sud pred kojim se postupak vodi.

U slučajevima iz st. 3. i 4. ovog člana, za sprovođenje određene privremene mere mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod u vreme sprovođenja te mere.

Ako se u vreme podnošenja predloga za određivanje privremene mere, koju ne treba sprovesti u upisnik brodova, ne zna da li se brod nalazi na unutrašnjim vodama Republike Srbije, izvršni poverilac može da predloži da sud na čijem se području vodi upisnik u koji je brod upisan, ili, ako brod nije upisan u domaći upisnik brodova, bilo koji stvarno nadležni sud u Republici Srbiji, donese rešenje o određivanju privremene mere. Izvršni poverilac može u tom slučaju da podnese rešenje o određivanju privremene mere svakom stvarno nadležnom sudu na čijem se području nađe brod, sa predlogom da je taj sud sprovede.

Član 651.

Za izvršenje, odnosno za obezbeđenje na robu koja se nalazi na brodu na kojem se sprovodi izvršenje ili obezbeđenje mesno je nadležan sud koji je predviđen kao sud sprovođenja izvršenja, odnosno obezbeđenja na brodu koji nije upisan u upisnik brodova.

Član 652.

Za odlučivanje o predlogu za izvršenje na osnovu stranih sudskih odluka i za izvršenje mesna nadležnost suda određuje se primenom pravila o mesnoj nadležnosti suda za izvršenje na osnovu odluka domaćih sudova.

Odredbe člana 648. ovog zakona primenjuju se i u slučaju kada se obezbeđenje zasnivanjem sudske hipoteke na brodu traži na osnovu strane sudske odluke.

Glava II

IZVRŠENJE RADI NAMIRENJA NOVČANOG POTRAŽIVANJA NA BRODU

1. Ograničenje izvršenja

Član 653.

Odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje o ograničenju izvršenja, ne primenjuju se ako se izvršenje sprovodi radi ostvarivanja potraživanja obezbeđenog založnim ili sličnim pravom na brodu ili brodu u gradnji.

Odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje o ograničenju izvršenja ne primenjuju se na izvršenje prodajom broda ni ako se izvršenje traži radi namirenja potraživanja koja proizlaze iz:

- 1) štete prouzrokovane sudarom broda na kome se sprovodi izvršenje ili štete prouzrokovane brodom na neki drugi način;
- 2) smrti ili telesne povrede prouzrokovane brodom na kome se sprovodi izvršenje ili koje su nastale zbog iskorišćavanja tog broda;
- 3) spasavanja;
- 4) ugovora o iskorišćavanju broda koji je predmet izvršenja;
- 5) zajedničke havarije;
- 6) tegljenja i potiskivanja;
- 7) pilotaže;
- 8) snabdevanja broda koji je predmet izvršenja radi njegovog održavanja ili iskorišćavanja;
- 9) gradnje, prepravke, popravke, opreme ili dokovanja broda koji je predmet izvršenja;
- 10) prava posade broda po osnovu rada;
- 11) izdataka koje učini zapovednik, krcatelj, naručilac ili plovodbeni agent za račun broda, odnosno vlasnika broda, a u vezi sa brodom.

2. Izvršne radnje

Član 654.

Izvršenje na brodu upisanom u upisnik brodova i na brodu u gradnji upisanom u upisnik brodova u gradnji sprovodi se zabeležbom izvršenja u upisniku, utvrđivanjem vrednosti broda, odnosno broda u gradnji, prodajom broda, odnosno broda u gradnji i namirenjem izvršnog poverioca iz iznosa dobijenog prodajom.

3. Predlog za izvršenje

Član 655.

Predlog za izvršenje na brodu radi naplate novčanog potraživanja mora posebno da sadrži:

- 1) ime, zanimanje, prebivalište i državljanstvo, odnosno naziv, sedište i državnu pripadnost izvršnog poverioca;
- 2) ime, zanimanje, prebivalište i državljanstvo, odnosno naziv, sedište i državnu pripadnost izvršnog dužnika;
- 3) ime i oznaku broda, vrstu broda, luku upisa i državnu pripadnost broda;
- 4) upisnik brodova u koji je domaći brod upisan;
- 5) mesto gde se brod nalazi, odnosno naznaku da to mesto nije poznato;
- 6) valutu i visinu potraživanja za koju se traži prodaja;
- 7) naznaku isprava na osnovu kojih se traži izvršenje;
- 8) popis poznatih založnih izvršnih poverilaca, odnosno nosioca drugih prava koja prodajom prestaju;
- 9) izjavu da li je u odnosu prema brodu na kome se traži izvršenje određeno neko sredstvo obezbeđenja;
- 10) po mogućnosti količinu i vrstu robe na brodu i broj članova posade.

Član 656.

Uz predlog iz člana 655. ovog zakona izvršni poverilac treba da priloži:

- 1) ispravu na osnovu koje se traži izvršenje (izvršna ili verodostojna isprava), u originalu ili overenu kopiju;
- 2) ispravu kojom se dokazuje postojanje hipoteke na brodu i tereta, kao i prava preče kupovine koji su upisani u upisnik brodova;
- 3) podatke o poznatim privilegijima.

Ako se izvršenje sprovodi na domaćem brodu, uz predlog treba da se priloži izvod iz upisnika brodova kojim se dokazuje svojina izvršnog dužnika na brodu, ili, ako brod nije upisan u upisnik brodova ispravu kojom se dokazuje da se brod koji je predmet izvršenja nalazi u državini jednog ili više izvršnih dužnika. Ako je brod upisan na drugo lice, a ne na izvršnog dužnika, predlog se može prihvatiti samo ako izvršni poverilac podnese ispravu koja je podobna za upis prava izvršnog dužnika.

Ako je strani brod na kome se traži izvršenje u vreme podnošenja predloga za izvršenje već zaustavljen, uz predlog za izvršenje treba da se priloži i overena kopija i prevod isprave na srpskom jeziku kojom se po pravu države čiju državnu pripadnost ima brod dokazuje svojina i državna pripadnost broda.

Kada strani brod na kome se sprovodi izvršenje prodajom bude zaustavljen, sud će pozvati izvršnog poverioca da u roku od tri dana podnese isprave iz stava 3. ovog člana.

Ako izvršni poverilac ne postupi u skladu sa odredbom stava 4. ovog člana, sud će rešenjem obustaviti izvršenje.

4. Rešenje o izvršenju

Član 657.

O predlogu za prodaju broda sud odlučuje rešenjem.

Rešenje o izvršenju prodajom broda sud dostavlja prema odredbama zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje o ličnoj dostavi strankama i svim licima u čiju korist, prema podacima iz spisa, postoji određeno založno pravo, pravo na namirenje, pravo lične službenosti ili pravo preče kupovine u pogledu broda koji je predmet izvršenja.

Pored dostavljanja rešenja iz stava 1. ovog člana, sud posebno obaveštava lica u čiju korist je upisano pravo preče kupovine da se u postupku prodaje neće moći da pozivaju na svoje pravo preče kupovine.

Ako je prebivalište izvršnog dužnika nepoznato ili ako se izvršni dužnik nalazi u inostranstvu, sud će izvršnom dužniku po službenoj dužnosti postaviti za privremenog zastupnika zapovednika broda, kome će dostaviti rešenje o izvršenju na brodu. Ako je zapovednik napustio brod, sud će za privremenog zastupnika izvršnog dužnika postaviti drugo odgovarajuće lice za obavljanje te dužnosti.

Član 658.

Kada donese rešenje o prodaji broda koji je upisan u upisnik brodova, sud će po službenoj dužnosti da odredi da se to rešenje zabeleži u upisnik brodova.

Kada donese rešenje o prodaji broda koji nije upisan u upisnik brodova, sud će po službenoj dužnosti da odredi da se obavi plenidbeni popis broda.

Dejstvo zabeležbe iz stava 1. ovog člana, odnosno popisa iz stava 2. ovog člana sastoji se u tome da prodaja radi namirenja potraživanja izvršnog poverioca može da se sprovede protiv svakog lica koje kasnije stekne pravo svojine na brodu koji je predmet prodaje (pravo na namirenje) i da izvršni poverilac u čiju je korist ta zabeležba, odnosno popis učinjen ima prvenstvo u pogledu namirenja svog izvršnog potraživanja i sporednih potraživanja prema svakom drugom licu koje kasnije stekne hipoteku na brodu ili slično pravo na brodu ili koje ostvari pravo na namirenje.

Nakon zabeležbe izvršenja nije dozvoljen upis promene prava svojine koji se zasniva na raspolaganju izvršnog dužnika, bez obzira kada je to raspolaganje preduzeto.

Promena vlasnika broda nakon zabeležbe izvršenja ne sprečava da se taj postupak nastavi protiv novog vlasnika kao izvršnog dužnika. Sve radnje preduzete pre toga ostaju na snazi i novi vlasnik ne može u postupku da preduzima one radnje koje ne bi mogao da preduzima prethodni vlasnik da do promene svojine nije došlo.

Za prvenstveni red prava na namirenje koje pripada izvršnom poveriocu odlučujući je trenutak kada je organu koji vodi upisnik brodova podnet zaključak suda kojim se nalaže zabeležba rešenja o izvršenju u smislu stava 1. ovog člana, odnosno kada je obavljen popis broda u smislu stava 2. ovog člana.

Ako predmet izvršenja nije upisan u upisnik brodova, red prvenstva određuje se prema trenutku kada predlog za sprovođenje popisa stigne u sud koji je nadležan za sprovođenje izvršenja, odnosno ako je taj sud nadležan za donošenje rešenja o izvršenju, prema trenutku kada tom sudu stigne predlog za prodaju broda.

Član 659.

Ako je u nekom ranijem postupku izvršen popis broda koji je predmet prodaje, a taj brod nije upisan u upisnik brodova, u zapisnik o ranijem popisu zabeležiće se rešenje o izvršenju prodajom.

Član 660.

Poverioci koji su stekli neko založno pravo na brodu koji je predmet prodaje, imaju pravo da se, po redu prvenstva koji im pripada, namire iz iznosa dobijenog prodajom broda, iako nisu tražili prodaju.

Član 661.

Nakon zabeležbe rešenja o izvršenju, odnosno sastavljanja plenidbenog popisa, pa dok se postupak prodaje ne obustavi, ne može da se sprovede poseban postupak prodaje u korist drugih izvršnih potraživanja u pogledu istog broda.

Izvršni poverioci, u čiju korist, u toku postupka prodaje iz stava 1. ovog člana do pravosnažnosti rešenja o dosuđenju broda, bude doneto rešenje o izvršenju na istom brodu, pristupaju pokrenutom postupku i dužni su da ga preuzmu u stanju u kome se nalazio u trenutku njihovog pristupanja.

O pristupanju novih izvršnih poverilaca sud će obavestiti sva lica iz člana 657. ovog zakona.

5. Sprovođenje izvršenja

Član 662.

Kada donese, odnosno kada primi rešenje o izvršenju, sud nadležan za postupak izvršenja će bez odlaganja:

1) odrediti zaustavljanje broda i u tu svrhu pozvati teritorijalno nadležnu lučku kapetaniju da brodu oduzme brodsko svedočanstvo i svedočanstvo o sposobnosti broda za plovidbu, popis posade i isprave o sposobnosti broda za plovidbu, a stranom brodu – isprave koje odgovaraju tim domaćim ispravama;

2) prema potrebi da odredi čuvanje broda;

3) sastaviti popis posade i putnika koji ostaju na brodu i popisati vrstu i količinu robe koja se nalazi na brodu;

4) izvršiti popis broda i njegovih pripadaka čija se vrednost posebno utvrđuje u skladu sa odredbama ovog zakona.

Sud iz stava 1. ovog člana neće odrediti mere iz stava 1. tač 1)-3) ovog člana, ako je prethodno doneto rešenje o zaustavljanju broda.

Član 663.

Sud može čuvanje broda da poveri zapovedniku broda, kome će u tu svrhu da odobri da zadrži potreban broj članova posade, a može da naredi da se posada broda zajedno sa zapovednikom iskrca i da se postave drugi čuvari.

Prilikom odlučivanja da li će brod poveriti na čuvanje zapovedniku broda ili drugom licu sud će, vodeći računa o predlozima izvršnih poverilaca, uzeti u obzir bezbednost broda, troškove čuvanja i druge važne okolnosti.

Član 664.

Sud može, na predlog stranaka, zapovedniku broda ili čuvaru broda da naredi da se brod premesti u drugo mesto ako smatra da bi to bilo potrebno radi bezbednosti broda ili da bi bilo korisno iz drugih važnih razloga, naročito radi smanjenja troškova čuvanja i održavanja broda.

Mesto u koje se brod premesti, u skladu sa stavom 1. ovog člana, ne mora da se nalazi na području suda koji sprovodi izvršenje.

Član 665.

Ako se lice ovlašćeno da raspolaže robom koja se nalazi na brodu na kome se sprovodi izvršenje ne prijavi sudu u roku od tri dana od zaustavljanja broda, sud će po službenoj dužnosti tom licu da postavi privremenog zastupnika.

Dok se roba nalazi na brodu, brigu o čuvanju robe vodi zapovednik broda, odnosno lice koje sud postavi za čuvara broda.

Na predlog lica ovlašćenog da raspolaže robom ili njegovog privremenog zastupnika, izvršnog dužnika ili zapovednika broda, a ako postoje opravdani razlozi, i na predlog čuvara broda, sud će dopustiti da se roba iskrca i da se smesti na čuvanje u javno skladište ili na drugo prikladno mesto.

Sud će licu ovlašćenom da raspolaže robom, odnosno njegovom privremenom zastupniku dopustiti da slobodno raspolaže robom ako se tome ne protivi vlasnik broda, zapovednik broda ili drugi zastupnik vlasnika broda.

Ako se zapovednik broda po nalogu suda ili dobrovoljno iskrca, to ne utiče na njegovo ovlašćenje da zastupa vlasnika broda, odnosno vlasnika robe koja se na brodu nalazila u trenutku zaustavljanja.

St. 1–5. ovog člana ne utiču na prava i obaveze stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu robe.

Član 666.

Putnici i njihov prtljag moraju da se iskrcaju sa broda na kome se sprovodi izvršenje.

Izuzetno od stava 1. ovog člana sud će, na predlog izvršnog dužnika, dopustiti putnicima da sa prtljagom ostanu na brodu ako se tome ne protivi izvršni poverilac ili čuvar broda i ako izvršni dužnik predujmi troškove izdržavanja putnika.

St. 1. i 2. ovog člana ne utiču na prava i obaveze stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu.

Član 667.

Troškove sprovođenja izvršenja, čuvanja i održavanja broda prethodno snosi izvršni poverilac.

Sud može da odredi da izvršni poverilac predujmi potreban iznos za namirenje troškova sprovođenja izvršenja.

Ako izvršni poverilac u roku koji mu odredi sud ne položi predujam, sud će rešenjem obustaviti izvršni postupak.

Član 668.

Ako za to postoje posebno opravdani razlozi, sud može na predlog zainteresovanog lica nakon što sasluša stranke i poznate poverioce koji na brodu

imaju određeni stvarnopravni teret, dopustiti da brod u toku izvršenja preduzme jedno ili više putovanja.

Sud neće dozvoliti putovanje iz stava 1. ovog člana ako nije zaključen ugovor o osiguranju broda, uz uslove koje sud smatra prikladnim, i ako predlagač putovanja ne da odgovarajuće obezbeđenje raspoloživo i prenosivo u korist poverilaca za štetu koja bi za njih iz toga mogla da proistekne.

Radi saslušanja stranaka i ostalih poverilaca, prema odredbi stava 1. ovog člana, sud će zakazati ročište ili će ovlašćenim licima pismeno saopštiti predlog i uslove pod kojima se traži dozvola za preduzimanje putovanja, uz poziv da se o predlogu izjasne u roku od tri dana od dana dostavljanja poziva.

Ako neko od pozvanih lica ne dođe na ročište, odnosno ako se u roku iz stava 3. ovog člana ne izjasni o predlogu, smatraće se da pristaje na to da se predloženo putovanje preduzme.

Lice na čiji je predlog putovanje dozvoljeno dužno je, na zahtev suda, da predujmi troškove putovanja. Ako to ne učini u roku koji sud odredi, putovanje se neće preduzeti.

6. Utvrđivanje vrednosti broda, popis i procena pripadaka

Član 669.

O načinu utvrđivanja vrednosti broda sud će odlučiti zaključkom odmah nakon što donese rešenje o izvršenju. Ako je to potrebno, sud će pre donošenja zaključka održati ročište sa strankama.

Utvrđivanju vrednosti broda pristupiće se nakon što rešenje o izvršenju postane pravosnažno, ali i pre toga ako izvršni poverilac to predloži, predujmi za to potrebna sredstva i izjavi da će snositi troškove utvrđivanja vrednosti i ako izvršenje bude obustavljeno.

Posebno se popisuju i procenjuju samo oni pripatci koji se redovno ne nalaze na brodovima sličnog tipa kome pripada brod koji je predmet izvršenja, a koji su veće vrednosti, odnosno delovi koji su privremeno odvojeni od broda.

Vrednost broda utvrđuje se u visini njegove tržišne cene na dan procene.

Prilikom utvrđivanja vrednosti broda treba da se navede koju vrednost ima brod koji je predmet izvršenja ako ostanu na snazi stvarnopravni tereti, a koju vrednost ima bez tih prava i tereta, kao i posebno vrednost stvarnopravnih tereta.

Ako je vrednost broda koji je predmet izvršenja bila utvrđena u prethodnom izvršnom ili stečajnom postupku, a od tada nije nastupila važnija promena, sud može kao vrednost broda da uzme vrednost utvrđenu u tom prethodnom postupku. Pre donošenja te odluke sud će o tome saslušati stranke.

Sud će na predlog stranke koji mora da bude podnet najkasnije osam dana pre ročišta za prodaju, na ročištu za prodaju zaključkom ponovo utvrditi vrednost broda ako stranka učini verovatnim da se ta vrednost izmenila za više od jedne trećine od dana prethodnog utvrđivanja vrednosti do dana podnošenja predloga.

Ako su u sudskom ili vansudskom sporazumu na osnovu koga je stečeno založno pravo na brodu radi obezbeđenja potraživanja čije se namirenje traži stranke utvrdile vrednost broda, vrednost broda neće se posebno utvrđivati, već će se kao njegova vrednost uzeti u sporazumu utvrđena vrednost.

U slučaju iz stava 8. ovog člana sud može, na predlog izvršnog dužnika koji je podnet u roku za žalbu protiv rešenja o izvršenju, da odredi da se vrednost broda ponovo utvrdi ako izvršni dužnik učini verovatnim da je nakon zaključenja sporazuma

vrednost broda porasla za više od jedne trećine. Sredstva za pokriće troškova ponovnog utvrđivanja vrednosti broda izvršni dužnik mora da predujmi u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke suda kojom se prihvata njegov predlog. Ako izvršni dužnik u tom roku ne postupi u skladu sa odlukom suda, smatraće se da je odustao od predloga.

Odredba stava 8. ovog člana neće se primeniti ako ima založnih poverilaca, imaoca prava na namirenje ili ličnih službenosti upisanih u upisnik brodova koji prestaju prodajom broda, koji se u izvršenju na brodu namiruju pre poverioca koji je zatražio izvršenje, osim ako se oni tako ne sporazumeju.

Član 670.

O ročištu za utvrđivanje vrednosti broda i popis pripadaka sud obaveštava stranke.

Ročište iz stava 1. ovog člana održava se, po pravilu, na mestu gde se brod nalazi.

Radi utvrđivanja vrednosti broda sud će imenovati jednog ili više veštaka.

U zaključku o prodaji sud će utvrditi vrednost broda po slobodnoj oceni, uzimajući u obzir nalaz i mišljenje veštaka i ostale podatke iznete tokom postupka.

Ročište za utvrđivanje vrednosti broda neće se odrediti u slučaju iz člana 669. stav 8. ovog zakona.

Član 671.

Svako lice koje ima pravo da se namiri iz prodajne cene broda, a koje po redu prvenstva dolazi ispred izvršnih poverilaca, može da predloži da se izvršenje obustavi ako utvrđena vrednost broda ne pokriva ni delimično iznos potraživanja izvršnih poverilaca.

Predlog za obustavu izvršenja može da se podnese u roku od osam dana od dana dostavljanja zaključka o prodaji.

Sud će, prema okolnostima slučaja, oceniti da li prodaja broda ima svrhu s obzirom na verovatnu visinu iznosa delimičnog namirenja izvršnih poverilaca.

U slučaju obustave izvršenja iz stava 1. ovog člana troškove postupka snosi izvršni poverilac koji je pokrenuo izvršenje.

7. Način i uslovi prodaje

Član 672.

Brod se po pravilu prodaje usmenim javnim nadmetanjem.

Stranke, založni poverioci i imaoци ličnih službenosti koje prestaju prodajom broda mogu da se sporazumeju najkasnije do prodaje broda na javnom nadmetanju da se prodaja broda izvrši u određenom roku neposrednom pogodbom preko lica brokera, sudskog izvršitelja, javnog beležnika ili na drugi način.

Ugovor o prodaji neposrednom pogodbom zaključuje se u pismenom obliku. Ugovor u ime i za račun izvršnog dužnika zaključuje lice kome je poverena prodaja na osnovu zaključka kojim ga je sud ovlastio na zaključenje ugovora. Potpisi lica koja zaključuju ugovor moraju da budu javnobeležnički overeni u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno beležništvo.

Ugovor iz stava 3. ovog člana ima dejstvo od dana pravosnažnosti rešenja o dosuđenju.

Član 673.

Nakon sprovođenja postupka za utvrđivanje vrednosti broda sud donosi zaključak o prodaji broda kojim se utvrđuje vrednost broda i određuju način i uslovi prodaje, kao i vreme i mesto ako se prodaja obavlja nadmetanjem.

U zaključku o prodaji posebno će se istaći mogućnost da se vrednost konačno utvrdi na ročištu za prodaju.

Od dana objavljivanja zaključka o prodaji na sudskoj oglasnoj tabli do dana prodaje mora da protekne najmanje petnaest dana.

Član 674.

Uslovi prodaje moraju da sadrže:

1) podatke o imenu, prebivalištu i državljanstvu izvršnih poverilaca, odnosno podatke o njegovom nazivu, sedištu i državnoj pripadnosti;

2) podatke o imenu, prebivalištu izvršnih dužnika, odnosno o njegovom nazivu, sedištu i državnoj pripadnosti;

3) podatke o imenu ili oznaci, vrsti, luci upisa i državnoj pripadnosti broda, bruto i neto tonaži broda, odnosno istisnini, nosivosti, zonama plovidbe, zatim podatke važne za utvrđivanje stanja i upotrebljivosti broda, kao što su namena, godina gradnje, materijal od koga je brod izgrađen, vrstu i snagu pogonskih uređaja i uređaja za posebnu namenu, a za brodove u gradnji i podatke o stepenu izgrađenosti, kao i popis i vrednost neugrađenog materijala koji će biti obuhvaćen prodajom;

4) naznaku stvarnopravnih tereta koje je kupac dužan da preuzme bez uračunavanja u prodajnu cenu;

5) utvrđenu vrednost broda;

6) navođenje najniže prihvatljive ponude;

7) odredbe o načinu davanja i o visini obezbeđenja koje trebaju da daju ponuđači;

8) odredbe o roku u kome je kupac dužan da plati prodajnu cenu i o načinu njene isplate;

9) način prodaje;

10) naznaku vremena kada rizici i koristi prelaze na kupca;

11) odredbe o vremenu i uslovima pod kojima će se brod predati kupcu, posebno ako roba do pravosnažnosti rešenja o dosuđenju ne bude iskrcana sa broda, i upisati njegovo pravo svojine u upisnik brodova;

12) prema potrebi odredbe o prodaji karata na brodu;

13) posebne uslove koje kupac mora da ispunjava da bi mogao da stekne brod.

Član 675.

Na usmenom javnom nadmetanju mogu da učestvuju samo lica koja polože jemstvo.

Ako sud, na predlog stranaka, ne odredi drugačije, jemstvo koje ponudioci moraju da polože čini deseti deo utvrđene vrednosti broda koji je predmet izvršenja.

Jemstvo se polaže u gotovom novcu, vrednosnim papirima ili drugim imovinskim vrednostima koji su raspoloživi i slobodno prenosivi.

Od polaganja jemstva oslobođeni su poverilac na čiji je predlog određeno izvršenje i založni poverioci, imaoци ličnih službenosti koje prestaju prodajom ako njihova potraživanja dostižu iznos jemstva i ako bi se, s obzirom na njihov red prvenstva i utvrđenu vrednost broda, taj iznos mogao namiriti iz cene ostvarene prodajom.

Od polaganja jemstva kao ponudioci oslobođeni su Republika Srbija, jedinice lokalne samouprave i njihovi organi.

Član 676.

Jemstvo koje je dao ponudilac čija je ponuda prihvaćena ostaje kod suda dok ponudilac ne ispuni sve obaveze prema uslovima prodaje ili dok rešenje suda o uskraćivanju dosuđenja broda ne postane pravosnažno.

Ostalim ponudiocima vratiće se položena jemstva posle zaključenja ročišta za prodaju.

Jemstvo najboljeg ponudioca služi kao zaloga za sve obaveze koje nastanu protiv njega iz postupka prodaje.

Član 677.

Ako sud, na predlog stranaka i uz pristanak ovlašćenog lica ne odredi drugačije, kupac preuzima dosuđeni brod slobodan od svih stvarnopравnih tereta.

Član 678.

Na prvom ročištu za nadmetanje brod se ne može prodati ispod jedne polovine utvrđene vrednosti.

Ako se brod ne proda na prvom ročištu, sud će odrediti drugo ročište na kome se brod može prodati i ispod polovine utvrđene vrednosti, ali ne ispod jedne trećine te vrednosti.

Od prvog do drugog ročišta za nadmetanje mora da protekne najmanje petnaest dana.

Stranke i lica koja se namiruju u postupku mogu da se sporazumeju, izjavom datom kod suda pred kojim se vodi postupak ili kod drugog suda ili pred javnim beležnikom, da brod može da se proda nadmetanjem i za nižu cenu od one iz st. 1. i 2. ovog člana.

Ako su se stranke pre pokretanja izvršnog postupka u sporazumu zaključenim pred sudom ili u obliku javnobeležničke isprave saglasile da se brod radi naplate potraživanja izvršnih poverilaca utvrđenih tim sporazumom može prodati i za cenu nižu od one iz st. 1. i 2. ovog člana, brod se već na prvom ročištu za prodaju može prodati po toj ceni ako u postupku ne učestvuju druga lica koja se u njemu namiruju, a svoje su pravo upisali u upisnik brodova pre nego što je u taj upisnik upisano pravo izvršnog poverioca kojim je obezbeđena naplata njegovog potraživanja. Najniža cena po kojoj se brod može prodati u tom slučaju ne može da bude ispod jedne trećine utvrđene vrednosti.

St. 1-5. ovog člana shodno se primenjuju i u slučaju kada se brod prodaje neposrednom pogodbom.

Član 679.

Kupac je dužan da položi u sud ili kod javnog beležnika prodajnu cenu u roku koji je određen u zaključku o prodaji.

Od polaganja kupovne cene ili njenog dela u gotovom novcu kupac se oslobađa ako poverioci čija su potraživanja obezbeđena zalogom na brodu pristanu da kupac preuzme te dugove.

Ako je kupac ispunio sve obaveze iz uslova prodaje, gotov novac koji je položen kod suda ili javnog beležnika kao jemstvo može da se upotrebi kao deo kupovne cene.

Član 680.

Nakon što kupac položi prodajnu cenu i ispuni posebne uslove prodaje broda, ako su oni bili određeni, i nakon što rešenje o dosuđenju postane pravosnažno, sud će zaključkom odrediti da se brod zajedno sa dosuđenim pripatcima preda kupcu, da se u upisniku brodova upiše pravo svojine na brodu u korist kupca i da se u upisniku brodova brišu sva druga prava i tereti.

Rizik za prodati brod koji je predmet izvršenja prelazi na kupca onog dana kada mu brod po pravosnažnosti rešenja o dosuđenju bude predat.

8. Ročište za prodaju

Član 681.

Ročište za nadmetanje određuje se oglasom tako da od dana prvog objavljivanja oglasa do dana ročišta za prodaju protekne najmanje 15, a najviše 30 dana.

Ročište za prodaju ne može da se održi pre nego što rešenje o izvršenju postane pravosnažno.

Član 682.

Oglas o prodaji naročito sadrži:

- 1) naznaku broda i pripadaka koji će biti izloženi prodaji i vrednost broda koji je predmet izvršenja;
- 2) naziv, odnosno ime, sedište, odnosno prebivalište, državna pripadnost i državljanstvo stranaka;
- 3) vreme i mesto održavanja ročišta za prodaju;
- 4) naznaku najniže prihvatljive ponude i iznosa jemstva;
- 5) saopštenje da se uslovi prodaje i isprave koje se odnose na brod, koji je predmet izvršenja, mogu pregledati kod izvršnog suda;
- 6) poziv založnim poveriocima čija prava nisu upisana u upisnik brodova da najkasnije na ročištu za prodaju prijave svoja potraživanja, sa upozorenjem da će se njihova prava u postupku uzeti u obzir samo ako proizlaze iz izvršnih akata;
- 7) poziv da svako lice koje na brodu, koji je predmet izvršenja, ima određeno pravo, zbog kojeg prodaja ne bi bila dozvoljena, prijavi svoje pravo sudu najkasnije na ročištu za prodaju pre početka usmenog javnog nadmetanja, sa upozorenjem da se to pravo u pogledu broda na kome se sprovodi izvršenje na štetu savesnog kupca neće više moći da se ostvari;

8) saopštenje da će se licu koje na brodu koji je predmet izvršenja ima takvo pravo ili teret dostavljati obaveštenja o daljem toku postupka samo ako boravi u Republici Srbiji ili ako u Republici Srbiji ima svog punomoćnika, odnosno punomoćnika za primanje pismena.

Član 683.

Sud će oglas o prodaji dostaviti strankama i svim licima koja, prema spisima koji se nalaze kod suda, imaju na brodu određeni stvarnopravni teret ili pravo preče kupovine.

Sud će istovremeno pozvati poverioce koji na brodu imaju zalogom obezbeđena potraživanja da se najkasnije pet dana pre ročišta za prodaju izjasne da li traže da se njihova potraživanja isplate u gotovom novcu ili pristaju da kupac preuzme dug, tako da se od duga oslobodi dotadašnji izvršni dužnik, a ako se u određenom roku ne izjasne, smatra se da traže da im se potraživanja isplate u gotovom novcu.

Ako je na brodu uknjižena kreditna hipoteka, poverilac će biti pozvan da najkasnije pre početka prodaje prijavi iznos svog potraživanja iz pravnih odnosa obezbeđenih tim založnim pravima.

Oglas o prodaji dostavlja se prema odredbama o ličnom dostavljanju u izvršnom postupku.

Licu kome oglas o prodaji verovatno neće moći da se dostavi na vreme ili pokušaj dostave nije uspeo, sud će postaviti privremenog zastupnika kome će dostaviti oglas o prodaji.

Član 684.

Sud će oglas o prodaji objaviti u „Službenom glasniku Republike Srbije”, na oglasnoj tabli suda i na oglasnoj tabli teritorijalno nadležne lučke kapetanije.

Stranke mogu da zahtevaju da se oglas o prodaji objavi o njihovom trošku na drugi način koji oni predlože.

Član 685.

Ako se prodaja sprovodi na domaćem brodu, sud će odrediti da se ročište za prodaju zabeleži u upisnik brodova u koji je brod upisan.

Član 686.

Izvršni dužnik je dužan da u vreme između objavljivanja i održavanja ročišta za prodaju omogući licima koja su zainteresovana da učestvuju u prodaji da razgledaju brod koji je predmet izvršenja, kao i isprave koje se odnose na taj brod.

Sud će zaključkom odrediti kada se brod može razgledati, uzimajući u obzir potrebe nesmetanog poslovanja broda.

Član 687.

Ročište za prodaju je javno i održava se, po pravilu, u zgradi suda.

Sud može da odredi da se ročište za prodaju održi na mestu gde se nalazi brod koji je predmet izvršenja.

Sud će na ročištu za prodaju staviti učesnicima na uvid uslove prodaje i ostale isprave koje se odnose na postupak prodaje.

Ročište za prodaju održaće se i kada na njemu učestvuje samo jedan ponudilac.

Ročište za prodaju održava se pred sudijom pojedincem i o njemu se vodi zapisnik.

Član 688.

Kada utvrdi da nema smetnji za održavanje ročišta za prodaju, sud će izneti uslove prodaje, podatke o potraživanjima poverilaca koji imaju pravo namirenja iz postignute kupovne cene, izjave poverilaca koji imaju na brodu zalogom obezbeđeno potraživanje o načinu namirenja ili o preuzimanju njihovih potraživanja, o potraživanjima obezbeđenim kreditnim hipotekama i o drugim okolnostima koje su značajne za sprovođenje ročišta za prodaju.

Zastupnici ponudilaca moraju da dokažu svoje ovlašćenje za zastupanje na tom ročištu javnom ispravom ili javno overenim punomoćjem.

Član 689.

Sud može da odredi da se prodaja i plaćanje kupovne cene postignute prodajom stranog broda vrši u stranim sredstvima plaćanja, u skladu sa zakonom.

Odredba stava 1. ovog člana može da se primeni i kada se prodaja sprovodi radi namirenja potraživanja stranih poverilaca na domaćem brodu i kada na javnom nadmetanju kao ponudioци učestvuju strana fizička ili pravna lica.

Ako je potraživanje koje je obezbeđeno hipotekom na brodu upisano u stranim sredstvima plaćanja, sud mora prodajnu cenu da odredi u tim sredstvima plaćanja.

Član 690.

Ponudioца obavezuje njegova ponuda sve dok se ne dostavi veća ponuda.

Član 691.

Sud će pozvati prisutne stranke da dostavljaju ponude tek nakon što protekne pola sata od vremena koje je određeno za početak ročišta za prodaju.

Usmeno javno nadmetanje nastaviće se sve dok se dostavljaju veće ponude.

Ako to traži neki ponudilac, sud može, radi stavljanja veće ponude, da dopusti kraći rok za razmišljanje.

Usmeno javno nadmetanje zaključiće se ako ni posle drugog poziva u roku od pet minuta nije stavljena veća ponuda. Na to će sud naročito upozoriti prisutne.

Pre zaključenja prodaje sud će još jednom objaviti poslednju ponudu, a zatim će proglasiti da je prodaja zaključena.

Član 692.

Kada sud zaključi prodaju, pozvaće prisutne da odmah na ročištu za prodaju istaknu prigovore protiv dosuđenja broda.

Prigovor protiv dosuđenja najboljem ponudioцу može da se zasniva samo na sledećim razlozima:

- 1) da od dana objavljivanja do dana održavanja ročišta za prodaju nije prošlo 15 dana;
- 2) da oglas o ročištu za prodaju nije bio pravilno sastavljen ili objavljen;

3) da o ročištu za prodaju nisu bila obavještena sva lica koja je sud bio dužan da obavesti;

4) da je postupak prodaje nastavljen, iako je bilo doneto rešenje o obustavljanju postupka;

5) da su prilikom usmenog javnog nadmetanja povređene odredbe ovog zakona o nadmetanju;

6) da uslovi pod kojima je stavljena najbolja ponuda nisu u skladu sa utvrđenim uslovima prodaje;

7) da najbolji ponudilac, odnosno njegov zastupnik ne ispunjavaju uslove za učešće u prodaji broda;

8) da najviša ponuda nije dovoljna da se njom potpuno namiri zalogom obezbeđeno potraživanje sa sporednim potraživanjima poverioca koji podnosi prigovor, a njegovom potraživanju pripada prvenstvo pred potraživanjem poverioca koji je predložio izvršenje.

Član 693.

O nedostacima navedenim u članu 692. stav 2. tač. 4), 6) i 7) ovog zakona sud vodi računa po službenoj dužnosti. O ostalim nedostacima sud će odlučivati samo ako budu pravovremeno istaknuti u podnetim prigovorima.

Činjenice na kojima se zasnivaju prigovori sud će istražiti i utvrditi po službenoj dužnosti.

Član 694.

O podnetim prigovorima sud će odlučiti, po pravilu, na ročištu za prodaju.

Kada po osnovu prihvatanja podnetih prigovora uskrati dosuđivanje, sud će, nakon što sasluša prisutna lica koja je bio dužan da obavesti o ročištu za prodaju, odlučiti o tome da li će prodaju odmah nastaviti ili će odrediti novo ročište za prodaju.

Ako odluči da se prodaja odmah nastavi, ponudoci koji su učestvovali u prodaji vezani su svojim prethodnim ponudama ako one zbog većih ponuda nisu izgubile valjanost.

Ako se o prigovorima ne odluči na samom ročištu, sud će o njima odlučiti rešenjem o dosuđenju.

Član 695.

Ako prigovori ne budu podneti i ako se ne ustanovi da ima nedostataka iz člana 692. stav 2. tač. 4), 6) i 7) ovog zakona, sud će već na ročištu za prodaju da donese rešenje o dosuđenju broda koji je predmet izvršenja najboljem ponudocu za čiju ponudu utvrdi da je prihvatljiva. To rešenje sud objavljuje na ročištu.

Rešenje o dosuđenju objaviće se u roku od osam dana na oglasnoj tabli suda.

Smatra se da je to rešenje dostavljeno svim licima kojima se dostavlja zaključak o prodaji, kao i svim učesnicima u nadmetanju protekom trećeg dana od dana njegovog isticanja na oglasnoj tabli. Ta lica imaju pravo da im se u sudskoj pisarnici neposredno preda otporak rešenja.

Rešenje o dosuđenju iz stava 3. ovog člana objavljuje se na sudskoj tabli i dostavlja se svim licima kojima se dostavlja zaključak o prodaji broda kupcu. Prigovori protiv dosuđenja iz člana 692. ovog zakona mogu da se istaknu u žalbi protiv rešenja o dosuđenju.

Rešenje o dosuđenju zabeležiće se i u upisniku brodova.

Posledica zabeležbe iz stava 5. ovog člana, jeste da kasniji upisi u upisniku brodova stvaraju prava protiv dosadašnjeg vlasnika broda samo ako rešenje o dosuđenju bude ukinuto.

U rešenju o dosuđenju sud će odrediti da se brod predaje kupcu nakon što položi prodajnu cenu i nakon što to rešenje postane pravosnažno.

Nakon što kupac položi prodajnu cenu i rešenje o dosuđenju postane pravosnažno, sud će zaključkom odrediti da se brod preda kupcu i da se u upisniku brodova upiše u njegovu korist pravo svojine. Tim zaključkom sud će odrediti i brisanje onih prava za koja je rešenjem o dosuđenju određeno da će se brisati iz upisnika brodova.

Član 696.

Brod koji je predmet izvršenja ne može da se dosudi ako na ročištu za prodaju nije stavljena ponuda koja dostiže najnižu dopuštenu cenu.

Sud će rešenjem uskratiti dosuđivanje ako utvrdi da su podneti prigovori opravdani, ako utvrdi da postoji određeni nedostatak na koji pazi po službenoj dužnosti ili ako utvrdi da je prodaja održana pre pravosnažnosti rešenja o izvršenju i zaključka o prodaji.

Rešenje o uskraćivanju dosuđenja zabeležiće se u upisnik brodova.

Ako viši sud, rešavajući po žalbi protiv rešenja iz st. 1. i 2. ovog člana, donese rešenje o dosuđenju, zabeležba dosuđenja delovaće od trenutka kada je bilo zabeleženo da je dosuđivanje uskraćeno.

Član 697.

Rešenje o dosuđenju može da se pobija žalbom iz razloga navedenih u članu 692. stav 2. i članu 696. stav 1. ovog zakona, kao i zbog toga što rešenje o dosuđenju nije u skladu sa sadržajem sudskih spisa na kojima se zasniva.

Lice kome je sud dosudio brod koji je predmet izvršenja može da pobija rešenje iz razloga što je sud bio dužan da uskrati dosuđivanje, odnosno da donese rešenje o dosuđenju uz druge uslove, a ne uz one koji su navedeni u rešenju o dosuđenju.

Rešenje kojim se dosuđivanje uskraćuje može da se pobija zato što nije u skladu sa sadržajem sudskih spisa na kojima se zasniva, odnosno zato što nije postojao zakonski razlog za uskraćivanje dosuđenja.

Lice koje je na ročištu za prodaju prigovorilo dosuđenju nema pravo žalbe protiv rešenja o uskraćivanju dosuđenja.

9. Novo ročište za prodaju

Član 698.

Ako je dosuđivanje pravosnažno uskraćeno zato što na prvom ročištu za nadmetanje nije stavljena najniža prihvatljiva ponuda, sud će konstatovati da prva prodaja nije uspela i na licu mesta će zakazati novo ročište za prodaju koje mora da se održi u roku od najmanje 15 dana, a najviše 30 dana.

Oglas o novoj prodaji iz stava 1. ovog člana objaviće se u roku od osam dana od dana zakazivanja i objaviti na oglasnoj tabli i internet stranici suda.

Pre nego što odredi novo ročište za prodaju, sud može da odredi novo utvrđivanje vrednosti broda koji je predmet izvršenja i da zakaže ročište radi raspravljanja o izmeni uslova prodaje.

Ako na ponovljenom ročištu za nadmetanje nije došlo do prodaje broda, sud će konstatovati da prodaja nije uspela i pozvati izvršnog poverioca da se odmah, a najkasnije u roku od pet radnih dana izjasni da li predlaže prodaju broda neposrednom pogodbom.

Ako se prodaji neposrednom pogodbom pristupi nakon dva neuspela javna nadmetanja prodajna cena broda je predmet dogovora između strana u kupoprodajnom ugovoru i za nju se ne traži saglasnost izvršnog dužnika.

Rok za zaključenje ugovora o prodaji neposrednom pogodbom i njegovu realizaciju ne može biti duži od 15 dana od dana sporazuma o prodaji broda neposrednom pogodbom.

Ugovor o prodaji broda neposrednom pogodbom zaključuje se između kupca s jedne strane i suda ili lica koje obavlja komisione poslove sa druge strane.

Ugovor iz stava 7. ovog člana osnov je za sticanje prava svojine na brodu.

Prodaja izvršena u skladu sa st. 2-6. ovog člana proizvodi pravne posledice kao i izvršena sudska prodaja u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju da izvršni poverilac ne postupi u roku iz stava 4. ovog člana, postupak se obustavlja.

Član 699.

Ako sud uskrati dosuđivanje iz drugog razloga, a ne iz razloga navedenog u članu 698. ovog zakona, i ako nema nedostataka koji čine nedopustivim nastavak postupka, sud će po službenoj dužnosti odrediti novo ročište za prodaju.

Na novom ročištu za prodaju prodaja će se vršiti na osnovu ranije utvrđenih uslova.

10. Pravosnažnost rešenja o dosuđenju

Član 700.

Kada rešenje o uskraćivanju dosuđenja postane pravosnažno, sud će najboljem ponudiocu vratiti položeno jemstvo.

Član 701.

Kada rešenje o dosuđenju broda postane pravosnažno, sud će, na predlog kupca ili lica ovlašćenog da raspolaže robom ili njegovog privremenog zastupnika, odrediti da se iz broda iskrcava roba, odnosno na predlog kupca – lica i njihove stvari.

Troškove iskrcavanja robe u skladu sa stavom 1. ovog člana plaća unapred, na zahtev suda, lice koje traži iskrcavanje, ako iz uslova prodaje ne proizlazi nešto drugo.

Ako se lice koje je bilo vlasnik broda pre nego što je brod prodat ili njegov zastupnik protivi da se roba preda u slobodno raspolaganje licu koje je ovlašćeno da sa njom raspolaže, sud će odrediti da se roba, o trošku vlasnika broda, preda na čuvanje u javno skladište ili na drugo odgovarajuće mesto.

Odredbe st. 1–3. ovog člana ne utiču na prava i obaveze stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu robe.

Protiv rešenja kojim se određuje iskrcavanje robe, lica i njihovih stvari, kao i smeštaj robe u javno skladište ili na drugo odgovarajuće mesto žalba nije dozvoljena.

Član 702.

Vlasnici pripadaka broda koji nisu bili obuhvaćeni prodajom ovlašćeni su da, posle pravosnažnosti rešenja o dosuđenju broda, o svom trošku i na svoj rizik iznesu te pripatke.

Član 703.

Ukidanje ili preinačenje rešenja o izvršenju posle pravosnažnosti rešenja o dosuđenju broda ne utiče na pravo svojine kupca.

11. Ponovna prodaja

Član 704.

Ako kupac u određenom roku ne položi prodajnu cenu, sud će rešenjem prodaju oglasiti nevažećom i odrediti novu prodaju.

Iz položenog obezbeđenja namiriće se troškovi nove prodaje i naknaditi razlika između kupovne cene postignute na prethodnoj i novoj prodaji.

Predlog za ponovnu prodaju mogu da stave stranke, poverioci čija su potraživanja obezbeđena hipotekom na brodu koji je predmet izvršenja i poverioci za čije privilegije na brodu ne postoji izvršna isprava.

Predlagač je dužan da predloži ponovnu prodaju najkasnije u roku od deset dana od dana protoka roka iz člana 679. stav 1. ovog zakona. Ako u tom roku niko ne predloži ponovnu prodaju, sud će rešenjem obustaviti izvršenje i osloboditi brod koji je predmet izvršenja.

Ponovna prodaja vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona kojima se uređuje prva prodaja, kao i prema uslovima prodaje koji su bili utvrđeni.

Ponovna prodaja neće se održati ako kupac koji je zakasnio sa plaćanjem kupovne cene najkasnije 15 dana pre nego što bude održano novo ročište za prodaju dokaže da je položio zaostalu prodajnu cenu sa kamatama i predujam iznosa koji je potreban za naknadu do tada nastale štete.

Predujam iznosa iz stava 6. ovog člana koji je kupac dužan da uplati pre ročišta za ponovnu prodaju određuje sud, na predlog kupca, zaključkom po slobodnoj oceni, a njegov konačni iznos rešenjem na osnovu obrazloženih zahteva lica ovlašćenih da traže naknadu pretrpljene štete i održane rasprave. Ovlašćena lica dužna su da postave te zahteve u roku od osam dana od dana prijema poziva suda da ih dostave.

Rešenjem iz stava 7. ovog člana, sud će naložiti kupcu da u roku od osam dana licima koja su to zatražila isplati iznos štete koju im je prouzrokovao nepravovremenim plaćanjem kupovne cene. Protiv konačnog rešenja o naknadi štete dozvoljena je žalba.

Na osnovu nepravosnažnog rešenja iz stava 7. ovog člana kupac je dužan da u roku od tri dana položi u sud ili kod javnog beležnika iznos iz tog rešenja ili samo razliku između tog iznosa i položenog predujma.

Nakon pravosnažnosti rešenja iz stava 7. ovog člana sud će zaključkom odrediti da se izvrše isplate iz položenih iznosa. Razlika između položenih iznosa i onih koji su dosuđeni pravosnažnim rešenjem može da se naknadi izvršenjem protiv

kupca koje će sud, koji sprovodi izvršenje na brodu, odrediti na osnovu tog rešenja na zahtev ovlašćenih lica.

Član 705.

Ako se na ponovnoj prodaji postigne cena koja je niža od cene postignute na prethodnoj prodaji, kupac koji je zakasnio sa plaćanjem kupovne cene odgovara jemstvom, položenim delom kupovne cene i ostalom svojom imovinom za nastalu razliku, troškove ponovne prodaje i za svaku štetu prouzrokovanu njegovim zakašnjenjem.

Sud nadležan za postupak izvršenja će po službenoj dužnosti utvrditi iznos razlike u postignutoj ceni, kao i visinu troškova iz stava 1. ovog člana.

Na osnovu pravosnažnog rešenja iz stava 2. ovog člana, sud iz stava 2. ovog člana će sprovesti izvršenje na položenom jemstvu, delu isplaćene kupovne cene, a prema potrebi, i na ostalim sredstvima, odnosno imovini kupca. Izvršenje će se sprovesti na zahtev jednog od lica koja su u pogledu namirenja svojih potraživanja upućena na prodajnu cenu.

Izvršenje se sprovodi u korist deobne mase. Toj masi pripada i razlika između cene postignute na ponovnoj i prethodnoj prodaji.

Kupac koji je zakasnio sa plaćanjem nema pravo na iznos za koji prodajna cena koja je postignuta na ponovnoj prodaji prelazi prodajnu cenu koja je postignuta na prethodnoj prodaji.

12. Obustava postupka

Član 706.

Pored razloga za obustavu izvršenja prema zakonu kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje, kao i razloga propisanih ovim zakonom, postupak prodaje obustaviće se i:

1) ako treće lice najkasnije osam dana pre dana ročišta za prodaju, dajući primereno obezbeđenje, izjavi da je spremno da preuzme brod koji je predmet izvršenja po ceni koja utvrđenu vrednost broda prelazi najmanje za jednu četvrtinu i ako izjavi da će snositi sve troškove koje bi inače morao da snosi izvršni dužnik;

2) ako to zahteva založni poverilac koji najkasnije do početka nadmetanja na ročištu za prodaju otkupi potraživanja zbog kojih je dozvoljena prodaja i nadoknadi troškove koje bi inače morao da snosi izvršni dužnik;

3) ako izvršni poverilac do početka prodaje odustane od postupka za prodaju, ako se u tom slučaju ne može zbog istog potraživanja predložiti novo izvršenje pre proteka roka od šest meseci od dana obustave postupka prodaje;

4) ako izvršni dužnik pre početka prodaje preda sudu iznose koji su potrebni za potpuno namirenje izvršnih potraživanja i dotadašnjih troškova postupka svih poverilaca koji su predložili izvršenje.

Član 707.

Ako sud prihvati predlog za obustavu prodaje iz člana 706. stav 1. tačka 1) ovog zakona, sud će odložiti postupak prodaje.

Ako predlagač iz člana 706. stav 1. tačka 1) ovog zakona ne predloži odgovarajuće obezbeđenje u određenom roku, sud će odloženi postupak nastaviti po službenoj dužnosti.

Obezbeđenje koje je predlagač položio pripada, u slučaju nastavljanja postupka iz stava 2. ovog člana, deobnoj masi.

U pogledu naplate cene za koju je predlagač pristao da preuzme brod koji je predmet izvršenja, na odgovarajući način se primenjuju odredbe člana 705. st. 2, 3. i 4. ovog zakona.

Kada predlagač isplati iznose iz člana 706. stav 1. tačka 1) ovog zakona, sud će obustaviti postupak prodaje.

Član 708.

O odlaganju i obustavi postupka prodaje sud nadležan za postupak izvršenja će obavestiti sva lica iz člana 683. stav 1. ovog zakona.

Sud iz stava 1. ovog člana će istovremeno upozoriti izvršnog poverioca koji je predložio izvršenje na pravo koje mu pripada u skladu sa članom 695. ovog zakona.

Kada protekne rok od 15 dana od dana pravosnažnosti rešenja o obustavi postupka, sud će odrediti da se brišu sve zabeležbe u upisniku brodova, odnosno u popisu koje se odnose na postupak prodaje.

Član 709.

Izvršni poverilac u čiju je korist u upisniku brodova zabeležena dozvola prodaje, može u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti rešenja o obustavi postupka, da predloži izvršnom sudu nadležnom za postupak izvršenja da se prema prvenstvenom redu navedene zabeležbe u korist njegovog izvršnog potraživanja i sporednih potraživanja uknjiži hipoteka na brodu koji je predmet izvršenja.

Ako je izvršni dužnik u međuvremenu otuđio ili opteretio brod koji je predmet izvršenja, ova okolnost neće smetati uknjiženju hipoteke iz stava 1. ovog člana.

Predlog iz stava 1. ovog člana ne može da se prihvati ako je postupak prodaje bio obustavljen zato što izvršenje uopšte nije bila dozvoljeno, zato što je izvršna isprava pravosnažno ukinuta, zato što je potraživanje zbog kojeg se vodi izvršenje namireno ili je pravosnažno utvrđeno da potraživanje ne pripada izvršnom poveriocu.

13. Deoba deobne mase

Član 710.

Kada prodajna cena bude isplaćena i rešenje o dosuđenju postane pravosnažno, sud će odrediti ročište za raspravu o deobi deobne mase.

Na ročište sud poziva lica iz člana 683. stav 1. ovog zakona, a kupca će obavestiti da na tom ročištu može da učestvuje.

U pozivu na ročište iz stava 1. ovog člana sud će upozoriti poverioce da će se potraživanja poverilaca koji ne dođu na ročište uzeti u obzir prema stanju koje proizlazi iz upisnika brodova i izvršnih spisa i da najkasnije na ročištu za deobu deobne mase mogu drugim licima da ospore postojanje njihovih potraživanja, njihovu visinu i red po kome se ta potraživanja mogu da namire.

Zaključak o zakazivanju ročišta objavljuje se na oglasnoj tabli suda.

Član 711.

Na ročištu se raspravlja o potraživanjima koja bi u deobi deobne mase trebalo da se uvažavaju, kao i o redu njihovog namirenja.

Izvršni dužnik je dužan da sudu pruži sva objašnjenja koja su potrebna radi utvrđivanja pravilnosti prvenstvenog reda potraživanja koja bi trebalo da se namire iz kupovne cene.

Poverilac čije bi potraživanje prilikom deobe deobne mase moglo da dođe na red kada bi osporena potraživanja otpala, može najkasnije na ročištu za deobu deobne mase da prigovori prijavljenim potraživanjima, odnosno potraživanjima koja proizlaze iz izvršnih spisa. Prigovor može da se odnosi na postojanje potraživanja, visinu i prvenstveni red namirenja.

Izvršni dužnik ima pravo prigovora samo u vezi sa onim potraživanjima za koja tvrdi da u pogledu njih nema nikakve osnove za namirenje.

Potraživanja koja ne bi mogla da budu namirena iz kupovne cene ni kada bi osporena potraživanja sa povoljnijim prvenstvenim redom otpala, neće se uzeti u raspravljanje.

Član 712.

Deobnu masu čine:

- 1) prodajna cena;
- 2) jemstvo koje je položio kupac koji je zakasnio sa plaćanjem kupovne cene, deo kupovne cene koju je položio i drugi iznosi koje je nadoknadio;
- 3) plodovi i prihodi dobijeni od broda koji je predmet izvršenja koje je kupac dužan da vrati;
- 4) prihodi od putovanja koje je obavljeno tokom postupka prodaje;
- 5) iznosi iz st. 2. i 3. ovog člana.

Prodajna cena koja se odnosi na brod koji je predmet izvršenja, uzgrednosti broda koji je predmet izvršenja, vozarina, odnosno prevoznina čine posebne deobne mase u zavisnosti od toga na koju se od tih vrednosti odnose privilegije ili hipoteke izvršnih poverilaca koji su predložili izvršenje.

Vozarina, prevoznina i iznosi koji se odnose na uzgrednosti broda koje su plaćene do zaključenja ročišta za raspravu o deobi deobne mase podeliće se rešenjem kojim se deli prodajna cena postignuta prodajom broda koji je predmet izvršenja.

Član 713.

U postupku izvršenja na brodu namiruju se i založni poverioci koji nisu predložili izvršenje.

Poverioci čija su potraživanja obezbeđena hipotekom na brodu, namiruju se iz deobne mase i kada nisu prijavili svoja potraživanja.

Poverioci čija su potraživanja obezbeđena privilegijom, namiruju se iz deobne mase ako su prijavili svoje potraživanje.

U slučaju osporavanja potraživanja iz stava 3. ovog člana, sud će do okončanja parnice, iz deobne mase izdvojiti sredstva dovoljna za pokriće osporenog potraživanja.

Ako u parnici privilegovano potraživanje ne bude utvrđeno, izdvojena sredstva iz stava 4. ovog člana, raspodeliće se na ostale poverioce.

Član 714.

Iz deobne mase poverioci se podmiruju prema sledećem redu prvenstva:

- 1) poverioci čija su potraživanja obezbeđena privilegijom;
- 2) poverioci prava retencije iz člana 44. ovog zakona;
- 3) poverioci čija su potraživanja obezbeđena hipotekom na brodu;
- 4) ostali poverioci.

Troškovi nastali tokom postupka prodaje broda namiruju se pre deobe deobne mase, pa i pre potraživanja obezbeđenih privilegijima.

Član 715.

Red prvenstva koji pripada glavnici pripada i kamatama na tu glavnici koje nisu zaostale za vreme koje je duže od tri godine od dosuđenja, kao i parničnim i izvršnim troškovima koji su nastali radi ostvarenja nekog od tih zahteva.

Plaćanja koja se ponavljaju, a nisu zaostala za vreme duže od tri godine pre dosuđenja imaju isti prvenstveni red kao i pravo koje je osnova tim plaćanjima.

Ako deobna masa nije dovoljna za namirenje poverilaca, troškovi i sporedna potraživanja podmiruju se pre glavnice.

Član 716.

Na utvrđivanje međusobnog prvenstvenog reda u namirenju poverilaca čija potraživanja pripadaju u istu kategoriju u smislu člana 714. stav 1. tač. 1) ili 3) ovog zakona, primenjuju se odredbe ovog zakona kojima se uređuje međusobni redosled namirenja privilegija, odnosno hipoteka na brodu. Na utvrđivanje međusobnog prvenstvenog reda u namirenju poverilaca čija potraživanja pripadaju u istu kategoriju u smislu člana 714. stav 1. tačka 4) ovog zakona, primenjuje se član 658. stav 3. ovog zakona.

Član 717.

Višak deobne mase koji ostane nakon što se namire sva potraživanja iz člana 714. ovog zakona, sud dodeljuje izvršnom dužniku.

Član 718.

Potraživanja koja zavise od raskidnog uslova namiruju se isplatom u gotovom novcu samo ako poverilac pruži obezbeđenje da će u slučaju nastupanja uslova vratiti ono što je primio.

Ako poverilac ne položi obezbeđenje u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja o namirenju, iznos potreban za namirenje njegovog potraživanja predaće se banci kao štedni ulog.

Kada postane sigurno da uslov neće nastupiti, poveriocu će se isplatiti njegovo potraživanje.

Ako raskidni uslov nastupi, postupiće se sa iznosom koji je poverilac vratio ili koji je predat banci tako da će se isplatiti onim poveriocima čija potraživanja nisu potpuno namirena iz iznosa koji je dobijen prodajom, a ako takvih poverilaca nema, taj iznos će se predati izvršnom dužniku.

Član 719.

Ako je isplata potraživanja vezana za neki odložni uslov, potraživanja će se namiriti tako da će se odgovarajući iznos izdvojiti i predati banci kao štedni ulog koji će se isplatiti poveriocu kada uslov nastupi.

Ako uslov ne nastupi, uloženi iznosi isplaćuju se onim poveriocima čija potraživanja nisu potpuno namirena iz iznosa dobijenog prodajom, a ako takvih poverilaca nema, taj iznos će se predati izvršnom dužniku.

Član 720.

Ako je u pogledu stvarnopravnih tereta na brodu koji je predmet izvršenja upisana u upisnik brodova zabeležba spora ili zabeležba da je podneta tužba radi brisanja tog prava, potraživanja, odnosno naknade za to pravo namiruju se na način kao i potraživanja koja zavise od raskidnog uslova.

Kada je u upisniku brodova predbeležen stvarnopravni teret na brodu koji je predmet izvršenja, a korisnik tog prava dokaže da je u toku postupak za opravdanje predbeležbe ili da još nije protekao rok za pokretanje tog postupka, potraživanja, odnosno naknada za to pravo namiruje se kao i potraživanja uz odložni uslov.

Član 721.

Potraživanja koja su obezbeđena zajedničkom hipotekom namiruju se iz deobne mase u gotovom novcu.

Ako se u postupku prodaje prodaju svi brodovi koji nedeljivo jemče za potraživanja, svaki brod u deobnu masu doprinosi prodajnom cenom nakon odbitka troškova prodaje, kao i potraživanja obezbeđenih privilegijom.

Ako poverilac čije je potraživanje obezbeđeno zajedničkom hipotekom traži namirenje u drugoj srazmeri, poverioci čija potraživanja po prvenstvenom redu dolaze posle potraživanja tog poverioca, a koji zbog toga dobijaju manje nego što bi dobili kada bi se poverilac namirio u skladu sa stavom 2. ovog člana, mogu da traže da im se iz pojedinih deobnih masa isplati iznos koji bi, kada bi se deoba vršila u skladu sa stavom 2. ovog člana, pripao potraživanju obezbeđenom zajedničkom hipotekom, ako je to potrebno da se pokrije manjak.

Ako se u postupku prodaje ne prodaju svi brodovi koji nedeljivo jemče, radi utvrđivanja naknade koja pripada poveriocima koji dolaze posle poverilaca čija su potraživanja obezbeđena zajedničkom hipotekom, uzeće se kao osnova, umesto pojedinih deobnih masa, vrednost pojedinih brodova opterećenih zajedničkom hipotekom. Zahtev tih poverilaca na naknadu knjiže se u njihovu korist na neprodatim brodovima, i to sa onim prvenstvenim redom koji pripada potpuno ili delimično namirenom potraživanju poverioca koji je bio obezbeđen zajedničkom hipotekom. Tu zajedničku hipoteku na neprodatim brodovima sud će po službenoj dužnosti naložiti da se briše.

Član 722.

Korisnici službenosti koje kupac ne preuzima namiruju se tako da im se za njihovo pravo daje naknada iz iznosa koji je dobijen prodajom.

Ako se korisnici službenosti ne sporazumeju sa poveriocima koji po redu namirenja dolaze posle njih o iznosu naknade iz stava 1. ovog člana, visinu naknade određuje sud uzimajući naročito u obzir vreme za koje bi službenost još mogla da traje, njenu vrednost, korist za korisnika službenosti i godine života korisnika.

Kupac i korisnici službenosti i poverioci koji po redu namirenja dolaze posle njih mogu da se sporazumeju da kupac preuzme službenost i da se određeni iznos naknade za preuzimanje službenosti odbije od kupovne cene.

Član 723.

Potraživanje založnog poverioca koje nije dospelo do donošenja rešenja o namirenju isplatiće se i pre protoka dospelosti zajedno sa iznosom ugovorenih kamata obračunatih do dana donošenja rešenja o deobi deobne mase.

Ako za takvo potraživanje nisu određene kamate, odbiće se iznos koji odgovara zakonskim kamatama od dana donošenja rešenja o namirenju do dana dospelosti potraživanja.

Član 724.

Ako se ne zna ko je sadašnji poverilac hipotekarnog potraživanja koje bi po svom redu prvenstva bilo pokriveno deobnom masom ili mu se ne zna prebivalište, sud će iznos koji se odnosi na to potraživanje položiti u banku kao štedni ulog, a u rešenju o deobi deobne mase odrediće kome će taj iznos pripasti ako ga poverilac ne podigne.

Ako poverilac u čiju je korist položen iznos iz stava 1. ovog člana, taj iznos ne podigne u roku od tri godine od dana kada je bio položen u banku, svaki poverilac kome bi taj iznos ili njegov deo trebao da pripadne može da traži da mu se isplati iznos koji odgovara njegovom potraživanju. Ako takvih poverilaca nema, isplatu može da traži izvršni dužnik.

Član 725.

Ako založni poverioci koji traže namirenje iz kupovne cene ne mogu da budu u celosti namireni, sud će, na predlog nekog od njih ili poverioca koji je predložio izvršenje, licima na čija se dugovanja prostiru privilegije ili hipoteka na brodu narediti da dugovane iznose, ako je potrebno da se namire predlagač i oni koji imaju povoljniji prvenstveni red namirenja, u određenom roku polože u sud.

Predlog iz stava 1. ovog člana podnosi se u toku izvršnog postupka najkasnije na ročištu za deobu deobne mase.

Naređenja dužnikovim dužnicima koja su izdata na osnovu stava 1. ovog člana, imaju za posledicu da svaka isplata koju bi oni izvršili izvršnom dužniku ili trećem licu protivno odluci suda prema založnim poveriocima nema pravno dejstvo.

Ako u roku koji sud odredi ti iznosi ne budu položeni, sud će, na predlog poverioca na koga se isplata odnosi, postupati prema odredbama o izvršenju na novčanim potraživanjima, s tim da će odrediti kom založnom poveriocu pripadaju pojedina potraživanja i u kom iznosu.

14. Prodaja karata, odnosno susvojinskih udela na brodu

Član 726.

Ako se izvršenje prodajom sprovodi prodajom karata broda, odredbe ovog zakona o prodaji primenjuju se na sledeći način:

1) zaustavljanje broda može da se dozvoli samo ako se izvršenje traži na karatima koji prelaze polovinu ukupnog broja karata na brodu (ukupno 13 karata) na kome se sprovodi izvršenje, a u slučaju stranog broda po čijem je pravu državne pripadnosti susvojina podeljena na idealne alikvotne delove, ako se izvršenje traži na udelima koji prelaze polovinu ukupne vrednosti broda na kome se sprovodi izvršenje;

2) ako se izvršenje sprovodi na više od polovine broja karata na brodu koji je predmet izvršenja, poverilac koji je predložio izvršenje može da zahteva da se proda ceo brod, ali on naplaćuje svoje potraživanje iz dela sredstava koji padaju na karate na koje se odnosi dug. Na taj deo sredstava padaju i troškovi izvršenja. U slučaju

stranog broda po čijem je pravu državne pripadnosti susvojina podeljena na idealne alikvotne delove, ako se izvršenje sprovodi na više od polovine udela broda koji je predmet izvršenja, poverilac koji je predložio izvršenje može da zahteva da se proda ceo brod, s tim što će se njegovo potraživanje isplatiti samo iz dela sredstava dužnika;

3) svaki vlasnik karata broda koji je predmet izvršenja ovlašćen je da pre početka ročišta za prodaju namiri potraživanje poverioca u odnosu na dugovanja pojedinih vlasnika karata u vezi kojih je predloženo izvršenje zajedno sa sporednim potraživanjima, i tako stupi na njegovo mesto;

4) pod jednakim uslovima vlasnici karata na brodu imaju prednost u dosuđenju broda, odnosno pojedinih karata na brodu koji su predmet izvršenja, pred ostalim učesnicima nadmetanja (pravo preče kupovine).

15. Namirenje poverilaca

Član 727.

O namirenju izvršnih poverilaca i drugih lica koja polažu pravo na namirenje sud odlučuje rešenjem nakon održanog ročišta za deobu deobne mase, uzimajući u obzir stanje iz upisnika brodova, spisa izvršnog postupka i rezultata ročišta za deobu deobne mase.

U rešenju o namirenju poverilaca sud će odlučiti o prigovorima koje su pojedini poverioci i ostali učesnici istakli u toku postupka, ako se prigovor odnosi na određeno pravno pitanje.

Sud će lice koje je osporilo potraživanje uputiti da u određenom roku, pokrene parnicu ako odluka zavisi od spornih činjenica, osim ako svoje osporavanje ne dokazuje pravosnažnom presudom, javnom ili privatnom ispravom koja ima značenje javne isprave. Ako lice koje osporava potraživanje to osporavanje zasniva na pravosnažnoj presudi, javnoj ili privatnoj ispravi koja ima značenje javne isprave, sud će o osporavanju odlučiti u izvršnom postupku. Sud će o osporavanju odlučiti u izvršnom postupku i ako nisu sporne činjenice od kojih zavisi donošenje odluke.

Ako prihvati osporavanje, sud će na parnicu uputiti lice čije je potraživanje osporeno.

Ako lice koje je osporilo potraživanje učini verovatnim postojanje razloga za osporavanje, sud će donošenje rešenja o namirenju lica čije je potraživanje osporeno odložiti do završetka parnice. Izuzetno, sud može donošenje rešenja o namirenju i namirenje tog lica usloviti davanjem jemstva.

Iznos koji se odnosi na osporeno potraživanje položiće se u sudski, odnosno javnobeležnički depozit.

Ako lice koje je upućeno na parnicu u roku koji je za to određen ne dokaže da je parnicu pokrenuo, smatraće se da potraživanje nije osporeno, odnosno da je odustao od zahteva da njegovo potraživanje bude namireno u izvršnom postupku.

Stav 5. ovog člana ne utiče na pravo lica koje je upućeno na parnicu da, i posle završetka izvršnog postupka, pokrene parnicu protiv lica čije je potraživanje osporio, odnosno protiv lica koje mu je potraživanje osporilo.

Na predlog lica čije je potraživanje osporeno sud može odlaganje donošenja rešenja o namirenju i namirenje potraživanja tog lica da uslovi davanjem primerenog obezbeđenja za štetu koju bi to lice moglo da pretrpi zbog odlaganja namirenja. Ako lice koje je osporilo potraživanje ne da primereno jemstvo u roku koji mu je određen, smatraće se da potraživanje nije osporeno.

Lice čije je potraživanje bilo osporeno ima pravo na naknadu štete koju je pretrpelo zbog neosnovanog osporavanja potraživanja, ako je to osporavanje bilo učinjeno jedino sa ciljem da mu se nanese šteta ili da se prouzrokuju smetnje u izvršavanju i ostvarivanju njegovog prava.

Rešenje o namirenju sud će dostaviti svim licima koja moraju da se pozovu na ročište o deobi.

Član 728.

Presuda doneta u parnici o osporenom potraživanju proizvodi dejstvo protiv izvršnog dužnika i svih poverilaca.

Član 729.

Kada rešenje o deobi deobne mase postane pravosnažno, sud će predati pojedinim poveriocima iznose koji moraju da im se isplate u gotovom novcu, ako u pogledu njih ne teče parnica, odnosno upravni postupak ili ako je bez uspeha protekao rok određen za podnošenje tužbe, odnosno za pokretanje upravnog postupka.

U pogledu iznosa koji po nalogu suda treba da se položi u banku kao štedni ulog sud će izdati potrebna naređenja, ako o tome lica kojima su ti iznosi ili njihove kamate namenjeni sporazumno ne odrede drugačije.

Ako rešenje o deobi deobne mase ne može da se sprovede zato što je u toku određena parnica ili upravni postupak, iznos koji se odnosi na taj deo rešenja o deobi položiće se u banku kao štedni ulog do pravosnažnosti odluke o deobi.

Član 730.

Nakon izvršene sudske prodaje, sud će na zahtev kupca izdati potvrdu da je brod prodat slobodan od hipoteka, osim onih koje je kupac preuzeo na sebe, kao i svih privilegija i drugih pravnih tereta, kao i da je raspodela prodajne cene ostvarene sudskom prodajom broda izvršena u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i da je eventualni neraspoređeni višak položen i raspoloživ kod nadležnog suda.

Nakon dostavljanja potvrde iz stava 1. ovog člana, registrator upisnika u koji je upisan brod iz stava 1. ovog člana, izvršiće brisanje svih hipoteka osim onih koje je kupac preuzeo na sebe, kao i svih privilegija i drugih pravnih tereta, i izvršiti upis broda na ime kupca, odnosno izdati potvrdu o brisanju broda iz upisnika u cilju novog upisa ili prenosa upisa broda u strani upisnik brodova.

Nakon sporovođenja upisa iz stava 2. ovog člana registrator upisnika će na zahtev kupca izdati svedočanstvo o izvršenoj sudskoj prodaji, kojim se potvrđuje da je brod prodat slobodan od hipoteka, osim onih koje je kupac preuzeo na sebe, kao i svih privilegija i drugih pravnih tereta, kao i da je raspodela prodajne cene ostvarene sudskom prodajom broda izvršena u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ministar propisuje obrazac svedočanstva o izvršenoj sudskoj prodaji iz stava 3. ovog člana.

Glava III

IZVRŠENJE RADI PREDAJE BRODA

Član 731.

U postupku izvršenja radi predaje broda koji je upisan u domaći upisnik brodova shodno se primenjuju odredbe čl. 658, 665. i 666. ovog zakona.

Predlog za donošenje rešenja o izvršenju predajom broda mora da sadrži podatke iz člana 655. ovog zakona, osim podataka iz člana 655. stava 1. tačka 6) ovog zakona.

Na izvršenje radi predaje broda shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje o izvršenju radi predaje pokretnih stvari, ako u ovom zakonu nema posebnih odredaba.

Član 732.

Izvršenje radi predaje broda koji se nalazi kod izvršnog dužnika sprovodi se tako što se brod oduzima od izvršnog dužnika i predaje, uz potvrdu, izvršnom poveriocu.

Izvršenje predajom sprovodi se u skladu sa stavom 1. ovog člana i kada se brod nalazi kod trećeg lica koje pristaje da preda brod.

Ako treće lice ne pristaje da brod preda, izvršni poverilac može da predloži sudu nadležnom za postupak izvršenja da na njega prenese potraživanje izvršnog dužnika prema trećem licu na predaju broda.

Član 733.

O izvršenoj predaji broda sud će obavestiti poverioce čija su potraživanja obezbeđena hipotekama na brodu, kao i one poverioce o kojima postoje podaci u spisima izvršnog postupka.

Član 734.

Ako se izvršenje predajom broda sprovodi na brodu strane državne pripadnosti, sud će, umesto postupanja u skladu sa članom 658. ovog zakona, preduzeti sve što je potrebno da se strani organ koji vodi upisnik u koji je upisan strani brod na kome se sprovodi izvršenje, obavesti o pokretanju postupka radi predaje broda, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije predviđeno.

Glava IV

OBEZBEĐENJE

1. Obezbeđenje zasnivanjem prinudne sudske hipoteke

Član 735.

Na osnovu izvršne isprave kojom je utvrđeno novčano potraživanje predlagač obezbeđenja ima pravo da traži obezbeđenje tog potraživanja zasnivanjem prinudne sudske hipoteke na brodu protivnika obezbeđenja.

Na obezbeđenje iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje o obezbeđenju prinudnim zasnivanjem založnog prava na nekretnini, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 736.

Osnivanje prinudne sudske hipoteke iz člana 735. ovog zakona na brodovima upisanim u upisnik brodova vrši se uknjižbom.

Osnivanje prinudne sudske hipoteke iz člana 735. ovog zakona na brodovima koji nisu upisani u upisnik brodova vrši se plenidbenim popisom broda.

Osnivanje prinudne sudske hipoteke popisom iz stava 2. ovog člana upisuje se u privremeni plovidbeni list.

Član 737.

U upisniku brodova u koji se upisuje prinudna sudska hipoteka mora da se naznači izvršivost potraživanja u čiju se korist prinudna sudska hipoteka upisuje.

Ako je za potraživanje već uknjižena prinudna sudska hipoteka ili je prinudna sudska hipoteka samo predbeležena, sud će odrediti da se izvršivost potraživanja zabeleži u upisnik brodova.

Za brodove koji nisu upisani u upisnik brodova izvršivost potraživanja upisuje se u popis broda.

U pogledu dejstva izvršene uknjižbe, odnosno zabeležbe ili popisa broda primenjuje se član 658. stav 1. ovog zakona.

Član 738.

Odredbe člana 658. ovog zakona o podnošenju predloga za sprovođenje postupka prodaje na odgovarajući se način primenjuju i na postupak osnivanja prinudne sudske hipoteke.

Član 739.

Za brodove koji nisu upisani u upisnik brodova sud može narediti da se izvršivost potraživanja, pored upisa u popis broda u skladu sa članom 737. stav 3. ovog zakona, upiše i u privremeni plovidbeni list.

Član 740.

Popis broda može da se sprovede samo ako je brod u državini ili sudržavini protivnika obezbeđenja.

Ako to sudu nadležnom za postupak izvršenja nije poznato, niti se sa podnetim ispravama učini verovatnim, sud će, pre nego što naredi popis, saslušati o tome protivnika obezbeđenja.

Član 741.

O naređenom popisu sud će obavestiti protivnika obezbeđenja, uz naznaku mesta i vremena popisa.

Popis broda vrši se na licu mesta, tako da se u zapisnik unosi opis predmeta popisa.

Ako se prilikom popisa nađe isprava na kojoj se zasniva pravo svojine protivnika obezbeđenja, ili se to pravo njom dokazuje, sud će na ispravi naznačiti da je popis obavljen. Kada prinudna sudska hipoteka na brodu koji je predmet izvršenja prestane, sud će po predlogu zabeležiti na toj ispravi da je prinudna sudska hipoteka prestala.

O obavljenom popisu sud će obavestiti stranke.

Član 742.

Dok se ne utvrdi da je sprovedeni popis broda nepravilan, obezbeđenje na istom brodu u korist drugog potraživanja tog ili drugog predlagača obezbeđenja za koje se kasnije traži osnivanje prinudne sudske hipoteke na istom brodu neće se sprovesti novim popisom, nego će se to kasnije obezbeđenje sprovesti samo zabeležbom u postojećem zapisniku o popisu broda.

Član 743.

Žalba protiv rešenja kojim se dozvoljava obezbeđenje osnivanjem prinudne sudske hipoteke ne odlaže izvršnost rešenja.

2. Obezbeđenje prethodnim izvršenjem

Član 744.

Radi obezbeđenja nenovčanog potraživanja koje se ne može obezbediti predbeležbom u javnoj knjizi, sud može, na osnovu domaće presude donete u parničnom postupku, odrediti prethodno izvršenje ako izvršni poverilac učini verovatnim opasnost da bi se zbog odlaganja izvršenja dok presuda ne postane izvršna izvršenje onemogućilo ili znatno otežalo, kao i ako položi jemstvo za štetu koju bi izvršni dužnik mogao da pretrpi usled takvog izvršenja.

Član 745.

Pre nego što odluči o predlogu, sud će održati ročište radi rasprave o predlogu i obezbeđenju.

Ako se stranke o tome ne sporazumeju, sud će, ako prihvati predlog za izvršenje, po slobodnoj oceni da odredi visinu jemstva i rok u kome ono treba da bude položeno. Dok jemstvo ne bude položeno, ne može da se započne sa sprovođenjem izvršenja.

Ako jemstvo ne bude položeno u određenom roku, sud će obustaviti izvršenje.

Ako to posebne okolnosti slučaja zahtevaju, sud može da odredi izvršenje i visinu jemstva, kao i da započne sa sprovođenjem izvršenja čim jemstvo bude položeno, i pre nego što izvršnom dužniku omogući da se o predlogu izjasni.

Na zahtev izvršnog dužnika koji učini verovatnim da bi usled izvršenja pretrpeo nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu sud može da odbije predlog za izvršenje ili njegovo odbijanje da uslovi polaganjem primerenog jemstva u određenom roku. Ako izvršni dužnik ne položi jemstvo u određenom roku, sud će da donese rešenje o izvršenju.

U odnosu na prigovor izvršnog dužnika kome nije omogućeno da se prethodno izjasni o predlogu izvršnog poverioca, sud može da obustavi izvršenje ako bi njegovim sprovođenjem izvršnom dužniku mogla da bude naneta nenadoknadiva ili teško nadoknadiva šteta, ili da obustavu uslovi polaganjem jemstva u određenom roku. Ako izvršni dužnik ne položi jemstvo u roku, smatraće se da je odustao od svog prigovora.

3. Obezbeđenje prethodnim merama

Član 746.

Prethodna mera određuje se radi obezbeđenja novčanog potraživanja na osnovu:

- 1) odluke domaćeg suda ili upravnog organa koja nije postala izvršna;
- 2) nagodbe zaključene pred domaćim sudom ili upravnim organom, ako potraživanje koje je u njoj utvrđeno još uvek nije dospelo;
- 3) domaće javnobeležničke isprave, ako potraživanje koje je u njoj utvrđeno još uvek nije dospelo.

Sud će na osnovu isprava iz stava 1. ovog člana odrediti prethodnu meru ako predlagač obezbeđenja učini verovatnim opasnost da bi se bez tog obezbeđenja onemogućilo ili znatno otežalo ostvarenje potraživanja.

Član 747.

Smatraće se da opasnost u smislu člana 746. ovog zakona postoji ako je određivanje prethodne mere predloženo na osnovu:

- 1) platnog naloga, odnosno rešenja o izvršenju na osnovu verodostojne isprave, protiv kojeg je pravovremeno podnet prigovor;
- 2) presude donete u krivičnom postupku o imovinskopravnom zahtevu protiv koje je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka;
- 3) odluke koja mora da se izvrši u inostranstvu;
- 4) presude na osnovu priznanja protiv koje je izjavljena žalba;
- 5) nagodbe iz člana 746. stav 1. tačka 2) ovog zakona, koja se pobija na način predviđen zakonom;
- 6) javnobeležničke isprave iz člana 746. stav 1. tačka 3) ovog zakona, koja se pobija na način predviđen zakonom.

U slučajevima iz stava 1. tač. 4) i 5) ovog člana, sud može, na predlog protivnika obezbeđenja, prethodnu meru da uslovi polaganjem obezbeđenja od strane predlagača obezbeđenja za štetu koju bi protivnik obezbeđenja mogao da pretrpi njenim određivanjem.

Član 748.

Obezbeđenje prethodnom merom za nedospеле delove (obroke) potraživanja po osnovu zakonskog izdržavanja, potraživanja po osnovu naknade štete za izgubljeno izdržavanje zbog smrti davaoca izdržavanja i potraživanja po osnovu naknade štete zbog narušavanja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti, određuje se samo za delove (obroke) koji će dospeti u jednoj godini.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana pretpostavlja se da opasnost postoji ako se protiv protivnika obezbeđenja već moralo voditi izvršenje radi naplate dospelog dela (obroka) ili je takvo izvršenje predloženo.

Član 749.

Kao prethodne mere sud može da odredi:

- 1) predbeležbu založnog prava na brodu ili brodu u gradnji protivnika obezbeđenja ili na pravu upisanom na brodu ili brodu u gradnji;
- 2) zaplenu broda ili broda u gradnji koji nije upisan u upisnik brodova, odnosno brodova u gradnji, po pravilima po kojima se sprovodi izvršenje radi naplate novčanog potraživanja na tim predmetima izvršenja;
- 3) zaplenu robe na brodu protivnika obezbeđenja.

Sud može, ako su za to ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom, uz prethodnu meru da odredi i neku privremenu meru.

Sprovođenjem prethodne mere predlagač obezbeđenja stiče založno pravo na predmetu obezbeđenja.

Član 750.

Sud će odrediti prodaju zaplenjene robe na brodu koja je podložna brzom kvarenju ili ako postoji opasnost od znatnog pada cene te robe.

Prodaja zaplenjene robe obaviće se u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje na pokretnim stvarima.

Iznos koji se dobije prodajom robe čuvaće se u sudskom pologu dok se ne obustavi prethodna mera ili dok predlagač obezbeđenja ne predloži izvršenje, a najduže trideset dana nakon što potraživanje postane izvršivo. Druge koristi dobijene ostvarivanjem potraživanja položiće se u sudski polog, ako je to moguće, ili će se na neki drugi način odrediti njihovo čuvanje do obustavljanja prethodne mere, odnosno dok predlagač obezbeđenja ne predloži izvršenje, ali najduže trideset dana nakon što potraživanje postane izvršivo.

Član 751.

U rešenju kojim se određuje prethodna mera moraju, uz ostalo, da budu navedeni iznos potraživanja koje se obezbeđuje, sa kamatama i troškovima, mera obezbeđenja i vreme za koje se ona određuje.

Vreme za koje se prethodna mera određuje može da traje najduže do proteka petnaest dana nakon nastupanja uslova za izvršenje.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana protekne pre nego što isprava na osnovu koje je određena prethodna mera postane izvršna, sud će, na predlog predlagača obezbeđenja koji je podnet sudu pre isteka vremena za koje je mera određena, produžiti to vreme uz uslov da se nisu promenile okolnosti pod kojima je mera određena.

Rešenje o određivanju prethodne mere mora da bude obrazloženo.

Član 752.

Sud će, na predlog protivnika obezbeđenja, obustaviti postupak i ukinuti sprovedene radnje:

1) ako protivnik obezbeđenja položi kod suda dugovani iznos potraživanja koje se obezbeđuje, sa kamatama i troškovima;

2) ako protivnik obezbeđenja učini verovatnim da je potraživanje u vreme donošenja rešenja o određivanju prethodne mere već bilo naplaćeno ili dovoljno obezbeđeno;

3) ako je pravosnažno utvrđeno da potraživanje nije nastalo ili da je prestalo;

4) ako odluka na osnovu koje je prethodna mera određena bude ukinuta po osnovu uloženog pravnog leka, odnosno ako sudska nagodba ili javnobeležnička isprava na osnovu koje je prethodna mera određena bude stavljena van snage.

Sud će obustaviti postupak i ukinuti sprovedene radnje ako u roku od 15 dana od dana proteka vremena za koje je prethodna mera određena ne budu ispunjeni uslovi za izvršenje.

U slučajevima iz stava 1. tač. 2), 3) i 4), kao i stava 2. ovog člana, troškove prouzrokovane određivanjem i sprovođenjem prethodne mere predlagač obezbeđenja dužan je da nadoknadi protivniku obezbeđenja.

U slučajevima iz stava 3. ovog člana protivnik obezbeđenja može protiv predlagača obezbeđenja da traži naknadu štete u izvršnom postupku najkasnije u roku od 30 dana od dana okončanja postupka, a nakon toga u parnici.

U izvršnom postupku postojanje i visinu štete iz stava 4. ovog člana utvrđuje sud rešenjem, na predlog protivnika obezbeđenja.

Žalba protiv rešenja iz stava 5. ovog člana odlaže njegovo izvršenje.

Član 753.

Ako se pretpostavke za izvršenje radi naplate obezbeđenog potraživanja ispune pre protoka vremena za koje je određena prethodna mera, sud će, na predlog protivnika obezbeđenja, obustaviti postupak i ukinuti sprovedene radnje ako predlagač obezbeđenja ne podnese predlog za izvršenje u roku od 15 dana od nastupanja tih uslova.

4. Privremene mere

Član 754.

Pre pokretanja ili tokom parničnog, izvršnog ili upravnog postupka sud može, radi obezbeđenja novčanog potraživanja predlagača obezbeđenja, na predlog predlagača obezbeđenja, da odredi svaku meru kojom se postiže cilj takvog obezbeđenja, a naročito zabranu otuđenja ili drugog raspolaganja brodom, čuvanje broda i zaustavljanje broda.

Ako sud dozvoli zaustavljanje broda pre pokretanja parničnog, izvršnog ili upravnog postupka, predlagač privremene mere dužan je da dokaže u roku od 15 dana da je pokrenuo parnični, izvršni, odnosno upravni postupak.

Ako predlagač privremene mere u roku iz stava 2. ovog člana ne dokaže da je pokrenuo parnični, izvršni, odnosno upravni postupak, sud će na predlog protivnika predlagača ukinuti dozvoljenu privremenu meru.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana protekne pre nego što budu ispunjeni uslovi za izvršenje ili obezbeđenje uknjižbom ili predbeležbom založnog prava, sud će, na predlog predlagača privremene mere, produžiti vreme njenog trajanja, pod uslovom da se nisu izmenile okolnosti pod kojima je odnosna mera određena.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana istekne, a ne ispune se uslovi iz stava 4. ovog člana za produženje određene privremene mere, sud će na predlog protivnika predlagača privremene mere, obustaviti postupak obezbeđenja i ukinuti izvršene radnje.

Na privremenu meru zaustavljanja broda shodno se primenjuju odredbe čl. 629-641. ovog zakona.

Privremene mere radi obezbeđenja nenovčanog potraživanja predlagača obezbeđenja sud može da odredi uz uslove propisane zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje, ako odredbama ovog zakona nije drugačije predviđeno.

Član 755.

Kada sud dozvoli privremenu meru na brodu, bez odlaganja će se shodno primeniti odredbe člana 662. ovog zakona prema prirodi mere koju je dozvolio.

Član 756.

Kada sud dozvoli privremenu meru zabrane otuđenja ili raspolaganja brodom, narediće istovremeno da se ova mera zabeleži u upisnik brodova u koji je brod upisan.

Kada sud pravosnažno ukine privremenu meru iz stava 1. ovog člana, odnosno kad ona prestane po zakonu, sud će narediti da se izvrši brisanje zabeležbe iz stava 1. ovog člana.

Član 757.

Radi obezbeđenja novčanih potraživanja, kao i radi obezbeđenja nenovčanih potraživanja predlagača privremene mere protiv lica koje je ovlašćeno da raspolaže robom koja se nalazi na brodu, sud može da dozvoli privremenu meru koja se sastoji u tome što će se odrediti iskrcavanje robe sa broda i njeno čuvanje u javnom skladištu ili na drugom pogodnom mestu, ako tražilac privremene mere plati vozaru celu ugovorenu vozarinu koja mu još nije plaćena i naknadi mu sve troškove koje je ovaj imao, a koji nisu uključeni u vozarinu.

Ako se predaja robe na osnovu odredbe stava 1. ovog člana traži u luci, odnosno pristaništu u kome se roba prema ugovoru o prevozu nije morala predati, sud će dozvoliti privremenu meru iz stava 1. ovog člana samo pod uslovom da se roba može iskrcati bez opasnosti za bezbednost broda i ostale robe, da zbog iskrcavanja ne nastane veće zadržavanje u dolasku broda ili poremećaj u redu plovidbe, da se time ne nanosi šteta ostalim licima koja su ovlašćena da raspolažu robom i da iskrcavanje nije protivno drugim važnim razlozima.

Član 758.

Žalba protiv rešenja kojim se određuju privremene mere ne odlaže izvršenje rešenja.

Deo deveti

O MERODAVNOM PRAVU I O ISKLJUČIVOJ NADLEŽNOSTI SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE ZA SPOROVE SA ELEMENTOM INOSTRANOSTI, KAO I PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE SUDSKIH ODLUKA

Glava I

O MERODAVNOM PRAVU I O ISKLJUČIVOJ NADLEŽNOSTI SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE ZA SPOROVE SA ELEMENTOM INOSTRANOSTI

Član 759.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na svako plovilo koje je brod prema domaćem pravu, kao i na svako plovilo koje je brod prema pravu države čiju državnu pripadnost ima.

Član 760.

Upućivanje na merodavno strano pravo znači upućivanje na njegove materijalne odredbe uz isključenje njegovog kolizionog prava.

Kada kolizione odredbe čl. 759-782. ovog zakona upućuju na primenu prava državne pripadnosti broda, a to pravo dopušta da brod privremeno vije zastavu druge države u kojoj se vodi upisnik brodova koji su pod bareboat charterom, na sporni odnos će se primeniti pravo države čiju brod zastavu privremeno vije ako to predviđa pravo državne pripadnosti broda.

Član 761.

Prema pravu države čiju državnu pripadnost brod ima ocenjuju se:

- 1) stvarna prava na brodu;
- 2) pravne posledice događaja na brodu na koje se mora primeniti zakon mesta gde je događaj nastao.

Stav 1. tačka 2) ovog člana primenjuje se na događaje koji su nastali na stranim brodovima na unutrašnjim vodama Republike Srbije.

Član 762.

Na pravo svojine i na stvarna prava na brodu u gradnji, a koji se gradi u Republici Srbiji primenjuje se domaće pravo.

Član 763.

Za pravne odnose koji proizlaze iz ugovora o zapošljavanju članova posade broda merodavno je pravo koje su stranke izabrale.

Ako stranke nisu izabrale merodavno pravo, merodavno je pravo državne pripadnosti broda ako okolnosti ne upućuju na neko drugo pravo koje je činjenično ili pravno u bližoj vezi sa spornim odnosom i strankama.

Primena prava iz st. 1. i 2. ovog člana ne isključuje primenu prinudnih propisa prava najbliže veze o odgovornosti za smrt i telesne povrede člana posade ako su oni za člana posade povoljniji.

Član 764.

Na ograničenje odgovornosti vlasnika broda ili drugog fizičkog ili pravnog lica koje je prema ovom zakonu s njim izjednačeno, primenjuje se pravo države čiju državnu pripadnost brod ima.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, primenjuje se ovaj zakon ako su njegove odredbe o ograničenju odgovornosti strožije od propisa države čiju državnu pripadnost brod ima.

Član 765.

Na ugovore o iskorišćavanju brodova i na ugovore o drugim plovidbenim odnosima primenjuje se pravo koje su stranke izabrale.

Član 766.

Izuzetno od člana 765. ovog zakona, na ugovore o iskorišćavanju brodova odredbe ovog zakona se primenjuju:

1) na odgovornost vozara za oštećenje, manjak ili gubitak robe, predviđenu odredbama ovog zakona, čija primena ne može da se isključi sporazumom stranaka, ako se luka ukrcavanja ili odredište nalazi u Republici Srbiji;

2) ako bi putnik primenom drugog prava bio stavljen u nepovoljniji položaj nego prema odredbama ovog zakona.

Član 767.

Ako pravo čiju su primenu stranke izabrale za ugovor o iskorišćavanju brodova ne može da se primeni na ceo ugovor ili na neki od odnosa koji proizilaze iz ugovora ili ako stranke nisu izričito odredile pravo koje mora da se primeni, a njihova

namera o primeni određenog prava ne može da se utvrdi ni iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primenjuje se pravo koje je sa njim u najbližoj vezi.

Ako ne može da se utvrdi koje je pravo u najbližoj vezi sa ugovorima o iskorištavanju brodova, primenjuju se:

- 1) pravo mesta gde je ugovor zaključen – za ocenu glavnih prava i obaveza ugovornih strana;
- 2) pravo države čiji je državljanin ili čiju državnu pripadnost ima vozar – ako je ugovor o prevozu putnika ili robe zaključen na osnovu unapred utvrđenih opštih uslova vozara;
- 3) odredbe ovog zakona – na ugovor o tegljenju, odnosno potiskivanju.

Na način izvršenja sporednih prava i obaveza ugovornih strana (način krcanja i predaje tereta, računanje vremena za stojnice i prekostojnice, način plaćanja vozarine i sl) primenjuje se, u slučaju iz stava 2. ovog člana, pravo mesta gde su pojedine radnje izvršene, odnosno gde su morale da budu izvršene.

Član 768.

Izuzetno od člana 767. ovog zakona, ako stranke nisu izričito odredile pravo koje će se primeniti na ugovor o prevozu robe unutrašnjim vodnim putevima, primenjuje se pravo države sa kojom je ugovor o prevozu u najbližoj vezi.

Ugovor o prevozu robe iz stava 1. ovog člana, u najbližoj je vezi sa pravom države u kojoj se nalazi glavno sedište vozara u trenutku zaključenja ugovora, kao i ako je luka ukrcavanja ili mesto preuzimanja robe ili luka iskrcavanja ili odredišno mesto ili glavno sedište krcatelja u toj državi. Ako je vozar zaključio ugovor o prevozu robe na brodu, smatra se da je ugovor o prevozu najuže povezan sa pravom države u kojoj je brod upisan ili čiju zastavu vije, ako je luka ukrcavanja ili mesto preuzimanja robe ili luka iskrcavanja ili odredišno mesto ili glavno sedište krcatelja takođe u toj državi.

Pravo države u kojoj se roba nalazi primenjuje se na garanciju za potraživanja koje vozar ima u odnosu na primaoca robe u vezi plaćanja vozarine, kao i ostala potraživanja koje vozar ima u odnosu na primaoca robe, a koja se odnose na robu i doprinos primaoca robe u slučaju zajedničke havarije.

Član 769.

Na naknadu štete zbog sudara brodova primenjuju se:

- 1) pravo države u čijim se unutrašnjim vodama, odnosno teritorijalnom moru ili unutrašnjim morskim vodama dogodio sudar;
- 2) odredbe ovog zakona – ako se sudar dogodio na otvorenom moru.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, na naknadu štete zbog sudara brodova primenjuju se:

- 1) ako svi brodovi koji su učestvovali u sudaru imaju istu državnu pripadnost – pravo te države;
- 2) ako brodovi koji su učestvovali u sudaru imaju različitu državnu pripadnost, ali je pravo svih tih država isto – pravo tih država.

Član 770.

Izuzetno od člana 769. ovog zakona koji za naknadu štete zbog sudara brodova upućuju na primenu stranog prava, primenjuju se:

1) odredbe ovog zakona – ako sve zainteresovane strane imaju zajedničko državljanstvo ili uobičajeno prebivalište, odnosno sedište u Republici Srbiji;

2) domaće pravo – ako je jedan od brodova koji je učestvovao u sudaru domaći ratni ili javni brod.

Član 771.

Ako pravo čiju su primenu stranke iz ugovora o spasavanju imovine izabrale ne može da se primeni na ceo ugovor ili na neki od odnosa koji proizilaze iz tog ugovora, ili ako stranke nisu izričito izabrale pravo koje će se primeniti, a njihova se namera o primeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primenjuje se pravo koje je sa njim u najbližoj vezi.

Ako ne može da se utvrdi koje je pravo u najbližoj vezi sa ugovorom o spasavanju, primenjuje se pravo države one luke gde je spasavanje okončano, odnosno pravo prve luke u koju je spaseni brod došao nakon završenog spasavanja.

U svim drugim slučajevima primenjuju se odredbe ovog zakona.

Član 772.

Izuzetno od člana 771. zakona, primenjuju se:

1) odredbe ovog zakona – ako su spasavana lica bez istovremenog spasavanja imovine, ako su sva lica državljani Republike Srbije, ili ako je brod koji je spasavao ili brod koji je bio spasavan, a ako je bilo više brodova jedan od njih, domaći ratni brod ili domaći javni brod;

2) odredbe člana 458. st. 1. i 2, čl. 611–615, kao i čl. 619. i 621. ovog zakona;

3) pravo države čiju državnu pripadnost ima brod spasilac – na podelu nagrade za spasavanje između vlasnika broda ili vozara broda spasioca i posade tog broda.

Član 773.

Na odnose iz ugovora o gradnji, prepravci ili o popravci brodova primenjuje se pravo mesta brodogradilišta, ako stranke za te ugovore ili za deo tih ugovora nisu izabrale pravo koje će se primeniti ili ako se u celosti ili delimično izabrano pravo ne može primeniti.

Član 774.

Na ugovor o plovidbenom osiguranju i odnose koji iz njega proizilaze primenjuje se pravo koje su izabrale ugovorne strane. Ako strane nisu ugovorile merodavno pravo, primeniće se pravo sedišta osiguravača.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, na odnose iz ugovora o plovidbenom osiguranju primenjuje se domaće pravo ako su sva zainteresovana lica u tom ugovoru državljani Republike Srbije sa prebivalištem u Republici Srbiji ili domaća pravna lica sa sedištem u Republici Srbiji, a radi se o osiguranim predmetima koji su izloženi pokrivenim rizicima isključivo na području Republike Srbije.

Član 775.

Postojanje prava na direktnu tužbu utvrđuje se prema pravu koje je merodavno za ugovor o osiguranju.

Član 776.

Forma pravne radnje u plovidbenom odnosu ocenjuje se prema pravu mesta gde je radnja izvršena, odnosno gde je morala da bude izvršena ili po pravu koje je merodavno za plovidbeni odnos u celini.

Član 777.

Odredbe ovog zakona o spasavanju na odgovarajući način se primenjuju i na spasavanje imovine potonule izvan unutrašnjih voda Republike Srbije, a imovinu spasava domaće privredno društvo, drugo domaće pravno lice ili državljanin Republike Srbije.

Član 778.

Ako u ovom zakonu nema odredaba o pravu koje je merodavno za neki od odnosa iz ovog zakona, na te se odnose na odgovarajući način primenjuju odredbe i načela ovog zakona, odredbe i načela drugih zakona koji uređuju odnose sa međunarodnim obeležjem, načela pravnog poretka Republike Srbije i opšteprihvaćena načela međunarodnog privatnog prava.

Član 779.

Ne primenjuje se strano pravo koje bi bilo merodavno prema odredbama ovog zakona ako bi njegova primena bila postignuta isključivo radi izbegavanja primene prava Republike Srbije.

Član 780.

Domaći sud isključivo je nadležan za suđenje:

- 1) u sporovima o nagradi za spasavanje domaćih ratnih plovila i domaćih javnih plovila, o naknadi štete nastale zbog sudara plovila od kojih je jedno domaće ratno plovilo ili domaće javno plovilo;
- 2) u sporovima iz čl. 194, 195. i 196. ovog zakona, koji nastanu u toku i povodom sprovođenja postupka ograničenja odgovornosti koji sprovodi domaći sud;
- 3) u sporovima koji nastanu u toku i povodom sudskog izvršnog postupka koji domaći sud sprovodi na brodovima.

Član 781.

Za suđenje u sporovima za naknadu štete nastale zbog telesne povrede ili smrti člana posade broda ili zbog narušavanja zdravlja koju član posade pretrpi na radu ili u vezi sa radom na brodu, nadležan je domaći sud ako tužilac ima prebivalište na području Republike Srbije.

Član 782.

Za suđenje o predmetu spora zbog koga je domaći sud odredio zaustavljanje broda ili davanje obezbeđenja radi oslobađanja broda, nadležan je domaći sud koji je odredio zaustavljanje broda ili davanje odgovarajućeg obezbeđenja, osim ako se stranke sporazumeju ili su se ranije sporazumele da za spor bude nadležan sud druge države koji prihvati nadležnost, ili pred arbitražu.

Domaći sud je nadležan za odlučivanje o predmetu spora iz stava 1. ovog člana:

- 1) ako predlagač zaustavljanja broda ima prebivalište ili sedište u Republici Srbiji;

2) ako je potraživanje nastalo u toku putovanja za vreme koga je izvršeno zaustavljanje;

3) ako je potraživanje nastalo po osnovu sudara ili okolnosti propisanih Međunarodnom konvencijom za izjednačenje određenih pravila o sudaru brodova, usvojenu 1910. godine;

4) ako je potraživanje nastalo kao posledica pružanja pomoći ili spasavanja;

5) ako je potraživanje obezbeđeno hipotekom na zaustavljenom brodu.

Ako domaći sud nije nadležan za odlučivanje o predmetu spora, jemstvo ili drugo obezbeđenje koje je dato u skladu sa odredbama ovog zakona kojima se uređuje davanje obezbeđenja u slučaju zaustavljanja broda radi oslobađanja broda, služi kao obezbeđenje za izvršenje odluke koju će doneti sud nadležan da odlučuje o predmetu spora.

Ako domaći sud nije nadležan za odlučivanje o predmetu spora, sud će odrediti rok u kome predlagač obezbeđenja mora da pokrene postupak pred nadležnim sudom ili arbitražnim sudom.

Ako predlagač obezbeđenja ne pokrene postupak u roku iz stava 2. ovog člana, domaći sud će odrediti oslobađanje zaustavljenog broda ili položenog obezbeđenja.

Glava II

PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE SUDSKIH ODLUKA

Član 783.

Sudske odluke donete u predmetima na koje se primenjuju odredbe Atinske konvencije o prevozu putnika i prtljaga morem iz 1974. godine sa Protokolom iz 2002. godine o izmenama i dopunama Atinske konvencije o prevozu putnika i prtljaga morem, Konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorska potraživanja iz 1976. godine sa Protokolom iz 1996. godine o izmenama i dopunama Konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorska potraživanja, Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štete prouzrokovane zagađenjem naftom, usvojene 1992. godine, Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štete prouzrokovane zagađenjem pogonskom naftom, usvojene 2001. godine, kao i Strazburške konvencije o ograničenju odgovornosti u unutrašnjoj plovidbi, usvojene 2012. godine, a koje su donete od strane sudova država članica Evropske unije, priznaju se i izvršavaju u Republici Srbiji.

Sudske odluke iz stava 1. ovog člana donete u državama koje nisu članice Evropske unije, priznaju se i izvršavaju u Republici Srbiji pod uslovom da su te države potvrdile Lugansku konvenciju o nadležnosti i izvršenju odluka u građanskim i trgovačkim predmetima od 30. oktobra 2007. godine, odnosno Lugansku konvenciju o nadležnosti i izvršenju odluka u građanskim i trgovačkim predmetima od 16. septembra 1988. godine.

Na način priznavanja i izvršavanja sudskih odluka iz st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje priznavanje i izvršavanje sudskih odluka.

Deo deseti

I. NADZOR

Član 784.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, kojima se uređuje bezbednost plovidbe vrši ministarstvo.

Inspekcijski nadzor vrši ministarstvo preko inspektora bezbednosti plovidbe (u daljem tekstu: inspektor).

Na postupanje, prava i obaveze inspektora bezbednosti plovidbe koja nisu uređena ovim zakonom, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Član 785.

Poslovi nadzora nad sprovođenjem odredaba ovog zakona obuhvataju vršenje nadzora nad:

- 1) obavljanjem međumesne linijske plovidbe i prevoza za sopstvene potrebe;
- 2) obavljanjem delatnosti vozara unutrašnje plovidbe;
- 3) obavljanjem delatnosti broskog agenta i agenta posrednika;
- 4) obavljanjem delatnosti pomorske kompanije i poslovnog menadžera pomorske kompanije;
- 5) ispunjavanjem obaveze preduzimanja radnje spasavanja u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 786.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da vozar obavlja međumesnu linijsku plovidbu bez registrovanog i overenog reda plovidbe, zabraniće isplovljenje plovila i dalje pružanje usluge prevoza.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da se vozar ne pridržava registrovanog i overenog reda plovidbe, narediće vozaru otklanjanje utvrđenog nedostatka.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da vozar obavlja međumesnu linijsku plovidbu plovilima koja nemaju isprave kojima se potvrđuje njihova sposobnost za plovidbu, zabraniće isplovljenje plovila.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da vozar plovilom u javnom prevozu vrši prevoz lica ispod šest godina starosti bez pratioca, lica obolela od zaraznih bolesti, lica u pijanom stanju, eksplozivne, lako zapaljive, otrovne, radioaktivne, nagrizajuće i zarazne materije, organskih peroksida, kao i drugih predmeta koji zbog svojih osobina mogu da budu štetni i opasni po bezbednost ili zdravlje ljudi ili mogu da prouzrokuju neku drugu štetu, zabraniće isplovljenje plovila.

Član 787.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da privredno društvo, kao i drugo pravno i fizičko lice vrše prevoz za sopstvene potrebe bez podnete prijave nadležnoj lučkoj kapetaniji, narediće otklanjanje utvrđenog nedostatka.

Član 788.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da fizičko ili pravno lice obavlja javni prevoz bez odobrenja za obavljanje delatnosti vozara unutrašnje plovidbe, zabraniće isplavljenja plovila i dalje pružanje usluge prevoza.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da fizičko ili pravno lice obavlja plovidbeno-agencijsku delatnost bez upisa u upisnik brodskih agenata i agenata posrednika, zabraniće dalje obavljanje delatnosti.

Ako u vršenju nadzora inspektor utvrdi da fizičko ili pravno lice obavlja delatnost pomorske kompanije ili poslovnog menadžera pomorske kompanije bez stečenog odobrenja, zabraniće dalje obavljanje delatnosti.

Deo jedanaesti

I. KAZNE NE ODREDBE

1. Prekršaji

Član 789.

Novčanom kaznom od 50.000,00 do 500.000,00 dinara kazniće se za privredni prestup privredno društvo ili drugo pravno lice:

1) ako obavlja međumesnu linijsku plovidbu bez registrovane relacije i reda plovidbe (član 8. stav 2);

2) ako se ne pridržava reda plovidbe objavljenog i upisanog u registar (član 10. stav 1);

3) ako vrši prevoz lica ispod šest godina starosti bez pratioca, lica obolela od zaraznih bolesti, lica u pijanom stanju, eksplozivne, lako zapaljive, otrovne, radioaktivne, nagrizajuće i zarazne materije, organske peroksida, kao i druge predmete koji zbog svojih osobina mogu da budu štetni i opasni po bezbednost ili zdravlje ljudi ili mogu da prouzrokuju neku drugu štetu (član 14).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za privredni prestup i odgovorno lice u pravnom licu ili drugo pravno lice novčanom kaznom od 10.000,00 do 100.000,00 dinara.

Član 790.

Novčanom kaznom od 50.000,00 do 2.000.000,00 dinara kazniće se za prekršaj privredno društvo ili drugo pravno lice:

1) ako obavlja delatnost vozara unutrašnje plovidbe suprotno uslovima iz člana 19. ovog zakona;

2) ako obavlja plovidbeno-agencijsku delatnost bez upisa u upisnik brodskih agenata i agenata posrednika, odnosno ako plovidbeno-agencijsku delatnost neposredno obavlja fizičko lice bez licence za obavljanje poslova brodskog agenta, odnosno agenta posrednika (član 21. st. 1. i 3);

3) ako koristi usluge Rečnih informacionih servisa u odnosu na brodove koji nisu obuhvaćeni punomoćjem nalogodavca (član 21. stav 15);

4) ako obavlja delatnost pomorske kompanije ili poslovnog menadžera pomorske kompanije bez odobrenja ministarstva (član 22. stav 1);

5) ako domaći pomorski brod nema potvrdu o osiguranju odgovornosti za pomorska potraživanja u skladu sa članom 168. ovog zakona i Međunarodnom

konvencijom o ograničenju odgovornosti za pomorska potraživanja iz 1976. godine i Protokola iz 1996. godine (član 183. stav 1);

6) ako ne obavesti putnike o očekivanom vremenu polaska i dolaska na odredište, odnosno o alternativnim vezama u skladu sa članom 407. st. 1-3. ovog zakona;

7) ako ne obezbedi putniku mogućnost izbora u skladu sa članom 409. ovog zakona;

8) ako ne učini javno dostupnim obaveštenje o pravima putnika u skladu sa članom 413. st. 1-3. ovog zakona;

9) ako odbije da izvrši rezervaciju, ili da izda, odnosno na drugi način da obezbedi putnu kartu, ili da ukrca lice zbog njegovog invaliditeta ili smanjene pokretljivosti (član 415. stav 2);

10) ako ne obezbedi besplatnu pomoć u lukama, uključujući ukrcavanje i iskrcavanje, kao i na brodovima (član 418. stav 1);

11) ako ne uspostavi standard kvaliteta za pružanje pomoći licima sa invaliditetom i licima sa smanjenom pokretljivošću (član 421. stav 1).

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 150.000,00 dinara kazniće se fizičko lice koje izvrši prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 500.000,00 dinara kazniće se preduzetnik koji izvrši prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 791.

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 150.000,00 dinara kazniće se odgovorno lice – zapovednik broda ili lice koje ga zamenjuje:

1) ako stranim brodom vrši kabotažu, odnosno kabotažno tegljenje i potiskivanje bez odobrenja ministarstva (čl. 17. i 460);

2) ako brodu sa kojim se sudario brod kojim zapoveda, iako je to mogao, ne saopšti ime poslednje luke iz koje je isplovio i ime luke u koju plovi (član 596);

3) ako ne unese u brodski dnevnik razloge zbog kojih nije krenuo u pomoć licima u opasnosti i preduzeo njihovo spasavanje, odnosno razloge zbog kojih nije preduzeo spasavanje broda nakon sudara (član 605).

Deo dvanaesti

I. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 792.

Na postupke koji su započeti, a nisu okončani do dana stupanja na snagu ovog zakona, primenjivaće se propisi po kojima su započeti.

Član 793.

Vlasnici, odnosno suvlasnici brodova dužni su da podnesu zahtev za upis prava svojine, odnosno susvojine na brodu u upisnik brodova u skladu sa odredbama ovog zakona, do 1. januara 2018. godine.

Zahtev iz stava 1. ovog člana može da se podnese od 1. juna 2016. godine.

Notifikacije

Član 794.

Ministarstvo će obavestiti Evropsku komisiju o organu nadležnom za postupanje po prigovorima putnika u drugom stepenu.

Ministarstvo će obavestiti Evropsku komisiju o preduzetim merama u cilju obezbeđivanja pravičnog, slobodnog i nediskriminirajućeg pristupa raspodeli robe za domaćeg pomorskog linijskog vozara koji nema stvarnu mogućnost da pruža usluge prevoza prema i iz luka, odnosno pristaništa određene države.

Rokovi za donošenje podzakonskih akata

Član 795.

Podzakonski akti iz člana 17. stav 11, člana 19. st. 23. i 25, člana 21. st. 8. i 19, člana 22. stav 21, člana 50. stav 16. i člana 82. stav 4. ovog zakona biće doneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti iz člana 27. stav 7, člana 28. stav 11, člana 423. stav 8. i člana 434. stav 5. ovog zakona biće doneti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 796.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi („Službeni list SRJ”, br. 12/98, 44/99, 74/99 i 73/00 i „Službeni glasnik RS”, br. 85/05 – dr. zakon, 101/05 – dr. zakon, 73/10 – dr. zakon, 87/11 – dr. zakon i 10/13 – dr. zakon) i Zakon o unutrašnjoj plovidbi („Službeni list SRS”, broj 54/90 i „Službeni glasnik RS”, br. 53/93 – dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 101/05 – dr. zakon, 101/05 – dr. zakon i 73/10 – dr. zakon).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe čl. 41, 43. i 44. Zakona o plovidbi i lukama na unutrašnjim vodama („Službeni glasnik RS”, br. 73/10, 121/12 i 18/15).

Član 797.

Odredba člana 4. stav 8. i čl. 18, 27, 28, 29, 30, člana 414. st. 7. i 8. i člana 460. stav 4. ovog zakona primenjivaće se od dana prijema Republike Srbije u punopravno članstvo Evropske unije.

Domaća privredna društva dužna su da usaglase svoje poslovanje sa odredbama člana 24. ovog zakona do dana prijema Republike Srbije u punopravno članstvo Evropske unije.

Stupanje na snagu ovog zakona

Član 798.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim čl. 19-22. ovog zakona koji stupaju na snagu 1. juna 2016. godine.